

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Ministry of Foreign Affairs
of the Czech Republic

Vyhodnocení zahraniční rozvojové spolupráce ČR v sektoru voda a sanitace v Moldavsku

Závěrečná zpráva

15. prosince 2015

Evaluační tým: BP Consult s.r.o.
Hlavní evaluátorka: Monika Příbylová
Experti: Marie Körner, Petr Prockert,
Jan Pacák, Ondřej Babor,
Gabriel Profir

B P C O N S U L T

Identifikační formulář

Partnerská země (země realizace): Moldavsko	Projektové lokality: Obce: Lunga – Marculesti, Clocusna, Ciobalaccia, Gradinita, Vulcanesti, Cimislia
Názvy projektů v českém a anglickém jazyce: 1. Průzkum a sanace lokalit znečištěných ropnými látkami v obcích Lunga a Marculesti v Moldavsku (Remediation of Contamination from the Former Soviet Airbase Marculesti) 2. Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavsku (Remediation of Environmental Burdens caused by Pesticides in Moldova) 3. Obnova systému nakládání s odpadními vodami (OV) ve městě Vulcanesti (Restoration of Waste Water Treatment System in Vulcanesti) 4. Obnova systému nakládání s odpadními vodami ve městě Cimislia (Restoration of Waste Water Treatment System in Cimislia)	Sektorové zaměření: Voda a sanitační
Gestor: ČRA	Realizátoři: <ul style="list-style-type: none"> • DEKONTA (projekty 1 a 2), • Sdružení Waste Water Vulcanesti (projekt 3), • Sdružení Waste Water Cimislia (projekt 4)
Období realizace – měsíc/rok zahájení projektů: 1) 8/2010 2) 9/2011 3) 11/2010 4) 10/2011	Měsíc/rok ukončení projektů: 1) 11/2012 2) 4/2013 3) 7/2013 4) 11/2015
Celkové čerpání v CZK ze ZRS: Ad 1) 20 600 000,- Kč Ad 2) 15 360 000,- Kč Ad 3) 18 240 000,- Kč Ad 4) 18 793 000,- Kč	Celkové čerpání v CZK včetně spolufinancování: Ad 1) 21 592 500,- Kč Ad 2) 15 360 000,- Kč Ad 3) 20 380 582,- Kč Ad 4) 22 551 000,- Kč
Další donoři podílející se na projektech: -	
Autoři evaluační zprávy: Monika Příbylová, Marie Körner, Petr Prockert, Jan Pacák	
Datum, podpis(y): 14. prosince 2015 	

Shrnutí

Účel evaluace

Hlavním účelem této evaluace je získat nezávislé, objektivně podložené a konzistentní zjištění, závěry a doporučení využitelná při rozhodování Ministerstva zahraničních věcí (MZV) a České rozvojové agentury (ČRA) o budoucím zaměření a způsobu realizace zahraniční rozvojové spolupráce ČR (ZRS) v Moldavsku v sektoru voda a sanitace.

Hlavním cílem evaluace je vyhodnocení aktivit ZRS v sektoru vody a sanitace v Moldavsku s důrazem na jejich dlouhodobé dopady, udržitelnost i potenciál pro replikaci a návaznost.

Stručný popis hodnocených intervencí a kontextu evaluace

Celkové vyhodnocení je založeno na vyhodnocení čtyř realizovaných projektů a sektorovém hodnocení s ohledem na situaci v sektoru voda a sanitace v Moldavsku. Při formulaci závěrů a doporučení jsou zohledněny priority moldavských strategických dokumentů, priorit ZRS a sektorové zaměření dalších donorů působících v Moldavsku.

Hodnocené projekty byly financovány ze ZRS. V rámci sektoru voda a sanitace spadají první dva projekty do oblasti odstraňování ekologických zátěží, druhé dva do oblasti sanitace. Projekty byly realizované v gesci ČRA.

Základní charakteristika hodnocených projektů:

Číslo a název projektu	Doba realizace	Místo realizace	Realizátor	Celková hodnota projektu	Hlavní výstupy projektu
1. Průzkum a sanace lokalit znečištěných ropnými látkami v obcích Lunga a Marculesti v Moldavsku	2010 - 2012	Lunga a Marculesti	DEKONTA, a.s.	21,59 mil. Kč	<ul style="list-style-type: none">• Studie proveditelnosti sanace znečištění• Zprovozněny dvě sanační stanice• Studie proveditelnosti modernizace vodovodu a rekonstrukce kanalizace v obci Lunga
2. Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavsku	2011 - 2013	Clocusna, Gradinita, Ciobalaccia		15,36 mil. Kč	<ul style="list-style-type: none">• Odstraněno 200 t pesticidů ze tří lokalit• Zhodnocení environmentálních a zdravotních rizik reziduální kontaminace a jeho prezentace obyvatelům obcí.
3. Obnova systému nakládání s OV ve městě Vulcanesti	2010 - 2013	Vulcanesti	Sdružení Ircon, s.r.o. a Topol Water, s.r.o.	20,38 mil. Kč	<ul style="list-style-type: none">• Ukončený zkušební provoz zrekonstruovaných čistíren odpadních vod (ČOV) a čerpacích stanic (ČS)• Osvětová kampaň na školách o nakládání s vodou• Plán dlouhodobého rozvoje VAK
4. Obnova systému nakládání s OV ve městě Cimislia	2011 - 2015	Cimislia		22,55 mil. Kč	

Program rozvojové spolupráce s Moldavskem na období 2011 - 2017 je základem pro současnou bilaterální rozvojovou spolupráci mezi ČR a Moldavskem. Zásobování vodou a sanitace patří mezi priority tohoto programu. V rámci této priority jsou stanoveny čtyři hlavní cíle rozvojové spolupráce, mezi něž spadají oblasti zaměření hodnocených projektů, tj. spolupráce v oblasti sanitace a při odstraňování ekologických zátěží. Na základě uvedeného programu rozvojové spolupráce ČRA rozpracovala nástin Sektorového programu rozvojové spolupráce mezi ČR a Moldavskem v sektoru voda a sanitace pro období 2015 - 2017 a období po roce 2017. Tento nástin neobsahuje konkrétní cíle, předpoklady ani indikátory jejich splnění, proto je zde rozpracován možný scénář logiky sektorového programu.

Identifikace evaluačního týmu

Řešitelem evaluace je šestičlenný evaluační tým BP Consult, s.r.o. Složení týmu:

- Monika Příbylová – hlavní evaluátorka
- Marie Körner - metodická podpora a quality assurance
- Jan Pacák - expert na sanační geologii a hydrogeologii
- Ondřej Babor - expert na hydrogeologii
- Petr Prockert - expert na technologie čištění odpadních vod
- Gabriel Profir - místní koordinátor

Nejdůležitější zjištění a závěry, ve vazbě na zadání evaluace

Níže jsou uvedeny zjištění a závěry vycházející z hodnocení čtyř projektů a sektorové evaluační matice. Hodnocení relevance je založeno na relevanci Sektorového programu s ohledem na moldavské strategické dokumenty a na relevanci jednotlivých projektů. Efektivnost byla hodnocena na základě zjištění vycházejících ze skutečného přispění jednotlivých projektů k definovaným cílům a výstupům projektů. Udržitelnost, dopady, efektivita a průřezové principy byly posouzeny na základě zjištění a závěrů evaluací jednotlivých projektů. Efektivitu nebylo možné hodnotit za sektor, protože neexistuje programový rozpočet. Pro vyhodnocení vizibility ZRS byla zohledněna vizibilita jednotlivých projektů na místní úrovni, i zjištění o vizibilitě ZRS na národní úrovni. Vazby a synergie mezi projekty byly hodnoceny na základě vzájemného porovnávání jejich cílů a výstupů. Hlavní zjištění a závěry z evaluací projektů jsou uvedeny v přílohách 2 - 5 ke zprávě; zjištění a závěry sektorového vyhodnocení jsou obsahem kapitoly 4.

Souhrnné hodnocení čtyř projektů

Evaluační kritérium/ projekt	Míra naplnění hodnoceného kritéria				Souhrnné hodnocení	
	Sanace ropných látek	Odstranění pesticidů	Rekonstrukce ČOV			
			Cimislia	Vulcanesti		
Relevance	Vysoká	Vysoká	Vysoká	Vysoká	Vysoká	
Efektivnost	Spíše vysoká	Spíše vysoká	Spíše nízká	Spíše vysoká	Spíše vysoká	
Efektivita	Spíše vysoká	Spíše nízká	Spíše nízká	Spíše nízká	Spíše nízká	
Udržitelnost	Spíše nízká	Spíše vysoká	Spíše nízká	Spíše nízká	Spíše nízká	
Dopady	Spíše nízká	Vysoká	Vysoká	Vysoká	Spíše vysoká	
Průřezové principy	Řádná správa věcí veřejných	Spíše nízká	Spíše vysoká	Spíše nízká	Spíše vysoká	Spíše vysoká
	Životní prostředí a klima	Spíše vysoká	Vysoká	Vysoká	Vysoká	Vysoká
	Lidská práva a gender	Spíše vysoká	Spíše vysoká	Spíše vysoká	Spíše vysoká	Spíše vysoká
Návazné aktivity	Spíše vysoká	Vysoká	Spíše vysoká	Spíše vysoká	Spíše vysoká	
Vizibilita ZRS	Spíše vysoká	Vysoká	Vysoká	Vysoká	Vysoká	

Shrnutí vyhodnocení sektorové pohledu

Sektorová hlediska	Míra naplnění hlediska
Vzájemná provázanost aktivit vyhodnocených projektů	Spíše nízká
Relevance Sektorového programu rozvojové spolupráce ve vztahu ke strategickým dokumentům Moldavska	Spíše vysoká
Synergický efekt dopadů vyhodnocených projektů	Spíše nízká
Relevance projektů ve vztahu k programům ZRS ČR	Vysoká
Relevance k reálným potřebám v sektoru	Vysoká
Úroveň komunikace a koordinace mezi českými aktéry ZRS	Spíše nízká
Úroveň komunikace a koordinace s ostatními donory v sektoru	Spíše vysoká
Spolupráce s partnerskými organizacemi a aktéry v sektoru	na místní úrovni spíše vysoká, na národní úrovni spíše nízká
Návazné aktivity a spolupráce v daném sektoru	Spíše vysoká

Stručné odůvodnění závěrů k vybraným klíčovým kritériím

Koordinace a komunikace mezi aktéry ZRS, moldavskými partnery, a ostatními donory působícími v Moldavsku, potenciál vícestranných projektů

Každý realizátor hodnocených projektů koordinoval své aktivity v rámci svých projektů s místními i národními partnery odděleně, a v případě potřeby využíval Zastupitelský úřad v Kišiněvě (ZÚ), popř. ČRA. Koordinace a komunikace s moldavskými partnery na místní úrovni probíhala obvykle velmi dobře v závislosti na tom, jak aktivity projektů ZRS přispívají k řešení priorit místní samosprávy. Koordinace a komunikace s moldavskými partnery na národní úrovni je závislá na stabilitě zaměstnanců a vedení konkrétních institucí. Ztížená koordinace, komunikace a spolupráce byla v posledních letech se zástupci Ministerstva životního prostředí (MŽP) vyjma POPs Sustainable Management Office (POPs SMO), vzhledem k časté výměně vedení, změnám jeho priorit a také s ohledem na malý počet zkušených odborníků ve středním managementu MŽP se znalostí projektového řízení. Zlepšení koordinace plánovaných a probíhajících projektů v sektoru voda a sanitace na úrovni MŽP patří k současným prioritám MŽP. Koordinaci mezi donory zastrešuje Švýcarská agentura pro rozvoj a spolupráci (SDC) formou pravidelných setkání donorů a následných jednání na MŽP. Regionální projekty v oblasti vodovodů a kanalizace jsou koordinovány Ministerstvem regionálního rozvoje Moldavska (MRR) prostřednictvím Regionálních rozvojových agentur. Tato koordinace probíhá flexibilně a přispívá k úspěšné realizaci projektů. Většina menších donorů koordinuje aktivity v tomto sektoru s dalšími donory formou trojstranných či vícestranných projektů. Tato spolupráce se ukazuje efektivní zejména v případech požadavků na modernizaci a výstavbu infrastruktury vodovodů a kanalizací (VAK) na úrovni okresů či regionů. Větší donoři jsou zaměřeni na podporu regionálního systému VAK.

Udržitelnost a efektivita

Udržitelnost projektů je hodnocena jako spíše nízká. V případě projektu týkajícího se průzkumu znečištění ropnými látkami přispěl ke zvýšení udržitelnosti navazující projekt ZRS. Nicméně postoj vedení MŽP k převzetí výstupů a financování provozu v průběhu a po skončení hodnoceného projektu naznačoval spíše nízkou udržitelnost. Podle aktuálních informací z října 2015 lze očekávat zlepšení přístupu MŽP k zajištění provozu instalované sanační technologie.

Udržitelnost projektů v oblasti rekonstrukce ČOV je ovlivněna vysokými náklady na provoz systému VAK a ČOV, nízkým nátokem OV na ČOV (oproti předpokladu v zadávací dokumentaci (ZD)) a nedostatkem financí na modernizaci a rozšíření vodovodní a kanalizační sítě. Udržitelnost a efektivitu těchto projektů by bylo možné zvýšit větším rozsahem přípravných prací (např. zpracováním studie proveditelnosti včetně ověření technických a ekonomických parametrů) před zahájením projektu, anebo spojením se s jiným donorem za účelem širšího projektu, který by zahrnoval též modernizaci a rozšíření vodovodních a kanalizačních sítí.

Dopady

Dopady projektů v oblasti sanitace jsou hodnoceny jako vysoké, neboť došlo k významnému snížení znečištění OV vypouštěných do řek. Dalším dopadem těchto projektů je rozšíření výuky ekologie na dvou školách v každém městě na základě osvětové kampaně realizované v rámci projektů. Dopady projektu týkajícího se průzkumu znečištění ropnými látkami byly hodnoceny jako spíše nízké a to především kvůli nevhodně stanovenému cíli projektu (projekt zaměřený na průzkum znečištění nemůže dosáhnout významného snížení tohoto znečištění). Dopady projektu týkajícího se odstranění pesticidů jsou vysoké, protože došlo k odstranění významného zdroje rizika znečištění podzemních a povrchových vod, horninového prostředí i ovzduší na třech lokalitách. Navíc byli obyvatelé těchto lokalit informováni o zdravotních rizicích pesticidů, což přispívá ke zvýšenému povědomí o vlivu pesticidů a omezení jejich dalšího používání.

Doporučení

Následující tabulka obsahuje přehled nejzávažnějších doporučení, tj. s nevyšším stupněm závažnosti a naléhavosti. V kapitole 5 zprávy jsou uvedena též méně závažná doporučení.

Oblast sektoru	Doporučení k sektorové tématice	Adresát
Sanace znečištění ropnými látkami	Vytvořit systém řízení a dlouhodobého financování sanace ropných látek v oblasti Lunga a Marculesti	MŽP
Sanace znečištění POPs	Zajištění financování sanací vyklizených skladů a jejich okolí za účelem eliminace zbytkového rizika kontaminace	MŽP (POPs SMO)
Sanace znečištění ropnými látkami	Pokračování v realizaci navazující etapy odstraňování ekologických zátěží z prostředků ZRS	ČRA
Sanitace	Spolupracovat s jinými donory na projektech z oblasti sanitace	ČRA
Sanace znečištění POPs	Zabezpečit vyklizené sklady proti neoprávněné manipulaci s kontaminovanými stavebními konstrukcemi	Místní úřad (MÚ) Gradinita a Clocusna
Sanitace	Zajistit stavební úpravy ČS 2 pro osazení nové technologie	MÚ Cimislia
Sanitace	Zajistit transparentní prostředí mezi provozovatelem, vlastníkem a spotřebiteli	MÚ Cimislia
Sanitace	Změnit provozování technologie ČOV ze dvou na jeden reaktor	VAKy Cimislia i Vulcanesti
Sanitace	Obnovení přípravy projektu na výstavbu a rekonstrukci vodovodní infrastruktury	MÚ Vulcanesti
Celý sektor	Pokračování podpory sektoru voda a sanitace buď na teritoriální úrovni anebo v oblastech, kde má ČR komparativní výhodu oproti jiným donorům	MZV
Oblast	Systémová a procesní doporučení	Adresát
Sektorový program a ZD	Sestavit logický model pro sektorový program a na jeho základě připravovat projektové modely teorie změny jako základ pro zadávací dokumentaci	ČRA
Identifikace	Jednoznačně definovat cíle projektů	ČRA
Formulace	Při formulaci projektů se zaměřit na ověření klíčových parametrů technického zadání	ČRA
Monitoring	Vyhodnocování rizik a předpokladů ve zprávách	ČRA a realizátoři
Systém	Rozvojový expert ZÚ na plný pracovní úvazek na podporu identifikace, monitoringu a koordinace projektů ZRS	MZV

Obsah

1	Úvod	1
1.1	Kontext evaluace	1
1.2	Účel evaluace.....	1
1.3	Informace o řešiteli evaluace	2
2	Informace o hodnocené intervenci	3
2.1	Situace v oblasti vody a sanitační a její řešení.....	3
2.2	Program rozvojové spolupráce v kontextu Moldavska	4
2.3	Informace o hodnocených projektech a jejich výběru pro evaluaci	5
2.4	Komentář k logické stavbě	7
2.5	Klíčové předpoklady a rizika	9
2.6	Realizátoři.....	9
3	Metodologie evaluace	10
3.1	Shrnutí metodologického přístupu.....	10
3.2	Metodologické a další překážky	11
3.3	Dodržování etických principů v průběhu evaluace	11
3.4	Kvalifikace a rozdělení úkolů mezi členy evaluačního týmu	12
4	Evaluační zjištění a závěry	13
4.1	Relevance z hlediska sektoru.....	13
4.1.1	Relevance projektů ve vztahu ke strategickým dokumentům	13
4.1.2	Relevance Sektorového programu rozvojové spolupráce ve vztahu ke strategickým dokumentům Moldavska	14
4.1.3	Vzájemná provázanost hodnocených projektů	14
4.1.4	Provázanost hodnocených projektů s dalšími aktivitami ZRS a jiných donorů	15
4.1.5	Synergický efekt hodnocených projektů	15
4.1.6	Relevance ve vztahu k prokázaným potřebám partnerů	16
4.2	Efektivita z hlediska sektoru	16
4.2.1	Úroveň koordinace a komunikace mezi českými aktéry ZRS	16
4.2.2	Koordinace a komunikace s ostatními donory ve stejném sektoru	17
4.2.3	Spolupráce realizátorů s partnerskými institucemi.....	18
4.3	Efektivnost z hlediska sektoru	18
4.3.1	Zájem o další projekty	18
4.4	Udržitelnost z hlediska sektoru	18
4.4.1	Zajištění udržitelnost v rámci projektů.....	18
4.4.2	Soulad výstupů projektů s legislativním rámcem Moldavska	19
4.4.3	Udržitelnost projektů z hlediska vlastnictví projektu příjemcem.....	19
4.5	Návazná spolupráce	19
4.5.1	Komerční návaznost projektů pro realizátory	19
4.5.2	Návazná spolupráce v rámci ZRS ČR.....	19
4.5.3	Jiné návaznosti nad rámec české bilaterální spolupráce.....	20
5	Doporučení.....	20
5.1	Doporučení k projektové tématice a pokračování ZRS v sektoru voda a sanitační.....	20
5.2	Systémová a procesní doporučení	23

1 Úvod

1.1 Kontext evaluace

Na základě Mandátní smlouvy uzavřené mezi BP Consult s.r.o a Ministerstvem zahraničních věcí ČR (MZV) dne 27. 7. 2015 byla zpracována sektorová evaluační zpráva - Vyhodnocení zahraniční rozvojové spolupráce ČR v sektoru voda a sanitace v Moldavsku.

Tato zpráva vychází ze zadávací dokumentace MZV na „komplexní vyhodnocení zahraniční rozvojové spolupráce ČR (ZRS) v sektoru voda a sanitace v Moldavsku“, ze vstupní zprávy, dále z rozhovorů s klíčovými aktéry (viz příloha č. 7), dostupné projektové dokumentace (viz příloha č. 6), zjištění z evaluační mise a relevantních moldavských strategických dokumentů.

Východiskem tohoto vyhodnocení jsou aktivity ZRS v Moldavsku v sektoru voda a sanitace. Podkladem pro toto vyhodnocení jsou následující čtyři projekty realizované v letech 2010 - 2015 v gesci ČRA.

Č.	Název projektu	Doba realizace	Místo realizace	Realizátor	Celková hodnota příspěvku ZRS
1	Průzkum a sanace lokalit znečištěných ropnými látkami v obcích Lunga a Marculesti v Moldavsku	2010 - 2012	Lunga a Marculesti	DEKONTA, a.s.	20,6 mil. Kč
2	Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavsku	2011 - 2013	Clocusna, Gradinita, Ciobalaccia	DEKONTA, a.s.	15,36 mil. Kč
3	Obnova systému nakládání s OV ve městě Vulcanesti	2010 - 2013	Vulcanesti	Sdružení Waste Water Vulcanesti" (Ircon, s.r.o. a TopolWater, s.r.o.)	20,38 mil. Kč
4	Obnova systému nakládání s OV ve městě Cimislia	2011 - 2015	Cimislia	Sdružení Waste Water Cimislia" (Ircon, s.r.o., TopolWater, s.r.o.)	18,79 mil. Kč

Tabulka 1: Přehled hodnocených projektů

Realizátoři všech hodnocených projektů byli vybráni formou veřejného výběrového řízení.

1.2 Účel evaluace

Zadavatelem této evaluace je MZV, odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci.

Hlavním účelem této evaluace je získat nezávislé, objektivně podložené a konzistentní zjištění, závěry a doporučení využitelná při rozhodování MZV, ve spolupráci s ČRA, o budoucím zaměření a způsobu realizace ZRS v Moldavsku v sektoru voda a sanitace.

Evaluační tým vytýčil v souladu se zadávací dokumentací následující **cíle evaluace**:

- Hlavní cíl - vyhodnocení aktivit ZRS v sektoru vody a sanitace v Moldavsku s důrazem na jejich dlouhodobé dopady, udržitelnost i potenciál pro širší replikaci a komerční návaznost.
- Posouzení, zda (a jak) byly aktivity reprezentované uvedenými projekty vzájemně provázané s relevantními strategickými dokumenty ZRS a Moldavska, aktivitami dalších donorů a dalšími návaznými aktivitami ČRA, či nakolik jejich dopady měly synergický efekt.
- Posouzení koordinace a komunikace mezi českými aktéry ZRS navzájem, jakož i s ostatními donory působícími v dané zemi ve stejném sektoru.

Výsledky a podněty získané v průběhu této evaluace poslouží ke zlepšení přípravy, realizace a monitoringu rozvojové spolupráce ČR v Moldavsku v sektoru vody a sanitační a k synergickému zaměření dalších projektů.

Zaměření evaluace

Celkové hodnocení je založeno na vyhodnocení jednotlivých projektů a na sektorovém hodnocení, s ohledem na situaci v sektoru voda a sanitační v Moldavsku, jak je představeno v následujícím schématu.

Schéma 1: kontext sektorového hodnocení

Vyhodnocení projektů je provedeno podle evaluačních kritérií OECD-DAC a dalších kritérií uvedených v evaluačních maticích (viz příloha č. 8). U každého projektu je též posouzena intervenční logika.

Sektorový pohled je vyhodnocen z hledisek relevance, efektivity, efektivnosti, udržitelnosti a návazné spolupráce. Jednotlivé sektorové evaluační otázky jsou uvedeny v příloze č. 8.

Na základě provedeného hodnocení jsou zformulována **doporučení** určená MZV, ČRA, realizátorům, a moldavským partnerům.

1.3 Informace o řešiteli evaluace

Řešitelem evaluace je evaluační tým BP Consult, s.r.o. Členové evaluačního týmu disponují potřebnou kvalifikací, dovednostmi a zkušenostmi potřebnými pro komplexní vyhodnocení aktivit ZRS v sektoru vody a sanitační v Moldavsku. Struktura a složení evaluačního týmu je znázorněna na následujícím schématu.

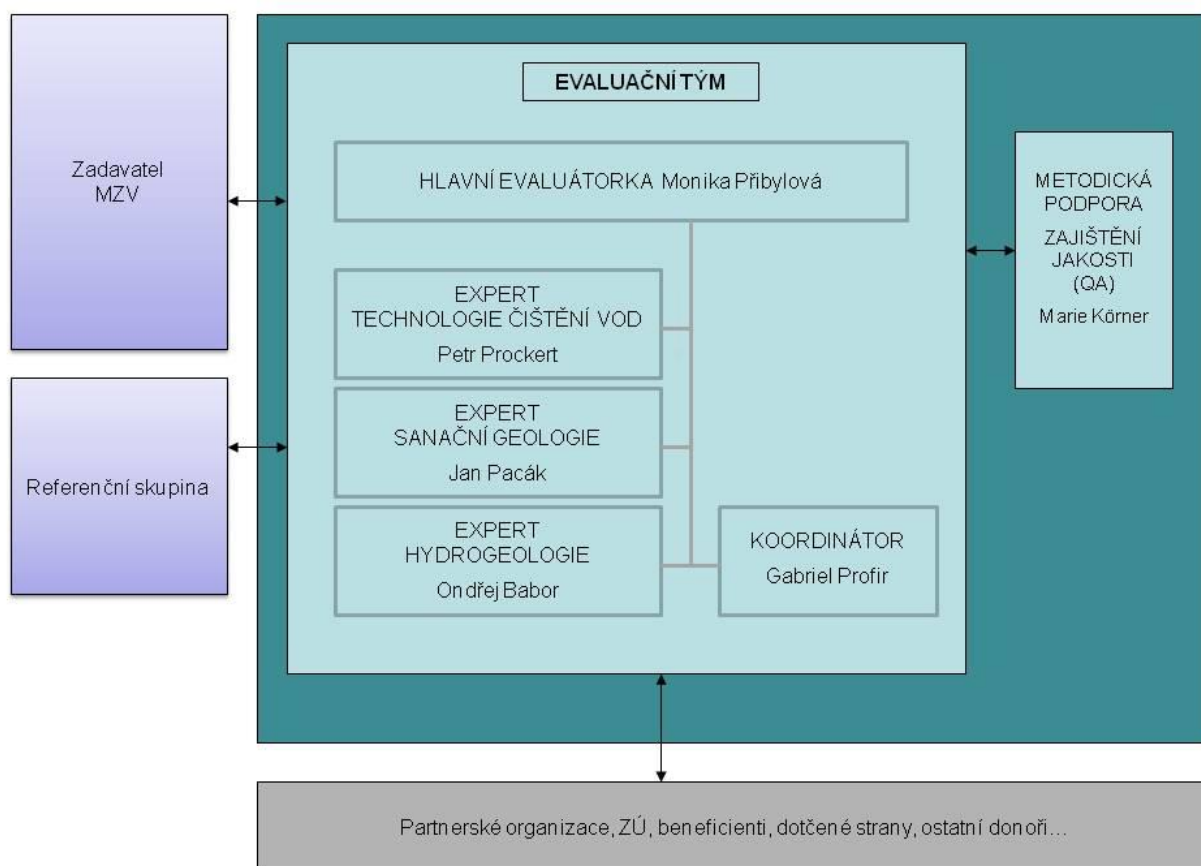

Schéma 2: Struktura a složení evaluačního týmu

2 Informace o hodnocené intervenci

2.1 Situace v oblasti vody a sanitační a její řešení

Dle informací ze strategických moldavských dokumentů¹, mezinárodního vyhodnocení plnění rozvojových cílů ([Millennium Development Goals](#)) a informací získaných během evaluační mise v Moldavsku patří mezi hlavní problémy v oblasti voda a sanitační v Moldavsku:

- Hlavní zdroje znečištění povrchových a podzemních vod (komunální odpadní vody (OV), výluhy z odpadů ze skládek, odpadní vody z průmyslu a staré ekologické zátěže).
- 44 % všech obyvatel (75 % venkovského obyvatelstva) nemá přístup ke zdrojům vody, které by odpovídaly požadavkům na pitnou vodu.
- 49 % obyvatel není připojeno na kanalizační systém.
- Většina komunálních OV je bez čištění vypouštěna do povrchových vod.
- 75 % technického vybavení vodovodní a kanalizační infrastruktury je zastaralé.
- Znečištěná voda způsobila 1850 předčasných úmrtí v roce 2013 a ztrátu 2 mil. pracovních dní z důvodů onemocnění, souvisejících s nekvalitní vodou.

Na řešení těchto problémů se podílí jednak vláda Moldavské republiky, která financuje opatření pro zlepšení situace ze zdrojů MŽP (NEF – Národního ekologického fondu) a též ze zdrojů MRR, ale také mnoho zahraničních a mezinárodních donorů. Následující tabulka ukazuje přehled donorů v sektoru voda a sanitační, v členění podle jednotlivých subsektorů dle klasifikace OECD.

¹ Republic of Moldova's Water supply and sanitation strategy, October, 2012

<i>Sub-sektory dle OECD</i>	<i>ADA</i>	<i>GIZ</i>	<i>SDC</i>	<i>Slovak Aid</i>	<i>RoAid</i>	<i>EU (NIF)</i>	<i>USAID (MCA)</i>	<i>EBRD</i>	<i>ČRA</i>
Politika a regulace v oblasti vodních zdrojů	✓	✓	✓	✓		✓ anal. EU legisl.	✓		✓
Ochrana vodních zdrojů vč. monitoringu	✓			✓ monitoring	✓ sanace POPs		✓ IS vod. zdrojů		✓ sanace, POPs
Dodávky vody a sanitační – velké systémy	✓ vodovody, plán i kanalizace	✓	✓ vodovody, master plány		✓	✓ příspěvek EBRD	✓	✓	✓
Základní opatření pro zajištění dodávky pitné vody a sanitační	✓ pilotní projekt na malé ČOV		✓ dodávka vody	✓	✓	✓ *			
Rozvoj povodí			✓				✓		
Odpadové hospodářství		✓						✓ potenciál	✓
Vzdělávání a školení v oblasti vody a sanitační	✓ pro zaměstnance VAKů	✓	✓	✓					✓
Spolupráce s dalšími donory	SDC, EU, Slovak Aid, ČRA	EU, SDC, RoAid	ADA, EU, GIZ	ADA, ČRA	GIZ, NSPA	EBRD, GIZ, ADA		EU, GIZ	ADA, Slovak Aid, GIZ, SDC

*Pozn.: * mezi současnými prioritami EU není přímo voda a sanitační, ale podpora infrastruktury na venkově v oblasti vody a sanitační (sektor zemědělství a venkov)*

Tabulka 2: Přehled donorů v sektoru voda a sanitační

2.2 Program rozvojové spolupráce v kontextu Moldavska

Dle Koncepce ZRS ČR na období 2010 - 2017 patří Moldavsko mezi prioritní země s programem spolupráce. Životní prostředí (ŽP) je jednou ze sektorových priorit. V rámci této priority jsou uvedeny tyto oblasti relevantní pro sektor vody a sanitační: zásobování pitnou vodou a ochrana vodních zdrojů, odstraňování ekologických zátěží, rozvoj odpadového hospodářství.²

Mezi priority Programu rozvojové spolupráce s Moldavskem na období 2011 - 2017 patří zásobování vodou a sanitační. Hlavními cíli rozvojové spolupráce v sektoru Zásobování vodou a sanitační jsou:

- Spolupráce v oblasti ochrany a využívání vodních zdrojů,
- Spolupráce v oblasti sanitační,
- Spolupráce v oblasti odpadového hospodářství,
- Spolupráce při odstraňování ekologických zátěží.

Sektorový program rozvojové spolupráce mezi ČR a Moldavskem v sektoru voda a sanitační (resp. jeho nástin) byl připraven pro období 2015 - 2017 a období po roce 2017. Tento program vychází z Programu rozvojové spolupráce Moldavsko 2011 - 2017. Podle Sektorového programu by se rozvojová spolupráce měla zaměřit na projekty v oblastech sanitační a odstraňování ekologických zátěží. Vzhledem k tomu, že Sektorový program neobsahuje konkrétní cíle, předpoklady pro jejich naplnění, ani indikátory jejich splnění, je v kapitole 3 rozpracován možný scénář logiky sektorového programu.

² Koncepce ZRS na období 2010 - 2017, kap. 4.1.2 Sektorové priority a průřezové principy.

2.3 Informace o hodnocených projektech a jejich výběru pro evaluaci

Výběr projektů pro tuto evaluaci byl uskutečněn na základě:

- Záměru pokračovat v další realizaci ZRS ČR v Moldavsku;
- Potřeby ČRA aktualizovat sektorový program rozvojové spolupráce mezi ČR a Moldavskem v sektoru voda a sanitace;
- Požadavku na vyhodnocení jednotlivých rozvojových témat v sektoru voda a sanitace, s důrazem na jejich dlouhodobé dopady, udržitelnost a potenciál pro širší replikaci či komerční návaznost.

Hodnocené projekty byly vybrány ze dvou oblastí spolupráce:

- Odstraňování ekologických zátěží;
- Sanitace.

V následující tabulce jsou uvedeny cíle a výstupy hodnocených projektů v oblasti odstraňování ekologických zátěží (podle ZD) a komentář k průběhu jejich realizace. Rozvojové záměry obou projektů byly shodné.

Charakteristika	Průzkum a sanace lokalit znečištěných ropnými látkami v obcích Lunga a Marculesti v Moldavsku	Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavsku
Záměr	Zlepšení životního prostředí a zdravotního stavu populace v Moldavsku	
Cíle	<ol style="list-style-type: none"> 1. Snížit, popř. odstranit znečištění podzemních vod ohrožující zdraví obyvatel v obcích Lunga a Marculesti (a potenciálně biologickou rozmanitost v širší oblasti) a zabránit dalšímu šíření znečištění. 2. Vytvořit vstupní předpoklady pro následné zlepšení zásobování obyvatel obcí Lunga a Marculesti pitnou vodou. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vymístění a odstranění toxického odpadu (pesticidů) ze 4 dočasných skladů a jejich okolí. 2. Zhodnocení zdravotních a environmentálních rizik vyplývajících z reziduálního znečištění na 4 lokalitách dočasných skladů toxického odpadu.
Výstupy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Průzkum znečištění staré ekologické zátěže. 2. Vypracování analýzy rizik vyplývajících ze staré ekologické zátěže. 3. Provedení pilotního sanačního zásahu, testování sanačních technologií. 4. Vypracování studie proveditelnosti nápravných opatření k odstranění rizik. 5. Návrh koncepce zásobování obyvatel zasažených obcí pitnou vodou. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prováděcí a bezpečnostní projekt. 2. Inventarizace a kvalitativní charakterizace odpadu. 3. Přeložení odpadů do způsobilých obalů a vymístění ze skladů. 4. Transport odpadu k odstranění. 5. Konečné odstranění odpadu. 6. Průzkum reziduální kontaminace. 7. Zhodnocení environmentálních a zdravotních rizik a provedených prací.
Průběh realizace	<p>Realizace v souladu s harmonogramem a schváleným rozpočtem (ZRS) 20,6 mil. Kč. Příspěvek MŽP ve výši 50 000 USD byl poskytnut v částečném plnění.</p> <p>Cíl č. 1 byl dosažen částečně. Formulace cíle neodpovídala zaměření projektových výstupů.</p> <p>Cíl č. 2 byl dosažen částečně - projekt řešil pouze jednu ze dvou jmenovaných lokalit.</p> <p>Nad rámec definovaných výstupů byly zprovozněny dvě sanační stanice.</p> <p>Udržitelnost výstupů je ohrožena nedostatkem systémového přístupu ze strany příjemce (MŽP).</p>	<p>Realizace v souladu se schváleným rozpočtem (ZRS) 15,36 mil. Kč, doba realizace prodloužena o 5 měsíců.</p> <p>Cíle č. 1 a 2 byly dosaženy na 3 lokalitách.</p> <p>Nad rámec definovaných výstupů byla provedena informační kampaň za účelem zvýšení povědomí o environmentálních a zdravotních rizicích POPs.</p> <p>Udržitelnost výstupů je zajištěna díky koordinaci POPs SMO a informacím o stavu vyklizených lokalit majitelům objektů.</p>

Tabulka 3: Cíle, výstupy a průběh realizace hodnocených projektů v oblasti odstraňování ekologických zátěží

V následující tabulce jsou uvedeny cíle a výstupy hodnocených projektů v oblasti sanitace (podle ZD) a komentář k průběhu jejich realizace. Rozvojové záměry i cíle obou projektů byly shodné. Z hlediska obsahu byly shodné též výstupy projektů.

Charakteristika	Obnova systému nakládání s odpadními vodami ve městě Vulcanesti	Obnova systému nakládání s odpadními vodami ve městě Cimislia
Záměr	Přispění ke zlepšení životního prostředí a zdravotního stavu populace v Moldavsku	
Cíle	<ol style="list-style-type: none"> 1. Snížení negativního dopadu OV na životní prostředí a zdraví populace ve Vulcanesti. 2. Zajištění dlouhodobě udržitelného systému nakládání s OV ve Vulcanesti. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Snížit negativní dopad OV na životní prostředí a zdraví populace v Cimislia a na dolní tok řeky Kogylnik. 2. Zajistit dlouhodobě udržitelný systém nakládání s OV v Cimislia.
Výstupy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zajištění funkční technologické části systému nakládání s OV. 2. Vyškolení personálu pro obsluhu technologických částí systému nakládání s OV. 3. Vytvoření plánu dlouhodobého rozvoje VAK Vulcanesti. 4. Provedení osvětové kampaně. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Funkční technologická část systému nakládání s OV. 2. Zaměstnanci organizace VAK Cimislia jsou schopni samostatně obsluhovat technologické části systému nakládání s OV. 3. Plán dlouhodobého rozvoje VAK Cimislia. 4. Uživatelé kanalizačního systému jsou seznámeni s principy jeho udržitelnosti.
Průběh realizace	<p>Doba realizace prodloužena o 7 měsíců. Původní rozpočet (ZRS) 18,24 mil. Kč byl navýšen na celkovou částku 20,38 mil. Kč z důvodů neplnění závazku příjemce. Cíl č. 1 splněn.</p> <p>Plnění cíle č. 2 v současnosti probíhá, jde o dlouhodobý cíl; ČOV nebyla dosud uvedena do trvalého provozu.</p>	<p>Doba realizace technické části prodloužena o 8 měsíců. Některé dokumenty byly doplňovány i během roku 2015, závěrečná zpráva (ZZ) není dosud schválena. Soulad realizace se schváleným rozpočtem (ZRS) 18,79 mil. Kč nelze ověřit (chybí přehled čerpání rozpočtu v ZZ). Závazek MÚ Cimislia příspěvku ve výši 20 % z ceny projektu splněn s výjimkou 5,4 %.</p> <p>Cíl č. 1 splněn. Splnění cíle č. 2 nelze v současné době potvrdit (provoz VAK zajišťují 2 provozovatelé), jde o dlouhodobý cíl; ČOV nebyla dosud uvedena do trvalého provozu.</p>

Tabulka 4: Cíle, výstupy a průběh realizace hodnocených projektů v oblasti sanitační

2.4 Komentář k logické stavbě

Logická stavba sektorového programu

Sektorový program obsahuje nástin oblastí, na které by se měly zaměřit budoucí aktivity ZRS v Moldavsku, ale neobsahuje cíle, výstupy, indikátory ani související rizika a předpoklady. Aby bylo možné sestavit doporučení a závěry týkající se sektorového programu, bylo sestaveno následující schéma teorie změny. Toto schéma vychází z aktuální situace v sektoru voda a sanitační v Moldavsku a zohledňuje cíle dokumentů ZRS popsaných v kap. 2.2, priority a cíle moldavských strategických dokumentů a působení ostatních donorů v sektoru.

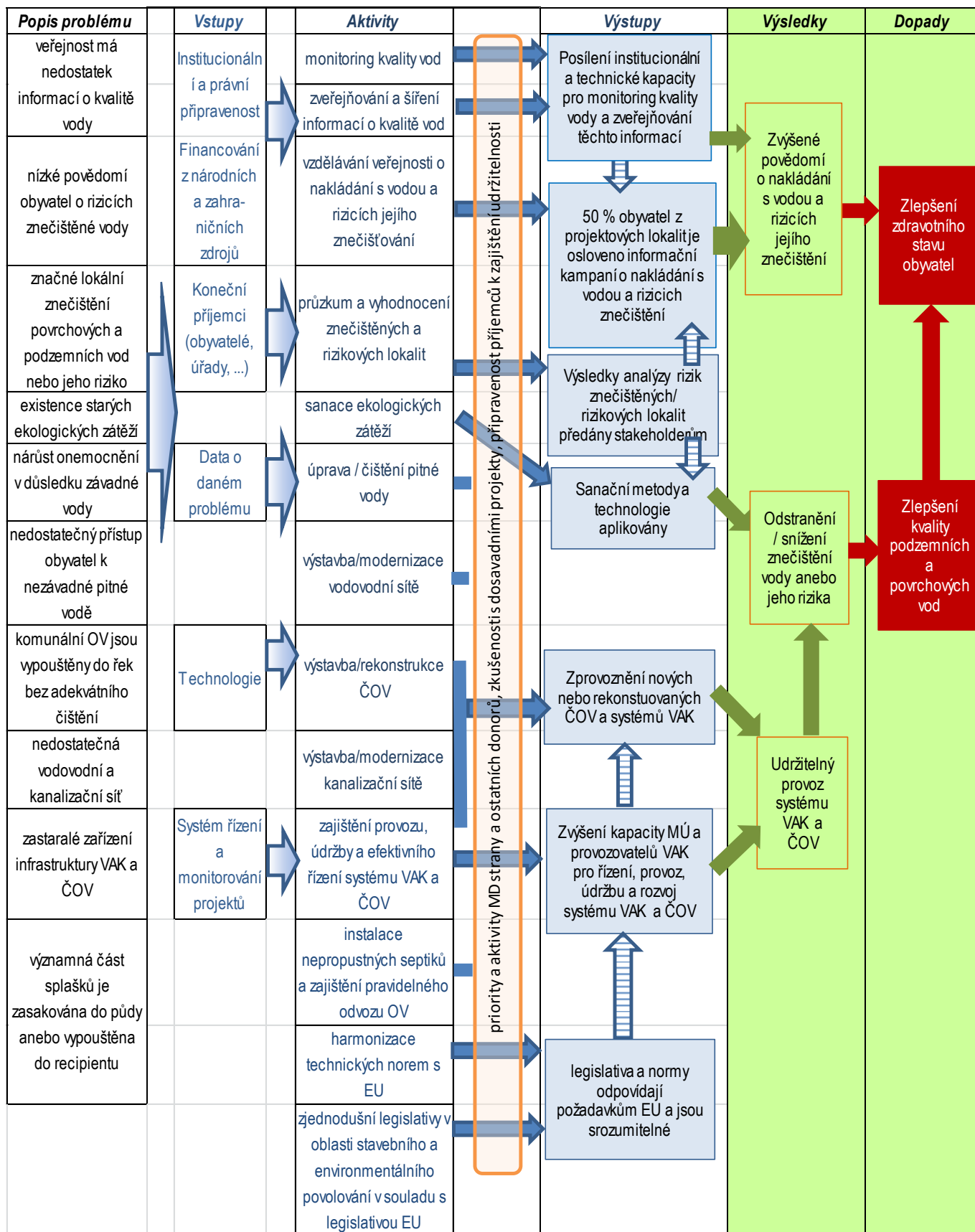

Schéma 3: Schéma teorie změny pro Sektorový program rozvojové spolupráce

Dle tohoto schématu jsou navrženy dva záměry (dopady) a tři cíle (výsledky) sektorového programu.

Logická stavba projektů

Všechny hodnocené projekty obsahují matice logického rámce. Intervenční logika je zejména u projektů v oblasti odstraňování ekologických zátěží popsána nedostatečně či nepřehledně. Společné nedostatky všech matic logického rámce:

- Některé cíle a výstupy jsou formulovány nepřesně, případně ve formě aktivity.
- Některé předpoklady a rizika pro naplnění cílů anebo dosažení výstupů jsou uvedeny v jiných částech nabídky.

LFM všech projektů byly přeformulovány podle teorie změny z následujících důvodů:

- Vyjasnění vztahů mezi aktivitami a výstupy, výstupy a výsledky, výsledky a dopady.
- Přeformulování krátkodobých cílů (výsledků) tak, aby odpovídaly aktivitám a výstupům.
- Přeformulování záměrů projektů (dopady) tak, aby odpovídaly výsledkům a byly dostatečně konkrétní.
- Přeformulování a rozšíření předpokladů týkající se výsledků a dopadů.

Podrobný popis nedostatků jednotlivých matic logického rámce a schémata teorie změn jsou uvedeny v přílohách 2 - 5.

2.5 Klíčové předpoklady a rizika

Předpoklady a rizika by měly být hodnoceny a monitorovány. Mezi hlavní zjištěná rizika a předpoklady v průběhu evaluace patří:

Předpoklady

- Spolupráce a podpora místních partnerů v průběhu projektů
- Dostupnost základních informací a parametrů ekologické zátěže anebo stávajících systémů kanalizace a ČOV, jejich provozu a financování.
- Pokračování a provoz sanačních stanic nebo ČOV po ukončení projektu
- Pokračování zabezpečení skladů kontaminovaných POPs a jejich následné sanace.
- Pravidelný monitoring podzemních vod a povrchových vod

Rizika:

- Nedodržení závazků příjemce dohodnutých v MoU.
- Nedostatečná koordinace mezi výstavbou/rekonstrukcí VAK infrastruktury a ČOV.
- Fluktuace zaměstnanců/vedení partnerů a příjemců (ztráta institucionální paměti a přeneseného know-how).
- Nedostatečný počet zaměstnanců ZÚ anebo ČRA pro koordinaci a monitoring.

Některá z výše uvedených rizik nastala a některé předpoklady nebyly splněny během realizace hodnocených projektů. Popisy vlivů těchto rizik a předpokladů a jejich řešení jsou popsány v přílohách 2 - 5.

2.6 Realizátoři

Realizátorem projektů v oblasti odstraňování starých ekologických zátěží byla firma DEKONTA, a.s. Realizátory projektů v oblasti sanitační byla Sdružení Waste Water Vulcanesti a Sdružení Waste Water Cimislia, v obou případech byly členy sdružení firmy Ircon, s.r.o. a TopolWater, s.r.o. Hlavním místním partnerem všech realizátorů byla firma Boncom.

Bližší informace o realizátorech lze nalézt na: www.dekonta.cz, www.ircon.cz, www.topolwater.com, www.boncom.md/.

3 Metodologie evaluace

3.1 Shrnutí metodologického přístupu

Zvolený **přístup k evaluaci** byl participativní, s cílem dosáhnout úzkého zapojení hlavních účastníků a dalších příslušných zdrojů informací jak z veřejného, tak i ze soukromého sektoru. Zahajovací briefing byl uspořádán se zástupci MŽP (hlavní příjemce projektů v sektoru voda a sanitační). Závěrečný briefing byl uspořádán se zástupci ZÚ, MŽP, MRR a POPs SMO. Předběžná zjištění, závěry a doporučení byly formulovány během mise v Moldavsku a diskutovány se zúčastněnými stranami. Zpětné vazby z diskuzí a briefingu byly zohledněny při formulaci závěrů a doporučení.

Postup hodnocení. Navržené otázky byly převážně deskriptivní. Pokud byly k dispozici údaje/indikátory pro cílové hodnoty (výstupů, cílů), byly použity také normativní otázky. V některých případech byly chybějící cílové hodnoty-standardy určeny evaluačním týmem a v diskuzi s nezávislými experty. Design: neexperimentální (situace v době provádění hodnocení) nebo srovnávací: oblasti intervence/realizace projektů a příjemci projektů byli srovnáváni před a po implementaci projektů. Údaje o výchozím stavu byly srovnávány s údaji o stavu po dokončení projektu - v době provádění hodnocení. Tento postup neumožňuje přesvědčivě demonstrovat vztah mezi hodnocenou intervencí a koncovým stavem jako výstupem projektu, avšak byl to jediný proveditelný postup, pokud nebyla k dispozici žádná oblast nebo skupina jako referenční. Příčinná souvislost mezi výslednými změnami a projektem byla hodnocena dle časového rozlišení, tj. že žádoucí efekt měl nastat až po zahájení projektu. Informace vztahující se k jedné zadané otázce shromáždil evaluační tým s využitím různých metodických postupů a z různých zdrojů; zjištění jednotlivých členů týmu byla mezi sebou porovnána pro větší věrohodnost výsledků. Spolehlivost nástrojů získávání informací byla ověřena během diskuzí v rámci evaluačního týmu.

Evaluace byla realizována ve třech fázích. Tento postup je znázorněn následovně.

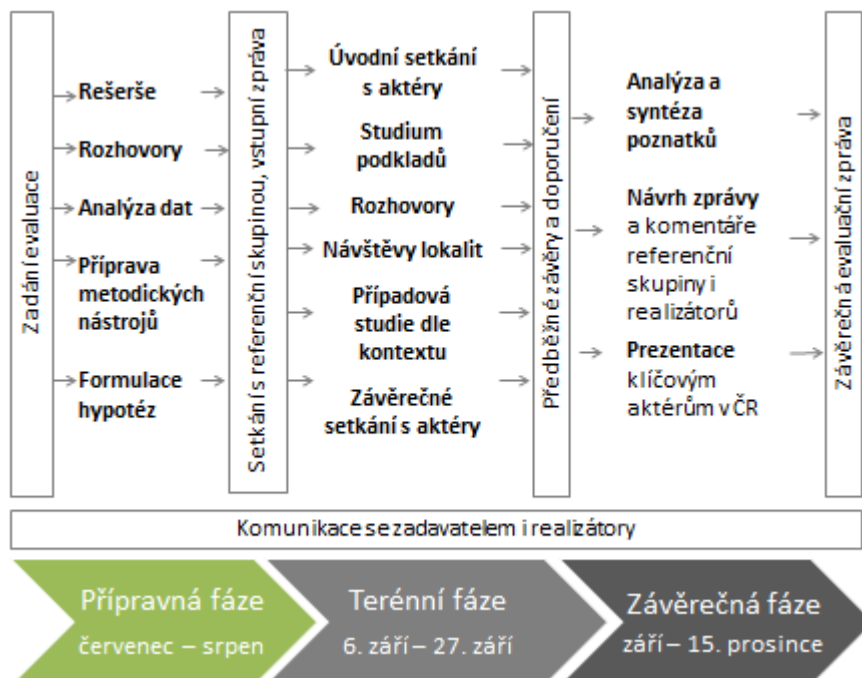

Schéma 4: Fáze evaluace a metodické nástroje

Přípravná fáze se zaměřila na shromažďování podkladů pomocí rešerše informací a rozhovorů a na konsolidaci a odsouhlasení evaluačních otázek. Během této přípravné fáze byly shromážděny dostupné informace, připraveny metodické nástroje a formulovány hypotézy k vyhodnocení jednotlivých projektů i témat na úrovni sektoru. V rámci terénní fáze (projektová a sektorová úroveň)

byla ověřena platnost hypotéz, dosud získaných poznatků a strategických informací a shromážděny další údaje o konkrétních výsledcích a přínosech projektů a faktorech ne/úspěchu, a to dle evaluačních otázek a metodiky. V závěrečné fázi byly údaje získané v přípravné a terénní části shromážděny, tříděny, analyzovány interpretovány ve vztahu k položeným otázkám a zpracována evaluační zpráva shrnující zjištění, závěry a doporučení. Podrobný popis metodologie evaluace je uveden ve vstupní zprávě.

3.2 Metodologické a další překážky

Hlavní metodologické překážky omezující vyhodnocení:

1. Omezená dostupnost sekundárních dat před terénní fází evaluace - podkladových dat k jednotlivým projektům; převážná část dokumentů byla poskytnuta pouze v elektronické nesignované/nedatované verzi, v řadě případů byly poskytnuty neúplné dokumenty; nejedná se přímo o metodologickou překážku, nicméně v důsledku toho se významně zvýšila časová náročnost přípravné fáze evaluace, absence seznamu dokumentů k jednotlivým projektům a průkazného systému schvalování projektových zpráv.
2. Sektorový program rozvojové spolupráce mezi ČR a Moldavskem v sektoru voda a sanitace na období 2015 – 2017 a období po roce 2017 je nedostatečně specifikován pro účely posouzení jeho naplňování (neobsahuje cíle, předpoklady ani indikátory); program byl sestaven po realizaci hodnocených projektů.
3. Nedostatečné rozpracování matic logického rámce u všech projektů zejména z pohledu indikátorů, zdrojů ověření, předpokladů a rizik.
4. Vzhledem ke kontextu projektů navržený postup hodnocení neumožňuje přesvědčivě demonstrovat vztah mezi hodnocenou intervencí/projektem a koncových stavem (kauzalita); závěry jsou založeny především na přezkoumání sekundárních dat, rozhovorech a pozorováních.
5. Časové omezení přípravné fáze evaluace vzhledem k opakovanému výběrovému řízení.

Řešení k odstranění překážek (tam, kde to jde):

Ad 1) ČRA i realizátoři chybějící dokumenty zasílali postupně na vyžádání, neúplná projektová dokumentace je s jednotlivými aktéry ověřována.

Ad 2) Absence logické stavby sektorového programu je řešena jednak pomocí teorie změn (viz kap. 2.4) a formou sektorových doporučení.

Ad 3) Na základě zjištění v průběhu evaluace byla provedena rekonstrukce intervenční logiky.

3.3 Dodržování etických principů v průběhu evaluace

Použité evaluační postupy jsou v souladu s Etickým kodexem evaluátora³ České evaluační společnosti. V průběhu evaluace všichni členové evaluačního týmu respektovali lidská práva, kulturní a jazykové rozdíly. Pro zajištění nestrannosti evaluační tým vedl v průběhu evaluační mise rozhovory nebo skupinové rozhovory s širokou škálou zainteresovaných osob (viz itinerář evaluační mise a seznam interview – příloha č. 7) a navštívil projektové lokality za účelem posouzení stavu na místě.

³ http://www.czecheval.cz/standardy_kodex/ces_eticky_kodex_.pdf

3.4 Kvalifikace a rozdělení úkolů mezi členy evaluačního týmu

Evaluační tým měl šest členů, jeho struktura je znázorněna v kapitole 1.3 (viz schéma č. 2).

Monika Příbylová – hlavní evaluátorka, specializuje se na oblasti zavádění evropské environmentální politiky a legislativy, reforem a řízení správních orgánů. M. Příbylová má 15 let zkušeností s řízením a realizací projektů v oblasti ochrany životního prostředí. Podílela se na komplexní evaluaci ZRS v sektoru podpory demokracie, lidských práv a společenské transformace v Gruzii v roce 2014. V průběhu evaluace zajišťovala vedení evaluace, koordinaci evaluačního týmu; komunikaci se zástupci zadavatele, realizátorů, příjemců a moldavských aktérů v sektoru voda a sanitace, odevzdání požadovaných výstupů.

Marie Körner je odbornice na socioekonomii, monitoring a evaluace s více než 30 lety zkušeností ve všech aspektech řízení projektového cyklu. Pracovala více než 10 let na projektech ve východní Africe. Evaluovala celkem 14 projektů, v 7 z nich pak působila jako vedoucí týmu. Mezi hlavní oblasti odborného zaměření patří venkovské a městské zásobování vodou a sanitace, rozvoje venkovských oblastí a komunit, teorie změny, organizace a řízení realizace projektů, institucionální rámce, rozpočty a způsoby financování; strategie předávání aktivit a výstupů příjemcům. V evaluačním týmu zajišťovala metodickou podporu evaluačního týmu a quality assurance.

Jan Pacák je expertem na sanační geologii a hydrogeologii. J. Pacák má 24 let zkušeností s plánováním, řízením, monitorováním a hodnocením projektů v oblasti životního prostředí, zejména pak hodnocením kontaminovaných území a sanací kontaminovaných území, hodnocením rizik a jejich minimalizací. V evaluačním týmu zajišťoval zejména ověřování a analýzu dat z oblasti hydrogeologie, sanačních prací a odstraňování starých ekologických zátěží a nebezpečných odpadů v průběhu terénní fáze, spolupracoval při zpracování závěrečné evaluační zprávy.

Ondřej Babor je expertem na hydrogeologii. Specializuje se na hydrogeologické průzkumy kontaminovaných oblastí, se zaměřením na jejich následné řešení, nakládání s nebezpečnými odpady a jejich odstraňování, environmentální legislativu. Má 26 let praxe v plánování, řízení, monitorování a hodnocení projektů. V evaluačním týmu zajišťoval rešerši projektových dokumentů, relevantních národních dokumentů (týkajících se daného sektoru) v oblasti hydrogeologie a vodního hospodářství; poskytoval vstupy pro vstupní a závěrečnou zprávu.

Petr Prockert je expertem na technologie čištění odpadních vod, více než 20 let pracuje při výstavbě a rekonstrukcích ČOV, vodojemů, při výstavbě a rekultivacích skládek komunálního odpadu, při výstavbě inženýrských sítí a objektů a při realizaci úprav vodních toků a objektů na tocích. V evaluačním týmu zajišťoval zejména ověřování a analýzu dat z oblasti čištění odpadních vod v průběhu terénní fáze, spolupracoval při zpracování závěrečné evaluační zprávy.

Gabriel Profir – místní koordinátor, má rozsáhlé zkušenosti a s organizací a vedením projektů a s prováděním sociálních průzkumů. Mluví plynule rusky, rumunsky a anglicky. V průběhu evaluace zajišťoval logistiku mise v Moldavsku, identifikaci klíčových aktérů z daného sektoru a vhodných projektů pro účely případové studie, tlumočení.

4 Evaluační zjištění a závěry

Evaluační zjištění a závěry uvedené níže jsou založeny na dílčích závěrech ze čtyř evaluací a na rešerši podkladů pro navazující projekty ZRS a dalších donorů. Uvedená zjištění jsou zaměřena především na vyhodnocení sektorových evaluačních otázek uvedených v evaluační matici pro sektor voda a sanitace v Moldavsku, která byla schválena spolu se vstupní zprávou (viz příloha č. 8). Zjištění týkající se čtyř projektů hodnocených v rámci této evaluace je uvedeno v přílohách č. 2 - 5.

4.1 Relevance z hlediska sektoru

4.1.1 Relevance projektů ve vztahu ke strategickým dokumentům

Cíle a výstupy hodnocených projektů byly v souladu s Konceptí ZRS na období 2010 - 2017 a s Programy rozvojové spolupráce pro Moldavsko na období 2006 - 2010 a 2011 - 2017. Soulad se Sektorovým programem rozvojové spolupráce mezi ČR a Moldavskem na období 2015 - 2017 a po roce 2017 nelze zcela vyhodnotit, neboť sektorový program obsahuje „doporučení zaměření budoucích aktivit“ a je zpracován na období po realizaci hodnocených projektů. Nicméně hodnocené projekty jsou v souladu s těmito doporučeními.

Projekty z oblasti sanitace jsou v souladu se střednědobými i s dlouhodobými cíli dokumentu „Strategy for Water Supply and Sanitation of Localities in the Republic of Moldova“.

Relevantní střednědobý cíl na období 2008 – 2012 je rozšíření centralizovaných systémů zásobování vodou a kanalizace a zvýšení dostupnosti těchto služeb pro občany. Dlouhodobé cíle této strategie na období 2014 - 2028 zahrnují:

- Do roku 2015 snížit počet obyvatel, kteří nemají přístup k modernizovaným kanalizačním systémům.
- Zajištění čištění komunálních odpadních vod v souladu s požadavky směrnice č. 91/271/EEC o čištění městských odpadních vod.

Projekt týkající se odstranění pesticidů je v souladu National Strategy on reduction and elimination of persistent organic pollutants in the Republic of Moldova z roku 2004. Cílem této strategie je snížení vlivu POPs na životní prostředí.

Projekt týkající se sanace ropných látek je v souladu s National Program on sound management of chemicals in the Republic of Moldova na období 2010 - 2020; dekontaminace lokalit znečištěných ropnými produkty je součástí akčního plánu zavádění.

Závěry

Hodnocené projekty jsou v souladu s příslušnými dokumenty ZRS. Projekty z oblasti sanitace jsou v souladu s cíli moldavské strategie v oblasti dodávky vody a sanitace. Projekty z oblasti odstraňování starých zátěží jsou v souladu s příslušnými moldavskými strategickými dokumenty. **Relevance projektů ve vztahu ke strategickým dokumentům je vysoká.**⁴

⁴ Hodnocení je provedeno v souladu s popisem uvedeným v zadávacích podmínkách:

Vysoká – postupy, výsledky a předpoklady plně odpovídají potřebám a stanovenému cíli

Spíše vysoká – v konkrétním kontextu projekt naplnil maximum požadavků, existují však omezení na úrovni externích faktorů nebo drobné nedostatky týkající se realizace

Spíše nízká – významnější nedostatky v rámci projektového cyklu nebo v aplikovaných postupech a/nebo závažné problémy na úrovni externích faktorů

Nízká – postupy nebo výsledky projektu neodpovídají stanoveným cílům a/nebo existují kritické problémy na úrovni externích faktorů

4.1.2 Relevance Sektorového programu rozvojové spolupráce ve vztahu ke strategickým dokumentům Moldavska

Nástin sektorového programu rozvojové spolupráce mezi ČR a Moldavskem v sektoru voda a sanitace pro období 2015 - 2017 a období po roce 2017 (Sektorový program rozvojové spolupráce) reflektuje dlouhodobé cíle Strategy for Water Supply and Sanitation of Localities in the Republic of Moldova pro období 2014 - 2028 (viz výše) v jedné ze dvou doporučených oblastí budoucího zaměření (projekty rekonstrukce ČOV). Sektorový program je v souladu s rozvojovými cíli Moldavska tzv. Millennium Development Goals⁵. Národní rozvojová strategie "Moldova 2020" obsahuje sedm priorit, ale žádná z nich se nevztahuje na oblast ochrany životního prostředí ani podporu v oblasti vody a sanitace.

Sektorový program rozvojové spolupráce reflektuje následující cíle Environmentální strategie pro období 2014 - 2023:

- Snížit negativní vliv ekonomických aktivit na ŽP a zlepšovat opatření na prevenci znečištění⁶.
- Zajistit racionální využívání, ochranu a zachování přírodních zdrojů pomocí:
 - Zlepšení kvality min. 50 % povrchových vod.
 - Zajištění přístupu 80 % obyvatel k nezávadným zdrojům vody a cca 65 % obyvatel ke kanalizačnímu systému s ČOV, včetně souvisejících služeb.

Závěry

Sektorový program rozvojové spolupráce je v souladu se třemi příslušnými moldavskými strategickými dokumenty ze čtyř. Čtvrtý dokument (národní rozvojová strategie) neobsahuje žádné cíle z oblasti ŽP. **Relevance programu rozvojové spolupráce ve vztahu ke strategickým moldavským dokumentům je spíše vysoká.**

4.1.3 Vzájemná provázanost hodnocených projektů

Projekty z oblasti odstraňování ekologických zátěží nebyly provázány s dalšími hodnocenými projekty, vyjma stejného realizátora těchto dvou projektů.

Projekt Obnova systému nakládání s OV Vulcanesti byl částečně provázán s druhým projektem v oblasti sanitace (Cimislia). Provázanost byla díky zapojení stejného realizátora a místní odborné firmy Boncom a dále ve společném instruktážním školení pro obsluhu ČOV. Komplementarita projektu Obnova systému nakládání s OV Cimislia s druhým projektem v oblasti sanitace (Vulcanesti), který byl zahájen o rok dříve, byla mimo výše uvedeného ještě v několika oblastech:

- 1) Využití zkušeností z průběhu realizace projektu ve Vulcanesti.
- 2) Využití podkladů pro osvětovou kampaň na školách a další informační materiály.
- 3) Využití provozních předpisů vypracovaných pro ČOV a ČS.
- 4) Využití některých výstupů z projektu ve Vulcanesti při vypracování podkladů pro plán dlouhodobého rozvoje VAK Cimislia.

Realizace všech hodnocených projektů, díky průběžné komunikaci realizátorů, ZÚ a ČRA se zástupci moldavské strany, přispěla celkově k vyšší viditelnosti a renomé ZRS v Moldavsku.

Závěry

Vzájemná provázanost projektů v oblasti ekologických zátěží mezi sebou a s ostatními projekty byla nízká. Vzájemná provázanost projektů v oblasti sanitace byla spíše vysoká. **Celkovou provázanost hodnocených projektů lze hodnotit jako spíše nízkou.**

⁵ <http://www.undp.md/mdg/MDG7/env.shtml>

⁶ Pozn.: tj. nepřímo oblast sanací

4.1.4 Provázanost hodnocených projektů s dalšími aktivitami ZRS a jiných donorů

Projekt týkající se sanace ropných látek je v Moldavsku ojedinělý. Dle zjištění od zástupců jiných donorů nepatří sanační zásahy týkající se starých ekologických zátěží mezi jejich priority.

Česká strana realizovala v předchozím období podobný sanační projekt v obci Iargara, který však skončil po odchodu realizátora. Na hodnocený projekt navazuje nyní dokončovaný projekt Marculesti II (financovaný ze ZRS), který měl za úkol instalovat a uvést do provozu sanační stanice pro čištění podzemní vody v prostoru letiště a obci Lunga.

Projekt týkající se odstraňování pesticidů navázal na aktivity jiných donorů řešící problematiku pesticidů (podrobněji viz příloha č. 2, kap. 2.1.6). Projekty v oblasti pesticidů jsou koordinovány POPs SMO. Na hodnocený projekt navázal další projekt financovaný ze ZRS realizovaný v letech 2013 - 2015⁷.

Díky získaným zkušenostem s realizací projektu v oblasti odstraňování pesticidů se podařilo realizátorovi (firmě DEKONTA) uspět ve výběrovém řízení na obdobný projekt koordinovaný Food and Agricultural Organisation (FAO) a financovaném Evropskou komisí a Světovou bankou. Tento projekt v současnosti probíhá⁸.

Hodnocené projekty v oblasti sanitace využívaly zkušeností z předchozích obdobných projektů realizovaných z prostředků ZRS v Moldavsku (např. rekonstrukce ČOV a v Nisporeni).

Kofinancování rekonstrukce stavebních částí ČOV v Cimislia bylo zajištěno z Národního ekologického fondu (NEF) ve výši cca 6 mil. MDL. Díky realizaci rekonstrukce ČOV v obou městech mají samosprávy měst větší šanci získat prostředky z NEF na rekonstrukce a rozšíření vodovodní a kanalizační sítě (dle vyjádření starostů MÚ)⁹.

V roce 2014 byl pro GIZ zpracován koncept potenciálního projektu na „Zlepšení systému dodávky vody a kanalizace ve městě a sousedních obcích municipality Cimislia“. V případě, že by byl tento projekt realizován, došlo by k významné provázanosti a synergii s hodnoceným projektem, neboť v rámci plánovaného projektu je navrženo rozšíření a modernizace kanalizační a vodovodní sítě.

Závěry

Provázanost projektů v oblasti ekologických zátěží a sanitace s dalšími aktivitami ČRA je vysoká, rovněž tak provázanost s aktivitami jiných donorů, případně projekty financovanými z moldavských zdrojů. **Celkovou provázanost hodnocených projektů s dalšími aktivitami ČRA a jiných donorů lze hodnotit jako vysokou.**

4.1.5 Synergický efekt hodnocených projektů

Projekty v oblasti ekologických zátěží nepřidaly významnou hodnotu dalším hodnoceným projektům, ani sobě navzájem, z hlediska míry posílení výsledků a dopadů. Avšak díky realizovaným projektům a intenzivnímu jednání realizátorů, ZÚ a ČRA se zástupci Moldavské strany přispěly všechny hodnocené projekty k celkově vyšší viditelnosti a renomé ZRS v Moldavsku. Pozitivní ohlas na aktivity ZRS zaznamenal evaluační tým během evaluační mise kromě zástupců příjemců také u zástupců dalších tří ministerstev a devíti zahraničních donorů (např. u USAID).

⁷ <http://www.czda.cz/cra/projekty/moldavsko/naprava-ekologickych-zatezi-zpusobenych-pesticidy-v-moldavsku-ii.htm>

⁸ Detailní informace o tomto projektu nebyly z FAO poskytnuty – jedná se regionální projekt pro 7 zemí východní Evropy.

⁹ Např.: v roce 2012 byla z NEF financována rekonstrukce a rozšíření vodovodu v městské části Recea a v současné době se realizuje projekt rekonstrukce části splaškové kanalizační sítě, financovaný z NEF (rozpočet 12 mil. MDL). Zdroj: informace od starosty města Cimislia).

Na základě výše uvedených oblastí provázanosti mezi projekty v oblasti sanitační lze vyhodnotit, že projekt rekonstrukce ČOV ve Vulcanesti měl podpůrný vliv na realizaci projektu týkající se rekonstrukce ČOV v Cimislia díky časové návaznosti.

Synergický efekt projektů rekonstrukce ČOV v Cimislia a ve Vulcanesti vznikl díky společnému instruktážnímu školení pro obsluhu ČOV ve Vulcanesti a Cimislia. Podle sdělení zástupce vedení provozovatele ČOV ve Vulcanesti bylo společné školení přínosné pro obsluhu obou ČOV, vzhledem k instalaci stejného typu technologie ČOV a obdobné situaci s nízkým nátokem na ČOV.

Závěry

Mezi projekty v oblasti sanitační byla míra synergie spíše vysoká. Synergie mezi projekty v oblasti ekologických zátěží byla nízká, stejně tak jako vzájemná synergie mezi projekty v oblasti sanitační a projekty v oblasti ekologických zátěží. **Celkově je možné hodnotit synergii mezi projekty jako spíše nízkou.**

4.1.6 Relevance ve vztahu k prokázaným potřebám partnerů

Všechny hodnocené projekty byly navrženy v souladu s výše uvedenými moldavskými strategickými dokumenty a potřebami příjemců specifikovanými v identifikačních formulářích a v MoU. Projekty z oblasti sanitační reflektovaly potřeby obou MÚ specifikovaných v rozvojových plánech měst.

Relevance výstupů projektu „Průzkum a sanace lokalit znečištěných ropnými látkami v obcích Lunga a Marculesti“ ve vztahu k současným prioritám partnerů - v obou obcích byla v roce 2014 dokončena výstavba vodovodu, čímž bylo sníženo riziko ohrožení zdraví obyvatel. Avšak znečištění se stále šíří směrem k řece Raut a bez sanačního čerpání lze očekávat jeho další rozšiřování, navíc mnozí obyvatelé stále využívají kontaminovanou vodu ze studní, neboť voda z vodovodu je pro ně příliš drahá. Čištění podzemní vody tak zůstává prioritou jak MŽP, tak i orgánů místní samosprávy. Mezi další priority MÚ Lunga patří rekonstrukce kanalizace a čištění OV. Tato problematika byla součástí studie proveditelnosti zpracované v rámci hodnoceného projektu.

Relevance výstupů projektu „Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavsku“ ve vztahu k současným prioritám partnerů - dle informací od zástupců POPs SMO jsou výstupy projektu v souladu se současnými prioritami a potřebami. I přesto, že zbylé centrální sklady pesticidů by měly být díky dalším projektům vyklizeny do konce roku 2015, není řešení této problematiky zdaleka u konce. Mezi další plánované aktivity v této oblasti patří mj. sanace vyklizených kontaminovaných budov skladů pesticidů. Tyto sanace patří k prioritám též MÚ obcí Gradinita a Clocusna, odkud byly v rámci hodnoceného projektu pesticidy odvezeny.

Relevance výstupů projektů Obnova systému nakládání s OV v Cimislia a Vulcanesti ve vztahu k současným prioritám partnerů - cíle projektu jsou nadále relevantní především pro vedení měst Cimislia i Vulcanesti – bez rekonstruované, plně funkční ČOV s dostatečnou kapacitou čištění potenciálně pro celé město a okolní obce, by bylo velice obtížné žádat NEF, případně GIZ o financování rozšíření vodovodu a kanalizační sítě. Cíle projektu jsou v souladu s plány rozvoje měst Cimislia i Vulcanesti.

Závěry

Všechny hodnocené projekty byly navrženy na základě prokázaných potřeb a priorit partnerů v době zahájení projektů a jsou nadále relevantní ve vztahu k současným prioritám partnerů. **Relevance ve vztahu k prokázaným potřebám a současným prioritám partnerů je vysoká.**

4.2 Efektivita z hlediska sektoru

4.2.1 Úroveň koordinace a komunikace mezi českými aktéry ZRS

Dle sdělení ZÚ realizátor projektů v oblasti ekologických zátěží pravidelně, obvykle při každé návštěvě projektového manažera v Kišiněvě, informoval ZÚ o vývoji projektu. Realizátor projektů v oblasti

sanitace informoval ZÚ o projektových aktivitách, týkajících se informování veřejnosti a komunikoval se ZÚ v případě zjištění problémů při realizaci projektů. Koordinaci projektů v oblasti sanitace zajišťoval na místní úrovni převážně místní partner, firma Boncom.

ZÚ prováděl nepravidelné monitorovací návštěvy projektových lokalit, nicméně ZÚ nemá kapacitu na provedení odborně/technicky zaměřeného monitoringu. ČRA bylo pravidelně informováno o vývoji projektů formou etapových a ročních zpráv nebo během monitorovacích misí.

Koordinace mezi projekty v oblasti ekologických zátěží byla zajištěna díky stejnému realizátorovi. Obdobně tomu bylo u projektů v oblasti sanitace. S ohledem na zaměření a rozdílné lokality hodnocených projektů nebyla koordinace mezi projekty z oblasti sanitace a ekologických zátěží zapotřebí.

Komunikace a koordinace mezi ČRA a ZÚ probíhá průběžně podle potřeby jednotlivých projektů. Nicméně dle názoru ZÚ by byla vhodná častější návštěva zástupců ČRA v Moldavsku za účelem formulace, přípravy zadání a monitoringu projektů (formulační mise ČRA v oblasti voda a sanitace v posledním období proběhla jednou za dva roky, dříve byly formulační mise častější). Pro zlepšení koordinace a monitoringu zejména technických projektů by dle názoru ZÚ bylo užitečné najmout místního odborníka, který by mohl podle potřeby vyhodnotit stav probíhajícího projektu anebo ověřit informace potřebné pro formulaci nových projektů.

Komunikace a koordinace mezi ČRA a realizátory probíhala průběžně avšak většinou neformálně (e-mailem). Z této komunikace nejsou vedeny záznamy. Některé závažné informace sdělené realizátory ČRA nejsou uvedeny v průběžných zprávách (např. důvody zpoždění, neplnění závazků moldavských partnerů). Dle názoru hodnotitelů je elektronická komunikace sice rychlá a pružná, nicméně z hlediska průkaznosti např. procesu schvalování zpráv by bylo vhodné jednotlivé kroky připomínkování a schvalování zaznamenávat ve speciální aplikaci na administraci projektových dokumentů ČRA. Obdobně by měla být v této aplikaci zaznamenána průběžná komunikace, monitorovací zprávy, vyjádření externích expertů apod.

Závěr - úroveň koordinace a komunikace mezi českými aktéry ZRS je hodnocena jako spíše nízká především díky omezeným kapacitám ČRA a ZÚ.

4.2.2 Koordinace a komunikace s ostatními donory ve stejném sektoru

Švýcarská agentura pro rozvoj a spolupráci (SDC) organizuje koordinační schůzky donorů v sektoru, obvykle 2 – 3x ročně. Zástupci ZÚ se těchto schůzek pravidelně účastní. Většina oslovených donorů (GIZ, ADA, SDC, SlovakAid) oceňují dobrou komunikaci ZÚ ohledně koordinace projektů v sektoru a uvítali by též aktivnější komunikaci ze strany ČRA.

Všichni oslovení donoři se shodli na potřebě lepší koordinace projektů v daném sektoru ze strany MŽP. Pro některé donory (SDS, ADA, GIZ) je hlavním partnerem v sektoru MRR, neboť jeho přístup považují za spolehlivější z hlediska koordinace a komunikace. V případě partnerství s MRR jsou, jako implementační partneři, využívány Regionální rozvojové agentury. Zástupci některých donorů (např. Delegation EU) využívají pro koordinaci projektů zástupce vlády (State Counsellor) anebo Project implementation unit na MŽP.

Mezi ADA a ČRA bylo v roce 2014 podepsáno již druhé MoU týkající se vzájemné spolupráce.

Příklady dobré praxe koordinace projektů v oblasti modernizace vodovodů, kanalizace a ČOV zahrnují kombinaci následujících nástrojů:

- Smlouvu s místním partnerem (např. MÚ).
- Garanci MŽP týkající se kofinancování z NEF, anebo garanci MRR v případě kofinancování z Národního fondu regionálního rozvoje.
- Zapojení příslušné regionální rozvojové agentury (pokud projekt přesahuje území města).
- Řídící výbor projektu se zástupci všech zúčastněných.

Závěr - úroveň koordinace a komunikace s ostatními donory působícími ve stejném sektoru je hodnocena jako spíše vysoká.

4.2.3 Spolupráce realizátorů s partnerskými institucemi

V projektu „Průzkum a sanace lokalit znečištěných ropnými látkami v obcích Lunga a Marculesti“ probíhala velmi dobrá spolupráce s vedením obce Lunga a odbornou institucí EHGeoM. Spolupráce s MŽP probíhala obtížně s ohledem na změny ve vedení MŽP. Realizátor projektu, vedení obce Lunga i zástupci ZÚ vyvinuli značné úsilí ke zlepšení spolupráce jednáním s vedením MŽP v průběhu projektu. Přestože se nepodařilo zajistit financování následného provozu sanačních stanic do konce realizace projektu, jednání pokračovala v roce 2013 a výsledkem bylo nalezení prozatímního způsobu financování provozu sanačních stanic.

V projektu „Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavsku“ probíhala velmi dobrá spolupráce se všemi partnery jak na místní úrovni (samosprávy obcí) tak i na národní úrovni s POPs SMO.

V projektech z oblasti sanitace probíhala dobrá spolupráce s MÚ a provozovateli systémů VAK v Cimislia i ve Vulcanesti. Ve Vulcanesti se díky změně vedení MÚ po volbách nepodařilo zajistit příslibené finance na stavební část rekonstrukce ČOV. V Cimislia bylo po zahájení projektu zjištěno, že provoz VAK zajišťují dva provozovatelé. Spolupráce se soukromým provozovatelem firmou Facia byla v průběhu projektu obtížná kvůli jejich nezájmu.

Závěr - úroveň spolupráce realizátorů s partnerskými institucemi je hodnocena jako spíše vysoká.

4.3 Efektivnost z hlediska sektoru

4.3.1 Zájem o další projekty

Dle informace ZÚ zasílají moldavští partneři (MŽP a organizace v gesci MŽP a samosprávy) min. 20 námětů na projekty za rok ve formě identifikačních formulářů. Náměty od MŽP jsou obvykle již předem předjednány. Náměty od samospráv často nejsou koordinovány s MŽP ani s MRR. MŽP zasílá v průběhu posledních dvou let tři až čtyři náměty na projekty (oblast technické asistence) a dva až tři náměty na projekty z programu expertní asistence za rok. Některé z námětů byly sestaveny ve spolupráci s MÚ (např. pokračování projektu sanace ropných látek v obcích Lunga a Marculesti).

V závěrečných zprávách projektů v oblasti ekologických zátěží jsou uvedena doporučení na pokračování sanace ropných látek a následnou sanaci vyklizených skladů, kontaminovaných POPs.

Závěr – míru zájmu o financování navazujících a dalších projektů ze strany moldavských partnerů lze hodnotit jako vysokou.

4.4 Udržitelnost z hlediska sektoru

4.4.1 Zajištění udržitelnost v rámci projektů

Udržitelnost v rámci projektů byla zajištěna průběžnou spoluprací s příjemci projektů a s místními partnery. Většina klíčových rizik a předpokladů byla identifikována v matici logického rámce anebo v jiné části nabídky. Vyhodnocení většiny rizik bylo provedeno v úvodní fázi projektů (např. v Realizačním a bezpečnostním projektu). Zjištěné nesplnění předpokladů nebo výskyt rizik se odrazil v úpravách projektu, z nichž některé vyústily v dodatky ke smlouvám (např. z důvodu vyšších koncentrací síry v odpadech). Průběžný monitoring většiny rizik a předpokladů nebyl formálně prováděn (dle údajů v průběžných a ročních zprávách). Například předpoklad průběžné spolupráce a součinnosti s úřady, byl hodnocen pouze v monitorovacích zprávách ZÚ a v závěrečných zprávách. Evaluační tým měl k dispozici pouze jednu monitorovací zprávu ČRA a externího experta (k projektu ČOV Cimislia z 11/2013), v níž nejsou rizika předpoklady vyhodnoceny.

Nesplnění některých předpokladů si ve třech hodnocených projektech vyžádalo prodloužení doby realizace a ve dvou případech též navýšení rozpočtu projektů.

Závěr - míra zajištění udržitelnosti v rámci projektů je hodnocena jako spíše nízká.

4.4.2 Soulad výstupů projektů s legislativním rámcem Moldavska

Výstupy všech projektů jsou v souladu s legislativním a normativním rámcem Moldavska. Pro rekonstrukce ČOV, transport a odstranění pesticidů a instalaci sanačních stanic byla získána příslušná povolení.

Závěr - míra souladu výstupů projektů s legislativním rámcem Moldavska je hodnocena jako vysoká.

4.4.3 Udržitelnost projektů z hlediska vlastnictví projektu příjemcem

Plány udržitelnosti ani strategie odchodů nebyly součástí nabídek žádného projektu. V projektu týkajícího se sanace ropných látek nebylo možné navrhnout strategii odchodu před provedeným průzkumem. Pro zajištění udržitelnosti a rozšíření výstupů je realizován navazující projekt.

V závěrečných zprávách ke všem projektům jsou uvedena doporučení pro udržitelnost výstupů. V projektech v oblasti sanitace byly vypracovány plány dlouhodobého rozvoje systému VAK.

Závěr - míra udržitelnosti projektů z hlediska vlastnictví projektových výstupů příjemci je hodnocena jako spíše vysoká.

4.5 Návazná spolupráce

4.5.1 Komerční návaznost projektů pro realizátory

Vyhodnocené projekty v oblasti sanitace mají komerční návaznost pro firmu Boncom (místního subdodavatele realizátora). Firma Boncom díky spolupráci na rozvojových projektech v oblasti ČOV a kanalizace rozšířila svoje aktivity v Moldavsku i na komerční zakázky v této oblasti. Realizátor projektů v oblasti sanitace, firma Ircon, dále rozvíjí svoje aktivity v oblasti sanitace a odpadového hospodářství a hodnocené projekty jí slouží jako referenční pro další zakázky v oblasti ochrany ŽP v Moldavsku, především rámci ZRS.

Pro realizátora projektů z oblasti ekologických zátěží jsou získané zkušenosti a renomé velmi cenné pro získání budoucích komerčních zakázek v zemích bývalého Sovětského svazu, kde je možné očekávat obdobné dosud neřešené problémy spojené s kontaminací vojenských základen po sovětské armádě anebo výskytem starých pesticidů.

Firma DEKONTA díky praktickým zkušenostem získaným během projektu na odstranění pesticidů nyní zajišťuje sanaci centrálního skladu Pascani. Tento projekt není čistě komerční aktivitou, neboť je hrazen z grantu EU, řízení a monitoring projektu zajišťuje místní jednotka FAO.

Závěr - míra komerční návaznosti projektů pro realizátory je hodnocena jako spíše vysoká.

4.5.2 Návazná spolupráce v rámci ZRS ČR

Na základě skutečností zjištěných v rámci hodnocených projektů v oblasti ekologických zátěží rozhodla ČRA o realizaci dvou navazujících projektů:

- Projekt „Průzkum a sanace lokalit znečištěných ropnými látkami v obcích Lunga a Marculesti v Moldavsku II.“, jehož obsahem je instalace čtyř nových sanačních stanic a dobudování sanačního systému včetně jeho provozování v obci Lunga a v prostoru letiště.
- Projekt „Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavsku II.“, jehož obsahem je odstranění dalších 250 t pesticidů ze čtyř centrálních skladů.

Závěr - míra návazné spolupráce v rámci ZRS je hodnocena jako spíše vysoká.

4.5.3 Jiné návaznosti nad rámec české bilaterální spolupráce

Díky získaným zkušenostem s realizací projektu v oblasti odstraňování pesticidů se podařilo realizátorovi (firmě DEKONTA) uspět ve výběrovém řízení na obdobný (regionální) projekt koordinovaný FAO (viz kap. 4.5.1).

Potenciální navazující aktivitou je projekt "Zlepšení systému dodávky vody a kanalizace ve městě a sousedních obcích municipality Cimislia". Koncept tohoto projektu byl připraven pro GIZ v roce 2014. O realizaci tohoto projektu není dosud rozhodnuto, nicméně v případě jeho realizace by firma Boncom (místní partner realizátorů hodnocených projektů) měla velkou šanci podílet se na subdodávkách pro tento projekt (v závislosti na výsledku výběrového řízení).

Závěr - míra návazných aktivit nad rámec bilaterální spolupráce je hodnocena jako spíše vysoká.

5 Doporučení

5.1 Doporučení k projektové tématice a pokračování ZRS v sektoru voda a sanitační

Oblast sektoru	Doporučení	Hlavní adresát	Stupeň závažnosti
Sanace znečištění ropnými látkami	Vytvořit systém řízení a dlouhodobého financování sanace ropných látek v oblasti Lunga a Marculesti	MŽP	1
Sanace znečištění POPs	Zajištění financování sanací vyklizených skladů a jejich okolí za účelem eliminace zbytkového rizika kontaminovaných stavebních konstrukcí	MŽP (POPs SMO)	2
Sanace znečištění ropnými látkami	Pokračování v realizaci navazující etapy odstraňování ekologických zátěží z prostředků ZRS	ČRA	1
Sanitační	Spolupracovat s jinými donory na projektech z oblasti sanitační		1
Sanace znečištění POPs	Zabezpečit vyklizené sklady proti neoprávněné manipulaci s kontaminovanými stavebními konstrukcemi	MÚ Gradinita a Clocusna	1
Sanitační	Zajistit stavební úpravy ČS 2 pro osazení nové technologie	MÚ Cimislia	1
Sanitační	Zajistit transparentní prostředí mezi provozovatelem, vlastníkem a spotřebiteli		1
Sanitační	Opravit protipovodňovou hráz		3
Sanitační	Změnit provoz technologie ČOV ze dvou na jeden reaktor	VAK Cimislia, VAK Vulcanesti	1
Sanitační	Provést kamerovou prohlídku stok splaškové kanalizace		2
Sanitační	Pravidelné vyhodnocování funkce ČOV		2
Sanitační	Obnovení přípravy projektu na výstavbu a rekonstrukci vodovodní infrastruktury	MÚ Vulcanesti	1
Celý sektor	Pokračování podpory sektoru voda a sanitační buď na teritoriální úrovni anebo v oblastech, kde má ČR komparativní výhodu oproti jiným donorům	MZV	1

Škála hodnocení závažnosti: 1 = nejzávažnější, 3 = nejméně závažné

Vytvořit systém řízení a financování sanace ropných látek v oblasti Lunga a Marculesti

Dosažení hlavního cíle hodnoceného i navazujícího projektu tj. snížení znečištění podzemních vod je závislé na dlouhodobé sanaci znečištění ropnými látkami. V průběhu realizace hodnoceného projektu, ani po většinu období realizace navazujícího projektu (do září 2015) nebyl vytvořen

efektivní a finančně zajištěný systém dalšího pokračování sanace. Evaluační tým doporučuje ve spolupráci s realizátorem projektu, MÚ Lunga, MÚ Marculesti a vedením letiště Marculesti vytvořit systém řízení a dlouhodobého financování sanace (budto v rámci navazujícího projektu nebo expertní podpory). V rámci této spolupráce je třeba stanovit odborného garanta, který by byl vyškolen v rámci expertní pomoci a případných navazujících projektů ČRA k projektování, řízení a vyhodnocování projektu sanace podzemních vod. Dle názoru evaluačního týmu by pozici odborného garanta na moldavské straně vhodně splňoval EHGeoM. Tento státní podnik je podřízen MŽP a jeho zaměstnanci splňují kvalifikaci potřebnou pro řízení sanačního opatření. V rámci spolupráce je doporučeno také zpracovat projekt sanačních prací k odstranění kontaminace podzemních vod ropnými látkami.

Pro efektivní pokračování sanačních prací a naplnění cílů projektu je třeba rozšířit sanační systém do dalších částí znečištěné oblasti a optimalizovat současný systém (změna režimu čerpání v závislosti na šíření kontaminace). Vhodné by bylo, aby se na tomto projektu již plnohodnotně podílel řešitel za moldavskou stranu, a aby jím byl řešen provoz stanic vybudovaných v rámci projektů ZRS. V rámci dlouhodobé sanace je třeba zajistit pravidelný monitoring podzemních a povrchových vod.

Pokračování v realizaci navazující etapy sanace ropných látek

V souladu s výše uvedeným doporučením pro MŽP evaluační tým doporučuje ČRA pokračovat v realizaci navazující etapy odstraňování ekologických zátěží z prostředků ZRS – dobudování zbylých částí systému, optimalizace a intenzifikace sanačního zásahu včetně nezbytné technické podpory stávajícího sanačního systému; tím bude jednoznačně zhodnocena efektivnost dosud realizovaných etap prací při současné eliminaci potenciálních rizik s průnikem kontaminace do povrchových vod. V případném navazujícím projektu je třeba více zapojit MŽP s cílem vytvořit systém řízení a dlouhodobého financování sanace.

V případě nedostatku financí na realizaci navazující etapy je doporučeno financovat minimálně expertní podporu MŽP pro zajištění udržitelnosti dosavadních výsledků.

Sanace vyklizených skladů pesticidů a jejich okolí

Přestože byl v rámci hodnoceného projektu odstraněn hlavní zdroj kontaminace horninového prostředí a hlavní riziko pro znečištění podzemních, a v některých případech i povrchových vod, zbytková kontaminace přetrvává ve stavebních konstrukcích vyklizených skladů a v okolním prostředí. Evaluační tým doporučuje MŽP (POPs SMO) zajistit financování sanací vyklizených skladů a jejich okolí za účelem eliminace zbytkového rizika kontaminovaných složek prostředí. Před provedením sanace je třeba provést podrobný průzkum zbytkového znečištění stavebních konstrukcí a přilehlého okolí skladů, jako podklad pro projekt demolice a nápravných opatření spojených s odstraněním kontaminovaných materiálů. V případě nedostatku financí na zajištění sanace by bylo vhodné zajistit alespoň pravidelný monitoring podzemních vod v okolí vyklizených skladů.

Zabezpečení vyklizených skladů pesticidů

S ohledem na předchozí doporučení, je MÚ Gradinita a Clocusna doporučeno do doby úplné sanace zajistit označení vyklizených skladů výstražnými cedulemi s indikací možného zdravotního rizika a zabezpečit vyklizené objekty proti neoprávněné manipulaci s kontaminovanou stavební sutí.

Zajistit stavební úpravy ČS 2 pro osazení nové technologie

Zajištění stavebních úprav čerpací stanice č. 2 (ČS 2) pro instalaci nových čerpadel a souvisejících technologických součástí bylo deklarováno v MoU pro projekt rekonstrukce ČOV v Cimislia, avšak MÚ Cimislia nezajistil finance na nutné stavební úpravy. Díky nesplnění této části závazku nebylo možné rekonstruovat technologickou část ČS 2, což bylo součástí hodnoceného projektu. Požadovaná technologie byla do Moldavska dovezena a místní partner realizátora je připraven ji instalovat poté, co bude stavební část ČS 2 stavebně připravena. Evaluační tým doporučuje MÚ Cimislia zajistit stavební úpravy ČS 2 pro osazení nové technologie.

Zajistit transparentní prostředí mezi provozovatelem VAK, vlastníkem a spotřebiteli

Provoz systému VAK zajišťují v současnosti dva provozovatelé – municipální organizace Apa-Canal Cimislia a soukromá firma Faclia srl. Díky nejasně stanoveným odpovědnostem obou provozovatelů

nelze zajistit efektivní a ekonomický provoz systému VAK, na což doplácí obyvatelé Cimislia připojení na VAK infrastrukturu. Evaluační tým doporučuje MÚ Cimislia vyjasnit odpovědnosti obou provozovatelů, nebo pověřit provozem celého systému VAK, včetně rekonstruované ČOV jednoho provozovatele a zajistit transparentního prostředí mezi provozovatelem VAK, vlastníkem a spotřebiteli zvláště s ohledem na finanční toky.

Opravit protipovodňovou hráz v Cimislia

Protipovodňová hráz byla prokopána v době, kdy přestala fungovat původní ČOV a nečištěné splaškové odpadní vody byly odváděny přímo do řeky Kogylnik. V rámci hodnoceného projektu byla zprovozněna rekonstruovaná ČOV a koryto pro odtok do řeky přes hráz již není třeba. Evaluační tým v souladu s doporučením monitorovací zprávy ČRA doporučuje MÚ Cimislia zajistit opravu prokopnuté protipovodňové hráze, kudy byly odváděny nečištěné splaškové odpadní vody, aby byla obnovena původní funkce hráze - tj. ochrana před povodněmi.

Doporučení pro provozovatele ČOV a VAK ve Vulcanesti i Cimislia

S ohledem na nízký nátok odpadních vod na ČOV (ve Vulcanesti cca 10 %, v Cimislia 25 % kapacity) a tím vysokou energetickou náročnost na měrnou jednotku vyčištěných OV evaluační tým, v souladu s návrhem realizátora i externího experta, doporučuje upravit provoz ČOV ze dvou na pouze jeden reaktor.

Vzhledem k neúplným informacím o množství odpadních vod, které protékají kanalizační sítí, a k nízkému množství OV, které přiteče na ČOV v porovnání s množstvím připojených obyvatel, existuje velké riziko úniků OV z kanalizačního systému a tím i riziko znečištění podzemních vod. Evaluační tým doporučuje provést kamerovou prohlídku splaškové kanalizace, vč. šachet s cílem zjištění množství protékající OV a případných ztrát a sestavení plánu provozních oprav s kalkulací nákladů.

Vzhledem k vysokým nákladům na provoz ČOV, absenci smlouvy na zajištění pravidelného odborného servisu a požadavkům na kvalitu vypouštěných vyčištěných OV evaluační tým doporučuje pravidelně vyhodnocovat funkce ČOV z hlediska hodnot na výstupu z ČOV (provádění analýz v nezávislé laboratoři alespoň 4x ročně) a měrných spotřeb energie.

Obnovení přípravy projektu na výstavbu a rekonstrukci vodovodní infrastruktury

S ohledem na nízký nátok odpadních vod na ČOV (hodnoty viz předchozí doporučení), počet domácností připojených na vodovod/kanalizaci a minimum podniků napojených na vodovodní a kanalizační síť, evaluační tým doporučuje MÚ Vulcanesti vyvinout maximální úsilí pro opětovné obnovení přípravy projektu na výstavbu a rekonstrukci vodovodní a kanalizační infrastruktury. Bez navýšení množství OV přitékajících na ČOV nelze zajistit její dlouhodobě udržitelný provoz.

Spolupracovat s jinými donory na projektech z oblasti sanitační

Efektivita obou hodnocených projektů v sektoru sanitační je omezena nízkým nátokem OV na ČOV, v porovnání s instalovanou kapacitou. V obou případech je zapotřebí modernizovat a rozšířit vodovodní i kanalizační síť. Bez rozšíření národních zdrojů anebo dalších zahraničních donorů nelze dosáhnout ekonomického provozu systému VAK a ČOV. Proto evaluační tým doporučuje ČRA, aby během formulace projektů v oblasti sanitační spolupracovala s dalšími zkušenými donory v tomto sektoru, za účelem seskupení financí na zajištění investic do celého systému VAK a ČOV v dané oblasti.

Pokračování podpory sektoru voda a sanitační

Navržené cíle sektorového programu jsou v souladu jak s moldavskými strategickými dokumenty, tak i českými dokumenty v oblasti ZRS v Moldavsku. ZRS je oceňována příslušnými národními institucemi, MÚ, místními institucemi i dalšími donory.

Je navrženo přezkoumání a úprava sektorového programu za účelem specifikace cílů a výstupů a souvisejících indikátorů, dále záměru, předpokladů a rizik.

Na základě výsledků dosavadních projektů, jejich malé provázanosti a synergií, evaluační tým doporučuje zaměřit se na projekty na určitém území (např. město či okres), kde by bylo vhodné

projekty provázat s aktivitami v jiných sektorech, popř. s aktivitami jiných donorů. Anebo se soustředit na oblasti, kde má ČR komparativní výhodu oproti jiným donorům, např. zkušenosti s transformačním procesem po roce 1989, procesem přistupování do EU a řešení specifických ekologických problémů (např. sanace starých ekologických zátěží).

5.2 Systémová a procesní doporučení

Oblast doporučení	Doporučení	Hlavní adresát	Stupeň závažnosti
Identifikace	Jednoznačně definovat cíle projektu	ČRA	1
Formulace	Formulace projektů se zaměřením na ověření klíčových parametrů technického zadání		1
Monitoring	Průkazné schvalování zpráv a výstupů realizátora		2
Požadavky ZD	Upravit požadavky na rozpočty tak, aby bylo možné hodnotit efektivnost vynakládaných finančních prostředků		2
Formulace/ MoU	Zapojit do monitorování realizace projektu MŽP, popř. MRR v případě kofinancování z NEF nebo Národního fondu regionálního rozvoje		2
Formulace	Zapojit do zpracování strategických dokumentů týkajících se provozu a řízení systému VAK a ČOV zástupce příjemce a provozovatele formou koučinku		2
Sektorový program a ZD	Sestavit logický model (teorii změny) pro sektorový program a na jeho základě připravovat projektové modely teorie změny jako základ pro ZD		1
Evaluace	Poskytnutí kompletních podkladů zpracovatelům evaluací včetně seznamu dokumentů	ČRA a MZV	2
Monitoring	Vyhodnocování rizik a předpokladů v průběžných zprávách	ČRA a realizátoři	1
Systém	Rozvojový expert na plný pracovní úvazek na podporu identifikace a monitoringu projektů ZRS, a též na komunikaci a koordinaci mezi zúčastněnými stranami ZRS v Moldavsku	MZV	1
Hodnotící kritéria pro návrhy projektů	Rozšíření hodnotícího kritéria Relevance přílohy č. 6 metodiky projektového cyklu o relevanci ke stanoveným cílům sektorového programu		2

Škála hodnocení závažnosti: 1 = nejzávažnější, 3 = nejméně závažné

Jednoznačně definovat cíl projektu

Jednoznačně definovat cíl projektu, aby se eliminovaly případné nejasnosti, např. množství odvážených pesticidů vs. množství lokalit. Cíle projektu v ZD a předmět díla by bylo vhodné definovat v souladu s podepsaným MoU.

Formulace projektů se zaměřením na ověření klíčových parametrů technického zadání

Na základě zkušeností z hodnocených projektů, kdy byly ve třech případech ze čtyř zjištěny jiné klíčové hodnoty pro realizace technické části projektů (množství a složení nebezpečných pesticidních odpadů, nižší nátoky OV na ČOV), evaluační tým doporučuje důkladnější formulaci projektů, především z hlediska ověření klíčových parametrů technického zadání.

Průkazné schvalování zpráv a výstupů realizátora

Většina projektových podkladů byla poskytnuta v elektronické formě často bez data a bez podpisu. Za účelem zvýšení průkaznosti procesu monitorování a schvalování evaluační tým doporučuje

jednotlivé kroky přijetí dokumentu, připomínkování a schvalování zaznamenávat, ve speciální aplikaci na administraci projektových dokumentů ČRA.

Upravit požadavky na rozpočty tak, aby bylo možné vyhodnotit efektivnost vynakládaných finančních prostředků

Rozpočty založené na ocenění aktivit/kumulativních položek výstupů nejsou transparentní, ověřitelné a kontrolovatelné a neumožňují vyvozovat jednoznačné závěry ohledně efektivity nebo uznatelných nákladů při externím monitoringu/evaluaci. S ohledem na nutnost efektivního vynakládání finančních prostředků v průběhu realizace je doporučeno, aby byly vyžadovány položkové rozpočty (na základě vstupů), umožňující objektivní posouzení efektivnosti, a také jednoznačné určení výše prostředků při dílčím plnění aktivit.

Zapojit do monitorování realizace projektu MŽP, popř. MRR

Na základě zkušeností některých donorů (SDC, GIZ) se zapojením příslušného ministerstva do monitoringu projektů, popř. podepsáním závazku poskytnout kofinancování, a zkušeností s časovými prodlevami získávání kofinancování z NEF, je doporučeno ČRA zapojit do monitorování realizace projektu MŽP (v případě kofinancování z NEF), nebo MRR (v případě kofinancování z Národního fondu regionálního rozvoje). Případně lze doporučit podmínění zahájení projektu poskytnutím kofinancování, nejpozději do termínu vypsání výběrového řízení na realizátora.

Zapojit do zpracování strategických dokumentů pro provoz a řízení systému VAK a ČOV zástupce příjemce a provozovatele formou koučingu

Na základě zkušeností s vypracováním strategických dokumentů pro provozovatele VAK a ČOV a vedení místní samosprávy, kdy bylo obtížné získat základní provozní a ekonomická data, je určité riziko, že zpracované dokumenty skončí nevyužité; podle metodiky některých donorů (např. SDC a GIZ), kteří zajišťují v rámci svých projektů školení, týkající se řízení a controllingu systému VAK, evaluační tým doporučuje ČRA následující: při formulaci zadání projektů v oblasti sanitace nebo souvisejících oblastech vyžadovat zapojení provozovatele VAK a zástupce MÚ do zpracování strategických materiálů pro provoz VAK formou koučinku. Cílem tohoto přístupu je zapojit a zainteresovat zástupce provozovatele a MÚ do přípravy a následné aktualizace příslušných strategických a plánovacích dokumentů (např. seznámit zástupce příjemce a provozovatele VAK s metodami kalkulace tarifů, požadavky na vykazování nákladů atd. a motivovat je k vlastnímu sestavení kalkulace, plánu výkaznictví a kontroly nákladů a příjmů).

Sestavení sektorového a projektového modelu teorie změny

Vzhledem ke zjištěným nedostatkům v maticích logického rámce ve všech projektech a zároveň absenci logického modelu v sektorovém programu evaluační tým doporučuje ČRA následující postup:

1. Nejprve sestavit logický model (teorii změny) pro sektorový program tak, aby umožňoval revizi podle potřeby v průběhu realizace programu. Tento model vytvoří generický rámec pro přípravu teorií změn jednotlivých projektů, které tak přispívají k naplnění sektorového programu. Tím lze dosáhnout i zvýšení synergií mezi projekty.
2. Sestavovat kompletní model teorie změny na základě požadavků identifikačního formuláře a informací z formulační mise, tzn. před zpracováním ZD. Tento model by měl mj. identifikovat všechny adekvátní rizika a předpoklady, které budou následně v průběhu projektu sledovány.
3. Na základě tohoto modelu pak zpracovat ZD a MoU, čímž se zajistí soulad všech částí ZD.

Poskytnutí kompletních podkladů zpracovatelům evaluací

Pro kvalitní zpracování nabídek uchazečů o evaluaci je nezbytné poskytnutí relevantních podkladů týkajících se hodnocených projektů již při výběrovém řízení. Pro následnou efektivní evaluaci projektů a její výslednou kvalitu je dále doporučeno poskytování podkladů k jednotlivým projektům v rozsahu stanoveném Metodikou projektového cyklu dvoustranných projektů ZRS, v běžně používaných formátech. Dokumenty je potřebné poskytovat v podepsaných a datovaných verzích, umožňujících jednoznačnou orientaci zpracovatelů evaluace, přičemž součástí poskytované dokumentace by měl být také jejich seznam.

Vyhodnocování rizik a předpokladů ve zprávách

Ve většině předložených průběžných a ročních zpráv k projektům chybělo vyhodnocení rizik a předpokladů a informace o stavu plnění závazků příjemce dle MoU. Evaluační tým doporučuje realizátorům průběžně vyhodnocovat rizika a předpoklady týkající se organizace, koordinace, spolupráce a proveditelnosti projektových aktivit.

Evaluační tým doporučuje ČRA vyžadovat vyhodnocování rizik a předpokladů identifikovaných v matici logického rámce v průběžných zprávách; rovněž by bylo vhodné v těchto zprávách sledovat, zdali a jak příjemce projektu plní jednotlivé závazky stanovené v MoU.

Rozvojový expert na plný pracovní úvazek na podporu identifikace a monitoringu projektů ZRS, a též na komunikaci a koordinaci mezi zúčastněnými stranami ZRS v Moldavsku

Zastupitelský úřad projekty sleduje a v případě potřeby poskytuje podporu při komunikaci s národními partnery (MŽP). Podle četnosti monitorovacích zpráv k hodnoceným projektům (1 - 3 za rok po dobu realizace projektu¹⁰) a jejich obsahu je patrný nedostatek času na zajišťování monitoringu např. na důkladné nastudování podkladů k monitorovaným projektům. Vzhledem k nedostatečné koordinaci projektů v sektoru voda a sanitace ze strany MŽP je zapotřebí více času na komunikaci s ostatními donory a dalšími zainteresovanými stranami v daném sektoru. Častější návštěvy českých představitelů ZÚ v projektových lokalitách by dále prohlubovaly vzájemné porozumění a viditelnost ZRS. Tyto náměty byly vzneseny v rámci setkání se zaměstnankyní ZÚ, která vysvětlila, že nároky na rozvojového diplomata, který je také zodpovědný za sekci obchodní, jsou značné a umožňují soustředit se pouze na pomoc při řešení problémů vzniklých v průběhu projektů, případně na prioritní témata. Předběžné vyhodnocování obdržených námětů na projekty ztěžuje absence hodnotících kritérií. S ohledem na význam řádné koordinace, monitorování a podpory realizace je doporučeno zaměstnat na plný úvazek rozvojového experta odpovědného za rozvojové aktivity v každé programové zemi.

Rozšíření hodnotícího kritéria relevance pro návrhy projektů

V souvislosti se zjištěnými problémy při identifikaci a formulaci, resp. při stanovení cílů a výstupů intervence (role ČRA), a potřebou relevantních hodnotících kritérií pro návrhy projektů (požadavek ZÚ) je navrženo rozšířit třetí kritérium relevance přílohy č. 6 metodiky projektového cyklu o relevanci ke stanoveným cílům sektorového programu. Toto souvisí s výše uvedeným doporučením na sestavení modelu teorie změny pro sektorový program.

¹⁰ Toto bylo v období, kdy byl na ZÚ rozvojový diplomat na plný úvazek.

6 Přílohy

6.1 Seznam použitých zkratk

ADA	Rakouská rozvojová agentura
ASŘ	Automatizovaný systém řízení
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
ČES	Česká evaluační společnost
ČS	Čerpací stanice
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČRA	Česká rozvojová agentura
CZDA	Czech Development Agency
EBRD	Evropská banka pro obnovu a rozvoj
EC	Evropská komise
EEC	Evropské hospodářské společenství
EHGeoM	Státní podnik Hydrogeologická expedice Moldavska
EU	Evropská unie
FAO	Organizace OSN pro výživu a zemědělství
GIZ	Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit GmbH
IRCON	Sdružení Waste Water Vulcanesti, anebo Sdružení Waste Water Cimisia
IS	Informační systém
IŽP	Inspekce životního prostředí, MŽP Moldavska
LFM	Matice logického rámce
MC	Městský úřad Cimisia
MCA	Millenium Challenge Account
Mcio	Obec Ciobalaccia
Mclo	Obec Clocusna
MDGs	Rozvojové cíle tisíciletí
MDL	Moldavský Lei
Mgra	Obec Gradinita
ML	Municipality Lunga
MM	Municipality Marculesti
MO	Ministerstvo obrany
MoU	Memorandum o porozumění
MRR	Ministerstvo regionálního rozvoje Moldavska
MÚ	Místní úřad
MZ	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí Moldavska
MV	Městský úřad Vulcanesti
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí ČR
NATO	Severoatlantická aliance
NEF	Národní ekologický fond
NGO	Nevládní organizace
NIF	Neighbourhood investment Facility

NSPA	NATO Support and Procurement Agency
OECD-DAC	Development Assistance Committee of the Organisation for Economic Cooperation and Development
OSN	Organizace Spojených Národů
OV	Odpadní vody
PHC	Orgán veřejného zdraví (Public health center in Moldova)
PIU	Project implementation unit
POPs	Persistentní organické látky
POPs SMO	POPs sustainable management office při MŽP Moldavska
Povodí	APELE Moldovei
PPFS	Plant protection and food safety
QA	Quality assurance
RoAid	Romania's development cooperation programme
RS	Rozvojová spolupráce
SCO	Swiss Cooperation Office
SDC	Švýcarská agentura pro rozvoj a spolupráci
Slovak Aid	Slovenská agentura pro mezinárodní rozvojovou spolupráci
SP	Studie proveditelnosti
TIKA	Turecká mezinárodní rozvojová agentura
US AID	Agentura Spojených států amerických pro mezinárodní rozvoj
VAK	Vodovody a kanalizace
WSS	Water supply and sanitation
WWTP	Waste water treatment plant
ZD	Zadávací dokumentace
ZRS	Zahraníční rozvojová spolupráce České republiky
ZÚ	Zastupitelský úřad v Kišiněvě
ZZ	Závěrečná zpráva
ŽP	Životní prostředí

6.2 Zpráva z evaluace projektu "Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavsku"

B P C O N S U L T

Zpráva z evaluace projektu

13. 12. 2015

Partnerská země (země realizace): Moldavsko	Projektové lokality: Obce: Clocusna, Ciobalaccia, Gradinita
Názvy projektů v českém a anglickém jazyce: Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavsku (Remediation of Environmental Burdens caused by Pesticides in Moldova)	Sektorové zaměření: Voda a sanitace
Gestor: ČRA	Realizátoři: <ul style="list-style-type: none">• DEKONTA a.s.
Období realizace – měsíc/rok zahájení projektů: 9/2011	Měsíc/rok ukončení projektů: 5/2013
Celkové čerpání v CZK ze ZRS ČR: 15 360 000,- Kč	Celkové čerpání v CZK včetně spolufinancování: 15 360 000,- Kč
Další donoři podílející se na projektech: -	
Autoři evaluační zprávy: Monika Příbylová, Marie Körner, Jan Pacák	
Datum, podpis(y): 13. prosince 2015 	

Obsah

1	Úvod.....	3
1.1	Záměr a cíle projektu.....	3
1.2	Teorie změny.....	5
1.3	Klíčová rizika a předpoklady	7
2	Evaluační zjištění	8
2.1	Relevance	8
2.2	Efektivnost	11
2.3	Efektivita	13
2.4	Udržitelnost	16
2.5	Dopady	18
2.6	Průřezové principy	18
2.7	Návazné aktivity.....	19
2.8	Vnější prezentace (viditelnost) projektu v partnerské zemi	20
2.9	Sektorový program.....	21
3	Závěry	22
4	Doporučení.....	25

1 Úvod

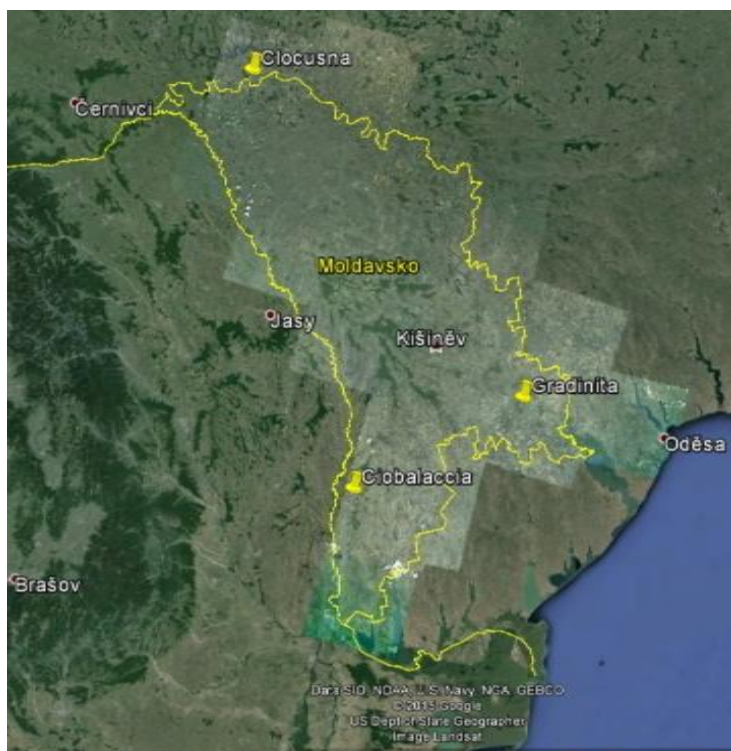
1.1 Záměr a cíle projektu

Rozvojovým záměrem projektu bylo zlepšení životního prostředí a zdravotního stavu populace v Moldavsku. V 90. letech minulého století bylo v Moldavsku ukončeno plošné používání pesticidů, do té doby hojně používaných v zemědělství. Zbývající neaplikované pesticidy byly bez bližší evidence týkající se chemického složení postupně shromážděny ve vybraných tzv. centrálních skladech příslušných vždy k určitému regionu. Projekty zaměřené na konečné odstranění pesticidů jsou koordinovány "Sustainable management office POPs" (POPs SMO), která vybírala sklady vhodné k vyklizení. Dle zadávací dokumentace byl předmět zakázky ZRS ČR specifikován jako: „inventarizace a charakterizace vysoce toxických pesticidních látek, přebalení, nakládka a odvoz pevných i kapalných pesticidů v celkovém množství 200 tun (vč. souvisejících extrémně kontaminovaných zemin, stavebních částí a obalů) ze 4 dočasných skladů, jejich odstranění ve způsobilém zařízení.“

Zmiňované dočasné sklady jsou umístěny v následujících lokalitách:

- Gradinita, oblast Causeni,
- Ciobalaccia, oblast Cantemir,
- Clocusna, oblast Ocnita,
- Pascani, oblast Criuleni, Chisinau – nebyla realizována.

Lokality byly dle ZD specifikovány ve spolupráci se stranou příjemce s ohledem na jejich stav a potenciální či reálná rizika z nich plynoucí.

Obr 1: Umístění lokalit

Z důvodů neznámého množství a typu pesticidů uložených v centrálních skladech a pouze odhadů množství v jednotlivých skladech byly v ZD uvedeny celkem 4 sklady. V rámci projektu byly se souhlasem ČRA místo čtyř skladů uvedených v zadání vyklizeny pouze tři sklady, přičemž celkový objem odstraněných pesticidů a jimi kontaminovaných materiálů se nezměnil (odpovídal požadavkům ZD a MoU tj. 200 tun).

Ekologickou zátěž představovaly pevné a tekuté pesticidy skladované v pytlích a sudech, částečně porušených v centrálních skladech, kam byly přemístěny armádou. Přesné složení nebylo známo (jak je uvedeno výše) a během svozu a ukládání pesticidů do obalů v období 2005 – 2008 došlo i k jejich vzájemnému smíchání, možná i ke smíchání s hnojivy a dalšími agrochemikáliemi.

Podle zadávací dokumentace měl projekt dva cíle:

1. Vymístění a odstranění toxického odpadu (pesticidních látek) ze 4 dočasných skladů a jejich okolí.
2. Zhodnocení zdravotních a environmentálních rizik vyplývajících z reziduálního znečištění na čtyřech lokalitách dočasných skladů toxického odpadu.

Indikátorem splnění prvního cíle je dle matice logického rámce: „Toxický odpad ze čtyř dočasných skladů a jejich okolí je vymístěn a odstraněn v celkovém množství 200 tun (vč. souvisejících extrémně kontaminovaných zemín, stavebních částí a obalů).“ Z důvodu, že již 3 sklady představovaly objem odpadů k odstranění přesahující požadavek zadání, byl počet lokalit snížen na tři. Podrobněji je odůvodnění popsáno v Realizačním a bezpečnostním projektu¹ zpracovaném v úvodní části projektu. Hlavní cílovou skupinou projektu bylo obyvatelstvo obcí, u kterých se centrální sklady nacházely - Clocusna, Gradinita a Ciobalaccia. Na lokalitě Ciobalaccia se nacházelo pouze cca 5% celkového množství určeného k odstranění a z hlediska vlivu na okolní životní prostředí neměl sklad zásadní dopad na obyvatele. Další dva sklady významně ovlivňovaly kvalitu života v blízkých obcích, kde obtěžovaly jejich obyvatelstvo zápachem a při deštích i splachy chemikálií po silnici a do vodoteče (Clocusna). I přesto, že prostory těchto bývalých skladů jsou stále kontaminovány, došlo po odvozu k výraznému zlepšení stavu okolního životního prostředí.

Obr. 2: Gradinita – zvenčí

Obr. 3: Gradinita – uvnitř

¹ Realizátor používá v některých zprávách označení tohoto dokumentu jako „Prováděcí projekt“

Projekt „Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavsku“ byl realizován společností DEKONTA a.s. Projekt byl realizován v rámci programu ZRS ČR v Moldavsku od září 2011 do května 2013. Zadavatelem byla ČRA a celkové čerpání z prostředků ZRS činilo 15,36 mil. Kč.

Na tento projekt dle zjištění navazuje další projekt hrazený z prostředků ZRS zaměřený na konečné odstranění pesticidů z dalších skladů: “Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavsku II.”²

Obr. 4: Ciobalaccia

Obr. 5: Clocusna

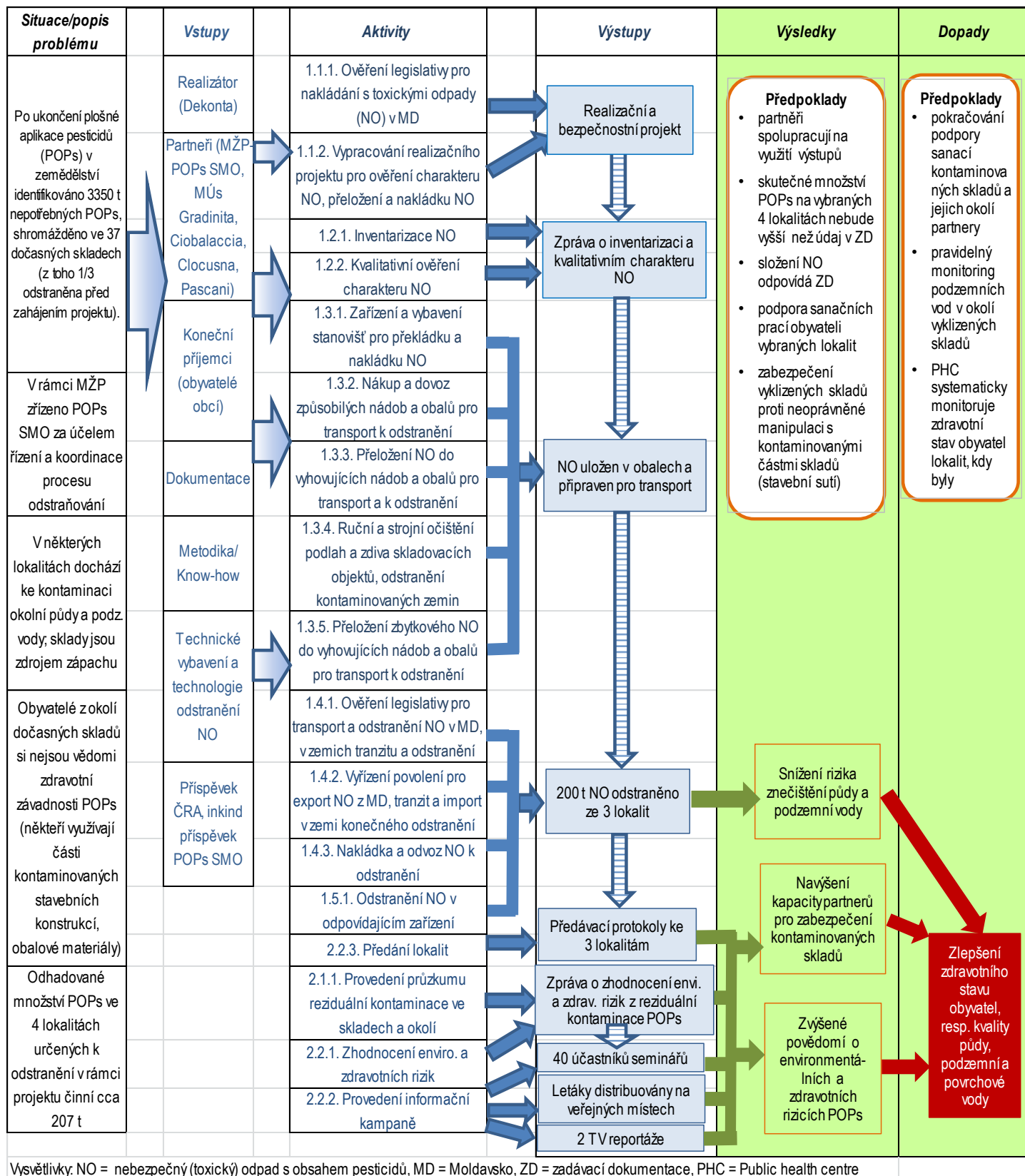
1.2 Teorie změny

Matice logického rámce, která byla součástí projektové dokumentace (technický návrh), je přeformulována podle metodiky teorie změny do níže uvedeného schématu z následujících důvodů:

- vyjasnění vztahů mezi aktivitami a výstupy, výstupy a výsledky, výsledky a dopady,
- přeformulování krátkodobých cílů (výsledků) tak, aby odpovídaly aktivitám a výstupům,
- přeformulování záměru projektu (dopady) tak, aby odpovídaly výsledkům a byly dostatečně konkrétní,
- přeformulování a rozšíření předpokladů týkající se výsledků a dopadů.

² <http://www.czda.cz/cra/projekty/moldavsko/naprava-ekologickyh-zatezi-zpusobenych-pesticidy-v-moldavsku-ii.htm>

Schéma teorie změny

Vysvětlivky: NO = nebezpečný (toxický) odpad s obsahem pesticidů, MD = Moldavsko, ZD = zadávací dokumentace, PHC = Public health centre

1.3 Klíčová rizika a předpoklady

V původní matici logického rámce byly uvedeny následující předpoklady a rizika týkající se splnění cílů projektu:

- Neznámý obsah a složení uskladněných látek.
- Součinnost orgánů statutní správy při exportu/importu odpadů do koncového zařízení.
- Dodržování pravidel BOZP.
- Klimatické podmínky vhodné k provádění inventarizace odpadů.

V matici logického rámce byly specifikovány též předpoklady týkající se výstupů projektu:

- Podmínky na lokalitě – statika objektů, typ a charakter odpadů.
- Přítomnost odpadů definovaných v ZD (nepřítomnost výbušnin, radioaktivních odpadů apod.).

V matici logického rámce byly také specifikovány předpoklady pro vedení aktivit k vyprodukování výstupů:

- Spolupráce s místními partnery projektu a místní samosprávou.
- Přístupnost jednotlivých lokalit.
- Zamezení výskytu havarijní situace.
- Spolupráce státních úřadů dotčených zemí při přepravě odpadů do koncového zařízení.
- Nepřítomnost látek limitujících odstranění odpadů v koncovém zařízení.
- Spolupráce místních samospráv a místních obyvatel při zhodnocování environmentálních a zdravotních rizik a dále při prezentaci výsledků formou informační kampaně.

V kapitole 13 technické části nabídky byla vyhodnocena následující rizika a předpoklady:

- Ekologická rizika.
- Hygienická rizika.
- Riziko úrazu při realizaci sanačního zásahu.
- Havarijní připravenost a reakce.
- Eliminace bezpečnostních rizik.

Dále v kapitole 16 technické části nabídky byla uvedena analýza rizik a předpokladů. Zde jsou analyzována některá rizika a předpoklady uvedené v matici logického rámce (např. neposkytnutí potřebné spoluúčasti při plnění projektu moldavskou stranou).

Nad rámec rizik a předpokladů uvedených v matici logického rámce a v kapitole 13 bylo v kapitole 16 analyzováno následující riziko: „Bude dosaženo celkového množství 200 t odpadu s obsahem pesticidních látek dříve, než budou vymístěny všechny čtyři dočasné sklady“. K situaci popsané v tomto riziku došlo a v rámci projektu bylo odstraněno 200 t odpadu ze tří dočasných skladů.

Ve schématu teorie změny byly oproti původní matici logického rámce doplněny a částečně přeformulovány následující předpoklady pro výsledky a dopady. Předpoklady pro dosažení výsledků jsou:

- Partneři spolupracují na využití výstupů.
- Skutečné množství POPs na vybraných 4 lokalitách nebude vyšší než 200 tun.
- Kategorie nebezpečných odpadů odpovídá předpokladům ZD.
- Podpora sanačních prací obyvateli vybraných lokalit.
- Zabezpečení vyklizených skladů proti neoprávněné manipulaci s kontaminovanými částmi skladů (stavební sutí).

Předpoklady pro dopady, resp. uskutečnění záměru projektu jsou:

- Pokračování podpory sanací kontaminovaných skladů a jejich okolí partnery.
- Pravidelný monitoring podzemních vod v okolí vyklizených skladů.
- Public health centre systematicky monitoruje zdravotní stav obyvatel lokalit, odkud byly odstraněny nebezpečné odpady.

2 Evaluační zjištění

2.1 Relevance

2.1.1 Relevance projektů ve vztahu k prioritám ZRS ČR

Odstranění ohnisek kontaminace podzemní vody a horninového prostředí pesticidy je nezbytnou podmínkou zlepšení kvality podzemní vody.

Projektové aktivity a výstupy jsou v souladu s Konceptí ZRS ČR na období 2010 - 2017, která považuje životní prostředí za jedno z prioritních témat. V rámci tématu životní prostředí koncepce specifikuje, že mezi oblasti zaměření ZRS patří mj. zásobování pitnou vodou a ochrana vodních zdrojů a odstraňování ekologických zátěží.

Projektové výstupy rovněž odpovídají prioritním oblastem Programu rozvojové spolupráce Moldavsko 2011 - 2017. V tomto programu rozvojové spolupráce je uveden prioritní sektor „zásobování vodou a sanitace“, v rámci kterého jsou specifikovány cíle ZRS v tomto sektoru. Hodnocený projekt přispívá především k plnění cíle: „Spolupráce při odstraňování ekologických zátěží.“ Dalším prioritním sektorem je „Obecná ochrana ŽP“. ZRS má v tomto sektoru mj. za cíl podporovat environmentální osvětu a vzdělávání. Informační kampaň provedená v rámci hodnoceného projektu přispěla též k plnění tohoto cíle.

2.1.2 Relevance projektu ve vztahu k prioritám strategických dokumentů Moldavska

Strategy for Water Supply and Sanitation of Localities in the Republic of Moldova na období 2008 – 2012 zmiňuje, že mezi zdroje znečištění podzemních vod patří také staré zátěže. Mezi hlavní cíle této strategie patří rozšíření přístupu k pitné vodě a zavedení kanalizace. Tato strategie neuvádí mezi prioritami a cíli žádný, který by se týkal zlepšení kvality podzemních vod pomocí sanace starých zátěží.

Podle National Program on sound management of chemicals in the Republic of Moldova na období 2010 – 2020 je dekontaminace/sanace území kontaminovaného pesticidy součástí akčního plánu zavádění: Část 3, cíl 7, opatření č. 6.

Cíle projektu jsou též v souladu s National Strategy on reduction and elimination on persistent organic pollutants in the Republic of Moldova schváleného v roce 2004, jehož cílem je snížení vlivu POPs na životní prostředí³.

2.1.3 Kritérium relevance ve vztahu k reálným potřebám

Projekt reflektoval cíle moldavského MŽP stanovené ve výše uvedených strategických dokumentech a potřeby MŽP pokračovat v odstraňování pesticidů z centrálních skladů.

Konkrétní potřeba se stanovením množství pesticidů k odstranění a sklady vhodnými k sanaci byla definována MŽP (POPs SMO) v MoU z 4. prosince 2011, resp. jeho příloze. Tato příloha definuje hlavní čtyři výstupy projektu:

- odstranění 200 t pesticidů,
- vyčištění skladů a ověření reziduální kontaminace,
- vyhodnocení rizika reziduální kontaminace a
- zvýšení povědomí o vlivu pesticidů na životní prostředí a zdraví.

Dále MoU stanoví pořadí lokalit, ve kterých mají být odstraněny pesticidy do celkové výše 200 t.

ZD formulovala zadání s malou odchylkou od MoU (viz kap.1.1). Jedním ze dvou cílů projektu je dle ZD „Vymístění a odstranění toxického odpadu (pesticidních látek) ze 4 dočasných skladů a jejich okolí“. Odchylka mezi ZD a MoU spočívá v absenci specifikace pořadí lokalit, ve kterých mají být odstraněny pesticidy do celkové výše 200 t.

2.1.4 Jsou projektové výstupy v souladu s projektovým designem?

Výstupy projektu jsou v souladu s projektovými dokumenty (ZD a akceptovanou nabídkou). Z důvodu provedení pouze odhadu množství pesticidů uložených v centrálních skladech byly místo čtyř skladů uvedených v zadání vyklizeny pouze tři při naplnění celkového požadovaného množství odstraněných pesticidů a jimi kontaminovaných materiálů.

V souvislosti se snížením počtu vyklizených skladů byl rovněž zmenšen rozsah následujících aktivit:

- č. 2.1.1. Provedení průzkumu reziduální kontaminace ve skladištích a okolí
- č. 2.2.1. Zhodnocení environmentálních a zdravotních rizik
- č. 2.2.2. Provedení informační kampaně

Tyto aktivity byly provedeny na 3 lokalitách.

2.1.5 Je zvolena zvolená technologie relevantní pro místní podmínky?

Zvolená technologie vycházela z mezinárodních norem a legislativy týkající se nakládání, přepravy a odstraňování nebezpečných odpadů. Stejná či obdobná technologie je využívána i dalšími firmami (realizátory) podílejícími se na odstraňování pesticidů v Moldavsku.

Práce v Moldavsku obvykle zahrnují identifikaci, evidenci, přebalení a nakládku nebezpečných odpadů s navazujícím transportem. Vhodné koncové zařízení na odstraňování (spalování) tohoto typu odpadu se v Moldavsku nenachází a jsou využívána způsobilá koncová zařízení v Evropě (Francie, Německo, Polsko).

³ <http://www.moldovapops.md/legislation/>

2.1.6 Jak byly rozvojové aktivity hodnoceného projektu provázané s aktivitami ZRS ČR a dalších donorů?

Aktivity jednotlivých donorů řešící problematiku pesticidů jsou koordinovány POPs SMO. Hodnocený projekt byl prvním takovým projektem realizovaným z prostředků ČRA v Moldavsku a zkušenosti z jeho realizace byly využity pro další obdobný projekt realizovaný v letech 2013 - 2015 (viz výše kapitola 1.1).

Odstraňování pesticidů z centrálních dočasných skladů je až na výjimku realizováno z prostředků zahraničních donorů. Dle informací POPs SMO se na odstraňování pesticidů podílely následující subjekty:

1. Období 2006 - 2010 - odstraněno cca 1 300 t z 13 skladů; práce realizovala firma Tredi (Francie) z prostředků Světové banky.
2. Období 2006 - současnost - zahájení projektu na likvidaci 700 t z prostředků zemí NATO; projekt je řízen Rumunskem a kofinancován Moldavskem.
3. Období 2013 - 2014 - likvidace 200 t kapalných pesticidů; práce byly realizovány polskou firmou a financovány z Národního ekologického fondu.

Díky získaným zkušenostem s realizací projektu v oblasti odstraňování pesticidů se podařilo realizátorovi (firmě DEKONTA) uspět v obdobném (regionálním) projektu koordinovaném Food and Agricultural Organisation of the United Nations (FAO) a financovaném Evropskou komisí a Světovou bankou. Tento projekt v současnosti probíhá⁴.

2.1.7 Do jaké míry jsou cíle projektu nadále relevantní vzhledem k aktuálním prioritám partnerských subjektů, přímých cílových skupin a Programu rozvojové spolupráce mezi ČR a Moldavskem?

Během rozhovoru se zástupci POPs SMO a jednotlivých úřadů státní správy byly zjišťovány jejich současné priority a potřeby. I přesto, že zbylé centrální sklady pesticidů (původně 37 skladů) by měly být díky dalším probíhajícím projektům na odstranění pesticidů vyklizeny do konce roku 2015, není řešení této problematiky zdaleka u konce. Další aktivity v této oblasti se ubírají dvěma směry:

1. Sanace vyklizených kontaminovaných budov skladů pesticidů.
2. Identifikace a postupná sanace 14ti podzemních bunkrů u obce Cismichioi obsahujících dle odhadů dalších asi 4 000 – 5 000 tun pesticidů.

Tyto směry jsou v souladu s National implementation plan for the Stockholm Convention on POPs⁵. Předběžné žádosti o rozvojovou pomoc v těchto směrech byly již ZÚ a ČRA předány v roce 2015:

- První žádost je spojena s odstraněním vyklizených kontaminovaných skladů včetně kontaminovaných podložních a okolních zemin. Odstranění kontaminovaných materiálů je plánováno zapouzdřením v místě („cofferdam“). Je žádáno o provedení pilotních projektů sanace na vybraných lokalitách (skladech). Dle sdělení zástupce Millenium Challenge Account Moldova byl první pilotní projekt s tímto zaměřením realizován z prostředků US AID

⁴ Detailní informace o tomto projekty nebyly z FAO poskytnuty – jedná se regionální projekt pro 7 zemí východní Evropy.

⁵ http://www.moldovapops.md/app/includes/files/nip_eng.pdf

v nedávné době. Výsledkem tohoto projektu bylo doporučení replikovat technologii cofferdam v dalších lokalitách.

- Druhá žádost souvisí se starou zátěží, kterou představuje 4 000 – 5 000 t pesticidů umístěných v podzemních bunkrech v jižní části Moldavska (u obce Cismichioi), kde je žádána pomoc s posouzením staré zátěže, stanovením kontaminace lokality a posouzením rizik.

Obě žádosti jsou relevantní a v souladu s cíli a záměry ZRS. Zkušenosti s moldavským partnerem - POPS SMO - jsou prakticky zárukou úspěšného dokončení projektů. Z hlediska uplatnění českých zkušeností při realizaci prací směřujících k odstranění starých ekologických zátěží a zapojení českých expertů se druhá žádost jeví jako relevantnější. První žádost, s ohledem na již provedený pilotní projekt financovaný z US AID a stanovené požadavky na technické zabezpečení při replikaci, není v případě realizace náročná z hlediska know-how. Jedná se převážně o technickou realizaci, bez přidané hodnoty kvalifikovaných odborníků z ČR, která by v daném případě spočívala převážně v koordinaci místních moldavských dodavatelů a partnerů.

2.2 Efektivnost

2.2.1 Do jaké míry byly dosaženy plánované cíle (výstupy) projektu?

Cíle projektu definované v ZD (matici logického rámce):	Přeformulované výsledky podle teorie změny
<ol style="list-style-type: none"> 1. Vymístění a odstranění toxického odpadu (pesticidních látek) ze 4 dočasných skladů a jejich okolí 2. Zhodnocení environmentálních a zdravotních rizik vyplývajících z reziduálního znečištění na 4 lokalitách dočasných skladů toxického odpadu 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Snížení rizika znečištění půdy a podzemní vod 2. Navýšení kapacity partnerů pro zabezpečení kontaminovaných skladů 3. Zvýšené povědomí o environmentálních a zdravotních rizicích POPS

Cíle projektu uvedené v matici logického rámce byly definovány jako aktivity resp. výstupy (podrobněji viz kapitola 2.3.5), které přispěly částečně k naplnění výše uvedených cílů, ale k naplnění rozvojového záměru projektu je nutné v aktivitách (zejména sanaci vyklizených skladů) pokračovat. Z dosažených výsledků identifikovaných v teorii změny je zřejmé, že projektové aktivity související s prvním cílem přispěly ke snížení znečištění.

Celkové množství vymístěných pesticidů bylo limitováno množstvím 200 t. Z důvodů většího množství pesticidů v původně specifikovaných 4 skladech byly vyklizeny pouze 3 sklady.

Zmíněný projekt významně přispěl k ochraně podzemních vod (v Clocusně též povrchových vod) a zlepšení životního prostředí v dotčených lokalitách, neboť byl odstraněn primární zdroj znečišťování. Viditelným dopadem pro místní komunity (Gradinita, Clocusna) bylo především odstranění/snížení zápachu, který se ze skladů při určitých klimatických podmínkách šířil do obydlených oblastí, a rovněž bylo omezeno vymývání pesticidů ze skladů zatékající srážkovou vodou. Je však třeba poznamenat, že i přes odvoz kontaminovaných materiálů ze skladů a místy i přípoверхových vrstev zemin, zůstávají sklady v obcích Gradinita a Clocusna stále kontaminovány a

zapáchají. V obci Clocusna se stále nachází staré zařízení na míchání pesticidů a kontaminované základy budov.

V obci Gradinita jsou místy kontaminované části budov a jejich zápach je v obci stále i po vyklizení občas cítit. Zbytkové riziko v prostoru bývalých centrálních skladů v obcích Gradinita a Clocusna stále přetrvává. Tato rizika byla popsána v rámci hodnocení zdravotních a environmentálních rizik vyplývajících z reziduálního znečištění na jednotlivých lokalitách.

V obci Ciobalaccia nebyl z dřevěného přístřešku, kde byly pesticidy skladovány, cítit zápach a ani laboratorní analýzy zemin neprokázaly vysoké koncentrace pesticidů v zeminách. Zbytkové riziko je u tohoto skladu minimální.

Obr. 6: Gradinita – kontaminované podlahy Obr. 7: Clocusna – míchačka pesticidů

Průzkum a hodnocení rizik zbytkového znečištění bylo provedeno a prezentováno v obcích formou seminářů a letáků rozmístěných na veřejných místech. Problematika znečištění, zdravotních rizik a způsobu nakládání s POPs byly prezentovány ve dvou TV reportážích.

Celkově lze konstatovat, že cíle (výstupy) projektu byly dosaženy, pokud je hlavním kritériem množství odstraněných nebezpečných odpadů.

2.2.2 Vhodnost technického řešení

Technické řešení odpovídalo potřebám a požadavkům mezinárodních norem a legislativy v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady. Dle sdělení zástupců POPs SMO byly použité metody technického řešení sanace shodné s metodami aplikovanými v jiných obdobných projektech.

2.2.3 Jaké faktory napomohly/bránily dosažení cílů a výstupů projektu?

Faktory, které přispěly k dosažení výstupů a cílů projektu:

1. Úzká spolupráce s úřady místní samosprávy a POPs SMO, jakož i dalšími orgány státní správy, kterých se celý projekt legislativně týkal (MŽP, Inspekce ŽP).
2. Distribuce informačních letáků a prezentace výsledků orgánům místní samosprávy a obyvatelům napomohla ke zvýšení obecného povědomí o nebezpečných látkách a rizicích, která představují pro zdraví lidí, vodní zdroje a životní prostředí.

Faktory bránící dosažení cíle č. 1:

1. Skutečné množství POPs na vybraných 4 lokalitách bylo dle terénní obhlídky a vyhodnocení informací od POPs SMO a správců skladů⁶ vyšší než celkové odhadované množství v jednotlivých skladech uvedené v ZD. Odhadované množství uvedené v ZD vycházelo z informací od POPs SMO, správců skladišť a terénní obhlídky v době přípravy ZD.
2. Vysoké koncentrace síry zjištěné při úvodním vzorkování odpadů a s ním spojené požadavky na maximální přípustné množství síry v obalu odstraňovaných chemikálií dané legislativou v zemi příjemce (Německo) měly za následek zvýšení ceny a prodloužení termínu dokončení prací⁷.
3. Extrémní klimatické podmínky prodlužující či znemožňující práci v ochranných skafandrech během léta 2012.

S ohledem na podmínku odstranění 200 t toxických odpadů (POPs), vč. souvisejících extrémně kontaminovaných zemin, stavebních částí a obalů, byly vymístěny a odstraněny nebezpečné odpady po dohodě s ČRA jen ze 3 lokalit. Tato změna počtu lokalit je uvedena v příloze č. 1⁸ k 3. dodatku ke smlouvě z 18. 6. 2012.

Klimatickým poměrům byl přizpůsoben harmonogram realizace.

Obtíže s vysokými koncentracemi síry byly vyřešeny přebalením pesticidů tak, aby balení odpovídala podmínkám příjemce. Zároveň byly doplněny i laboratorní analýzy požadované v zemi příjemce odpadů.

2.3 Efektivita

2.3.1 Mohlo být dosaženo stejných výstupů levněji?

Cena řešení odstranění pesticidů je závislá hned na několika faktorech (cena konečného odstranění, dopravní vzdálenost, velikost a typ přepravních balení, přípravné a dokončovací práce, rozsah analytických prací a navazujících studií). Představitelé POPs SMO sdělili evaluátorům následující informace o cenách za likvidaci 1 kg pesticidů na realizovaných projektech. Projekty nemohly být z časových důvodů detailněji studovány a rozsah prací je znám jen orientačně.

Rok realizace	Donor/země konečného odstranění	Odstraněné množství	Cena za 1 kg
2006 - 2008	Světová banka (Francie)	1 300 t (13 skladů)	cca 2 EUR/kg
2013 - 2014	Národní Ekologický fond (Polsko)	200 t	2,48 EUR/kg
2013 - 2015	NATO (Polsko)	700 t	cca 1,5 EUR/kg

Zdroj: POP's FREE Moldova: 10 years of efforts, POPs SMO, 2013

Tab. 1: Porovnání cen za odstranění pesticidů

Měrná cena za odstranění pesticidů v rámci hodnoceného projektu činila 2,83 EUR/kg (při kurzu 27 Kč/EUR). Vyšší měrná cena hodnoceného projektu je dána jednak tím, že jako jediný z výše

⁶ Viz Prováděcí a bezpečnostní projekt, kap. 1.3 Výchozí stav projektu, říjen 2011

⁷ Tato informace vychází z dodatku ke smlouvě a od externího experta J. Pištory; nicméně dle ČRA nebyly příčinou navýšení ceny vyšší koncentrace síry, ale přísnější podmínky na nakládání s odpady spalovny pesticidů (GEOS) – viz kap. 3.3.2.

⁸ Kapitola 1.3 Výchozí stav projektu

uvedených obsahoval projekt i následné vyčištění skladů, průzkum zbytkové kontaminace, zpracování analýz rizik a prezentaci výsledků orgánům místní samosprávy a obyvatelům v dotčených obcích a dále zřejmě i vyšší konečnou cenou odstranění a přísnějšími legislativními požadavky na dovoz odpadů do Německa.

Rozpočet projektu není rozčleněn položkově podle jednotlivých vstupů, a tak neumožňuje porovnání nákladů s obdobnými projekty.

Nízká cena zjištěná v dobíhajícímu projektu NATO (Polsko) je dána především tím, že práce na balení a vymístění jsou realizovány moldavskou armádou.

2.3.2 Bylo dosaženo plánovaných výstupů v souladu s časovým plánem projektu?

Projekt nebyl dokončen v původně plánovaném termínu (do konce roku 2012). Termín byl po odsouhlasení ČRA (dodatkem smlouvy č. 4) posunut na 31. 5. 2013 a tento termín byl dodržen.

Příčinou této změny byly jednak nové skutečnosti zjištěné až při inventarizaci odpadů, především vysoké koncentrace síry a požadavky GEOS mbH (Společnost pro organizování odstranění nebezpečného odpadu) na doplňující analýzy. Vysoké koncentrace síry, resp. požadavky GEOS vedly k nutnosti snížení množství odpadů v jednom balení (delší doba na přebalování, více potřebných obalů apod.) a tím zvýšení počtu analýz. Druhým důvodem byly klimatické podmínky (v letních měsících 2012 byly práce na přebalování POPs pozastaveny z důvodu vysokých teplot, kdy nebylo možné ze zdravotních důvodů pokračovat v práci v ochranných oblecích).

2.3.3 Byly přidělené finance použity v souladu se schváleným rozpočtem?

Celková cena projektu se z původní ceny 12 800 000 Kč zvýšila na 15 360 000 CZK (viz dodatek ke smlouvě č. 3). Příčinou navýšení ceny byly nové skutečnosti zjištěné při inventarizaci odpadů, především vysoké koncentrace síry a požadavky GEOS mbH na realizaci doplňujících analýz. Vysoký obsah síry vedl k nutnosti snížení množství odpadů v jednom balení (delší doba na přebalování, více potřebných obalů apod.) a tím zvýšení počtu nutných analýz.

Dle rozpočtu byla cena za provedení následujících aktivit stanovena sumárně ve výši 220 000 Kč:

- č. 2.1.1. Provedení průzkumu reziduální kontaminace ve skladištích a okolí.
- č. 2.2.1. Zhodnocení environmentálních a zdravotních rizik.
- č. 2.2.2. Provedení informační kampaně.

Dle přílohy č. 1 ke smlouvě (technická část nabídky) byla výše uvedená částka rozpočtována na 4 lokality, nicméně výše uvedené aktivity 2.1.1. – 2.2.2. byly ve skutečnosti provedeny na 3 lokalitách a celková cena činila shodně 220 000 Kč (viz závěrečná zpráva). Důvod navýšení částek za provedení těchto aktivit na 3 lokalitách (o 18 333 Kč na jednu lokalitu), kde byly sanace provedeny, není ve zprávách k projektu uveden.

2.3.4 Jak byl projekt řízen a monitorován během plánování a realizace?

Projekt byl monitorován jednak realizátorem v průběhu prací, dále ČRA a pověřeným externím expertem, a také ZÚ v Kišiněvě.

Z hlediska realizátora byl projekt řízen a monitorován I. Hlásenským - projektovým manažerem, který zajišťoval koordinaci a zodpovídal za řízení projektu (včetně zpracování průběžných a ročních zpráv a závěrečné zprávy) a dále J. Vaňkem - ředitelem projektu.

POPs SMO spolupracovalo na koordinaci administrativních požadavků a zajištění povolení vyžadovaných moldavskými úřady v souladu s MoU.

Monitorování projektu bylo dále zajištěno formou pravidelných průběžných a ročních zpráv, které byly předávány ČRA v souladu s harmonogramem. Prováděcí a bezpečnostní projekt (2011), roční zprávy (2011, 2012), průběžná zpráva z května 2013 a Zhodnocení zdravotních a environmentálních rizik z reziduální kontaminace pesticidy (2012) byly zaslány k odbornému vyjádření externímu expertovi ČRA J. Pištorovi. Vyjádření ke výše zmíněným zprávám buďto obsahovala doporučení ke schválení zprávy, nebo doporučení k dopracování, doplnění a opravě předkládaných dokumentů. Realizátor na základě těchto doporučení zprávy dopracoval a následně zaslal ČRA ke schválení. Tento proces probíhal e-mailem a schválená zpráva byla doručena v tištěné podobě; její převzetí bylo obvykle stvrženo podpisem zástupce ČRA.

Dle názoru evaluátorů je elektronická komunikace sice rychlá a operativní, nicméně z hlediska průkaznosti procesu schvalování zpráv by bylo vhodné jednotlivé kroky připomínkování a schvalování zaznamenávat např. ve speciální aplikaci na administraci projektových dokumentů ČRA.

Projekt byl monitorován každoročně zástupci ČRA a externím expertem, J. Pištorou. Prohlídky stavu lokalit, rozpracovanosti projektu a jednání s orgány státní správy a dalšími vybranými institucemi relevantními pro realizaci projektu byly uskutečněny v únoru 2011 a srpnu - září 2012.

Namátkový monitoring byl proveden též ZÚ, který provedl několik návštěv projektových lokalit a zpracoval následující zprávy:

- 1) Monitorovací zpráva o realizovaném projektu ZRS z 12. 3. 2012 – vyhodnocení II. pol. 2011 V této monitorovací zprávě je uvedeno pravidelné informování ZÚ realizátorem o průběhu projektu a velice dobrá podpora místní samosprávy a obyvatel obce Clocusna.
- 2) Zpráva z realizace českého projektu ZRS – příprava odvozu pesticidů z Moldavska z 3. 5. 2012 – informace o zahájení odvozu nebezpečných odpadů do Německa.
- 3) Zpráva z monitorovací návštěvy projektu, která proběhla 17. 5. 2012 v obci Gradinita, kde probíhalo přebalování tekutých pesticidů.
- 4) Zpráva o cestě zástupců ZÚ do lokalit postižených přítomností pesticidů, která proběhla ve dnech 28. 8. a 31. 8. 2012 spolu se zástupci ČRA – byly navštíveny lokality Ciobalacia a Clocusna. Podle vyjádření starosty obce Clocusna vedení obce i obyvatelé vítají aktivity směřující k odstranění pesticidů. V závěru zprávy je doporučeno „provést průzkum morbidity obyvatel zasažených lokalit před a po odstranění pesticidů“.

Výsledkem prováděného monitoringu byly výše uvedené změny projektu a 4 dodatky ke smlouvě, které vedly k jeho úspěšnému dokončení.

2.3.5 Jak vhodně byla zformulována a jak byla využívána matice logického rámce?

Možná rizika projektu byla identifikována v matici logického rámce a v kapitolách 13 a 16 technické části nabídky (viz kap. 1.3). Matice logického rámce, která je součástí projektové dokumentace (technického návrhu), má následující nedostatky:

- Aktivita č. 2.2.2 (provedení informační kampaně) není přímo reflektována v žádném výstupu ani cíli.
- Cíle a některé výstupy jsou formulovány jako aktivity.

- Pro záměr nejsou stanoveny indikátory ani zdroje jejich ověření.
- Chybí vstupní předpoklady pro naplnění záměru.
- Některé předpoklady a rizika pro naplnění cílů jsou uvedeny v jiné části nabídky (např. Riziko týkající se vyššího množství POPs skladovaného na vybraných lokalitách).
- Rozpočet pro realizaci aktivit není definován (v etapovém rozpočtu, který je v jiné části nabídky, jsou některé aktivity sloučeny pod jednu finanční částku).

Na základě těchto nedostatků byla matice logického rámce přeformulována podle metodiky teorie změny (viz výše kapitola 1.2).

Matice logického rámce nebyla v průběhu realizace projektu aktualizována. Co se týče průběžného hodnocení identifikovaných rizik a předpokladů, v Realizačním a bezpečnostním projektu⁹ byly vyhodnoceny pouze bezpečnostní a ekologická rizika a předpoklady a též rizika týkající se technické proveditelnosti. Předpoklady, které nebyly průběžně vyhodnocovány, jsou uvedeny v kap. 2.4.1.

2.4 Udržitelnost

2.4.1 Jakým způsobem byla v rámci projektu zajištěna jeho udržitelnost?

Udržitelnost celého procesu odstraňování starých ekologických zátěží způsobených pesticidy je zajištěna fungováním POPs SMO, které vytváří a spravuje informační systém zahrnující mapy skladů (nejen centrálních), jejich rizikovost, množství původně uskladněných pesticidů, atd. POPs SMO bylo zřízeno v rámci MŽP, nicméně jeho provoz je hrazen z prostředků Světové banky, čímž je zamezeno fluktuaci vyškolených zaměstnanců, jako je tomu v současné době v Moldavsku běžné ve státní správě.

Jednotlivé sklady byly po vyklizení protokolárně předány samosprávě (v případě skladu Ciobalccia provozovateli – zemědělskému družstvu) a místní obyvatelé a samospráva byli informováni o reziduálních rizicích, které vyklizené sklady představují.

Pozitivní přínosy vymístění, jako je odstranění zdrojů kontaminace podzemní vody a horninového prostředí a ovzduší a snížení rizika ohrožení zdraví obyvatel, přetrvávají i po ukončení akce.

Jak již bylo uvedeno, POPs SMO připravuje navazující projekt sanace vyklizených avšak stále kontaminovaných skladů formou zapouzdření. V případě hodnoceného projektu se jedná především o lokality Gradinita a Clocusna, kde budovy skladů zůstávají silně kontaminovány a stále zapáchají (především v horkých dnech). Na lokalitě Ciobalacia se nacházelo „jen“ cca 10 t pesticidů a nebyla zde zjištěna kritická kontaminace podloží či okolí skladu.

V matice logického rámce byla identifikována mj. následující rizika, která se týkají udržitelnosti:

1. Neznámý obsah a složení pesticidů/chemikálií v sudech.
2. Součinnost státní správy při legislativním zajištění projektu.
3. Statika objektů a charakter odpadů.
4. Přístupnost skladů.
5. Spolupráce s místní samosprávou při realizaci vyklizení.
6. Zamezení havarijním únikům.
7. Spolupráce se samosprávou při prezentaci výsledků.

⁹ V některých zprávách je tento dokument nazýván „realizační a bezpečnostní projekt“

Vyhodnocení většiny výše uvedených rizik bylo provedeno v Realizačním a bezpečnostním projektu, popř. se odrazilo v nutných úpravách projektu, z nichž některé vyústily v dodatky ke smlouvě (viz kap. 2.2.3). Monitoring průběžné spolupráce a součinnosti s úřady není vyjma informací uvedených v monitorovacích zprávách ZÚ zmíněn v žádné průběžné či roční zprávě¹⁰.

Následující předpoklady přispívající k udržitelnosti dosažených výsledků a dopadů, které byly zformulovány pomocí teorie změny (viz kap. 1.2), nebyly v průběhu projektu ani po jeho ukončení monitorovány:

- Zabezpečení vyklizených skladů proti neoprávněné manipulaci s kontaminovanými částmi skladů (stavební sutí).
- Pokračování podpory sanací kontaminovaných skladů a jejich okolí partnery.
- Pravidelný monitoring podzemních vod v okolí vyklizených skladů.
- Public Health Centre systematicky monitoruje zdravotní stav obyvatel lokalit, kde byly odstraněny pesticidy z dočasných centrálních skladů.

Některé z těchto předpokladů (sanace a monitoring podzemních vod) jsou uvedeny v doporučeních závěrečné zprávy projektu.

2.4.2 Jaká je udržitelnost projektu z hlediska vlastnictví projektu příjemcem?

POPs SMO udržuje dokumentaci ke všem vymístěným skladům, je zárukou udržitelnosti know-how z jednotlivých projektů a umožňuje expertní konzultace pro realizátory i obce, které jsou většinou majiteli skladových objektů a pozemků, na nichž se sklady nacházejí.

Co se týče systémového zajištění péče o lokality, odkud byly odstraněny pesticidy, je na národní úrovni koordinována tzv. National Coordinating Committee, která byla založena nařízením ministra ŽP č. 51 v roce 2008. V této komisi jsou zástupci relevantních státních úřadů a institucí jako např. Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo obrany, MŽP, Ministerstvo financí, ale i zástupci NGO. National Coordinating Committee je odpovědná za přípravu národní politiky na podporu implementace Stockholmské úmluvy, Národní strategie na snížení a odstranění POPs, Národního plánu pro implementaci Stockholmské úmluvy, řízení a kontrolu projektů realizovaných pod vedením či koordinací POPs SMO.

Projektová dokumentace k jednotlivým skladům je k dispozici i v obcích, kde projekt probíhal. Sklady byly po vyklizení protokolárně předány obcím.

Obyvatelé i zástupci samosprávy byli o projektu informováni formou letáků a prezentacemi výsledků hodnocení zbytkového rizika.

Na základě předané dokumentace a informování o výsledcích hodnocení zbytkového rizika mají jak zástupci samospráv tak i POPs SMO dostatek informací pro:

- informování obyvatel o zdravotních a environmentálních rizicích reziduální kontaminace POPs,
- rozhodnutí o adekvátním zabezpečení kontaminovaných skladů, souvisejících objektů anebo zbořenišť,
- následnou sanaci kontaminovaných skladů, souvisejících objektů anebo zbořenišť.

¹⁰ Dle sdělení ČRA realizátor během realizace průběžně informoval ČRA formou pravidelných (týdenních) zpráv zasílaných e-mailem. Evaluační tým neměl tyto zprávy k dispozici.

2.4.3 Jsou projektové výstupy v souladu s legislativou Moldavska?

Dle dokumentace projektu, vyjádření POPs SMO a MŽP byly práce realizovány v souladu s legislativou Moldavska a mezinárodními předpisy o přepravě a nakládání s nebezpečnými odpady.

2.5 Dopady

2.5.1 Jaké změny nastaly zavedením technických opatření realizovaných v projektu a jaký byl jejich pravděpodobný důvod?

Realizovaný projekt napomohl k celkovému řešení problematiky pesticidů v Moldavsku (bylo odstraněno 200 t nebezpečných odpadů tj. cca 9 % ze zbylého množství POPs¹¹). Odvoz nebezpečných látek a vyčištění skladů přispělo k ochraně zdrojů vody, horninového prostředí, ovzduší a zdraví obyvatel ve třech místech realizace a blízkých obydlených oblastech.

POPs SMO vysoce pozitivně hodnotí komplexnost provedených prací, neboť rozsah jiných projektů realizovaných jinými donory byl zpravidla omezen na odvoz pesticidů. V mnohých případech tak sice došlo k odstranění dohodnutého množství pesticidů z jednotlivých skladů, ale v případě většího množství byly zbytky ponechány na místě a některé sklady tedy nebyly vyklizeny úplně.

Důležitost zpracování analýzy rizik a veřejné prezentace obyvatelům byla doložena špatným příkladem z jiné lokality, kde po ukončení odvozu pesticidů místní obyvatelé rozebrali kontaminovaný sklad na stavební materiál, který pak použili pro vlastní potřeby, neuvědomující si, jaká rizika to představuje pro jejich zdraví.

Prezentace výsledků hodnocení rizik přispěla ke zvýšení povědomí obyvatel o zdravotních rizicích pesticidů a jimi znečištěných skladů a jejich okolí a k navýšení kapacity POPs SMO a místních samospráv pro adekvátní zabezpečení kontaminovaných skladů.

2.6 Průřezové principy

2.6.1 Řádná (demokratická) správa věcí veřejných

POPs SMO úzce spolupracovalo při formulaci projektu a poskytovalo nejen nezbytné údaje potřebné pro přípravu zadání ale též pro realizaci projektu. POPs SMO vytváří a udržuje informační systém evidence jednotlivých skladů, které obsahovaly či obsahují pesticidy¹². POPs SMO pracuje dle principů a metodik užívaných Světovou bankou a zároveň je schopno samostatně hledat zdroje na odstranění pesticidů z dalších skladů a zbytkového znečištění z již vyklizených skladů. Umístění kanceláří POPs SMO v budově MŽP umožňuje úzkou komunikaci se zaměstnanci MŽP a přispívá k jejich seznamování s požadavky na řízení projektů uplatňovaných ve vyspělých zemích.

Inspekce ŽP se účastnila kontrol při závěrečném předání skladů obcím anebo jiným majitelům.

¹¹ Dle informace of POPs SMO se v roce 2011 nacházelo v centrálních skladech ještě cca 2 231 t POPs tzn. 2/3 původního množství (3 350 t).

¹² <http://www.moldovapops.md/infomanagement/>

Na místní úrovni byly orgány samosprávy a obyvatelé informováni o problematice kontaminace pesticidy a s tím souvisejícími riziky formou letáků a seminářů, kde byly prezentovány plánované/realizované práce a následně závěry analýzy rizik a výsledky prací.

2.6.2 Zlepšení kvality životního prostředí a klimatu

Vliv na kvalitu životního prostředí byl dle sdělení starostů a občanů obcí Clocusna a Gradinita znatelný a prakticky okamžitý. S odvozem pesticidů byl odstraněn zdroj silného zápachu, který se do obcí ze skladů šířil. V případě skladu Clocusna také přestalo docházet k vymývání pesticidů atmosférickými srážkami, kdy zapáchající a napěněná voda stékala od skladu až do místního jezírka a potoka.

Nyní, po několika letech, je již znatelné zlepšení kvality vody a ekosystému jezírka (ryby, labutě).

I přesto, že v letních měsících ještě občas dochází k šíření zápachu z kontaminovaných budov a technologií, je tento jev spíše ojedinělý (Gradinita).

Na lokalitě Ciobalaccia bylo zlepšení životního prostředí vzhledem k malému množství deponovaných pesticidů spíše lokální a omezené. Sklad je poměrně daleko od obce, v areálu fungujícího zemědělského družstva, a problémy se zápachem proto nepředstavovaly významný problém, i s ohledem na skutečnost, že areál nebyl veřejnosti přístupný. Na straně druhé však zde bývá v sezónně intenzivní pohyb zaměstnanců družstva.

2.6.3 Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen

Projekt se týkal prakticky všech obyvatel obcí, v jejichž blízkosti se sklady nacházely a nezvýhodňoval žádnou sociální skupinu, ani žádnou neznevýhodnil.

V lokalitě Gradinica bylo dle sdělení starosty obce do manipulačních prací zapojeno přibližně 10 místních občanů a byly využity také místní traktory vzhledem ke stavu sjízdnosti místní cesty vedoucí ke skladu pesticidů. V menším rozsahu bylo využito traktorů a místních občanů také v lokalitě Clocusna.

2.7 Návazné aktivity

2.7.1 Jaké jsou komerční aktivity realizátorů navazující na projekt (včetně subdodavatelů)?

Realizátor v obdobné činnosti v zemi příjemce pokračuje mj. i díky praktickým zkušenostem a renomé získaným během hodnoceného projektu. Dle dostupných informací realizuje firma DEKONTA sanaci centrálního skladu Pascani. Tento projekt není čistě komerční aktivitou, neboť je hrazen z grantu EU a je řízen a monitorován místní organizační jednotkou FAO.

2.7.2 Návazná spolupráce

V projektech v oblasti odstraňování pesticidů pokračovala ZSR v letech 2013 - 2015, kdy bylo vyklizeno a zlikvidováno dalších 250 t pesticidů ze čtyř centrálních skladů. Realizátorem tohoto projektu byla opět firma DEKONTA.

2.8 Vnější prezentace (viditelnost) projektu v partnerské zemi

Viditelnost projektu byla zajištěna několika způsoby:

1. Všechny zprávy, letáky a prezentace vytvořené v rámci projektu nesou logo české rozvojové spolupráce na titulní straně
2. Cedulemi umístěnými v průběhu realizace projektu na pracovištích s logem české rozvojové spolupráce a informacemi o zdroji financování (v anglické a ruské verzi).

Obr 8: Informační cedule

3. Letáky vyvěšenými na obecním úřadě a dalších veřejných místech v obci informujícími v rumunštině o nebezpečnosti skladů pesticidů. Letáky obsahovaly i doporučení týkající se chování obyvatel v blízkosti skladů a kontaminovaných budov.
4. Třemi semináři s prezentacemi výsledků zastupitelům dotčených obcí, družstvu (vlastník skladu v Ciobalacia), občanům a zástupcům Inspekce ŽP.
5. Dvěmi televizními reportážemi o problematice odstraňování POPs.
6. Intenzivními jednáními realizátora se zástupci MŽP, Inspekce ŽP, zastupiteli dotčených obcí, obyvateli a dalšími zainteresovanými stranami. Všichni dotázaní o projektu nějakým způsobem věděli a znali zdroj financování (ZRS ČR).
7. Vypravení transportu pesticidů z Moldavska bylo využito pro medializaci ZRS ČR v Moldavsku¹³.

V průběhu návštěvy lokalit v rámci evaluační mise již nebyly nalezeny v okolí vyklizených skladů žádné informační cedule. Letáky však byly k dispozici na obecním úřadě v Clocusne.

¹³ Dle informace od ZÚ – na zahájení transportu do Německa dne 3. 5. 2012 byli přítomni zástupci tisku a TV. Dle informace od ČRA byl projekt také diskutován v pořadu moldavské státní televize 20. 9. 2012.

2.9 Sektorový program

2.9.1 Jak byly aktivity projektu vzájemně provázané s aktivitami dalších hodnocených projektů? (kritérium relevance ve vztahu k sektoru)

Hodnocený projekt spadá stejně jako druhý hodnocený projekt týkající se odstranění ropného znečištění podzemních vod do oblasti odstraňování starých ekologických zátěží. Tuto oblast lze zařadit do podsektoru „ochrana vodních zdrojů“ z hlediska klasifikace sektoru voda a sanitace podle kritérií OECD DAC. Provázanost výše uvedených projektů spočívá pouze v zapojení některých stejných účastníků procesu do obou projektů – realizátora, ČRA, MŽP, Inspekce ŽP. Technicky, místně ani ekonomicky projekty provázané nebyly.

Druhé dva hodnocené projekty se týkaly rekonstrukce čistíren odpadních vod, tj. podsektor sanitace. Mezi těmito projekty a projekty z oblasti odstraňování starých ekologických zátěží nebyla žádná provázanost.

2.9.2 Nakolik měly výsledky hodnocených projektů synergický efekt?

Další tři hodnocené projekty neměly žádný synergický efekt na hodnocený projekt z hlediska míry posílení výsledků a dopadů.

Nicméně lze konstatovat, že díky realizovaným projektům a průběžné komunikaci realizátorů, ZÚ a ČRA se zástupci moldavské strany přispěly všechny hodnocené projekty k celkově vyšší viditelnosti a renomé ZRS v Moldavsku.

Pozitivní ohlasy na aktivity ZRS zaznamenal evaluační tým během evaluační mise kromě zástupců příjemců také u zástupců dalších tří ministerstev a devíti zahraničních donorů (např. u US AID).

3 Závěry

Tato kapitola obsahuje stručné závěry k jednotlivým kritériím evaluačních zjištění. Celkové vyhodnocení je uvedeno v tabulce v závěru kapitoly.

3.1 Relevance

- Projekt odpovídá prioritám Koncepce ZRS ČR na období 2010 – 2017 a přispívá k plnění cílů Programu rozvojové spolupráce na období 2011 – 2017.
- Cíle projektu jsou v souladu National Program on sound management of chemicals in the Republic of Moldova na období 2010 – 2020 a National Strategy on reduction and elimination on persistent organic pollutants in the Republic of Moldova.
- Vytvořené výstupy projektu jsou z hlediska objemu prací v souladu s cíli projektu, nicméně vzhledem k většímu množství pesticidů oproti předpokladům byl snížen počet vyklízených skladů ze 4 na 3.
- Zvolená technologie je relevantní pro místní podmínky.
- Aktivity projektu se nijak nepřekrývaly s aktivitami jiných projektů ZRS ani dalších donorů. Na hodnocený projekt navázal jak další obdobný projekt ZRS, tak projekty dalších donorů.
- Cíle projektu jsou nadále relevantní vzhledem k aktuálním prioritám moldavských partnerů a cílových skupin.

Míra relevance ve vztahu k prioritám ZRS, strategickým dokumentům Moldavska, reálným a aktuálním potřebám moldavských partnerů a ZD je vysoká.

3.2 Efektivnost

- Cíl projektu č. 1 byl dosažen, pokud bylo hlavním kritériem množství odstraněných nebezpečných odpadů a nikoliv počet lokalit – skladů nebezpečných odpadů určených k odstranění.
- Cíl projektu č. 2 byl dosažen na třech lokalitách s ohledem na naplnění cíle č. 1.
- Nad rámec cílů a výstupů definovaných v matice logického rámce byla provedena informační kampaň, která měla za cíl zvýšit povědomí o environmentálních a zdravotních rizicích POPs.
- Použité technické řešení bylo vhodné a odpovídalo mezinárodním požadavkům.

Míru efektivnosti lze hodnotit jako spíše vysokou vzhledem ke splnění prvního cíle projektu a plnění druhého cíle ze ¾ z ohledem na naplnění požadovaného množství na 3 lokalitách.

3.3 Efektivita

- Cena za odstranění 1 kg nebezpečných odpadů (pesticidů) je mírně vyšší v porovnání s cenami jiných projektů v Moldavsku. S ohledem na šíři aktivit, které projekt zahrnoval oproti jiným projektům, které přispěly k lepší udržitelnosti a větším dopadům hodnoceného projektu, lze hodnotit celkovou cenu za srovnatelnou a přiměřenou.
- Nicméně snížení počtu lokalit z původně plánovaných 4 na 3 se neodrazilo ve snížení rozpočtu na provedení 3 aktivit (ve výši 1,5 % celkové ceny projektu), které byly plánované na

všechny lokality, čímž došlo nepřímo k navýšení rozpočtu na realizaci těchto aktivit na 3 lokalitách (podrobněji viz kap. 2.3.3).

- Harmonogram projektu byl prodloužen o 5 měsíců.
- Celková cena projektu byla na základě akceptovaného zdůvodnění navýšena o cca 17 % na 15,36 mil. Kč.
- Řízení i monitorování projektu bylo dostačující s ohledem na požadované výstupy. Nicméně z hlediska průkaznosti je elektronická komunikace ČRA týkající se schvalování a akceptace zpráv z průběhu projektu nedostatečná.
- Matice logického rámce byla nedostatečně zpracována, v průběhu projektu nebyla aktualizována.

Míra efektivity je s ohledem na navýšení celkového rozpočtu ZRS, prodloužení projektu a nejasné přerozdělení plánované částky na 3 aktivity z důvodu snížení počtu lokalit hodnocena spíše nízká.

3.4 Udržitelnost

- Udržitelnost byla v rámci projektu zajištěna koordinací POPs SMO, které dlouhodobě řídí a koordinuje celý proces odstraňování POPs v Moldavsku.
- Projektové výstupy jsou v souladu s moldavskou legislativou.
- Vyklizené sklady byly protokolárně předány majitelům objektů (většinou obce), kteří byli informováni o rizicích spojených se zbytkovou kontaminací skladů.
- Zástupci samospráv i POPs SMO získali díky dosaženým výstupům dostatek informací pro rozhodování o zabezpečení kontaminovaných skladů anebo jejich sanaci, a též pro pokračování v informování obyvatel o rizicích kontaminovaných lokalit.

Míra udržitelnosti je hodnocena spíše vysoká. Důvodem je kompletní vyklizení skladů včetně kontaminované zeminy a suti, dobrá spolupráce s partnerem (POPs SMO), který plánuje zajistit další opatření pro eliminaci rizika zbytkového znečištění a informování majitelů skladů a obyvatel přilehlých vesnic.

3.5 Dopady

- Odvoz nebezpečných odpadů a vyčištění skladů přispěly k ochraně (a následně ke zlepšení kvality) podzemních a povrchových vod, horninového prostředí, ovzduší a zdraví obyvatel ve třech lokalitách a okolních obcích.
- Prezentace výsledků hodnocení rizik přispěla ke zvýšení povědomí obyvatel o zdravotních rizicích pesticidů a jimi znečištěných skladů a složek životního prostředí a k navýšení kapacity POPs SMO a místních samospráv pro adekvátní zabezpečení kontaminovaných skladů. Zvýšené povědomí o zdravotních rizicích pak vede ke zlepšení zdravotního stavu obyvatel v rizikových lokalitách.

Dopady jsou hodnoceny jako vysoké vzhledem k odstranění nebezpečných odpadů, zpracování analýzy rizika zbytkového znečištění a prezentace výsledků této analýzy zástupcům místních samospráv a obyvatel.

3.6 Průřezové principy

- Kritérium řádné správy věcí veřejných je díky úzké spolupráci s POPs SMO, místními samosprávami a informování obyvatel hodnoceno pozitivně. **Celkově lze hodnotit míru naplnění tohoto kritéria jako spíše vysokou.**
- Zlepšení kvality životního prostředí lze hodnotit velice pozitivně, neboť odvoz pesticidů ke konečnému odstranění přispěl k významnému snížení rizika znečištění vody a půdy, a silně eliminoval snížení znečištění ovzduší (zápach). **Celkově lze hodnotit míru naplnění tohoto kritéria jako vysokou.**
- Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen – projektové aktivity měly pozitivní dopad na všechny obyvatele obcí v blízkosti skladů; nezvýhodňoval ani neznevýhodňoval žádnou sociální skupinu. **Celkově lze hodnotit míru naplnění tohoto kritéria jako spíše vysokou.**

3.7 Návazné aktivity

- Realizátor získal mj. díky své zkušenosti z hodnoceného projektu zakázku na likvidaci POPs z regionálního projektu financovaného z grantu EU a řízeného FAO.
- V oblasti odstraňování pesticidů pokračovala ZSR v letech 2013 - 2015, kdy bylo vyklizeno a zlikvidováno dalších 250 t pesticidů ze čtyř centrálních skladů.

Míra naplnění tohoto kritéria je hodnocena jako vysoká s ohledem na pokračování podpory ZRS při vyklizení dalších skladů, zapojení realizátora do odstraňování pesticidů v rámci projektu FAO a plánům POPs SMO pokračovat v eliminaci zbytkového znečištění.

3.8 Vnější prezentace (viditelnost) projektu v partnerské zemi

- Viditelnost projektu byla zajištěna pomocí informačních cedulí, letáků, prezentacemi, v rámci seminářů, umístěním loga české rozvojové spolupráce na všech zprávách, a též opakovanou prezentací projektu v moldavské televizi.

Celkově lze hodnotit míru naplnění tohoto kritéria jako vysokou.

3.9 Sektorový program

- Aktivity projektu nebyly vzájemně provázané s aktivitami dalších hodnocených projektů.
- Výsledky hodnocených projektů neměly žádný přímý synergický efekt na hodnocený projekt. Jediným vedlejším synergickým efektem bylo zvýšené povědomí o aktivitách ZRS v oblasti ochrany životního prostředí u zástupců MŽP a zahraničních donorů.

Míra vzájemné provázanosti s aktivitami dalších hodnocených projektů je hodnocena jako nízká, stejně tak synergických efekt hodnocených projektů. Důvodem je odlišné zaměření hodnoceného projektu v rámci sektoru i v rámci podsektoru – odstraňování ekologických zátěží.

3.10 Souhrnné hodnocení

Evaluační kritérium		Míra naplnění
Relevance		Vysoká
Efektivnost		Spíše vysoká
Efektivita		Spíše nízká
Udržitelnost		Spíše vysoká
Dopady		Vysoká
Průřezové principy	Řádná správa věcí veřejných	Spíše vysoká
	Zlepšení kvality životního prostředí a klimatu	Vysoká
	Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen	Spíše vysoká
Návazné aktivity		Vysoká
Vnější prezentace v partnerské zemi		Vysoká
Sektorový program	Vzájemná provázanost s aktivitami dalších hodnocených projektů	Nízká
	Synergický efekt hodnocených projektů	Nízká

4 Doporučení

Doporučení pro moldavské MŽP (POPs SMO):

- Zabezpečení vyklizených skladů proti neoprávněné manipulaci s kontaminovanými stavebními konstrukcemi.
- Zajištění provedení podrobného průzkumu zbytkového znečištění stavebních konstrukcí a přilehlého okolí skladů, jako podklad pro projekt demolice a nápravných opatření spojených se zneškodněním kontaminovaných odpadů z těchto činností.
- Zajištění financování sanací vyklizených skladů a jejich okolí za účelem eliminace zbytkového rizika kontaminovaných stavebních konstrukcí.
- Zajištění pravidelného monitoringu podzemních vod a zdravotního stavu obyvatel v okolí vyklizených skladů.

Doporučení pro příjemce (místní samosprávu):

- Označení skladů výstražnými cedulemi s indikací možného zdravotního rizika.
- Zabezpečení kontaminovaných skladů do doby kompletní sanace.

Doporučení pro realizátora:

- Při přípravě nabídky specifikovat položkový rozpočet.
- Průběžné vyhodnocování rizik a předpokladů týkajících se organizace, koordinace, spolupráce a proveditelnosti aktivit v průběžných a ročních zprávách.

Doporučení pro ČRA:

- Jednoznačně definovat cíl a výstupy projektu, aby se eliminovaly případné nejasnosti – v hodnoceném projektu např. týkající se množství odvážených odpadů vs. množství lokalit. Cíle projektu v ZD a předmět díla by bylo vhodné definovat v souladu s podepsaným MoU¹⁴.
- Sestavovat kompletní model teorie změny na základě požadavků identifikačního formuláře a informací z formulační mise, tzn. před zpracování ZD. Tento model by měl mj. identifikovat všechny adekvátní rizika a předpoklady, které budou následně v průběhu projektu sledovány.
- Na základě tohoto modelu pak zpracovat ZD a MoU, čímž se zajistí soulad všech částí ZD.
- V ZD vyžadovat položkový rozpočet v členění aktivit v souladu s modelem teorie změny.
- Monitoring –
 - v průběžných zprávách se doporučuje vyžadovat průběžné vyhodnocování rizik a předpokladů identifikovaných v modelu teorie změny;
 - z hlediska průkaznosti procesu monitorování, resp. schválení zpráv a výstupů od realizátora, by bylo vhodné jednotlivé kroky přijetí dokumentu, připomínkování a schvalování zaznamenávat např. ve speciální aplikaci na administraci projektových dokumentů ČRA.

¹⁴ Viz kap. 2.1.3

6.3 Zpráva z evaluace projektu "Průzkum a sanace lokalit znečištěných ropnými látkami v obcích Lunga a Marculesti v Moldavsku"

Zpráva z evaluace projektu

13. 12. 2015

Partnerská země (země realizace): Moldavsko	Projektové lokality: Obce: Lunga – Marculesti
Název projektu v českém a anglickém jazyce: Průzkum a sanace lokalit znečištěných ropnými látkami v obcích Lunga a Marculesti v Moldavsku (Remediation of Contamination from the Former Soviet Airbase Marculesti)	Sektorové zaměření: Voda a sanitace
Gestor: ČRA	Realizátoři: DEKONTA a.s.
Období realizace – měsíc/rok zahájení projektu: 8/2010	Měsíc/rok ukončení projektu: 11/2012
Celkové čerpání v CZK ze ZRS ČR: 20 600 000,- Kč	Celkové čerpání v CZK včetně spolufinancování: 21 592 500,- Kč
Další donoři podílející se na projektech:	
Autoři evaluační zprávy: Jan Pacák Monika Příbylová, Marie Körner,	
Datum, podpis(y): 13. prosince 2015 	

OBSAH:

1	Úvod.....	3
1.1	Záměr a cíle projektu.....	3
1.2	Teorie změny.....	5
1.3	Klíčová rizika a předpoklady	7
2	Evaluační zjištění	8
2.1	Relevance	8
2.2	Efektivnost	11
2.3	Efektivita	13
2.4	Udržitelnost.....	15
2.5	Dopady	17
2.6	Průřezové principy	18
2.7	Návazné aktivity.....	19
2.8	Vnější prezentace (viditelnost) projektu v partnerské zemi	19
2.9	Sektorový program.....	20
3	Závěry	21
4	Doporučení.....	24

1 Úvod

1.1 Záměr a cíle projektu

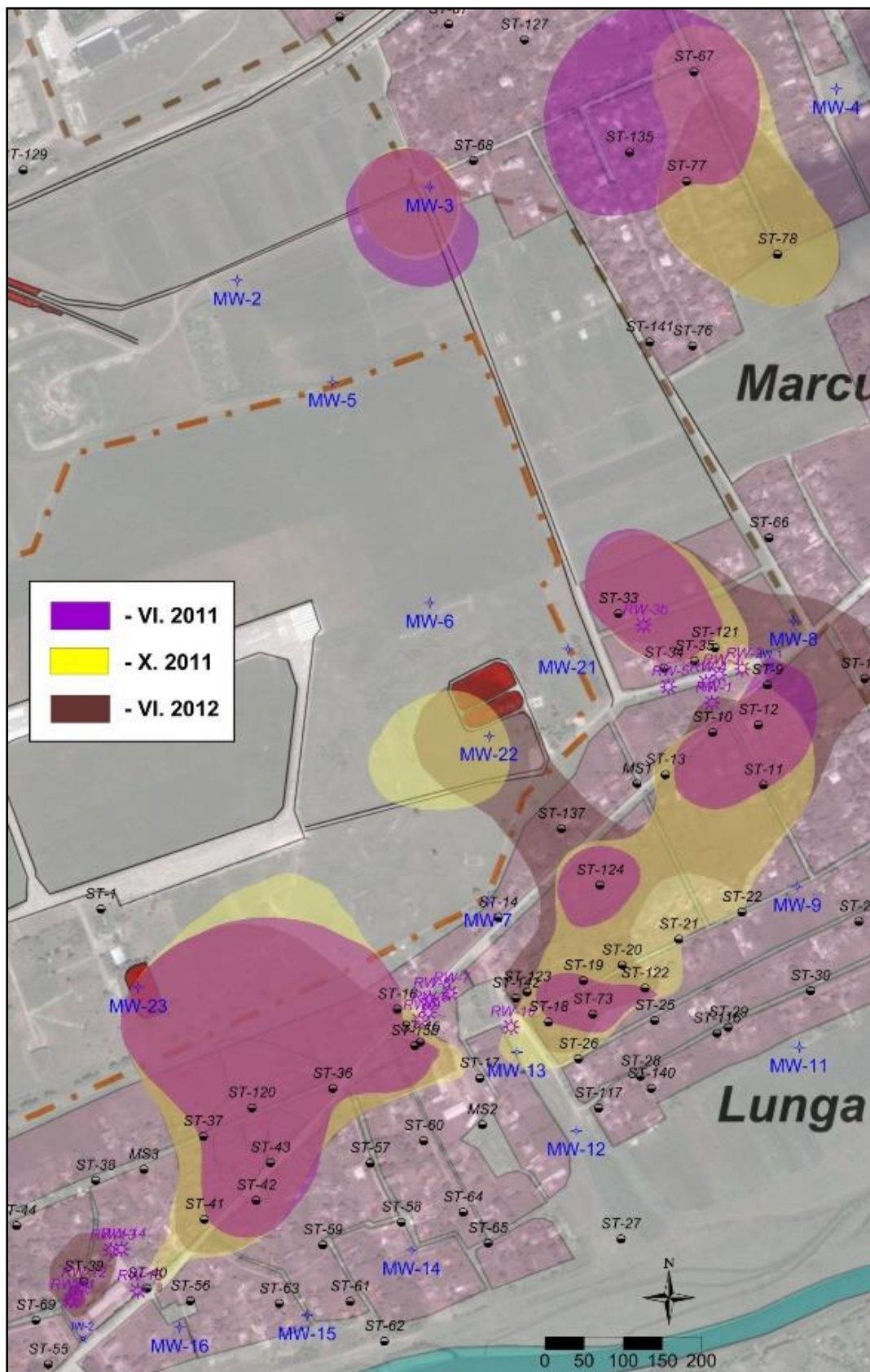
Rozvojovým záměrem projektu bylo zlepšení životního prostředí a zdravotního stavu populace v Moldavsku prostřednictvím snížení negativních dopadů znečištění z bývalé vojenské základny v Marculesti. Projekt v dlouhodobější perspektivě přispěje ke zlepšení kvality života místních obyvatel a k ochraně ekosystému vodního toku Raut, v jehož blízkosti se stará ekologická zátěž nachází.

Obr 1: Umístění lokality

Ekologickou zátěž představuje znečištění horninového prostředí a podzemní vody kerosinem (leteckým palivem), který unikal z několika zdrojů v prostoru letiště. Na konci hodnoceného projektu byla na základě provedených průzkumných prací kontaminace hodnocena následovně:

„Kontaminace podzemních vod ve formě volné fáze je rozšířena převážně ve třech spojitých kontaminačních mracích (viz následující obrázek). První zasahuje směrem od zdroje „A“ do obytné části obce Marculesti; zasažená plocha cca 10 000 m², druhý se rozprostírá v oblasti studní ST-33 a ST-9; zasažená plocha cca 36 000 m². Třetí kontaminační mrak se nachází v prostoru studní ST-15 a ST-16; zasažená plocha cca 25 000 m². Rozsah kontaminace, zejména ve formě volné fáze, se mění zejména v závislosti na sezónním kolísání hladiny podzemní vody, ale je také ovlivňován činností místních obyvatel. Celkové množství fáze lze odhadnout se značnou nejistotou na cca 200 tun.“

Obr 2: Rozšíření volné fáze ropných látek na hladině podzemní vody

Podle zadávací dokumentace měl projekt dva cíle:

1. Snížit, popř. odstranit znečištění podzemních vod ohrožující zdraví obyvatel v obcích Lunga a Marculesti (a potenciálně posílit biologickou rozmanitost v širší oblasti) a zabránit dalšímu šíření znečištění.
2. Vytvořit vstupní předpoklady pro následné zlepšení zásobování obyvatel obcí Lunga a Marculesti pitnou vodou.

Hlavní cílovou skupinou projektu je obyvatelstvo obcí Marculesti a Lunga, které bude mít v dlouhodobém horizontu užitek ze zlepšení stavu životního prostředí, kdy dojde k minimalizaci zdravotních rizik spojených se současnou ekologickou zátěží. Jakékoli zlepšení kvality vody v řece Raut pozitivně ovlivní i životní prostředí obyvatel žijících u řeky po proudu za kontaminací dotčeným územím.

Hodnocený projekt „Průzkum a sanace lokalit znečištěných ropnými látkami v obcích Lunga a Marculesti v Moldavsku“ byl realizován od srpna 2010 do listopadu 2012 společností DEKONTA a.s. Zadavatelem veřejné zakázky byla ČRA a celkové čerpání z prostředků ZRS ČR činilo 20,6 mil. Kč.

Na tento projekt dle zjištění navazoval další projekt hrazený v prostředcích ZRS zaměřený na posílení sanačních aktivit formou instalací dalších sanačních stanic a jejich uvedení do trvalého provozu.

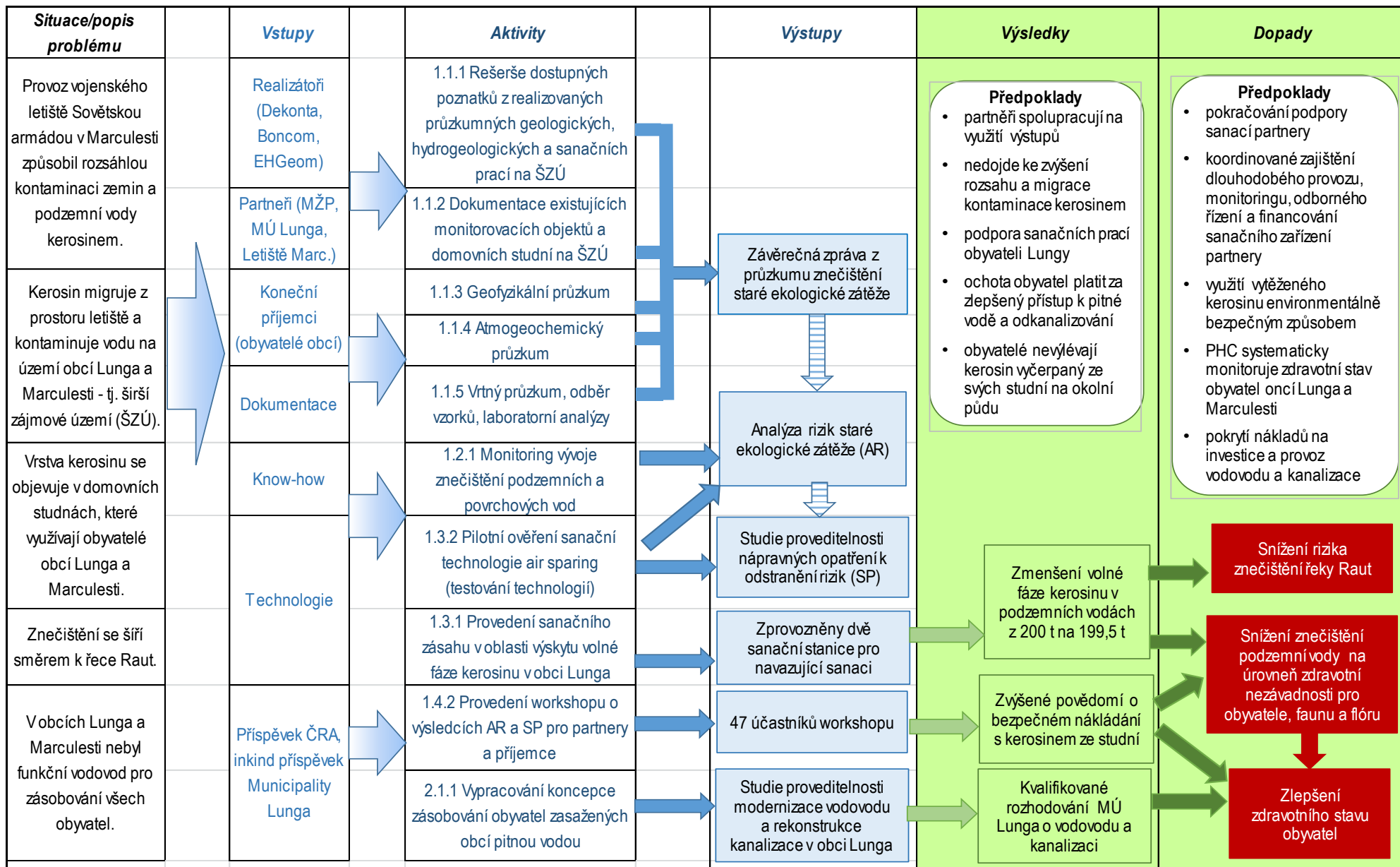
Evaluační tým upozorňuje, že pro zástupce moldavských partnerů (zejména vedení MÚ Lunga a MŽP) bylo během rozhovorů obtížné oddělit informace o vlivech hodnoceného a navazujícího projektu.

1.2 Teorie změny

Matrice logického rámce, která je součástí projektové dokumentace (technický návrh), byla přeformulována podle metodiky teorie změny do níže uvedeného schématu z následujících důvodů:

- Doplnění chybějících vstupů.
- Vyjasnění vztahů mezi aktivitami a výstupy, výstupy a výsledky, výsledky a dopady.
- Přeformulování krátkodobých cílů (výsledků) tak, aby odpovídaly aktivitám a výstupům.
- Přeformulování záměru projektu (dopady) tak, aby odpovídaly výsledkům a byly dostatečně konkrétní.
- Rozšíření předpokladů týkajících se výsledků a dopadů.

Schéma teorie změny

Vysvětlivky: PHC = Public health centre, MÚ = Místní úřad

1.3 Klíčová rizika a předpoklady

V matici logického rámce byly uvedeny následující předpoklady týkající se splnění cílů projektu a realizace aktivit:

- Spolupráce místních partnerů, především radnice Lunga a Marculesti,
- Podpora moldavského MŽP.

Dále byly v LFM specifikovány předpoklady pro realizaci výstupů:

- Nedojde ke zhoršení situace, migrace kontaminantu bude zastavena,
- Nedojde k odporu místních obyvatel,
- Zajištění relevantních a úplných dat.

V kapitole 8 technické části nabídky byla vyhodnocena následující rizika a předpoklady pro zdárnou realizaci projektu a také environmentální rizika.

Rizika pro zdárnou realizaci projektu:

- selhání projektu z důvodu nezvládnutí jeho řízení a koordinace,
- moldavská strana neposkytne spoluúčast při plnění projektu,
- odpor místních obyvatel k realizaci aktivit směřujících k instalaci zařízení na dekontaminaci podzemní vody.

Předpoklady pro zdárnou realizaci projektu:

- poskytnutí finanční podpory pro realizaci projektu vládou ČR i v dalších letech realizace,
- efektivní řízení komplexně navrženého projektu,
- zajištění dobré spolupráce a komunikace s přijímací organizací a zainteresovanými moldavskými institucemi a účinná podpora řešení projektu ze strany přijímací organizace,
- umožnění průzkumných prací, monitorovacích a sanačních prací na soukromých pozemcích.

Environmentální rizika:

- únik nebezpečných látek do povrchových vod v průběhu sanace,
- hluk, prašnost a riziko havárie související s přepravou odpadů,
- nakládání s odpady ze sanace v rozporu s požadavky platné legislativy.

V uvedeném schématu byly oproti výše uvedeným předpokladům doplněny a částečně přeformulovány předpoklady pro výsledky a dopady. Předpoklady pro dosažení výsledků:

- partneři spolupracují na využití výstupů (MŽP, Místní úřad Lunga, Letiště Marculesti),
- nedojde ke zvýšení rozsahu a migrace kontaminace kerosinem,
- podpora sanačních prací obyvateli Lungy,
- obyvatelé nevytláčejí kerosin vyčerpaný ze svých studní na okolní půdu,
- ochota obyvatel platit za zlepšený přístup k pitné vodě a odkanalizování.

Předpoklady pro dopady, resp. uskutečnění záměru projektu:

- pokračování podpory sanací partnery (MŽP, místními úřady Lunga a Marculesti a Letiště Marculesti),
- koordinované zajištění dlouhodobého provozu, monitoringu, odborného řízení a financování sanačního zařízení partnery,
- využití vytěženého kerosinu environmentálně bezpečným způsobem,
- Národní centrum veřejného zdraví systematicky monitoruje zdravotní stav obyvatel Lungy a Marculesti,
- pokrytí nákladů na investice a provoz vodovodu a kanalizace.

Hlavním rizikem je podle informace od vedení obce Lunga, realizátorů i MŽP zajištění dlouhodobého financování sanačních prací z národních zdrojů. Dle názoru evaluátorů je dalším rizikem zajištění

dlouhodobého odborného řízení a koordinace moldavskými partnery po ukončení sanačních aktivit financovaných z České rozvojové agentury (ČRA).

2 Evaluační zjištění

2.1 Relevance

2.1.1 Relevance projektu ve vztahu k prioritám ZRS ČR

Odstranění ohnisek kontaminace podzemní vody kerosinem je nezbytnou podmínkou pro zlepšení její kvality a také nutnou podmínkou pro zamezení jejího šíření. Ochrana a obnova zásob vody je jednou z cest vedoucích k zlepšení zásobování obyvatelstva pitnou vodou.

Projektové aktivity a výstupy jsou v souladu s Konceptí ZRS ČR na období 2010 - 2017, která považuje životní prostředí jako jedno z prioritních témat. V rámci tématu životní prostředí koncepce specifikuje, že mezi oblasti zaměření ZRS patří mj. zásobování pitnou vodou a ochrana vodních zdrojů a odstraňování ekologických zátěží.

Projektové výstupy rovněž odpovídají prioritním oblastem Programu rozvojové spolupráce mezi ČR a Moldavskou Republikou na období 2006 - 2010 a PRS, Moldavsko 2011 - 2017.

V Programu rozvojové spolupráce na období 2006 - 2010 je jednou z priorit sektor životního prostředí, rámci kterého je specifikována oblast „Spolupráce v oblasti ochrany vod“. V rámci této oblasti spadá hodnocený projekt pod zaměření asistence při odstraňování starých ekologických zátěží.

Zaměření na sanace a omezení ekologických zátěží je rovněž prioritní oblastí v Programu rozvojové spolupráce, Moldavsko 2011 - 2017.

2.1.2 Relevance projektu ve vztahu k prioritám strategických dokumentů Moldavska

Strategy for Water Supply and Sanitation of Localities in the Republic of Moldova na období 2008 - 2012 zmiňuje, že mezi zdroje znečištění podzemních vod patří také staré zátěže, včetně znečištění ropnými látkami. Mezi hlavní cíle této strategie patří rozšíření přístupu k pitné vodě a zavedení kanalizace. Tato strategie neuvádí mezi prioritami a cíli žádný, který by se týkal zlepšení kvality podzemních vod pomocí sanace starých zátěží.

Nicméně podle National Program on sound management of chemicals in the Republic of Moldova na období 2010 - 2020 je dekontaminace lokalit znečištěných ropnými produkty součástí akčního plánu zavádění: Část 3, cíl 7, opatření č. 6 – Dekontaminace/sanace území kontaminovaného ropnými látkami, pesticidy, PCB a jinými chemikáliemi.

2.1.3 Kritérium relevance ve vztahu k reálným potřebám

Projekt reflektoval cíle moldavského MŽP stanovené v Millenium development goals a ve výše uvedené strategii Water Supply and Sanitation of Localities of Republic of Moldova (zvýšení přístupu obyvatel k pitné vodě) a potřeby MŽP vyřešit starou zátěž v oblasti Marculesti formou průzkumu a sanace, definované v Identifikačním formuláři ze srpna 2008 a potvrzené v MoU podepsaným mezi Velvyslanectvím ČR a Ministerstvem ŽP Moldavska v dubnu 2010.

2.1.4 Jsou projektové výstupy v souladu s projektovým designem?

Výstupy projektu týkající se průzkumu a sanace (č. 1.1 – 1.4) jsou v souladu s návrhem uvedeným v matici logického rámce. Nad rámec výstupů uvedených v matici logického rámce byly zprovozněny dvě sanační stanice pro navazující sanaci (jedna pro celoroční provoz a jedna mobilní pro sezónní provoz). Čerpací stanice pro celoroční provoz (dle závěrečné zprávy „u kapličky“) je v provozu i po ukončení projektu. V druhé stanici byl s ohledem na sezónní charakter ukončen provoz před zimou 2012. V souladu s doporučeními závěrečné zprávy (ZZ) projektu byla technologie této sanační stanice využita v následném projektu pro nově vybudovanou stanici s celoročním provozem.

Co se týče výstupu „2.1. Návrh koncepce zásobování obyvatel zasažených obcí pitnou vodou“, koncepce, resp. „studie proveditelnosti výstavby a modernizace systému zásobování pitnou vodou a rekonstrukce kanalizační sítě“ byla provedena pouze pro obec Lunga. V průběžné ani v závěrečné zprávě není uveden důvod zpracování studie pouze pro obec Lunga a nikoliv též pro obec Marculesti.

2.1.5 Je zvolená technologie relevantní pro místní podmínky?

Zvolená technologie průzkumných prací a pilotního pokusu odčerpávání fáze ropných produktů je vhodná pro charakter a rozsah znečištění prostoru letiště a přilehlých obcí.

Projekt nezahrnoval sanační zásah samotný, ale pouze přípravnou část nutnou pro vymapování rozsahu a stupně znečištění, ověření přírodních podmínek a vyzkoušení dvou sanačních metod. Celkové množství znečišťujících látek ve fázi bylo na základě výsledků průzkumu odhadnuto na 200 t. Během pilotních pokusů bylo odčerpáno a odstraněno cca 0,5 t.

V navazujícím projektu „Průzkum a sanace lokalit znečištěných ropnými látkami v obcích Lunga a Marculesti v Moldavsku II.“ (dále jen Marculesti II), kdy byly instalovány další sanační stanice, bylo dle informací realizátora doposud odčerpáno cca 20 t.

2.1.6 Jak byly rozvojové aktivity vyhodnocených projektů provázané s aktivitami ZRS ČR a dalších donorů?

Hodnocený projekt je v Moldavsku víceméně ojedinělý. Dle zjištění se jiní donoři v Moldavsku kontaminaci podzemní vody nezabývají a realizace podobných sanačních zásahů nepatří mezi jejich priority.

Česká strana realizovala v předchozím období podobný projekt v obci Iargara. Po jeho ukončení v roce 2009, když realizátor lokalitu opustil, sanační práce místním vyškoleným personálem nepokračovaly¹. Z vyhodnocení tohoto projektu vyplývá, že po dokončení projektu došlo k částečnému rozkradení sanačního zařízení. Podle sdělení ředitele EHGeom, Iona Panciuce byl systém opětovně uveden do provozu a provozuje ho místní komunální firma.

Na hodnocený projekt navazuje nyní dokončovaný projekt Marculesti II, který má za úkol instalovat a uvést do provozu sanační stanice pro čištění podzemní vody v prostoru letiště a obci Lunga.

¹ Dle zprávy z evaluace projektů ZRS ČR „Stará ekologická zátěž Iargara - odstranění ropného znečištění“, únor 2011.

2.1.7 Do jaké míry jsou cíle projektu nadále relevantní vzhledem k aktuálním prioritám partnerských subjektů, přímých cílových skupin?

V obcích postižených kontaminací byla v roce 2014 dokončena modernizace vodovodu², čímž bylo sníženo riziko ohrožení zdraví obyvatel. Naproti tomu znečištění se stále šíří směrem k řece Raut a bez sanačního čerpání lze očekávat jeho další rozšiřování, navíc mnozí obyvatelé stále využívají kontaminovanou vodu ze studní, neboť voda z vodovodu je pro ně příliš drahá (19,40 MDL³/m³). Místní občané však také kerosin ze svých studní „těží“ a následně využívají jako palivo či jej jako palivo prodávají (5-6 MDL za litr). Paradoxně tak mnozí díky sanačnímu zásahu přijdou o část svých příjmů. Nebylo však zjištěno, že by tento fakt působil významnější odpor obyvatel vůči projektu.

Výsledky analýzy rizika potvrdily překročení neakceptovatelné míry rizika při využívání podzemní vody (pitná a užitková) pro obyvatele. Analýza rizika také definuje ohrožení ekosystému řeky Raut, vodních a na vodu vázaných organismů. Presentace výsledků analýzy zvýšila povědomí o situaci znečištění nejen mezi obyvateli a zástupci MÚ Lunga ale též mezi zástupci MŽP, Inspekce životního prostředí (Inspekce ŽP) a dalších institucí.

Z výše uvedených důvodů zůstává čištění podzemní vody prioritou jak MŽP, tak i orgánů místní samosprávy. Na druhou stranu i přes proklamovanou prioritu se na Moldavské straně doposud nepodařilo najít experta, který by mohl převzít know-how a pokračoval v řízení sanačního zásahu⁴. Ze strany MŽP je odpovědnost za provoz sanačních stanic směřována na obec, která ji však ze svého rozpočtu nemůže hradit. Státní Inspekce životního prostředí (Inspekce ŽP) celý proces pouze monitoruje, avšak nezasahuje do něj formou správního řízení, odborných stanovisek ani vyjádřením požadavků.

Mezi další priority místní samosprávy obce Lunga se řadí rekonstrukce kanalizace a čištění odpadních vod. Tato problematika byla součástí studie proveditelnosti výstavby a modernizace systému zásobování pitnou vodou a rekonstrukce kanalizační sítě zpracované v rámci hodnoceného projektu. V současnosti je na regionální úrovni připravován systém kanalizace a společného čištění odpadních vod pod vedením VAK Floresti.

² Provedená v rámci projektu „EBRD - Extension of water supply system in Lunga and Marculesti“ viz <https://www.publictenders.net/node/1802852>

³ Kurs MDL/CZK 1,233 (říjen 2015)

⁴ Dle dodatečných informací od realizátora navazujícího projektu MŽP rozhodlo koncem října 2015 o pověření EHGeoM převzetím a řízením sanačních prací. Více viz kap. 2.4.2.

2.2 Efektivnost

2.2.1 Do jaké míry byly dosaženy plánované cíle (výstupy) projektu?

Cíle projektu definované v ZD:	Přeformulované výsledky podle teorie změny:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Snížit, popř. odstranit znečištění podzemních vod ohrožující zdraví obyvatel v obcích Lunga a Marculesti (a potenciálně posílit biologickou rozmanitost v širší oblasti) a zabránit dalšímu šíření znečištění. 2. Vytvořit vstupní předpoklady pro následné zlepšení zásobování obyvatel obcí Lunga a Marculesti pitnou vodou. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmenšení volné fáze kerosinu v podzemních vodách z 200 t na 199,5 t. 2. Zvýšené povědomí o bezpečném nakládání s kerosinem ze studní. 3. Kvalifikované rozhodování vedení obce Lunga o vodovodu a kanalizaci.

Cíle projektu v matici logického rámce byly definovány jako aktivity či výstupy (podrobněji viz kapitola 2.3.4), které přispěly částečně k naplnění výše uvedených cílů, ale k naplnění rozvojového záměru projektu je nutné v aktivitách (zejména sanace podzemních vod a vyřešení zásobování oblasti pitnou vodou) pokračovat. Z dosažených výsledků identifikovaných v teorii změny je zřejmé, že projektové aktivity související s prvním cílem přispěly ke snížení znečištění (odstranění volné fáze kerosinu) o 0,25 %. Nicméně jak už bylo uvedeno výše, projektové aktivity se soustředily především na průzkum znečištění, návržení a pilotní otestování způsobu sanace, nikoli na aktivní sanační zásah.

Navazující projekt Marculesti II, v rámci kterého na několika místech probíhá sanace, již přispěl ke snížení celkového rizika více (cca 20 tun, tedy 10 % bilancovaného objemu znečištění).

Podle sdělení starostky došlo ke znečištění dosud nekontaminované studny nacházející se v blízkosti budovy obecního úřadu Lunga, viz obr. č. 4. Studna se nachází mezi oblastí, kde probíhá sanační čerpání a řekou Raut. Kontaminace studny byla během návštěvy lokality potvrzena na základě organoleptického posouzení (silný zápach).

Obr. 3: Řeka Raut

Obr. 4: Nově kontaminovaná studna (cca 100 m od řeky a 50 m od obecního úřadu)

K dosažení cíle 2 mělo přispět zpracování koncepce zásobování obyvatel zasažených obcí pitnou vodou. Jak bylo uvedeno výše (kap. 2.1.4), koncepce, resp. Studie proveditelnosti výstavby a modernizace systému zásobování pitnou vodou a rekonstrukce kanalizační sítě byla zpracována pouze pro obec Lunga (dále jen studie proveditelnosti).

Vstupní předpoklady pro zásobování vodou v obci Marculesti nebyly v rámci projektu vytvořeny a v průběžných zprávách ani v závěrečné zprávě není zdůvodněno vypuštění obce Marculesti z aktivit vedoucích k tomuto cíli. Dle informace od současného starosty obce Marculesti jednalo v roce 2011 vedení obce s provozovatelem budoucího regionálního vodovodu (VAK Floresti) o připojení obce k tomuto regionálnímu projektu. Z toho důvodu nebylo třeba zpracovávat zvláštní koncepci/studii proveditelnosti pro obec Marculesti.

Studie proveditelnosti pro obec Lunga byla na žádost samosprávy zpracována v souladu s Moldavskou legislativou oprávněnou osobou v takovém rozsahu, aby mohla být použita jako podklad pro zpracování realizačního projektu (tj. v rozsahu potřebném pro žádost o financování stavby z Národního ekologického fondu).

V roce 2013 rozhodla samospráva o připojení k projektu regionálního vodovodu provozovaného VAK Floresti. Samospráva Lungy se tak rozhodla s ohledem na finanční a časovou náročnost realizace modernizace podle zpracované Studie proveditelnosti a též s ohledem na nejistotu týkající se schválení žádosti o financování z Národního ekologického fondu.

Druhá část studie proveditelnosti týkající se rekonstrukce kanalizační sítě může být dle vyjádření starostky nadále využita, i když VAK Floresti připravuje též regionální projekt kanalizace a není jisté, zdali bude pro obec finančně dostupnější a dlouhodobě výhodnější se připojit na regionální kanalizaci nebo rekonstruovat vlastní kanalizaci a ČOV.

Dle informací uvedených v nabídce realizátora měla být koncepce (studie proveditelnosti) projednána s „místními, popř. regionálními orgány ohledně výběru optimální varianty“. Dle sdělení starostky Lungy byla studie projednána se samosprávou Lungy. Ohledně jednání s regionálními orgány, popř. VAK Floresti nejsou žádné dostupné informace.

2.2.2 Vhodnost technického řešení

Navržené metodické a technické řešení průzkumných prací a pilotních testů je v souladu s Metodickým pokynem MŽP⁵ Analýza rizik kontaminovaného území, Věstník MŽP č. 3, březen 2011.

Evaluační tým shledal aplikované metodické a technické řešení vhodným pro daný charakter znečištění, řešení vycházelo ze zkušeností z řešení obdobných kontaminací v ČR. Vhodnost řešení byla potvrzena také EHGeoM (Státní podnik Hydrogeologická expedice Moldavska), který na projektu odborně spolupracoval.

2.2.3 Jaké faktory napomohly/bránily dosažení cílů a výstupů projektu?

Faktory, které přispěly k dosažení výstupů a cílů projektu:

1. Dostupnost podkladů o kontaminaci a předběžný průzkum provedený před zahájením projektu.
2. Velmi dobrá spolupráce s vedením obce Lunga - intenzivní zapojení vedení obce i obyvatel umožnilo realizaci prací v souladu s plánem projektu. Spolupráce zahrnovala umožnění přístupu k domovním studnám pro účely měření a odběrů vzorků, realizaci vrtných prací, zajištění dodávky elektřiny apod.
3. Odborná spolupráce s EHGeoM.

Faktory bránící dosažení cíle č. 1:

1. Časová náročnost sanačního zásahu – Analýza rizika odhaduje délku zásahu na 10 - 15 let, avšak ani poté nebude podzemní voda „čistá“ a lze očekávat výskyt znečištění v rozpuštěné formě, odhad je také zatížen značnou nejistotou.

⁵ Jedná se o MŽP České republiky

2. Nekontrolovaný odběr vody a fáze ropných látek z domovních studní; sběr ropných látek ze studní mohl mít zásadní vliv na mapování rozsahu a množství kontaminace. Čerpání ze studní pak mohlo mít vliv na hodnocení šíření znečištění a hydrogeologických poměrů.
3. Riziko druhotné kontaminace půdy v okolí domovních studní v závislosti na způsobu využití kerosinu obyvateli (např. skladování a využívání kerosinu k topení).
4. Spolupráci s MŽP ztěžovaly a nadále ztěžují časté výměny ve vedení MŽP, přičemž nové vedení mění priority a ne vždy se ztotožní s přísliby týkajícími se financování provozu sanačních stanic, deklarovanými předchozím vedením MŽP.
5. Absence mechanismu předání sanačního systému Moldavské straně – na Moldavské straně zatím nebyl (do 27. 10. 2015) určen expert, který by mohl převzít know-how a následně i řízení sanačních prací. Co se týče nekontrolovaného odběru a druhotné kontaminace, zástupci realizátora komunikovali v průběhu projektu s vedením obce a obyvateli, aby předešli těmto problémům. Otázka bezpečného nakládání s kerosinem ze studní byla též diskutována na závěrečném workshopu k hodnocenému projektu.

Ve věci spolupráce s MŽP – realizátor projektu, vedení obce Lunga i zástupci ZÚ vyvinuli značné úsilí ke zlepšení spolupráce pomocí jednání s vedením MŽP v průběhu roku 2012 a následně v roce 2013. Přestože se nepodařilo zajistit financování následného provozu sanačních stanic do konce realizace projektu (12/2012), jednání pokračovala v roce 2013 a výsledkem bylo nalezení prozatímního způsobu financování provozu sanačních stanic.

Dosažení cíle č. 2 zabránilo omezení rozsahu aktivit souvisejících se zpracováním studie proveditelnosti pouze na obec Lunga, což bylo způsobeno skutečností, že obec Marculesti v době zpracování studie již jednala o připojení k regionálnímu projektu vodovodu a studie proveditelnosti by tak nebyla využita.

2.3 Efektivita

2.3.1 Mohlo být dosaženo stejných výstupů levněji?

Jak již bylo uvedeno, jedná se v Moldavsku o ojedinělý případ masivního znečištění, a proto nelze porovnat dosažené výsledky a náklady s údaji z jiných projektů v Moldavsku. Náklady však odpovídají nákladům podobných projektů realizovaných v ČR.

V rámci projektu byla odzkoušena i metoda air spargingu, která se však vzhledem k hydrogeologickým a geologickým poměrům ukázala jako nevhodná. Další doposud netestovanou metodou by mohla být bioremediace in-situ, prováděná formou aplikace vhodné kultury do kontaminovaných oblastí. Tuto metodu by bylo možno využít jako podpůrnou např. pro čištění ohnisek kontaminace uvnitř areálu letiště. V obci je její použití komplikované vzhledem k přítomnosti domovních studní a jejich využívání. Navíc je metoda technologicky náročná, což by nadále ztěžovalo již tak komplikované předání know-how provozování a řízení sanačního systému.

Pokud by byla ČRA, popř. realizátor, včas informována o záměru připojit obec Lunga na regionální vodovod hrazený částečně z půjčky EBRD (cca 75 %) a grantu Evropské komise NIF (Neighbourhood Investment Facility), mohlo být upuštěno od realizace Studie proveditelnosti pro obec Lunga, což by přineslo úsporu nákladů ve výši cca 1,5 %. Nicméně tato studie byla částečně využita při rozhodování o připojení k regionálnímu vodovodu a může být využita pro projekt rekonstrukce kanalizace.

2.3.2 Bylo dosaženo plánovaných výstupů v souladu s časovým plánem projektu?

Plánované výstupy byly dosaženy v souladu s časovým plánem projektu. Jedinou výjimkou je posunutí termínu splnění aktivity 1.3.2. Pilotní ověření sanační technologie air sparing z 3. etapy do 4. etapy. Tento posun byl konzultován se zástupci objednatele a uskutečněn po jeho schválení.

2.3.3 Byly přidělené finance použity v souladu se schváleným rozpočtem?

Přidělené finance ze ZRS byly použity v souladu se schváleným etapovým rozpočtem rozděleným na aktivity. Vykazování probíhalo podle jednotlivých etap a aktivit.

2.3.4 Jak byl projekt řízen a monitorován během plánování a realizace?

Z hlediska realizátora byl projekt řízen a monitorován M. Polákem - projektovým manažerem, který zajišťoval koordinaci a zodpovídal za řešení projektu a dále J. Vaňkem - ředitelem projektu. M. Polák byl zodpovědný jednak za řízení projektových prací a též za zpracování průběžných a ročních zpráv a závěrečné zprávy. Za účelem místní koordinace a jednání s partnery byl zapojen místní partner (firma Boncom), která poskytovala logistickou podporu na místě a zajistila zpracování studie proveditelnosti modernizace vodovodu a rekonstrukce kanalizace v obci Lunga.

Monitorování projektu bylo dále zajištěno formou pravidelných průběžných a ročních zpráv, které byly předávány ČRA v dohodnutém harmonogramu. Projekt sanačních prací, průběžná zpráva k listopadu 2011 a průběžná zpráva k září 2012 byly zaslány k odbornému vyjádření řediteli odboru environmentálních rizik a ekologických škod Ministerstva životního prostředí v České republice (MŽP ČR). Vyjádření MŽP ČR k výše zmíněným zprávám doporučila jejich schválení. Tento proces probíhal e-mailem a schválená zpráva byla doručena v tištěné podobě; její převzetí bylo obvykle stvrzeno podpisem zástupce ČRA.

Podle vyjádření ČRA prováděli zástupci ČRA pravidelný monitoring na místě (1 - 2 x ročně), nicméně o tomto monitoringu neměl evaluační tým k dispozici žádné monitorovací zprávy.

Dle názoru hodnotitelů je elektronická komunikace sice rychlá a pružná, nicméně z hlediska průkaznosti procesu schválení zpráv by bylo vhodné jednotlivé kroky připomínkovat a schvalování zaznamenávat ve speciální aplikaci na administraci projektových dokumentů ČRA.

Namátkový monitoring byl proveden též zastupitelským úřadem (ZÚ) ČR v Kišinevě. ZÚ provedl několik návštěv projektové lokality:

1. 15. 8. 2011 byl zkontrolován soulad provedených prací se zprávou za rok 2011. V monitorovací zprávě je uvedeno pravidelné informování ZÚ realizátorem o průběhu projektu a vývoj reakcí obyvatel Lungy v průběhu projektu.
2. 20. 3. 2012 byl zjištěn nedostatek financí místního úřadu (MÚ) Lunga na provoz sanačních stanic a ZÚ byl požádán o pomoc při jednání s MŽP, aby finančně podpořilo provoz sanačního systému.
3. 11. 9. 2012 při příležitosti semináře před ukončením projektu – na tomto semináři oznámil zástupce MŽP příslib, že moldavská strana převzme plnou odpovědnost za chod a údržbu sanačních stanic a bude se podílet na zajištění dodávky pitné vody obyvatelům postižených obcí. Předseda okresní samosprávy Florestu informoval o obdržení půjčky od EBRD na vybudování vodovodu pro 10 obcí včetně Marculesti a Lungy a plánu zahájení stavby na podzim 2012.

I přes prováděný monitoring se nepodařilo vyhnout některým problémům, které se projevíly např. zpracováním Studie proveditelnosti zásobování obce Lunga vodou, která byla během identifikace (2009) jednou z priorit místní samosprávy, avšak již v roce 2010 bylo zahájeno plánování regionálního projektu vodovodu (viz kap. 2.3.1). O realizaci tohoto projektu se realizátoři i zástupci ČRA dozvěděli až před ukončením projektu (viz výše). Tento regionální projekt se nakonec realizoval a část Studie proveditelnosti týkající ve vodovodu zpracovaná z prostředků ČRA nebyla využita.

2.3.5 Jak vhodně byla zformulována a jak byla využívána matice logického rámce?

Matice logického rámce, která je součástí projektové dokumentace (technického návrhu), má následující nedostatky:

- Stanovené aktivity a výstupy ne zcela odpovídají cílům.
- Cíl č. 2 je formulován jako aktivita.
- Pro jednotlivé cíle nejsou stanoveny indikátory ani zdroje jejich ověření.
- Nejsou specifikovány odpovídající vstupy.
- Chybí vstupní předpoklady pro jednotlivé aktivity.

Na základě těchto nedostatků byla matice logického rámce přeformulována podle metodiky teorie změny (viz výše kapitola 1.2).

Matice logického rámce nebyla v průběhu realizace projektu aktualizována a rovněž nebylo průběžně prováděno vyhodnocení rizik. V ročních zprávách a v závěrečné zprávě jsou například uvedeny informace o průběhu spolupráce s příjemci projektu (vedení obce Lunga a MŽP), kde je spolupráce popisována jako aktivní a dobrá, ale v dopisu ZÚ z 22. 3. 2012 je uveden závažný nedostatek v naplňování finanční podpory ze strany MŽP. Jde o neposkytnutí financí na provoz sanačních stanic, který byl na začátku projektu přislíben a který byl částečně vyřešen až v průběhu návazného projektu Marculesti II.

Dále v matici logického rámce nebylo identifikováno riziko nekontrolovaného odběru podzemní vody a fáze ropných látek z domovních studní, které může mít za následek lokální změnu hydrogeologických poměrů a tím i částečnou změnu směru šíření kontaminace.

2.4 Udržitelnost

2.4.1 Jakým způsobem byla v rámci projektu zajištěna jeho udržitelnost?

Udržitelnost projektu formou spolupráce státních úřadů byla deklarována v MoU ze strany MŽP.

Sanační stanice č. 1 a 2 (jedna s celoročním provozem a jedna pro sezónní provoz) byly protokolárně předány zástupcům místního úřadu Lunga (viz předávací protokol z 11. 9. 2012). Starostka obce Lungy potvrdila, že jí byly sanační stanice předány v souladu s protokolem.

V souladu s doporučeními ZZ projektu byl v navazujícím projektu provoz sezónní stanice ukončen a mobilní sanační technologie byla použita v nové vybudované sanační stanici.

Z technického hlediska sanační systém funguje. Stanice z hodnoceného i navazujícího projektu jsou udržovány a provozovány proškolenou místní obsluhou. Odloučené ropné produkty ze sanačních stanic v obci Lunga jsou schraňovány do tří 200 l sudů umístěných v bývalé sezónní sanační stanici (viz kap. 2.1.4). Po naplnění jsou sudy převezeny do areálu letiště, kde jsou přečerpány do nádrží a skladovány společně s produktem sebraným v prostoru letiště (zde byly v rámci návazného projektu vybudovány další sanační stanice).

Financování provozu sanačních stanic na pozemcích obce Lunga je v zásadě prozatímní. Elektřina je rozvodnými závody účtována obci Lunga spolu s celkovou částkou (školy, školky, budova úřadu, apod.). Obec Lunga však nemá dostatečné finanční prostředky na hrazení elektřiny, obsluhy, výměny filtrů a čerpadel a dalších nákladů spojených s provozem sanačního systému. V současnosti je elektřina hrazena z fondu MŽP určeného na havárie, na základě měsíční přefakturace. Obsluha dvou sanačních stanic je hrazena ze zdrojů MÚ Lunga. Údržba a kontrola provozu sanačních stanic je od r. 2013 prováděna firmou DEKONTA v rámci návazného projektu.

Předání zkušeností s realizací sanace a know-how je problematické, neboť se nepodařilo na místní úrovni zajistit odpovědného řešitele, který by samostatně řídil, vyhodnocoval a optimalizoval sanační

zásah a navrhoval změny režimu čerpání v závislosti na vývoji znečištění a změnách režimu proudění podzemních vod. V rámci spolupráce při geologických pracích bylo know-how částečně předáno zaměstnancům EHGeoM.

Dle sdělení místně příslušné Inspekce ŽP neexistuje v severním regionu firma či organizace, která by se o obdobnou problematiku zajímala a které by know-how mohlo být předáno. Navíc zprávy, které byly přeloženy do ruštiny, neobsahují detailní informace o použitých metodách a metodikách a spíše pouze sumarizují výsledky a zjištění. Jako vhodný partner pro předání projektu a následné odborné řízení byl v rámci evaluační mise identifikován EHGeoM (viz Doporučení). Pověření tímto úkolem a vyčlenění rozpočtových prostředků však musí učinit MŽP.

Podle informací z 27. 10. 2015 (blíže viz kap. 2.4.2) EHGeoM spolu s MŽP v souvislosti s plánovaným převzetím sanačních stanic žádají českou stranu o dočasnou expertní podporu tak, aby bylo know-how řádně předáno nově stanovené konkrétní osobě.

Riziko nedostatečné podpory ze strany MŽP v průběhu projektu sice bylo identifikováno v matici logického rámce, avšak kroky podniknuté pro jeho eliminaci nebyly účinné a v průběhu projektu nebylo toto riziko odstraněno. Na vině je především politická situace v Moldavsku a časté střídání ministrů životního prostředí. Riziko nedostatečné podpory (financování provozu sanačních stanic) po ukončení projektu nebylo v matici logického rámce ani v jiné části nabídky identifikováno vzhledem k tomu, že provoz sanačních stanic nebyl v nabídce.

2.4.2 Jaká je udržitelnost projektu z hlediska vlastnictví projektu příjemcem?

Plán udržitelnosti ani strategie odchodu nebyly součástí nabídky vzhledem k tomu, že před provedeným průzkumem bylo velice obtížné specifikovat plán navazujících činností. V závěrečné zprávě projektu je doporučeno:

- Pokračovat v sanaci podzemních vod v oblasti s masivním výskytem volné fáze ropného produktu.
- Vybudovat nové sanační lokality (instalovat nové sanační stanice s celoročním provozem včetně sanačních objektů a příslušných rozvodů) v místech s výskytem volné fáze ropných látek.

Závěrečná zpráva dále uvádí: „Pro zajištění udržitelnosti dopadu projektu je nutné od počátku výstavby úzce spolupracovat se zástupci příslušné místní samosprávy, a pokud je to možné, stanovit odpovědnou osobu (ve spolupráci s místním úřadem), která bude přítomna všem důležitým jednáním a po ukončení aktivit v rámci projektu ZRS převezme řízení sanačního zásahu. Součástí výstupu projektu by měla být podrobná dokumentace v podobě provozního řádu, manuálu či standardního operačního postupu.“

Z hlediska předání metodiky, postupů a dalších prvků potřebných k pokračování sanace podzemních vod byl zaškolen jeden místní operátor, který od ukončení projektu obsluhuje sanační stanice dle pokynů společnosti DEKONTA v rámci navazujícího projektu. Co se týče finanční a organizační připravenosti místního úřadu Lunga, tyto otázky byly projednávány v průběhu projektu poté, kdy bylo zřejmé, kolik provoz sanačních stanic bude stát a co je k provozu zapotřebí.

Navazující projekt je v závěrečné fázi a do 25. 9. 2015⁶ nebylo vyjasněno, kdo bude nadále provozovat sanační stanice v obci Lunga. Tyto stanice jsou připojeny na elektrickou energii, která je distribuční společností účtována obci a proplácena z havarijního fondu MŽP prostřednictvím firmy BONCOM. Tento model však nezaručuje dlouhodobé financování projektu a nelze vyloučit, že s další změnou politické situace dojde k přerušení financování z havarijního fondu. Dle vyjádření starostky obec nemá dostatečné prostředky na celkové financování v dalších 10 – 15 letech (tj. celková

⁶ Termín posledního jednání evaluačního týmu s MŽP (debriefing).

očekávaná doba sanace dle Analýzy rizika ze srpna 2012 - výstup č. 1.2), avšak může platit mzdu obsluhy.

Na závěrečném semináři navazujícího projektu konaného dne 27. 10. 2015 MŽP oznámilo, že provoz sanačních stanic převezme od MŽP EHGeoM, který bude platit elektřinu a zajišťovat i odborný dozor.

Problém s financováním se podařilo v navazujícím projektu vyřešit v prostoru letiště, kde energii a obsluhu zajišťuje správa letiště (armáda) na vlastní náklady. V prostoru letiště jsou také skladovány ropné produkty odloučené v ostatních sanačních objektech.

Obr. 5: Skladovací nádrže v prostoru letiště

Do současné doby není vyjasněn způsob využití nebo odstranění kerosinu, který vzniká jako produkt sanačního zásahu.

2.4.3 Jsou projektové výstupy v souladu s legislativou Moldavska?

Dle vyjádření místně příslušné Inspekce ŽP ve Floresti byly práce na projektu Marculesti I i Marculesti II realizovány v souladu s legislativou Moldavska. Inspekce provádí vlastní monitoring vod prostřednictvím své laboratoře v Balti. Inspekce ŽP považuje sebraný produkt za druhotný hořlavý materiál a nikoli odpad.

2.5 Dopady

2.5.1 Jaké změny nastaly zavedením technických opatření realizovaných v projektu a jaký byl jejich pravděpodobný důvod?

Dopady hodnoceného projektu jsou diskutabilní, neboť se jednalo především o průzkumné práce, studie a pilotní ověření technologie sanace a nikoli o sanační zásah. Výsledky projektu byly využity při plánování sanačního zásahu realizovaného v navazujícím projektu. V rámci projektu bylo odebráno 0,5 t kerosinu z odhadovaného celkového množství kontaminantu (200 t).

Ani práce provedené v rámci druhého projektu však zatím nevedly ke významnějšímu zlepšení stavu kontaminované lokality. V některých sanačních objektech již sice došlo k odstranění fáze ropných látek z hladiny podzemní vody, v jednom případě však bylo dle sdělení starostky obce Lunga zjištěno i nové znečištění dříve nekontaminované studny (viz kap. 2.2.1).

V rámci navazujícího projektu bylo odčerpáno 20 t kerosinu (informace k 15. září 2015). Riziko ohrožení řeky Raut zatím nebylo eliminováno.

Stude proveditelnosti zásobování vodou a rekonstrukce byla využita pouze v rámci rozhodování o připojení k projektu regionálního vodovodu (viz výše kap. 2.2.1). Regionální vodovod byl zprovozněn v roce 2014 a připojilo se k němu cca 40 % obyvatel obce Lunga a některé místní organice (např. školy).

2.6 Průřezové principy

2.6.1 Řádná (demokratická) správa věcí veřejných

Jak již bylo uvedeno výše, je díky častým politickým změnám ve vedení MŽP těžké zainteresovat do problematiky konkrétní zodpovědné osoby či experty z řad státní správy. Podíl MŽP na identifikaci a tvorbě zadání je tak velmi obecný a spíše administrativní než odborný. Z hlediska systémového řešení problematiky starých ekologických zátěží, jakou lokality Marculesti a Lunga bezesporu jsou, není právně vymezena odpovědnost za odstraňování ekologických škod. S vymezením této zodpovědnosti souvisí možnosti financování a řešení odstraňování starých ekologických zátěží.

Inspekce životního prostředí se k případu staví jako pozorovatel, samotnou sanaci neiniciovala, ani se nepodílela na tvorbě zadání. Podobný postoj má k sanaci také Národní centrum veřejného zdraví, které je zodpovědné za monitorování zdrojů pitné vody.

Na místní úrovni byla samospráva obce Lunga průběžně informována o postupu realizace projektu. Starostka obce Lunga úzce spolupracovala při realizaci projektových aktivit a její součinnost a spolupráce byly klíčové pro vzájemnou důvěru a komunikaci s místními občany i pro zajišťování administrativně právních požadavků na místní úrovni (např. vyřízení žádosti o připojení sanačních stanic k elektrickému vedení). Obyvatelé obce Lunga byli rovněž průběžně informováni o projektu, zejména ti, jejichž studny byly použity k odběrům vzorků podzemní vody. Obyvatelé obcí Lunga a Marculesti, zástupci místních a regionálních správních orgánů a zástupci MŽP byli informováni o problematice kontaminace podzemní vody a souvisejícími riziky formou semináře v závěru projektu, kde byly prezentovány závěry analýzy rizik i další navrhovaný postup při odstraňování kontaminace podzemních vod.

2.6.2 Zlepšení kvality životního prostředí a klimatu

Průzkumné práce, hodnocení rizik i pilotní pokus byly prvními kroky k zahájení sanačních prací a jako takové neměly přímý vliv na kvalitu životního prostředí. Ani navazující projekt - sanační zásah v letech 2013 - 2015 - zatím nepřinesl významný pozitivní vliv na kvalitu podzemní vody a půdy. Do současné doby je vytěženo cca 10 % celkového odhadovaného množství volné fáze kerosinu, což je výsledek obou projektů realizovaných v rámci ZRS ČR.

Projekt je v rámci Moldavska ojedinělý a vzhledem k nízkému počtu průmyslových lokalit se zatím o problematiku kontaminace horninového prostředí a podzemních vod a jejího odstraňování nikdo odborně příliš nezajímá. Výjimku tvoří lokality skladů pesticidů, které jsou systémově řešeny spolu s odstraněním těchto látek.

Pokračování projektu je nezbytnou podmínkou pro zlepšení kvality podzemní vody, horninového prostředí a ochrany řeky Raut. Odstranění kontaminace z podzemních vod však bude dlouhodobý proces.

2.6.3 Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen

Projekt se týká prakticky všech obyvatel obcí Lunga a Marculesti, kteří žijí na kontaminovaném území a mnohdy z ekonomických důvodů využívají kontaminovanou podzemní vodu i kerosin sbíraný z hladiny. Čištění podzemní vody od kerosinu tak nezvýhodňuje žádnou konkrétní skupinu populace.

2.7 Návazné aktivity

2.7.1 Jaké jsou komerční aktivity realizátorů navazující na projekt (včetně subdodavatelů)?

Ojedinečnost projektu z hlediska rozsahu a typu kontaminace nedává příliš nadějí na komerční návaznost. Moldavská strana má problémy s financováním sanací kontaminovaných lokalit obecně a většina finančních prostředků je prozatím od zahraničních donorů.

Zkušenosti a renomé získané realizátorem mohou v budoucnu přispět k získání komerčních zakázek v Moldavsku, Ukrajině či Bělorusku, kde je možno očekávat obdobné dosud neřešené problémy spojené s kontaminací vojenských základen po sovětské armádě.

2.7.2 Návazná spolupráce

Na projekt navazoval projekt zaměřený na instalaci čtyř sanačních stanic a dobudování sanačního systému včetně jeho provozování v obci Lunga a v prostoru letiště. Návazný projekt vychází z výsledků hodnoceného projektu, především z výsledků analýzy rizik, studie proveditelnosti a pilotních pokusů. Bez realizace návazného projektu by výsledky hodnoceného projektu pravděpodobně nebyly využity.

Vzhledem ke zjištění, že přístup k pitné vodě byl v obou obcích (Lunga a Marculesti) vyřešen připojením do regionálního projektu vodovodu, bylo upuštěno od plánování návazné spolupráce v této oblasti.

2.8 Vnější prezentace (viditelnost) projektu v partnerské zemi

Viditelnost projektu byla zajištěna hned několika způsoby.

1. Cedulemi umístěnými na dekontaminačních stanicích s logem české rozvojové spolupráce a základní informací o projektu a zdroji financování (viz následující obrázek).
2. Workshopem a prezentací výsledků zastupitelům a obyvatelům obcí Lunga a Marculesti; na akci byl přítomen zástupce MŽP, místní a regionální zastupitelé a místní media.
3. Intenzivním jednáním realizátora se zástupci MŽP, Inspekce ŽP, zastupiteli dotčených obcí, obyvateli a dalšími zainteresovanými stranami v průběhu projektu. Všichni dotázaní zástupci dotčených obcí, MŽP, inspekce životního prostředí, letiště Marculesti a obyvatel Lungy o projektu věděli a znali zdroj financování (ZRS ČR).

Obr. 6: Informační cedule na dekontaminační stanici v obci Lunga

4. Intenzivním jednáním realizátora se zástupci MŽP, IŽP, zastupiteli dotčených obcí, obyvateli a dalšími zainteresovanými stranami v průběhu projektu. Všichni dotázaní zástupci dotčených obcí, MŽP, Inspekce ŽP, Letiště Marculesti a obyvatel Lungy o projektu věděli a znali zdroj financování (ZRS ČR).
5. Diskusní pořad v moldavské státní TV dne 20. 9. 2012 s účastí velvyslance ČR, ředitele ČRA a ministra životního prostředí Moldavska. V tomto pořadu ministr slíbil zajištění financování provozu sanačních stanic.

Náklady na vizibilitu nebyly odděleně sledovány v rámci rozpočtu projektu vyjma nákladů na provedení výše uvedeného workshopu (Aktivita 1.4.2.). Náklady na tento workshop činily 200 000 Kč, přičemž workshop trval podle programu půl dne a účastnilo se jej 47 účastníků.

2.9 Sektorový program

2.9.1 Jak byly aktivity projektu vzájemně provázané s aktivitami dalších hodnocených projektů? (kritérium relevance ve vztahu k sektoru)

Hodnocený projekt spadá stejně jako druhý hodnocený projekt týkající se odstranění pesticidů do oblasti odstraňování starých ekologických zátěží. Tuto oblast lze zařadit do podsektoru „ochrana vodních zdrojů“ z hlediska klasifikace sektoru voda a sanitace podle kritérií OECD DAC. Provázanost výše uvedených projektů spočívá pouze v zapojení některých stejných účastníků procesu do obou projektů – realizátora, ČRA, MŽP, Inspekce ŽP. Technicky, místně ani ekonomicky projekty provázané nebyly.

Druhé dva hodnocené projekty se týkaly rekonstrukce čistíren odpadních vod, tj. podsektor sanitace. Mezi těmito projekty a projekty z oblasti odstraňování starých ekologických zátěží nebyla žádná provázanost.

2.9.2 Nakolik měly výsledky hodnocených projektů synergický efekt?

Další tři hodnocené projekty neměly žádný synergický efekt na projekt Marculesti I z hlediska míry posílení výsledků a dopadů.

Nicméně lze konstatovat, že díky realizovaným projektům a intenzivnímu jednání realizátorů, ZÚ a ČRA se zástupci Moldavské strany přispěly všechny hodnocené projekty k celkově vyšší viditelnosti a renomé ZRS ČR v Moldavsku.

Positivní ohlas na aktivity ZRS ČR zaznamenal evaluační tým během evaluační mise kromě zástupců příjemců také u zástupců dalších tří ministerstev a devíti zahraničních donorů.

3 Závěry

Tato kapitola obsahuje stručné závěry k jednotlivým kritériím evaluačních zjištění. Celkové vyhodnocení je uvedeno v tabulce v závěru kapitoly.

3.1 Relevance

- Projekt odpovídá prioritám Koncepce ZRS ČR na období 2010 - 2017 a přispívá k plnění cílů Programu rozvojové spolupráce na období 2011 - 2017.
- Cíle projektu jsou v souladu National Program on sound management of chemicals in the Republic of Moldova na období 2010 – 2020.
- Vytvořené výstupy projektu jsou z hlediska objemu prací v souladu s cíli projektu, vyjma rozsahu dokumentu Koncepce zásobování obyvatel zasažených pitnou vodou zpracovaného pro obec Lunga a nikoliv též pro obec Marculesti. Nicméně přesný rozsah této koncepce není v ZD stanoven.
- Zvolená technologie je relevantní pro místní podmínky.
- Aktivity projektu se nijak nepřekrývaly s aktivitami jiných projektů ZRS ani dalších donorů. Na hodnocený projekt navázal další obdobný projekt ZRS.
- Cíle projektu jsou nadále relevantní vzhledem k aktuálním prioritám moldavských partnerů a cílových skupin.

Míra relevance ve vztahu k prioritám ZRS ČR, strategickým dokumentům Moldavska, reálným a aktuálním potřebám moldavských partnerů a ZD je vysoká.

3.2 Efektivnost

- Cíl projektu č. 1 byl s ohledem na rozsah a použitou metodiku dosažen částečně. Vzhledem k zaměření projektových aktivit je dosažení cíle patrné z výsledků formulovaných v teorii změny. Zde je třeba zmínit, že definice cíle v ZD neodpovídala požadovaným výstupům.
- Cíl projektu č. 2 byl dosažen na 50 % - projekt řešil pouze jednu ze dvou jmenovaných lokalit.
- Nad rámec výstupů definovaných v matici logického rámce byly zprovozněny dvě sanační stanice.
- Použité technické řešení bylo vhodné a odpovídalo mezinárodním požadavkům.

Míru efektivnosti lze hodnotit jako spíše vysokou vzhledem k významnému přispění k plnění obou projektových cílů, resp. dosažení všech pěti plánovaných výstupů s ohledem na změnu místních potřeb v průběhu projektu.

3.3 Efektivita

- Vynaložené náklady odpovídají nákladům podobných projektů realizovaných v ČR. Vzhledem k ojedinělosti řešení dané ekologické zátěže nelze náklady porovnat s obdobnými projekty v Moldavsku.
- Harmonogram i rozpočet projektu byly dodrženy.
- Řízení a monitorování projektu probíhalo dle odsouhlaseného rozsahu, nicméně s ohledem na přístup MŽP k plnění dohodnutých by bylo vhodné více zapojit MŽP do monitorování projektu. Z hlediska průkaznosti je elektronická komunikace ČRA týkající se schvalování a akceptace zpráv z průběhu projektu nedostatečná.
- Matice logického rámce byla nedostatečně zpracována, v průběhu projektu nebyla aktualizována, identifikované předpoklady a rizika nebyly monitorovány.

Míra efektivity je s ohledem na dodržení harmonogramu i rozpočtu ZRS hodnocena jako spíše vysoká.

3.4 Udržitelnost

- Díky realizaci navazujícího projektu instalace sanačních stanic, dobudování a provozu sanačního systému bylo využito velké většiny výstupů hodnoceného projektu.
- Na moldavské straně se však zatím nepodařilo systémově zajistit pokračování projektu pod kvalifikovaným odborným vedením (vč. financování) po ukončení financování z prostředků ZRS. Nicméně podle aktuálních informací lze očekávat v nejbližší době pozitivní posun (bylo deklarováno předání vedení a financování sanace odborné instituci EHGeM podřízené MŽP).
- I přesto, že česká strana vyvinula a vyvíjí značné úsilí na zajištění provozu sanačního systému moldavskou stranou a získala několik příslibů ministrů, bylo převzetí a pokračování projektu moldavskou stranou do 25. 9. 2015 stále nejasné. Nový příslib MŽP z 27. 10. 2015 týkající se pověření EHGeM odborným vedením i financováním dává velkou naději na dobrou udržitelnost.
- Vedení obce Lunga využilo zpracovanou koncepci při rozhodování o zajištění zásobování pitnou vodou a má zájem o pokračování sanačních prací a je ochotno spolufinancovat její provoz.
- Projektové výstupy jsou v souladu s moldavskou legislativou.

Míra udržitelnosti je hodnocena jako spíše nízká. Důvodem je opakované neplnění závazku MŽP financovat provoz sanačních stanic po ukončení hodnoceného projektu až do října 2015. Na druhou stranu byl v rámci ZRS ČR realizován navazující projekt, díky kterému jsou instalované sanační stanice odborně provozovány až do současnosti. Dlouhodobá podpora vedení obce Lunga přispívá k lepší udržitelnosti.

3.5 Dopady

- Dopady projektu byly po jeho ukončení minimální z hlediska snížení znečištění podzemních vod, nicméně výstupy projektu jsou základem pro navazující sanační práce.
- Studie proveditelnosti zásobování vodou a rekonstrukce kanalizace byla využita pouze v rámci rozhodování o připojení k projektu regionálního vodovodu. Navržená opatření nebyla realizována.
- Presentace problematiky kontaminace podzemních vod a souvisejících rizik přispěla ke zvýšení povědomí obyvatel o bezpečném nakládání s kerosinem.

Dopady jsou hodnoceny jako spíše nízké vzhledem minimálnímu snížení znečištění podzemních vod a omezenému využití studie proveditelnosti zásobování vodou a rekonstrukce kanalizace. Určité

pozitivní dopady přinesla komunikace s občany obce Lunga a presentace výsledků analýzy rizik zástupcům dotčených obcí včetně obyvatel a dotčených orgánů veřejné správy.

3.6 Průřezové principy

- Na splnění kritéria řádné správy věcí veřejných měla vliv jednak velmi dobrá spolupráce s MÚ Lunga, dále spíše pasivní podpora ze strany oficiálního příjemce projektu (MŽP), a také informování dotčených obyvatel v průběhu projektu. **Celkově lze hodnotit míru naplnění tohoto kritéria jako spíše nízkou.**
- Zlepšení kvality životního prostředí po ukončení projektu nelze hodnotit velmi pozitivně, neboť projekt byl zaměřen především na průzkum a analýzu staré zátěže, nicméně proces sanace byl úspěšně zahájen a jak je vidět z výsledků navazujícího projektu, výstupy hodnoceného projektu vedly a mohou vést k významnému zlepšení kvality podzemní vody, horninového prostředí a ochrany řeky Raut. **Celkově lze hodnotit míru naplnění tohoto kritéria jako vysokou.**
- Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen – projektové aktivity se týkaly všech obyvatel obce Lunga, kteří bydlí na území kontaminovaném ropnými látkami; nezvýhodňoval žádnou sociální skupinu. **Celkově lze hodnotit míru naplnění tohoto kritéria jako vysokou.**

3.7 Návazné aktivity

- Realizátor získal mj. díky své zkušenosti z hodnoceného projektu zakázku na pokračování sanačních prací v oblasti obce Lunga financované ze ZRS ČR.
- MŽP žádá o další odbornou podporu ze ZRS na udržování a případné rozšíření sanačních prací.

Míra naplnění tohoto kritéria je hodnocena jako spíše vysoká s ohledem na výše uvedené pokračování sanačních prací a plán na další podporu se zapojením místní odborné organizace.

3.8 Vnější prezentace (viditelnost) projektu v partnerské zemi

- Viditelnost projektu byla zajištěna pomocí informačních cedulí, presentace v rámci workshopu, a umístěním loga ČRA na všech zprávách a též prezentací projektu v moldavské televizi.

Celkově lze hodnotit míru naplnění tohoto kritéria jako spíše vysokou.

3.9 Sektorový program

- Aktivity projektu nebyly vzájemně provázané s aktivitami dalších hodnocených projektů.
- Výsledky hodnocených projektů neměly žádný přímý synergický efekt na hodnocený projekt. Jediným vedlejším synergickým efektem bylo zvýšené povědomí o aktivitách ČRA (ZRS ČR) v oblasti ochrany životního prostředí u zástupců MŽP a zahraničních donorů.

Míra vzájemné provázanosti s aktivitami dalších hodnocených projektů je hodnocena jako nízká, stejně tak synergických efekt hodnocených projektů. Důvodem je odlišné zaměření hodnoceného projektu v rámci sektoru i v rámci podsektoru – odstraňování ekologických zátěží.

3.10 Souhrnné hodnocení

Evaluační kritérium		Míra naplnění
Relevance		vysoká
Efektivnost		spíše vysoká
Efektivita		spíše vysoká
Udržitelnost		spíše nízká
Dopady		spíše nízké
Průřezové principy	Řádná správa věcí veřejných	spíše nízká
	Zlepšení kvality životního prostředí a klimatu	spíše vysoké
	Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen	spíše vysoké
Návazné aktivity		spíše vysoká
Vnější prezentace v partnerské zemi		spíše vysoká
Sektorový program	Vzájemná provázanost s aktivitami dalších hodnocených projektů	nízká
	Synergický efekt hodnocených projektů	nízká

4 Doporučení

Doporučení pro moldavské MŽP:

- Ve spolupráci s realizátorem projektu, MÚ Lunga, MÚ Marculesti a vedením Letiště Marculesti vytvořit systém řízení a dlouhodobého financování sanace. V rámci této spolupráce je třeba stanovit odborného garanta, který by byl vyškolen v rámci expertní pomoci a navazujících projektů ČRA (budou-li realizovány) k projektování, řízení a vyhodnocování projektů sanace podzemních vod. Dle názoru evaluačního týmu by pozici odborného garanta a nastupujícího realizátora na moldavské straně vhodně splňoval EHGeoM. Tento státní podnik je podřízen MŽP a jeho zaměstnanci nejlépe splňují kvalifikaci potřebnou pro řízení sanačního čerpání (odbornost v oboru hydrogeologie). V rámci spolupráce by rovněž byl zpracován projekt sanačních prací (včetně technické části) dle požadavků vyžadovaných pro čerpání prostředků z NEF.

- Pro efektivní pokračování sanačních prací a naplnění cílů projektu je třeba rozšířit sanační systém do dalších částí znečištěné oblasti a optimalizovat současný systém (změna režimu čerpání v závislosti na šíření kontaminace). Vhodné by bylo, aby se na tomto projektu již plnohodnotně podílel řešitel za moldavskou stranu, a aby jím byl řešen provoz stanic vybudovaných v rámci projektů ZRS.

- Zajistit pravidelný monitoring podzemních a povrchových vod a zdravotního stavu obyvatel v okolí kontaminované oblasti.

Doporučení pro konečného příjemce (místní samosprávu):

- Pokračovat ve spolupráci s MŽP a vedením Letiště Marculesti při hledání řešení systému řízení a dlouhodobého financování sanačních prací.

Doporučení pro realizátora:

- Průběžné vyhodnocování rizik a předpokladů týkajících se organizace, koordinace, spolupráce a proveditelnosti aktivit v průběžných a ročních zprávách.

Doporučení pro ČRA:

- Pokračování v realizaci navazující etapy odstraňování ekologických zátěží z prostředků ZRS – dobudování zbylých částí systému, optimalizace a intenzifikace sanačního zásahu včetně nezbytné technické podpory stávajícího sanačního systému; tím bude jednoznačně zhodnocena efektivnost

dosud realizovaných etap prací při současné eliminaci potenciálních rizik s průnikem kontaminace do povrchových vod.

- V případném navazujícím projektu je třeba více zapojit MŽP s cílem vytvořit systém řízení a dlouhodobého financování sanace.

- Sestavovat kompletní model teorie změny na základě požadavků identifikačního formuláře a informací z formulační mise, tzn. před zpracování ZD. Tento model by měl mj. identifikovat všechny adekvátní rizika a předpoklady, které budou následně v průběhu projektu sledovány.
- Na základě tohoto modelu pak zpracovat ZD a MoU, čímž se zajistí soulad všech částí ZD.
- V ZD vyžadovat položkový rozpočet v členění aktivit v souladu s modelem teorie změny.
- Při formulaci zadání definovat výstupy projektu adekvátně k stanoveným cílům.
- Monitoring – v průběžných zprávách se doporučuje vyžadovat průběžné vyhodnocování rizik a předpokladů.

- Z hlediska průkaznosti procesu monitorování, resp. schválení zpráv a výstupů od realizátora, by bylo vhodné jednotlivé kroky přijetí dokumentu, připomínkování a schvalování zaznamenávat ve speciální aplikaci na administraci projektových dokumentů ČRA.

6.4 Zpráva z evaluace projektu "Obnova systému nakládání s odpadními vodami ve městě Cimisliá"

B P C O N S U L T

Zpráva z evaluace projektu

13.12. 2015

Partnerská země (země realizace): Moldavsko	Projektová lokalita: Město: Cimislia
Název projektu v českém a anglickém jazyce: Obnova systému nakládání s odpadními vodami ve městě Cimislia (Restoration of Waste Water Treatment System in Cimislia)	Sektorové zaměření: Voda a sanitace
Gestor: ČRA	Realizátoři: <ul style="list-style-type: none">Sdružení Waste Water Cimislia
Období realizace – měsíc/rok zahájení projektů: 10/2011	Měsíc/rok ukončení projektů: 11/2015
Celkové čerpání v CZK ze ZRS ČR: 18 793 000,- Kč	Celkové čerpání v CZK včetně spolufinancování: 22 554 000,- Kč včetně příspěvku MÚ Cimislia (20 % z příspěvku ZRS)
Další donoři podílející se na projektech: -	
Autoři evaluační zprávy: Monika Příbylová, Marie Körner, Petr Prockert	
Datum, podpis(y): /13. prosince 2015	

Obsah

Úvod.....	3
1.1 Záměr a cíle projektu.....	3
1.2 Teorie změny.....	4
1.3 Klíčová rizika a předpoklady	6
2 Evaluační zjištění	7
2.1 Relevance	7
2.2 Efektivnost	10
2.3 Efektivita	14
2.4 Udržitelnost.....	17
2.5 Dopady	20
2.6 Průřezové principy ZRS ČR.....	20
2.7 Návazné aktivity.....	21
2.8 Vnější prezentace (viditelnost) projektu v partnerské zemi	22
2.9 Sektorový program.....	23
3 Závěry	24
4 Doporučení.....	27

1 Úvod

1.1 Záměr a cíle projektu

Rozvojovým záměrem projektu bylo přispění ke zlepšení životního prostředí a zdravotního stavu populace v Moldavsku. Podle zadávací dokumentace měl projekt dva cíle:

1. Snížit negativní dopad odpadních vod na životní prostředí a zdraví populace ve městě Cimislia a na dolní tok řeky Kogylnik.
2. Zajistit dlouhodobě udržitelný systém nakládání s odpadními vodami ve městě Cimislia.

Praktickým výsledkem projektu byla rekonstrukce městské čistírny odpadních vod (ČOV) a dvou čerpacích stanic (ČS) na splaškové kanalizační síti.

Město Cimislia leží v jižní části Moldavska při dolním toku řeky Kogylnik a je důležitým administrativním centrem oblasti. Ve městě se nachází nemocnice, několik základních a 2 střední školy, okresní úřad, několik bank, kulturní dům a také několik podniků potravinářského průmyslu (v současnosti pouze 2 z nich jsou v legálním provozu).

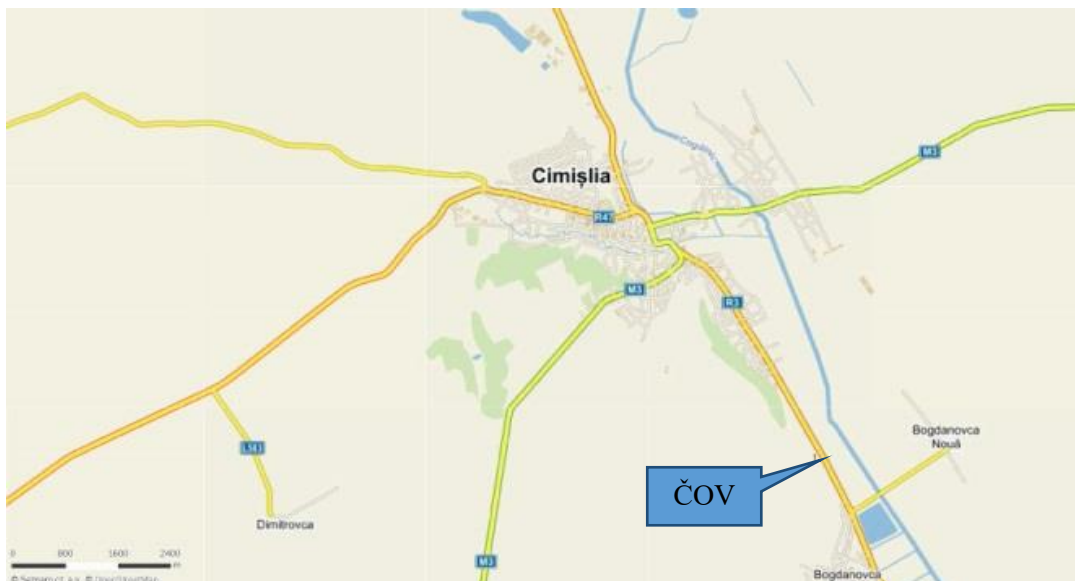
Hlavní cílovou skupinou projektu je obyvatelstvo města Cimislia (cca 14 000 obyvatel). Pro tyto bylo vypouštění odpadních vod přímo do toku nebo občasných vodotečí ústících do řeky velkým zdravotním rizikem, zároveň znemožňovalo odebírat vodu z mělkých studní, byť jen pro užitkové nebo zemědělské účely. Stejně tak rozvoj menšího zpracovatelského a potravinářského průmyslu, náročného na kvalitní vodu, byl značně limitován a individuální úprava čerpané podzemní vody (pro technologické účely), znečištěné průsakem odpadních vod, přinášela vysoké finanční náklady.

Splašková kanalizace, ČOV (s tehdy projektovanou kapacitou 6500 m³/den) a ČS byly vybudovány v 70. - 80. letech minulého století. Tato kanalizační síť, byť poněkud zastaralá a s některými částmi v poměrně špatném technickém stavu, je stále v provozu, ale provoz ČOV byl v roce 2001 ukončen z důvodu vysokých nákladů a nedostatečné údržby. Odpadní vody (OV) ze splaškové kanalizace pak byly odváděny bez čištění přímo do řeky Kogylnik (průměrně cca 210 m³/d).

Splašková kanalizační síť je tvořena gravitačními stokami a výtlačky ze 3 čerpacích stanic do hlavní ČS. Celková délka trubního vedení splaškové kanalizace je cca 15,5 km. Na gravitační stoky jsou napojeny téměř všechny vícepodlažní domy a municipální budovy. Ve městě je zhruba 5 tisíc rodinných domů, resp. domků, které jsou však napojeny spíše výjimečně. Na splaškovou kanalizaci je napojeno cca 6000 obyvatel, což je asi 40 % z celkového počtu.

Z průmyslových závodů se odvádí produkované odpadní vody prostřednictvím kanalizační sítě, na ČOV pouze závod na zpracování vína Agrofirma a menší pivovar Kogylnik. Další drobné provozovny (dílny, obchody apod.) na území města jsou z hlediska produkce OV zanedbatelné.

Provozovatelem splaškové kanalizace je soukromá firma Faclia srl., která uzavřela v roce 2001 smlouvu s místním úřadem (MÚ) Cimislia na zajištění provozu splaškové kanalizace a výběr poplatků (stočné) pro MÚ na dobu 20 let (tzn. do 2021). Dle informace starosty města, pana G. Raileanu, firma Faclia neprovádí potřebnou údržbu kanalizačního systému, ani ČS, a radnice města se snaží tuto spolupráci, resp. smlouvu s firmou ukončit před jejím vypršením (v rámci soudního řízení).

Obr 1: Umístění ČOV u města Cimislia

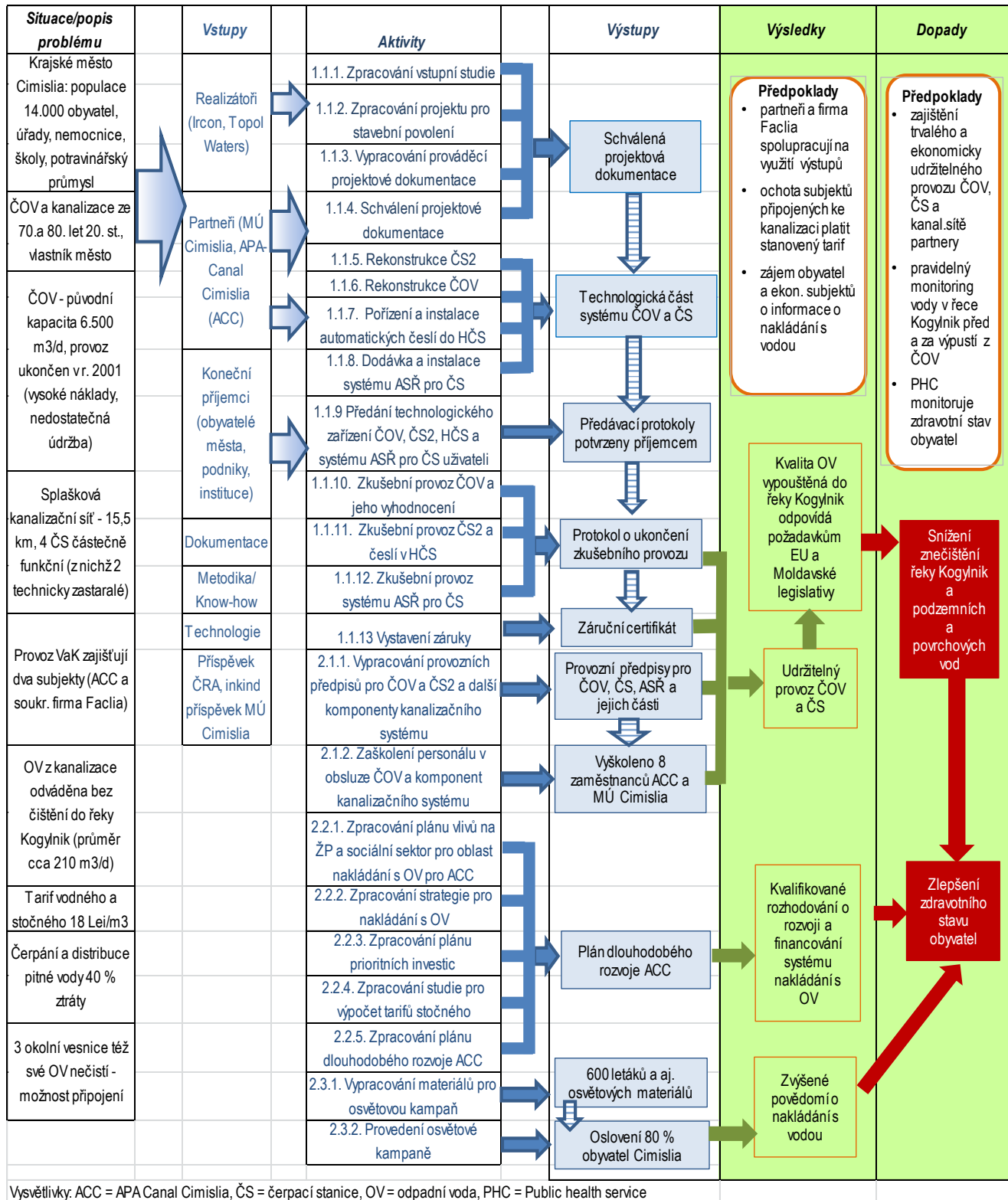
Projekt „Obnova systému nakládání s odpadními vodami ve městě Cimislia“ byl realizován sdružením Waste Water Cimislia (Ircon, s.r.o. jako vedoucí sdružení a TopolWater, s.r.o.) od října 2011 do srpna 2014 (resp. do listopadu 2015). Zadavatelem tohoto projektu, jako veřejné zakázky, byla Česká rozvojová agentura (ČRA) a čerpání financí z prostředků ZRS ČR činilo 18,793 mil. Kč. Celková výše financí, včetně spolufinancování příjemcem projektu MÚ Cimislia, dosáhla cca 22,55 mil. Kč.

1.2 Teorie změny

Matice logického rámce, která je součástí projektové dokumentace (technický návrh), byla přeformulována podle metodiky teorie změny do níže uvedeného schématu z následujících důvodů:

- Vyjasnění vztahů mezi aktivitami a výstupy, výstupy a výsledky, výsledky a dopady.
- Přeformulování některých výstupů za účelem větší konkretizace.
- Přeformulování krátkodobých cílů (výsledků) tak, aby odpovídaly výstupům.
- Přeformulování záměrů projektu (dopady) tak, aby odpovídaly výsledkům a byly dostatečně konkrétní.
- Přeformulování předpokladů týkajících se výsledků a dopadů.

Schéma teorie změny

1.3 Klíčová rizika a předpoklady

V matici logického rámce (dále jen matice) byl uveden následující předpoklad týkající se splnění cílů projektu:

- Spolupráce místních partnerů (municipalita Cimislia, VAK Cimislia).

V matici byla specifikována následující rizika a předpoklady týkající se výstupů projektu:

- Nedostatečné zdroje municipality Cimislia na financování stavební části rekonstrukce.
- Větší množství odpadních vod oproti předpokladu.
- Zvýšené biologické a chemické zatížení ČOV oproti předpokladu.

V matici byly také specifikovány předpoklady pro to, aby aktivity vedly k vyprodukování výstupů:

- Politická situace na celostátní i místní úrovni bude stabilní.
- Místní politická reprezentace v Cimislia bude podporovat implementaci projektu.
- Místní orgány a instituce v Cimislia spolupracují na realizaci projektu.
- Municipalita Cimislia disponuje finančními prostředky nutnými k realizaci stavebních prací na rekonstruovaných objektech ČOV a ČS.
- Přítok OV, ve stávajícím chemickém složení, do splaškového kanalizačního systému je stabilní.

V oddílu 2J technické části nabídky byly vyhodnoceny některé z výše uvedených rizik a předpokladů a kromě toho byly doplněny následující předpoklady:

- Zajištění stabilního zaměstnaneckého prostředí, jež omezí fluktuaci zaměstnanců a ztrátu nabytého know-how.
- Alespoň základní stabilita ekonomického prostředí v regionu Cimislia.
- Participace průmyslových podniků na realizaci výstupů projektu souvisejících s průmyslovými OV.
- Účast zaměstnanců VAK Cimislia na školeních a workshopech.
- Zajištění účasti škol a zástupců místních průmyslových podniků a stanic pohonných hmot (PHM) na osvětové kampani.

Ve schématu teorie změny byly oproti původní matici doplněny a částečně přeformulovány následující předpoklady pro výsledky a dopady. Předpoklady pro dosažení výsledků jsou:

- Partneři a firma Faclia s.r.l. spolupracují na využití výstupů projektu.
- Ochota subjektů připojených ke kanalizaci platit stanovený tarif.
- Zájem obyvatel a ekonomických subjektů získávat informace o nakládání s vodou.

Dle informace realizátora, byla skutečnost o současném provozovateli kanalizační sítě - firmě Faclia srl. zjištěna až v průběhu realizace projektu. Spolupráce firmy Faclia na projektu byla nedostatečná až mizivá, což bylo příčinou nedostatků a zpoždění při instalaci zařízení pořízených v rámci projektu – viz dále kap. 2.3.2.

Předpoklady pro dopady, resp. uskutečnění záměru projektu jsou:

- Zajištění trvalého a ekonomicky udržitelného provozu ČOV, ČS a splaškové kanalizační sítě partnery.
- Pravidelný monitoring kvality vody v řece Kogylnik před a za výpustí z ČOV.
- Monitoring zdravotního stavu obyvatel státní organizací Public Health Center (PHC).

2 Evaluační zjištění

2.1 Relevance

2.1.1 Relevance projektů ve vztahu k prioritám ZRS ČR

Čištění komunálních a průmyslových OV je podmínkou pro zlepšení kvality jak povrchových vod, tak i vod podzemních, tj. zdrojů pitné vody.

Projektové aktivity a výstupy jsou v souladu s Konceptí ZRS ČR na období 2010 - 2017, která považuje životní prostředí za jedno z prioritních témat. V rámci tématu životní prostředí (ŽP) koncepce specifikuje, že mezi oblasti zaměření ZRS patří mj. „ochrana vodních zdrojů“.

Projektové výstupy rovněž odpovídají prioritním oblastem Programu rozvojové spolupráce Moldavsko 2011 - 2017. V tomto Programu rozvojové spolupráce je uveden prioritní sektor „zásobování vodou a sanitace“, v rámci kterého jsou specifikovány cíle ZRS v tomto sektoru. Hodnocený projekt přispívá především k plnění cíle „spolupráce v oblasti sanitace“. Dalším prioritním sektorem je „Obecná ochrana ŽP“. ZRS má v tomto sektoru mj. za cíl podporovat environmentální osvětu a vzdělávání. Osvětová kampaň, provedená v rámci hodnoceného projektu, přispěla též k plnění tohoto cíle.

2.1.2 Relevance projektu ve vztahu k prioritám strategických dokumentů Moldavska

Strategy for Water Supply and Sanitation of Localities in the Republic of Moldova uvádí mezi střednědobými cíli na období 2008 - 2012 „rozšíření centralizovaných systémů zásobování vodou a kanalizace a zvýšení dostupnosti těchto služeb pro občany“.

Tato strategie specifikuje následující relevantní dlouhodobé cíle na období 2013 - 2025:

- Do roku 2015 snížit počet obyvatel, kteří nemají přístup ke spolehlivým zdrojům pitné vody a modernizovaným systémům kanalizace.
- Zajištění čištění komunálních odpadních vod v souladu s požadavky Evropské směrnice č. 91/271/EEC o čištění městských odpadních vod.

Hodnocený projekt je v souladu jak se střednědobými, tak s dlouhodobými cíli výše uvedené strategie.

2.1.3 Kritérium relevance ve vztahu k reálným potřebám

Projekt reflektoval cíle MŽP stanovené ve výše uvedené strategii a potřeby MÚ Cimislia specifikované v rozvojovém plánu města z roku 2010 (tzv. „General Municipal Plan“). Konkrétní požadavky na rekonstrukci ČOV a ČS, včetně vymezení povinností ČRA a MÚ Cimislia, byly definovány v MoU č. 279667/2011.

2.1.4 Jsou projektové výstupy v souladu s projektovým designem?

Zadávací dokumentace (ZD) stanovila čtyři výstupy projektu. Výstupy č. 2.1 – 2.3 (číslování dle matice) jsou v souladu se ZD. Výstup č. 1.1 „Funkční technologická část systému nakládání s OV“ není plně v souladu s návrhem projektu, neboť nebyla provedena rekonstrukce čerpací stanice 2 (ČS 2) a navazující aktivity (č. 1.1.5, částečně 1.1.9 a 1.1.11).

Indikátory realizace výstupu č. 1.1 jsou:

- Rekonstruovaná ČOV a ČS OV dle požadavků zadávací dokumentace.
- Výstupní hodnoty na odtoku z ČOV jsou v souladu s obecně platnými předpisy v Moldavsku a EU (kde se liší, platí norma s přísnějšími požadavky na ochranu ŽP) pro oblast vypouštění vyčištěné odpadní vody do recipientu pro tento typ znečištění.

Z těchto indikátorů je plně dosažen druhý. Co se týká prvního indikátoru, je splněn pouze částečně, tzn. rekonstrukce ČOV odpovídá požadavkům ZD, rekonstrukce ČS plně neodpovídá požadavkům ZD, neboť ČS 2 nebyla zrekonstruována. Dle sdělení ředitele firmy Boncom s.r.l. - místní partner projektu, pana Valeriu Conea, je technologie, zakoupená v rámci projektu na rekonstrukci této ČS, uskladněna u firmy Boncom. Jakmile dojde k rekonstrukci stavební části ČS 2 ze strany MÚ Cimislia, firma Boncom technologii neprodleně nainstaluje a zajistí zkušební provoz – bez nároku na úhradu. ČRA na základě předávacího protokolu a průběžné zprávy instalaci i zkušební provoz již proplatila.

2.1.5 Je zvolena zvolená technologie relevantní pro místní podmínky?

Instalovaná technologie ČOV je z hlediska objemu zpracovaných OV vyhovující – její hydraulická kapacita je až 1200 m³/den. Celková produkce OV ve městě Cimislia v posledních pěti letech (data převzata z výkazů provozovatelů vodovodu a kanalizace) byla v rozmezí 74 – 78 tisíc m³/rok, tj. cca 210 m³/den. V průběhu roku 2014 a v letošním roce se průměrný nátok na ČOV zvýšil, cca na 300 m³/den. To je způsobeno mírně zvýšenou spotřebou vody (zvýšenou dodávkou spotřebitelům, částečným snižováním ztrát ve vodovodní síti), ale především postupným připojováním dalších objektů ke splaškové kanalizaci (viz kap. 2.1.6.). Nutno také zdůraznit, že předchozí měření (jediné) a hlavně záznamy na hlavní čerpací stanici, provozované firmou Faclia, nebyly zcela prokazatelné. Tato kapacita je tedy dostatečná pro připojování dalších nemovitostí ke splaškové kanalizační síti, stávající i nově budované. Stejně tak bude hydraulická kapacita postačující i pro výhledové připojení (v horizontu 5 - 10 let) dvou přilehlých obcí (Bogdanovka Noua a Bogdanovka Veche) – celkem cca 1 500 EO. Oproti původním předpokladům MÚ Cimislia, i ZD projektu, si další sousední obec Jekatěrinovka zajistila výstavbu své vlastní ČOV a na kanalizační síť města se již připojovat nebude.

Kritickým bodem pro vývoj produkce OV, a tím případnou nedostačující kapacitu ČOV, by mohla být realizace projektu průmyslové zóny na jihu města. Ale ten je zatím pouze ve stadiu studie, a pokud by se ve střednědobém časovém horizontu skutečně realizoval, je potřeba věnovat pozornost objemu a kvalitě OV produkovaných potenciálními provozy.

Co se týče provozních nákladů, dle informace od zástupců VAK a MÚ Cimislia byl od začátku září 2015 zvýšen poplatek za vodné a stočné pro obyvatele o 44 %. Dle sdělení starosty město na úhradu poplatku za vodné a stočné sociálně slabším obyvatelům přispívalo a rozhodnutím zastupitelstva bude přispívat nadále, i přes to, že tyto kompenzace budou vyšší. Tarif pro průmysl je oproti občanům vyšší o DPH (20 %)¹. Podrobně je tato oblast popsána v kapitole 2.2.2.

2.1.6 Jak byly rozvojové aktivity hodnoceného projektu provázané s aktivitami ZRS ČR a dalších donorů?

Hodnocený projekt využil zkušeností z předchozích obdobných projektů realizovaných z prostředků ZRS ČR v Moldavsku (rekonstrukce ČOV ve Vulcănești a v Nisporeni).

Kofinancování rekonstrukce stavebních částí ČOV v rámci tohoto projektu bylo zajištěno z Národního ekologického fondu (NEF) ve výši cca 6 mil MDL².

¹ dle Plánu prioritních investic, verze červen 2014.

² Kurs MDL/CZK 1,233 (říjen 2015)

V roce 2012 byla z NEF financována rekonstrukce a rozšíření vodovodu v městské části Recea (Cimislia), která je již částečně napojená na systém splaškové kanalizace. Tento projekt přispěl především ke zlepšení dodávky vody v této městské části, zároveň ke snížení ztrát z vodovodního systému a zvýšení objemu OV přitékajících na ČOV a tím také ke zlepšení ekonomické bilance provozu vodovodu a kanalizace v celém městě³.

Dle informace od starosty města se realizuje projekt rekonstrukce další části splaškové kanalizační sítě, financovaný z NEF (celková částka 12 mil MDL), ale v současné době je pro nedostatek financí pozastaven.

Konsorcium GOPA připravilo v roce 2014 pro GIZ koncept potenciálního projektu na „Zlepšení systému dodávky vody a kanalizace ve městě a sousedních obcích municipality Cimislia“. V případě, že by byl tento projekt realizován, došlo by k významné provázanosti a synergii s hodnoceným projektem, neboť v rámci plánovaného projektu je navrženo rozšíření a modernizace kanalizační a vodovodní sítě. Další podrobnosti k tomuto konceptu jsou uvedeny v kapitole 2.7.2.

2.1.7 Relevance cílů projektu vzhledem k aktuálním prioritám partnerských subjektů, přímých cílových skupin a programu RS mezi ČR a Moldavskem?

Cíle projektu jsou nadále relevantní především pro vedení města Cimislia – bez rekonstruované, plně funkční ČOV s dostatečnou kapacitou čištění OV, potenciálně pro celé město a okolní obce, by bylo velice obtížné žádat NEF anebo GIZ o financování rozšíření vodovodu a kanalizační sítě. Cíle projektu jsou v souladu s plánem rozvoje města Cimislia.

Záměr a cíle projektu jsou rovněž v souladu s cíli současné Environmentální Strategie na období 2014 - 2023 a s hlavním cílem Strategie „Water Supply and Sanitation“ (WSS) na období 2014 - 2028.

Relevantní cíle Environmentální Strategie jsou:

- Cíl č. 3 – zvyšování úrovně znalosti o ochraně ŽP žáků, studentů a zaměstnanců nejméně o 50 % do roku 2023 a zajištění přístupu k environmentálním informacím.
- Cíl č. 6 – zajistit racionální využívání, ochranu a zachování přírodních zdrojů zejména skrze:
b) zajištění přístupu k nezávadným zdrojům vody a souvisejícím službám u přibližně 80 % obyvatel a ke kanalizačnímu systému a souvisejícím službám u přibližně 80 % obyvatel.

Hlavní cíl Strategie WSS na období 2014 - 2028 je postupně zajistit přístup k nezávadné pitné vodě a vhodnému nakládání s odpadní vodou ve všech obcích a pro veškerou populaci v Moldavsku.

Cíle hodnoceného projektu jsou též v souladu s programem rozvojové spolupráce mezi ČR a Moldavskem – viz kapitola 2.1.1.

³ Zdroj: GOPA, koncept potenciálního projektu na „Zlepšení systému dodávky vody a kanalizace ve městě Cimislia a v sousedních obcích municipality Cimislia“, listopad 2014

2.2 Efektivnost

2.2.1 Do jaké míry byly dosaženy plánované cíle (výstupy) projektu?

Cíle projektu definované v ZD:	Přeformulované výsledky podle teorie změny:
1. Snížit negativní dopad odpadních vod na životní prostředí a zdraví populace ve městě Cimislia a na dolní tok řeky Kogylnik. 2. Zajistit dlouhodobě udržitelný systém nakládání s odpadními vodami ve městě Cimislia.	1. Kvalita OV vypouštěná do řeky Kogylnik odpovídá požadavkům EU a Moldavské legislativy. 2. Udržitelný provoz ČOV a ČS OV. 3. Kvalifikované rozhodování o rozvoji a financování systému nakládání s OV. 4. Zvýšené povědomí o nakládání s vodou.

Cíle projektu uvedené v matici jsou definovány široce a ne příliš konkrétně s ohledem na aktivity a výstupy (podrobněji viz kapitola 2.3.5). Z dosažených výsledků identifikovaných v teorii změny je zřejmé, že projektové aktivity související s prvním cílem přispěly ke zlepšení kvality OV vypouštěných do řeky na úroveň požadovanou moldavskou i evropskou legislativou.

Instalovaná technologie čištění OV má následující účinnost z hlediska klíčových parametrů:

- CHSK min 88,8 %
- BSK₅ min 97,5 %
- NL min 97,3 %

Technologie splňuje parametry stanovené ZD, jak po stránce objemu OV přivedených na ČOV, tak z hlediska parametrů vyčištěné vody odtékající z ČOV:

Parametr	Požadavek ZD (instalovaná kapacita)	Skutečnost v roce 2015 (provozní hodnoty)
Kapacita EO	8 000	6 000
Přítok za den $\bar{\varnothing}$ / max (m ³)	800 / 1 200	300 / 700
CHSK p / m (mg/l)	90 / 130 *)	125 **) 80,80 ***)
BSK ₅ p / m (mg/l)	20 / 40 *)	25 **) 12,15 ***)
NL p / m (mg/l)	25 / 50 *)	90 **) 37,60 ***)
N celk	15 / 30 *)	15 **) 7,11***)
P celk	2 / 6 *)	2 **) neměřeno***)

*) dle nařízení vlády ČR č. 61/2003;

p - průměrné koncentrace za kalendářní rok

m – maximální nepřekročitelné koncentrace v omezeném počtu vzorků

**) dle nařízení vlády MD č. 1163 /2008

***) dle protokolu o rozboru vzorků, odebraných IŽP dne 20. 5. 2015

Tab. 1: porovnání parametrů ČOV

Udržitelnost provozu ČOV a čerpacích stanic – ČOV i česle hlavní čerpací stanice jsou v provozu, jejich zkušební provoz byl ukončen 30. 6. 2014. Nicméně do konce září 2015 nedošlo k uvedení ČOV do trvalého provozu, neboť MÚ dosud nezajistil kolaudaci rekonstruované ČOV. Kolaudace vyžaduje

mnoho administrativních úkonů a vedení MÚ (dle informace od starosty) se rozhodlo s ní počkat až po skončení voleb do místního zastupitelstva (červenec 2015).

Dle vyjádření zástupce VAK ČS 2 funguje se starou technologií a její provoz je poruchový a neefektivní⁴. Jak je uvedeno výše (kap. 2.1.4), ČS 2 nebyla stavebně rekonstruována, a tím připravena pro instalaci nové technologie. Nicméně MÚ Cimislia plánuje provést stavební úpravy v nejbližší době. Po rekonstrukci ČS 2 bude provoz této stanice spolehlivější a levnější.

Za účelem udržitelného a efektivního provozu bylo proškoleno 5 zaměstnanců⁵ VAK Cimislia a Faclia Srl. Na základě požadavku externího experta J. Klicpery bylo provedeno dodatečné přeškolení zaměstnanců VAK v obsluze ČOV (nad rámec rozsahu v ZD). Na základě návštěvy ČOV a ČS lze konstatovat, že zaměstnanci v té době obsluhující ČOV a ČS proškoleni byli. Obsluhu automatického systému řízení (ASŘ) ČOV, jejímž autorem a držitelem licence je firma TopolWater, provádí servisní firma Boncom, která je online připojena a v případě indikace poruchy zajišťuje konzultace a servis. Dle vyjádření ředitele firmy, p. V. Conea, firma plánuje uzavřít smlouvu na další zajišťování servisu pro VAK po zahájení trvalého provozu ČOV.

Manuál k obsluze (v rumunském jazyce) byl k dispozici na pracovišti. Záruka na dodanou technologii ČOV a hlavní ČS byla vydána 30. 6. 2014 a platí 3 roky.

Kvalifikované rozhodování o rozvoji a financování systému nakládání s OV

Strategické dokumenty, které jsou součástí plánu dlouhodobého rozvoje VAK Cimislia, byly zpracovány a předány příjemci. S diskuse se zástupci MÚ Cimislia vyplynulo, že MÚ plánuje dokumenty využít pro přípravu žádosti o dotace od NEF a dalších donorů na modernizaci/rozšíření vodovodní a kanalizační infrastruktury a na reorganizaci VAK poté, co bude ukončena spolupráce s firmou Faclia.

Zvýšené povědomí o nakládání s vodou

Za účelem osvětové kampaně byly vytištěny a distribuovány dva typy letáků s informací o projektu a působení ČRA v Moldavsku a příběh pro děti „Vodní svět“ v rumunštině a v ruštině. Celkem bylo dle sdělení realizátora distribuováno více než 600 ks výše uvedených materiálů. Dále byl na hlavním náměstí umístěn „poster“ po dobu realizace projektu.

Materiály byly distribuovány na veřejných setkáních, seminářích pro zástupce průmyslu a v rámci tematických soutěží, které probíhaly ve čtyřech základních a středních školách. Podle sdělení zástupců učitelů škol, které se soutěží účastnily, byly tyto velice oblíbené a zapojilo se do nich na jednotlivých školách 200 – 300 žáků (celkem cca 1100 žáků). V rámci soutěží žáci vytvářeli prezentace, modely či kresby s tematikou ochrany vody a dle sdělení učitelů je téma bavilo a soutěžili s velkým zájmem.

Dle indikátoru na plnění výstupu týkajícího se osvětové kampaně mělo být osloveno 80 % populace Cimislia, tj. 11 000 lidí. Dle prezenčních listin jednotlivých seminářů, diskuse s učiteli, kteří organizovali soutěže na jednotlivých školách, a informací od zástupců MÚ Cimislia bylo do osvětové kampaně zapojeno maximálně 2 500 obyvatel Cimislia včetně žáků.

Celkově lze konstatovat, že cíle (výstupy) projektu definované v ZD byly dosaženy, vyjma rekonstrukce ČS 2 a dosahu osvětové kampaně.

⁴ Funkčnost provozu se nepodařilo ověřit, neboť ČS 2 spravuje soukromá firma, která evaluačnímu týmu neumožnila vstup do této ČS.

⁵ Viz prezenční listina „list of participants for the Training in servicing of the WWTP Cimislia“

2.2.2 Vhodnost technického řešení

Zvolená technologie ČOV (vyčištění 1 200 OV m³/den) je z hlediska objemu zpracovaných OV vyhovující. V současné době je průměrný denní nátok zhruba 300 m³/den, který může v sezóně zpracování vína místním vinařským závodem vzrůst až na dvojnásobek. Další informace týkající se dostatečné kapacity pro budoucí rozvoj jsou uvedeny v kap. 2.1.5.

Porovnání účelnosti, případně hospodárnosti, zvolené technologie nebylo před realizací projektu provedeno. Zadavatel v ZD pouze konstatuje: „pokud budou navrženy varianty technologického řešení, budou vyhodnoceny ve spolupráci s příjemcem projektu, který schválí výsledné řešení“.

Žádné varianty technologického řešení předloženy nebyly a odborný posudek, který je přílohou Technické části vítězné nabídky (Příl. č. 8 Moldavský ekologický posudek na technologii FLEXIDIBLOK, zpracovaný Ekologickým a zeměpisným ústavem Moldavské akademie věd), pouze hodnotí a doporučuje navrženou technologii FLEXIDIBLOK s reaktorem SBR.

Náklady provozu instalované technologie ČOV a místní platební schopnost

Podle Závěrečné zprávy z 11. 6. 2015 jsou provozní náklady ČOV ve výši 45 000 MDL/měsíc při výkonu 300 OV m³/den.

Následující tabulka ukazuje vývoj tarifů a nákladů na provoz systému vodovodů a kanalizace vč. ČOV.

	Tarif v období 2011 – 8/2015		Náklady v roce 2013		Návrh tarifu pokrývající náklady VAK vč. ČOV a 20 % zisk provozovatele		Doporučený tarif pokrývající náklady VAK vč. ČOV, po snížení ztrát ve vodovodní síti	
	vodné	stočné	vodné	stočné	vodné	stočné	vodné	stočné
Tarify za								
Cena MDL/m ³	10	8,4	21,64	7,08	26,0	11,38	20,8	9,1
Celková cena MDL/m ³	18,4		28,72		37,38		29,9	

zdroj: Studie pro výpočet tarifů vodného a stočného, pracovní verze z května 2014

Tab. 2: Tarify vodného a stočného

Dle sdělení starosty zastupitelstvo města Cimislia rozhodlo o zvýšení tarifu na 33 MDL/m³ od 1. 9. 2015 (z toho 16 MDL za vodné a 17 MDL za stočné). Zároveň rozhodlo, že bude i nadále přispívat sociálně slabým rodinám na úhradu komunálních služeb (vč. vodného a stočného) jako v předchozím období, i přes zvýšené výdaje z městského rozpočtu v budoucnu.

Podle výše uvedené studie se průměrný příjem čtyřčlenné rodiny odhaduje 3.600 – 4 000 MDL za měsíc. Spotřeba vody na rodinu se odhaduje na 6 m³/měsíc⁶. Při tarifu 33 MDL/m³ jsou měsíční náklady na vodné a stočné 198 MDL u rodiny, tj. 4,9 – 5,5 % z příjmu⁷.

⁶ Vypočteno dle průměrné spotřeby 50 l/osobu/den – tato hodnota je používána v několika oficiálních dokumentech, např. „Republic of Moldova’s Water Supply & Sanitation Strategy“, 2nd Draft, October 2012; nízká průměrná spotřeba v menších městech a na venkově je dána mj. tím, že obyvatel připojených na kanalizaci používá i nadále suché záchody.

⁷ Podle údajů uvedených v plánu prioritních investic činí výdaje na poplatky za vodu a kanalizaci u tříčlenné rodiny přibližně 4,6 % z průměrného měsíčního příjmu.

Vhodnost přístupu a metodiky osvětové kampaně pro zvýšení povědomí o účelném nakládání s vodou a souvisejících nákladech s tím spojených

- Soutěže na školách – realizátor nejprve vyškolil vybrané učitele ze zúčastněných škol, tito poté používali a někteří nadále používají získané informace při výuce; v průběhu projektu učitelé připravili žáky na mezi-školní soutěž o nejlepší projekt (prezentace, modely či kresby s tematikou ochrany vody). Dle sdělení učitelů byl přístup realizátorů i metodika kampaně vhodná a jsou přesvědčení, že téma ochrany vody děti zaujalo.
- 3 veřejná setkání při příležitosti zahájení, v průběhu a při ukončení projektu.
- Seminář pro zástupce potravinářského průmyslu s účastí zástupců ze 3 podniků. Nízký počet účastníků byl dán nízkou produkcí místní podniků, které mají pouze sezónní produkci v závislosti na odbytu. Pro pracovníky v potravinářském průmyslu byl vytvořen manuál informující o metodách k prevenci vzniku odpadů (tedy i vzniku odpadních vod), který byl přeložen do ruštiny a distribuován do všech podniků v Cimislí, které jsou v provozu.
- Seminář pro zástupce provozovatelů čerpacích stanic PHM s účastí sedmi zástupců čerpacích stanic. Na semináři byla prezentována především problematika prevence znečištění ropnými látkami a minimalizace znečištění v případě úniku znečištění. Provozovatelé obdrželi plakáty s informací o prevenci znečištění a ochraně vod před znečištěním ropnými látkami.

2.2.3 Jaké faktory napomohly/bránily dosažení cílů a výstupů projektu?

Spolupráce s MÚ Cimislia byla velmi dobrá, úřad zajistil potřebné finance na rekonstrukci stavební části ČOV. MŽP nebylo přímo zapojeno do přípravy, realizace ani monitoringu projektu. NEF poskytl finance na rekonstrukci stavební části ČOV, místní pobočka Inspekce ŽP provádí pravidelný monitoring vod vypouštěných z ČOV do řeky Kogylnik a byla tedy o projektu informována.

Další faktory, které přispěly k dosažení výstupů a cílů projektu:

1. Kontinuita a stabilita vedení MÚ Cimislia i po komunálních volbách.
2. Zkušenosti a jednání místního partnera – firmy Boncom, které přispěly k úzké spolupráci s MÚ Cimislia a VAK.
3. MÚ Cimislia zajistil kvalitní technický dozor rekonstrukce stavební části ČOV (p. P. Arama).
4. Velký zájem místních učitelů a žáků, zapojení se do soutěže v rámci osvětové kampaně.

Faktory bránící dosažení cílů:

1. Nedostatečná podpora příjemce (MÚ) při poskytování informací pro strategické výstupy projektu a při identifikaci účastníků školení pro podniky.
2. Nedostatečná součinnost příjemce při provádění rekonstrukce stavební části ČOV, resp. zdržení při výběru stavebního zhotovitele, což vedlo k celkovému zpoždění realizace projektu.
3. Nejasné kompetence a vzájemné vztahy mezi provozovatelem ČOV (VAK Cimislia) a splaškové kanalizační sítě (Faclia Srl.).
4. Prodlužování převodů financí přidělených NEF na stavební části rekonstrukce z vyššího územně správního celku (okresu) na MÚ Cimislia.
5. Nezajištění finančních prostředků na rekonstrukci ČS 2 (kap. 2.1.4.)

Komunikace s firmou Faclia byla zajištěna prostřednictvím zástupce MÚ Cimislia a dostupné informace, byť se zpožděním, byly získány. Nicméně neshody mezi MÚ Cimislia a firmou Faclia týkající se provozu a rozvoje splaškové kanalizační sítě řeší MÚ pomocí soudního řízení, které nebylo do doby evaluační mise rozhodnuto.

Zpoždění rekonstrukce bylo překonáno prodloužením termínu dokončení projektu do 30. 6. 2014, na základě dodatku smlouvy č. 4.

2.3 Efektivita

2.3.1 Mohlo být dosaženo stejných výstupů levněji?

Pro srovnání byly zjištěny informace o třech různých typech ČOV s různou kapacitou. Přehled základních charakteristik je uveden v následující tabulce. Projekty využití ke komparaci nemohly být z časových důvodů detailně studovány a není vždy zřejmé, zdali jsou v ceně zahrnuty také související strategické dokumenty a osvěta jako v případě hodnoceného projektu. Níže uvedené srovnání je tedy orientační.

Lokalita / rok zprovoznění	Investiční náklady (celkové projektové náklady)	Kapacity maximální/ průměrná	Typ technologie	Počet připojených domácností
Goianul Nou/ 2007	1,763 mil MDL	100 m ³ /d (63 m ³ /d)	Monoblok	90
Magdacesti/ 2015	22 mil MDL	350 m ³ /d (130 m ³ /d) ⁸	Monoblok	600 + restaurace, MÚ
Orhei/ 2015 ⁹	112,26 mil MDL	4 600 m ³ /d (1 500 m ³ /d)	Kořenová ČOV + mechanické česle	13 000 + závod na zpracování ovoce, úřady, školy
Cimislia/ 2013	19,5 mil MDL	1 200 m ³ /d (300 m ³ /d)	FLEXIDIBLOK s reaktorem SBR	2500 + úřady, školy, vinný závod, pivovar

Tab. 3: Srovnání parametrů různých městských ČOV

Porovnání investičních nákladů výše uvedených ČOV je uvedeno v následující tabulce.

Lokalita	Investiční náklady 1 m ³ podle denní maximální kapacity	Investiční náklady na připojenou domácnost
Goianul Nou	18 000 MDL	20 000 MDL
Magdacesti	63 000 MDL	37 000 MDL
Orhei	24 000 MDL	9000 MDL
Cimislia	16 000 MDL	8000 MDL

Tab. 4: Srovnání nákladů městských ČOV

Z výše uvedeného porovnání nákladů hodnoceného projektu s dalšími ČOV, které mají jinou technologii čištění OV, vyplývá, že instalovaná technologie má nejnižší investiční náklady na 1 m³ maximální kapacity vyčištěných OV i na jednu připojenou domácnost.

2.3.2 Bylo dosaženo plánovaných výstupů v souladu s časovým plánem projektu?

Projekt nebyl dokončen v původně plánovaném a smluvně uzavřeném termínu (11/2013). Termín byl dodatkem smlouvy č. 4 posunut na 30. 6. 2014. Dle informací uvedených v závěrečné zprávě (ZZ) z 11. 6. 2015 byl projekt technicky dokončen k 31. 8. 2014, avšak z důvodu námitek externího hodnotitele projektu bylo převzetí některých výstupů odloženo až na rok 2015. Dle sdělení zástupce ČRA, v době zpracovávání evaluační zprávy jsou vypořádávány další připomínky externího hodnotitele a podle plánu by měl být projekt kompletně dokončen k 30. 11. 2015.

⁸ Dle výsledků analýzy vzorků vyčištěné OV některé kvalitativní hodnoty nespĺňují požadované limity znečištění

⁹ <http://www.globalwettech.com/en/references/ref-municipal/item/37-orhei-municipality-moldova.html>,
<http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2013/09/18/world-bank-supported-wastewater-treatment-plant-to-provide-improved-sewerage-services-for-orhei-33000-inhabitants>

Evaluační tým nemá k dispozici písemné zdůvodnění prodloužení projektu po srpnu 2014 ani jeho smluvní zajištění (např. dodatek smlouvy). Stejně tak není k dispozici závěrečná zpráva projektu, schválená ČRA, z důvodů výše uvedených.

Celkově lze konstatovat, že ukončení 12ti z 22 projektových aktivit bylo opožděno o 8 – 10 měsíců. Většina těchto aktivit se týkala zprovoznění technologické části ČOV a ČS. Důvodem nesplnění termínů v technologické části bylo zpoždění prací při rekonstrukci stavebních částí ČOV. Dle informace od starosty města Cimislia byly stavební práce na rekonstrukci ČOV oproti schválenému harmonogramu, zahájeny později, z důvodu potřeby výběru zhotovitele těchto prací ve veřejném výběrovém řízení.

Aktivita č. 1.1.5 (rekonstrukce ČS 2), část aktivity č. 1.1.9 (předání technologie ČS 2) a část aktivity č. 1.1.11 (Zkušební provoz ČS 2) nebyly dokončeny do 21. 9. 2015 (návštěva evaluačního týmu v Cimislíi). Dle sdělení zástupce VAK a vizuální prohlídky ČS 2 práce na rekonstrukci její stavební části dosud nebyly zahájeny.

2.3.3 Byly přidělené finance použity v souladu se schváleným rozpočtem?

Závěrečná zpráva (verze z 11. 6. 2015) neobsahuje přehled skutečného čerpání rozpočtu po etapách ani po položkách.

Dle této zprávy je celková výše vyplacených prostředků ze ZRS na tento projekt 18,793 mil Kč, což je v souladu s plánovaným rozpočtem. Při porovnání rozpočtu, který je součástí technické nabídky realizátora a přílohy k dodatku smlouvy č. 4 (z 31. 10. 2013), je celková výše shodná, nicméně výše částek za etapy č. 2 – 5, resp. 6 se liší. Tyto změny souvisí se zpožděním některých projektových aktivit. Dle informace od ČRA bude v roce 2015 proplaceno 50 000 Kč¹⁰.

Podle rozpočtu schváleného ČRA byly proplaceny aktivity č. 1.1.5, 1.1.9 a 1.1.11, které nebyly realizovány, jak je uvedeno výše. S ohledem na vzniklou situaci, kdy příjemce projektu neustále posunoval termín rekonstrukce stavební části ČS 2, a kdy usiluje o vyřešení sporu s provozovatelem kanalizace firmou Faclia Srl, se úhrada těchto aktivit předem realizátorovi jeví jako schůdné řešení. Subdodavatel (firma Boncom) dokončí původně plánované aktivity ihned poté, co MÚ zajistí rekonstrukci stavební části ČS 2. Toto řešení však není v souladu se ZD. Vzhledem k tomu, že nejsou garance, že budou práce dokončeny, a neexistují efektivní nástroje kontroly po ukončení projektu, je „bianco“ platba předem velmi diskutabilní, zejména v režimu veřejné zakázky.

V MoU je stanovena výše příspěvku MÚ Cimislia na 20 % z celkové ceny projektu. Tento příspěvek měl být použit na rekonstrukci stavební části ČOV a ČS 2. Rekonstrukce ČOV proběhla, nicméně prostředky na rekonstrukci stavební části ČS 2 MÚ neobdržel od úřadu vyššího správního celku. Dle sdělení od MÚ jde o částku 300 000 MDL.

2.3.4 Jak byl projekt řízen a monitorován během plánování a realizace?

Řízení a monitorování projektu lze rozdělit mezi 3 subjekty: především samotného realizátora, vč. subdodavatelů, dále ČRA přímo a prostřednictvím pověřeného experta a ZÚ v Kišíněvě. Ze strany příjemce zajišťoval řízení a koordinaci potřebné součinnosti buď přímo starosta města G. Raileanu nebo jeho zástupce S. Virlan.

Z hlediska realizátora byl projekt řízen L. Novákem - projektovým manažerem, který zajišťoval koordinaci a zodpovídal za řešení projektu. Zajištění jednotlivých aktivit a výstupů probíhalo podle organizačního diagramu (viz příloha č. 4 technické části nabídky).

¹⁰ Tato částka je součástí celkového rozpočtu.

Zástupce partnera v konsorciu (firma TopolWater s.r.o.), J. Topol byl zodpovědný za zajištění technické části projektu, tzn. výstupu č. 1.1 (Funkční technologická část systému nakládání s OV).

Ředitel místního partnera firmy Boncom (V. Conea) koordinoval práci na technické části projektu dle moldavských požadavků (např. dokumentaci potřebnou pro stavební povolení, zkušební provoz) a zajišťoval pravidelnou komunikaci a koordinaci s příjemcem ve spolupráci s L. Novákem.

Díky dobré komunikaci mezi realizátorem a příjemcem bylo včas identifikováno zpoždění stavebních prací ze strany příjemce a bylo možné po dohodě s ČRA projekt prodloužit tak, aby bylo splněno zadání a dodržen finanční rámec projektu.

Monitorování projektu bylo zajištěno formou pravidelných průběžných a ročních zpráv, které vypracoval hlavní realizátor projektu L. Novák. Tyto byly předávány ČRA v souladu s harmonogramem. ČRA rovněž provedla monitorovací návštěvu projektu v listopadu 2013 - viz monitorovací zpráva z 12. 11. 2013. V rámci této návštěvy byl zjištěn aktuální stav projektu, při kterém nebyly identifikovány žádné nedostatky ze strany realizátora.

Průběžné a roční zprávy, stejně tak jako závěrečná zpráva, byly zasílány k odbornému vyjádření externímu expertovi ČRA J. Klicperovi. Jeho vyjádření k jednotlivým zprávám obsahovala buď doporučení ke schválení zprávy, nebo, ve většině případů, doporučení k dopracování a opravě předkládaných dokumentů. Realizátor na základě těchto doporučení zprávy dopracoval a následně zaslal ČRA ke schválení. Tento proces probíhal e-mailem a schválená zpráva byla doručena v tištěné podobě; jejich převzetí bylo obvykle stvrzeno podpisem zástupce ČRA.

Jak je uvedeno výše, závěrečná zpráva projektu není dosud schválena z důvodu postupného zapracovávání připomínek od externího experta a jejich následné kontroly.

Dle názoru evaluátorů je elektronická komunikace sice rychlá a pružná, nicméně z hlediska průkaznosti procesu schválení zpráv by bylo vhodné jednotlivé kroky připomínkování a schvalování zaznamenávat buď ve speciální aplikaci na administraci projektových dokumentů ČRA nebo alespoň v přehledné tabulce.

Vzhledem ke komplexnosti tohoto projektu by bylo vhodné, aby realizátor zajistil věcnou korekturu svých zpráv před jejich předáním (v jednotlivých projektových dokumentech a zprávách jsou uváděny různé číselné hodnoty pro stejné údaje a parametry).

ZÚ provedl dle dostupných informací jednu návštěvu projektové lokality dne 5. 4. 2012 a zpracoval zápis z pracovní cesty velvyslance a ředitele ČRA do Cimislia z 6. 4. 2012 u příležitosti slavnostního zahájení projektu rekonstrukce ČOV dne 5. 4. 2012.

Výsledkem řízení projektu, resp. průběžné komunikace a koordinace s příjemcem a dalšími partnery, byly výše uvedené změny projektu a 4 dodatky ke smlouvě, které vedly k jeho dokončení. Popis a odůvodnění změn byly provedeny změnou v textu i přílohách smlouvy.

2.3.5 Jak vhodně byla zformulována a jak byla využívána matice logického rámce?

Možná rizika projektu byla identifikována v matici logického rámce, a v oddílu 2J technické části nabídky (viz kap. 1.3).

Matice logického rámce, která je součástí projektové dokumentace (technické části), byla zpracována podrobně, nicméně z pohledu logiky teorie změny má několik nedostatků:

- Vzhledem k množství aktivit požadovaných ZD je vhodné specifikovat některé obecně formulované výstupy více konkrétně (zejména výstup č. 1.1)
- Cíle jsou formulovány jako aktivity a cíl č. 1 je stanoven příliš široce.
- Některé předpoklady a rizika pro naplnění cílů jsou uvedeny v jiné části nabídky anebo chybí (např. ochota subjektů připojených ke kanalizaci platit stanovený tarif).

Na základě těchto nedostatků byla matice logického rámce přeformulována podle metodiky teorie změny (viz výše kapitola 1.2).

Matice logického rámce nebyla v průběhu realizace projektu aktualizována. V závěrečné zprávě bylo vyhodnoceno splnění indikátorů dosažení stanovených cílů, výstupů a aktivit.

2.4 Udržitelnost

2.4.1 Jakým způsobem byla v rámci projektu zajištěna jeho udržitelnost?

Mezi klíčová rizika a předpoklady projektu z hlediska udržitelnosti, identifikované v kapitole 1.3, patří:

- Spolupráce místních partnerů - MÚ Cimislia, VAK Cimislia a firmy Faclia Srl. na využití výstupů projektu.
- Nedostatečné finanční zdroje MÚ Cimislia na rekonstrukce stavebních částí ČOV a ČS.
- Změna objemu OV, biologického a chemického zatížení ČOV oproti ZD.
- Zajištění stabilního zaměstnaneckého prostředí, jež omezí fluktuaci zaměstnanců a ztrátu nabytého know-how.
- Ochota subjektů připojených ke kanalizaci platit stanovený tarif.
- Zajištění trvalého a ekonomicky udržitelného provozu ČOV, ČS a kanalizační sítě partnery.
- Pravidelný monitoring kvality vody v řece Kogylnik před a za výpusti z ČOV.

Jak je uvedeno výše, většina rizik nebyla formálně monitorována, tzn., že o monitorování není písemný záznam. Nicméně spolupráce místních partnerů a financování rekonstrukcí stavebních částí ČOV a ČS byly v průběhu projektu pravidelně sledovány a vyhodnocovány, neboť bez těchto aspektů by nebylo možné projekt dokončit.

Monitoring kvality vody v řece Kogylnik, resp. na výpusti z ČOV do řeky, provádí Inspekce ŽP v nepravidelných intervalech přibližně dvakrát až třikrát ročně.

Průběžná spolupráce s MÚ přinesla sice prodloužení projektu (viz dodatek ke smlouvě č. 4), ale zároveň pomohla nalézt způsob, jak dosáhnout všech projektových výstupů (včetně dočasného uložení technologie pro rekonstrukci ČS 2 u místního partnera firmy Boncom).

2.4.2. Jaká je udržitelnost projektu z hlediska vlastnictví projektu příjemcem?

Plán udržitelnosti a strategie odchodu nebyl součástí nabídky, nicméně některé prvky plánu udržitelnosti byly obsaženy v projektových dokumentech, nebo jsou přímo zajišťovány:

- MoU – závazek příjemce zajistit provoz instalované technologie po ukončení projektu.
- Záruční protokol instalované technologie na ČOV a ČS na dobu 3 let po ukončení zkušebního provozu.
- Plán dlouhodobého rozvoje VAK Cimislia.
- Zaškolení obsluhy ČOV a předání provozních předpisů VAK.
- Poskytování servisu při obsluze ASŘ jednak místní specializovanou firmou Boncom a možnost konzultací s dodavatelem technologie TopolWater.

#	0015646	SBR1	SBR2	Дата/Час зап.	2015-09-21 11:14:48
Фаза	-	А/С/П	П/С/П	Идентификация текущей фазы	SBR просмотр ошибок
SBR Ошибка	-	00000000	00000000	Просмотр заар. СОСВ /заар- Заар	Текущие уровни
Ош.СОСВ/ZEL	-	00000000	00000000	Текущая концентрация кислорода	Начальный Уровень текущей фазы
Уровень	M	3.27	3.05	Конечный Уровень текущей фазы	Текущий приток
Концентр. O ₂	Mg/l	4.25	2.89	Объёмный приток за Период Таргет	Объём м3 воды за текущий цикл
Beglev	M	3.25	3.35	Общий объём очищенной воды в SBR	Объём кол-во циклов в SBR
Endlev	M	3.25	3.25	Изм. ур. в реж. за период Таргет	Изм. Кон. O ₂ в SBR за период Тарг.
Qinfloact	M3/ч	47.5	47.5		
Qinfloav	M3/ч	46.5	46.5		
Vcycle	M3	554.0	554.0		
Cubicall	M3	565.075	565.075		
Ncycleall	-	395	395		
Dt	M	17.1	17.1		
DeO ₂	Mg/l	0.38	0.38		

Обр 2: Образовка ASŘ s provozními údaji

Дíky komplexnosti projektu převzali místní partneři následující výstupy přispívající k udržitelnosti:

- Provozní dokumenty k instalovaným technologiím.

- Předávací protokoly je všem částem technologické dodávky včetně záručních protokolů.
- Materiály pro osvětovou kampaň.

Místní samospráva, zodpovědná za převzetí výstupů, a provozovatel ČOV, zodpovědný za fungování výstupů projektu, byly připraveny na převzetí a zajištění fungování výstupů. Organizační připravenost provozování výstupů je komplikována existencí dvou provozovatelů splaškové kanalizační sítě, bytí jiných částí, a zároveň i soudním řízením mezi MÚ Cimislia a firmou Faclia srl.

DATE	Průtok	Průměr	Průměr	Průměr	Průměr	Průměr
11.11	21732.59	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
12.11	22062.68	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
13.11	22333.34	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
14.11	22603.99	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
15.11	22874.64	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
16.11	23145.29	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
17.11	23415.94	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
18.11	23686.59	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
19.11	23957.24	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
20.11	24227.89	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
21.11	24498.54	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
22.11	24769.19	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
23.11	25039.84	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
24.11	25310.49	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
25.11	25581.14	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
26.11	25851.79	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
27.11	26122.44	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
28.11	26393.09	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
29.11	26663.74	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
30.11	26934.39	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
01.12	27205.04	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
02.12	27475.69	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
03.12	27746.34	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
04.12	28016.99	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
05.12	28287.64	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
06.12	28558.29	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
07.12	28828.94	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
08.12	29100.00	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
09.12	29370.65	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
10.12	29641.30	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
11.12	29911.95	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
12.12	30182.60	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
13.12	30453.25	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
14.12	30723.90	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
15.12	30994.55	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
16.12	31265.20	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
17.12	31535.85	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
18.12	31806.50	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
19.12	32077.15	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
20.12	32347.80	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
21.12	32618.45	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
22.12	32889.10	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
23.12	33159.75	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
24.12	33430.40	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
25.12	33701.05	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
26.12	33971.70	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
27.12	34242.35	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
28.12	34513.00	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
29.12	34783.65	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
30.12	35054.30	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0
31.12	35324.95	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0	55213.0

Obr 3: Záznamy obsluhy se základními parametry

Vyškolení personál, dle sdělení ředitele VAK, nadále pracuje na svých pozicích. Zaměstnanec VAK, který byl přítomen v objektu ČOV v průběhu návštěvy evaluačního týmu, potvrdil, že byl v průběhu projektu zaškolen a provádí úkony dle předaného manuálu. Personál provádí zároveň i ostrahu objektu.

2.4.3. Jsou projektové výstupy v souladu s legislativou Moldavska?

Výstupy projektu jsou v souladu s legislativou Moldavska, jedná se o:

- Na rekonstrukci ČOV bylo vydáno stavební povolení dne 15. 8. 2012 (příloha č. 5 ke zprávě z 2. etapy projektu 8/2012).
- Rekonstrukce stavební i technologické části proběhla dle vyjádření stavebního dozoru (placeného MÚ Cimislia) v souladu s příslušnými normami.
- Výsledky zkušební a následného provozu ČOV dokazují soulad kvalitativních parametrů vyčištěných OV vypouštěných do recipientu s příslušnou moldavskou a evropskou legislativou.

Nicméně do září 2015 nebyla zajištěna kolaudace ČOV a tím uvedení do trvalého provozu. Dle vyjádření starosty MÚ Cimislia zajištění kolaudace vyžaduje náročnou administrativní práci a vedení města plánuje zajistit provedení tohoto úkonu po ukončení soudního řízení s firmou Faclia srl.

2.4.4. Je provoz ČOV ekonomicky udržitelný?

Náklady na čištění komunálních odpadních vod, tím i cena stočného, jsou závislé na typu technologie, objemu čištěných OV a provozních nákladech provozovatele (především osobní náklady a náklady na elektrickou energii). Pro srovnání byly zjištěny informace o třech různých typech ČOV s různou kapacitou. Přehled tarifů pokrývající provozní náklady jsou uvedeny v následující tabulce.

Lokalita / rok zprovoznění	Typ technologie	Počet připojených domácností	Tarif za stočné (pokrývající provozní náklady)
Goianul Nou/ 2007	Monoblok	90	5 MDL/m ³
Magdacesti/ 2015	Monoblok	600 + restaurace, MÚ	8 MDL/m ³
Orhei/ 2015 ¹¹	Kořenová ČOV + mechanické česle	13 000 + závod na zpracování ovoce, úřady, školy	6 MDL/m ³ pro občany, 20 MDL/m ³ pro podniky
Cimislia/ 2013	FLEXIDIBLOK s reaktorem SBR	2 500 + úřady, školy, vinný závod, pivovar	17,12 MDL/m ³ pro občany, pro podniky + 20%

Tab. 5: Srovnání tarifů různých městských ČOV

Porovnání provozních nákladů výše uvedených ČOV je uvedeno v následující tabulce.

Lokalita	Provozní náklady za den na připojenou domácnost
Goianul Nou	3,5 MDL
Magdacesti	1,7 MDL
Orhei	1,12 MDL
Cimislia	1,4 MDL

Tab. 6: Srovnání nákladů městských ČOV

Z porovnání provozních nákladů vyplývá, že v závislosti na skutečných nákladech na 1 m³ patří provoz této technologie do levnější poloviny.

Realizátorem byla zpracována studie pro výpočet tarifů vodného a stočného, která byla několikrát dopracována dle připomínek externího experta J. Klicpery. Studie obsahuje informace o nákladech obou provozovatelů systému vodovodů a kanalizací a rozpočet nákladů na provoz ČOV. Náklady uvedené v této studii neobsahují náklady na údržbu.

Vzhledem k nejasnostem týkajícím se ekonomických údajů získaných od MÚ a společnosti Faclia je zpracování realistické ekonomické rozvahy více méně nemožné. Firma Faclia, která v současnosti zajišťuje výběr poplatků od připojených subjektů, nemá o business plán ani položkové rozpočty zájem.

Na základě shora uvedeného rozhodnutí zastupitelstva města o zvýšení tarifu z 18 MDL/m³ na 33 MDL/m³ od 1. 9. 2015 (z toho 16 MDL za vodné a 17,12 MDL za stočné) a podle údajů uvedených ve výše zmíněné studii výpočtu tarifů by tato cena měla pokrýt min. současné provozní náklady na provoz vodovodní a kanalizační sítě (podrobněji viz kap. 2.2.2.). Otázkou je skutečný výběr těchto poměrně razantně zvýšených poplatků (odmysleme mezistupeň – firma Faclia) a výdaje města na kompenzaci sociálně slabším rodinám.

Pro zajištění optimalizace provozu vodovodu a kanalizace byl dále v rámci projektu zpracován plán prioritních investic, podle kterého je třeba se zaměřit především na:

- Zjednodušení organizačního zajištění provozu (vyjasnit povinnosti obou provozovatelů, anebo pověřit provozem pouze jednoho z nich).
- Zmenšení ztrát vody z vodovodní sítě.
- Rozšíření splaškové kanalizační sítě, připojení dalších subjektů (platících) a zvýšení objemu OV přitékajících na ČOV, za účelem zvýšení efektivity jejího provozu.
- Zajištění dodávky nezávadné pitné vody po 24 hodin denně.

¹¹ <http://www.globalwettech.com/en/references/ref-municipal/item/37-orhei-municipality-moldova.html> , <http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2013/09/18/world-bank-supported-wastewater-treatment-plant-to-provide-improved-sewerage-services-for-orhei-33000-inhabitants>

2.5 Dopady

2.5.1 Jaké změny nastaly zavedením technických opatření realizovaných v projektu a jaký byl jejich pravděpodobný důvod?

Hlavní změnou, která nastala po opětovném zprovoznění ČOV, je čištění všech OV, které protékají splaškovou kanalizační sítí v Cimisli. Před rekonstrukcí ČOV byly OV vypouštěny bez čištění do řeky Kogylnik.

Na splaškovou kanalizaci, a tím i na ČOV, je připojeno cca 6 000 obyvatel (40 % celkové populace), 90 % městských objektů a dva podniky potravinářského průmyslu. Snížení znečištění OV, které jsou vypouštěny do řeky, lze dokumentovat protokolem Inspekce ŽP a analýzou z konce zkušebního provozu.

Datum odběru vzorku	N _{celk} mg/l	P _{celk} mg/l	BSK5 mg/l	CHSK mg/l	NL mg/l
30. 7. 2014	89	0,9	37,74	58,97	-
25. 8. 2014	107	4,5	49,55	67,72	-
20. 5. 2015	7,11	neměřeno	12,5	80,8	37,6

Zdroj: vyhodnocení zkušebního provozu, kap. 2.6 a protokol Inspekce ŽP z 20. 5. 2015

Tab. 7: Parametry dosahované kvality čištění OV

Dle vyjádření Státní hydrometeorologické služby se v okolí Cimislie na řece Kogylnik nenachází žádné místo, kde by se pravidelně monitorovala kvalita vody v řece. Vyhodnocení vlivu zlepšení kvality vody v řece nelze bez těchto údajů provést.

Jediným důkazem zlepšení kvality života obyvatel v důsledku rekonstrukce ČOV je snížení zápachu kolem kanálu, kterým byla nečištěná voda vypouštěna do řeky.

Vyčištěná OV, která je přes zdržení v biologickém rybníku (3 laguny), vypouštěna přímo do řeky, není nijak přímo využita (např. závlahy).

V důsledku osvětové kampaně byl ve dvou základních školách rozšířen či zaveden speciální volitelný předmět o ekologii, včetně vody. V rámci tohoto předmětu byli žáci z několika tříd jedné základní školy na exkursi na ČOV. Dle sdělení učitelek, které se na osvětové kampani formou soutěže podílely, děti soutěž velmi zaujala, mj. díky cenám, které bylo možné vyhrát, a mají zájem soutěž organizovat i v dalších letech.

Dopady na ostatní skupiny obyvatel, které byly osloveny v rámci osvětové kampaně, nelze specifikovat, neboť žádný z dotázaných zástupců MÚ nebo VAK si žádnou změnu v chování občanů (např. větší ochota platit za vodné a stočné) ani v počtu obyvatel či firem připojených na kanalizaci nevybavil.

2.6 Průřezové principy

2.6.1 Řádná (demokratická) správa věcí veřejných

MÚ Cimislia spolupracoval při formulaci i realizaci projektu a poskytoval nezbytné údaje potřebné pro přípravu podkladů pro plán dlouhodobého rozvoje VAK Cimislia (výstup č. 2.2). Za účelem zajištění rekonstrukce stavební části ČOV, financované z NEF, bylo vypsáno veřejné výběrové řízení, jehož zpoždění zapříčinilo i prodloužení realizace projektu. Dle sdělení starosty města G. Raileanu jsou veřejná výběrová řízení, která na radnici zavedl jako jedno z protikorupčních opatření, přínosem, ale občas mohou způsobit zpoždění.

Dle informace od V. Conea i starosty města byly návrhy jednotlivých částí plánu dlouhodobého rozvoje VAK představeny a diskutovány jak se zástupci MÚ, tak VAK.

Zástupci MŽP a Inspekce ŽP se účastnili úvodního a závěrečného veřejného setkání s prezentací projektu.

V průběhu projektu byl na MÚ vyvěšen banner s prezentací projektu a cedule s názvem projektu a logem české rozvojové spolupráce, které přispěly k informování veřejnosti o aktivitách MÚ, české rozvojové spolupráce a Ircon.

Obr.4: Cedule na budově MÚ Cimislia

2.6.2 Zlepšení kvality životního prostředí a klimatu

Vliv na kvalitu životního prostředí je především díky efektivnímu čištění komunální OV na úroveň vhodnou pro vypouštění do recipientu. Další znatelný vliv představuje snížení zápachu kolem koryta, kterým byly nečištěné splašky vypouštěny do řeky.

Nepřímý a poměrně malý, i když ne zanedbatelný, negativní vliv na životní prostředí má zvýšená spotřeba elektrické energie na provoz ČOV oproti stavu před rekonstrukcí. Zdrojem výroby elektrické energie v Moldavsku jsou fosilní paliva, vytvářející škodlivé emise do ovzduší. Spotřeba energie je při současném nátoku OV na ČOV 4 kWh/m³ vyčištěné OV¹². V případě zvýšení objemu čištěných OV na optimální úroveň by mohlo dojít ke snížení měrné spotřeby el. energie, přibližně na polovinu současné hodnoty.

2.6.3 Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen

Výstupy projektu se týkaly prakticky všech obyvatel města Cimislia (zvýšené tarify se týkají pouze obyvatel připojených na kanalizaci) a nezvýhodňoval žádnou sociální skupinu. MÚ nicméně rozhodl, že bude na úhradu komunálních služeb přispívat sociálně slabým rodinám.

V průběhu projektu se na rekonstrukci stavební části ČOV zapojila místní stavební firma (tzn. muži). Ženy byly zapojeny zejména v osvětové kampani na školách, vzhledem k tomu, že mezi místními vyučujícími jsou převážně ženy. Nicméně při zapojení žáků do soutěží byl zohledněn rovný přístup dívek i chlapců. Dle informace od realizátora byly pořízeny ceny pro vítězné soutěžící stejně tak pro dívky i chlapce. Evaluační tým shlédl během návštěvy MÚ Cimislia video se záznamem z vyhlášení cen pro soutěžící, které potvrzuje rovný přístup k dívkám i chlapcům během soutěže.

2.7 Návazné aktivity

2.7.1. Jaké jsou komerční aktivity realizátorů navazující na projekt?

Místní subdodavatel realizátora, firma Boncom, díky dlouhodobé spolupráci na rozvojových projektech v oblasti čištění odpadních vod rozšířila svoje aktivity v Moldavsku také na komerční zakázky na rekonstrukci a výstavbu ČOV pro podniky a ČOV pro menší obce, které jsou financovány

¹² Podle kap. 2.7 Závěrečné zprávy projektu se obecně spotřeba elektrické energie pohybuje v rozmezí 0,5-1,2 kWh/m³ zpracovávané OV, v závislosti na konkrétní konfiguraci ČOV (čerpání, denitrifikace atd.).

mj. též z NEF. Hlavní realizátor projektu, firma Ircon, dále rozvíjí svoje aktivity v oblasti sanitační a odpadového hospodářství a tento projekt jí slouží jako referenční pro další zakázky v rámci ZRS.

2.7.1 Návazná spolupráce

Hodnocený projekt navázal obsahově na obdobné projekty ZRS (rekonstrukce ČOV Nisporeni a Vulčanești). V současnosti neprobíhá žádný další projekt ZRS v oblasti sanitační, avšak připravuje se projekt rekonstrukce ČOV Cantemir s ADA.

V průběhu roku 2014 připravilo konsorcium GOPA koncept projektu na „Zlepšení systému dodávky vody a kanalizace ve městě a sousedních obcích municipality Cimislia“. Tento koncept byl připraven pro GIZ, v rámci intervenční oblasti 2: Regionální plánování a programování – Modernizace místních veřejných služeb v Moldavsku. V případě, že by byl tento projekt realizován, došlo by k významné provázanosti a synergii s hodnoceným projektem, neboť v rámci plánovaného projektu je navrženo rozšíření a modernizace kanalizační a vodovodní sítě. Toto rozšíření a modernizace by přispělo i k významnému snížení současných ztrát z vodovodní sítě a tím i lepším hospodářským výsledkům společnosti VAK Cimislia.

2.8 Vnější prezentace (viditelnost) projektu v partnerské zemi

Viditelnost projektu byla zajištěna hned několika způsoby:

1. Všechny zprávy, letáky a prezentace vytvořené v rámci projektu nesou logo české rozvojové spolupráce na titulní straně.
2. Cedule umístěná od zahájení projektu na MÚ Cimislia (viz obr. č. 4), dva banery s prezentací projektu umístěné v průběhu realizace projektu na pracovišti ČOV a u vchodu do MÚ Cimislia, všechny s logem české rozvojové spolupráce a informací o zdroji financování.
3. Letáky o projektu (v rumunštině) jsou k dispozici na MÚ, při setkáních a seminářích.
4. Tři veřejná setkání při příležitosti zahájení projektu, v průběhu a při ukončení, s účastí zástupců MŽP a ZÚ.
5. Tiskové zprávy pro média v průběhu projektu. Soutěže s tematikou ochrana vody na celkem devíti školách.

Obr. 5: Plakát pro čerpací stanice PHM

6. Reportáž v TV z vyhlášení výsledků soutěže škol s tematikou ochrany vod.
7. Dva semináře s prezentacemi pro zástupce potravinářského průmyslu a provozovatele (zaměstnance) čerpacích stanic PHM ve městě.
8. Pro provozovatele stanic PHM byly vytištěny plakáty s informací o prevenci znečištění a ochraně vod proti znečištění ropnými látkami.

2.9 Sektorový program

2.9.1 Jak byly aktivity projektu vzájemně provázané s aktivitami dalších hodnocených projektů?

Hodnocený projekt spadá, stejně jako druhý hodnocený projekt rekonstrukce ČOV ve Vulcănești, do oblasti zásobování vodou a sanitační. Provázanost s druhým projektem v oblasti sanitační, který byl zahájen o rok dříve, je v několika oblastech:

- 1) Využití zkušeností z průběhu realizace projektu ve Vulcănești, zejména co se týče komunikace s místními partnery a řešení vzniklých problémů.
- 2) Využití podkladů pro osvětovou kampaň na školách a další informační materiály.
- 3) Školení pro obsluhu ČOV v obou projektech bylo provedeno částečně spojeno (společné instruktážní školení na ČOV v Nisporeni).
- 4) Využití provozních předpisů vypracovaných pro ČOV a ČS.
- 5) Využití některých výstupů z projektu ve Vulcănești při vypracování podkladů pro plán dlouhodobého rozvoje VAK Cimislia.

Ekonomicky tyto projekty provázané nebyly.

Další dva hodnocené projekty se týkaly odstraňování starých ekologických zátěží. Mezi těmito projekty a projekty z oblasti sanitační nebyla žádná provázanost.

2.9.2 Nakolik měly výsledky hodnocených projektů synergický efekt?

S ohledem na oblast provázanosti uvedené v kap. 2.9.2 lze vyhodnotit, že projekt týkající se rekonstrukce ČOV ve Vulcănești přidal hodnotu projektu v Cimislia v 8 z 22 projektových aktivit.

Další hodnocené projekty z oblasti odstraňování starých ekologických zátěží neměly žádný synergický efekt na hodnocený projekt z hlediska míry posílení výsledků a dopadů.

Díky realizovaným projektům a průběžné komunikaci realizátorů, ZÚ a ČRA se zástupci moldavské strany přispěly všem hodnoceným projektům k celkově vyšší viditelnosti a renomé ZRS v Moldavsku.

3 Závěry

Tato kapitola obsahuje stručné závěry k jednotlivým evaluačním kritériím. Celkové vyhodnocení je uvedeno v tabulce v závěru kapitoly.

3.1 Relevance

- Projekt odpovídá prioritám Koncepce ZRS ČR na období 2010 - 2017 a přispívá k plnění cílů Programu rozvojové spolupráce na období 2011 - 2017.
- Cíle projektu jsou v souladu jak se střednědobými tak s dlouhodobými cíli „Strategy for Water Supply and Sanitation of Localities in the Republic of Moldova“ na období 2008 - 2025.
- Vytvořené výstupy odpovídají reálným potřebám příjemce (MÚ Cimislia).
- Výstupy projektu jsou z hlediska rozsahu prací v souladu s cíli a ZD projektu vyjma realizace rekonstrukce ČS 2 a navazujících aktivit.
- Zvolená technologie je relevantní pro místní podmínky, jak z hlediska současného objemu čištěných OV, tak především z hlediska budoucího rozvoje města, vč. přilehlých obcí.

Míra relevance ve vztahu k prioritám ZRS ČR, strategickým dokumentům Moldavska, reálným a aktuálním potřebám moldavských partnerů a ZD je vysoká.

3.2 Efektivnost

- Cíl projektu „Snížení negativního dopadu OV na ŽP“ byl splněn, ale zatím je rekonstruovaná ČOV v provozu příliš krátkou dobu pro doložení průkazných dat. Nebyla nainstalována a zprovozněna dodaná technologie pro druhou ČS. MÚ nesplnil závazky týkající se zajištění stavební rekonstrukce ČS 2.
- Zvolená technologie čištění OV odpovídá místním požadavkům, nicméně díky nízkém nátoku OV na ČOV je provoz zatížen vysokou spotřebou energie na čištění OV, tzn. vyššími provozními náklady oproti předpokladu. Vstupní investice se jeví naddimenzovaná.
- Zvýšené poplatky za vodné a stočné (nejen z důvodu zprovoznění ČOV), které pokrývají provozní náklady na provoz systému VAK, dosahují přibližně 5 % průměrného rodinného příjmu.
- Splnění druhého cíle projektu „Zajištění dlouhodobě udržitelného systému nakládání s OV“ nelze s ohledem na krátký časový odstup doložit, nicméně vlastník systému VAK získal v rámci projektu plán dlouhodobého rozvoje VAK, na základě kterého lze ekonomicky a technicky udržitelný systém VAK rozvíjet a provozovat; k dosažení tohoto cíle přispěla také realizovaná osvětová kampaň.
- V rámci této kampaně bylo osloveno max. 20 % populace Cimislia, cíl byl oslovit 80 %. Zatím nebyla prokázána změna chování (například větší ochota platit poplatky za vodné a stočné).

Míru efektivnosti je třeba hodnotit jako spíše nízkou vzhledem k tomu, že technologie pro ČS 2 není dosud nainstalována a zprovozněna, partner (MÚ) nesplnil závazky z MoU týkající se zajištění stavební rekonstrukce ČS 2, nízké využití instalované kapacity ČOV, a nenaplnění indikátoru osvěty.

3.3 Efektivita

- Investiční náklady jsou v porovnání s náklady na jiné ČOV nejnižší na 1 m³ vyčištěné OV dle instalované kapacity (16 000 MDL/m³) i na připojenou domácnost (8000 MDL). Nicméně skutečný objem vyčištěných OV je na hranici 25 % kapacity. Provozní náklady na připojenou domácnost jsou srovnatelné s náklady dalších ČOV.

- Harmonogram projektu byl prodloužen o 8 měsíců za účelem dokončení technických aktivit, nicméně v průběhu dalších 12 měsíců jsou stále dokončovány některé výstupy, ve formě dokumentace a úprav zprávy podle připomínek externího experta. V době zpracování evaluační zprávy nebyla k dispozici schválená závěrečná zpráva z projektu.
- Finance přidělené ze ZRS nebyly dle dostupných podkladů použity v souladu se schváleným rozpočtem ve výši 18,793 mil. Kč – rozpor je v proplacení nerealizované rekonstrukce ČS 2.
- Řízení i monitorování projektu bylo dostačující s ohledem na požadované výstupy. Nicméně z hlediska průkaznosti je elektronická komunikace ČRA týkající se schvalování a akceptace zpráv z průběhu projektu nedostatečná.
- Matice logického rámce byla zpracována podrobně s drobnými nedostatky, v průběhu projektu nebyla aktualizována ani využívána při průběžném monitoringu.

Míra efektivity je s ohledem na nevyužití instalované kapacity (investici), problémy se spolufinancováním, proplacení nerealizovaných aktivit (související s ČS 2) a prodloužením projektu hodnocena jako spíše nízká.

3.4 Udržitelnost

- Udržitelnost byla v rámci projektu zajištěna pomocí spolupráce a průběžné komunikace s projektovými partnery. Nicméně MÚ sdělil realizátorovi závažnou skutečnost týkající se zajištění provozu dvěma provozovateli až v průběhu projektu. MÚ nezajistil domluvené finance na rekonstrukci ČS 2.
- Z hlediska pokračování provozu ČOV a ČS byly vypracovány podpůrné dokumenty pro obsluhu a tato byla proškolená; nainstalován byl systém ASŘ, který umožňuje monitoring provozu ČOV odbornou firmou na dálku.
- Projektové výstupy jsou v souladu s moldavskou legislativou.
- Pro podporu provozu ČOV a ČS, ale i celého systému splaškové kanalizace a celkového rozvoje VAK Cimislia, byly zpracovány a příjemci předány dokumenty: Plán dlouhodobého rozvoje VAK, Program prioritních investic a Strategie nakládání s OV. Jejich využitelnost je dosud nízká vzhledem k nejasně stanoveným kompetencím mezi dvěma provozovateli VAK.
- K dlouhodobé udržitelnosti přispěla osvětová kampaň, zejména na školách.

Míra udržitelnosti je hodnocena spíše nízká. Důvodem je neuvedení ČOV do trvalého provozu, provozování systému VAK dvěma provozovateli a pomalé zavádění navržených opatření v plánu rozvoje VAK.

3.5 Dopady

- Hlavním dopadem je čištění všech OV, které protékají splaškovou kanalizační sítí v Cimislia.
- Vedlejším efektem je odstranění zápachu v okolí kanálu, kterým před realizací projektu odtékala nečištěná OV do řeky.
- V důsledku osvětové kampaně na školách byla ve dvou školách rozšířena výuka speciálního předmětu ekologie.

Dopady jsou hodnoceny jako vysoké vzhledem k dobré kvalitě vody vypouštěné z ČOV a velice pozitivnímu ohlasu na osvětovou kampaň na školách.

3.6 Průřezové principy

- Kritérium řádné správy věcí veřejných z hlediska spolupráce s MÚ Cimislia (včetně nezajištění závazku z MoU) a VAK Cimislia, provozování systému VAK ne zcela transparentně dvěma

provozovateli, a informování obyvatel prostřednictvím osvětové kampaně hodnoceno mírně negativně. **Celkově lze hodnotit míru naplnění tohoto kritéria jako spíše nízkou.**

- Zlepšení kvality životního prostředí lze hodnotit velice pozitivně díky významnému snížení znečištění OV vypouštěných do řeky Kogylnik. **Celkově lze hodnotit míru naplnění tohoto kritéria jako vysokou.**
- Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen – projektové aktivity měly dopad na všechny obyvatele, zejména na žáky a ty, kteří se účastnili osvětové kampaně; nevýhodňoval žádnou sociální skupinu. MÚ rozhodl, že bude na úhradu komunálních služeb přispívat sociálně slabým rodinám. **Celkově lze hodnotit míru naplnění tohoto kritéria jako spíše vysokou.**

3.7 Návazné aktivity

- Hodnocený projekt navázal obsahově na další obdobné projekty ZRS ČR (rekonstrukce ČOV Nisporeni a Vulcânești).
- Místní subdodavatel, firma Boncom, díky spolupráci na rozvojových projektech v oblasti ČOV rozšířila svoje aktivity v Moldavsku i na komerční zakázky v této oblasti.
- Potenciální navazující aktivitou je projekt "Zlepšení systému dodávky vody a kanalizace ve městě a sousedních obcích municipality Cimislia". Koncept tohoto projektu byl připraven pro GIZ v roce 2014.

Míra naplnění kritéria návazných aktivit je hodnocena jako spíše vysoká s ohledem na komerční návaznosti firmy Boncom a potenciální projekt GIZ v oblasti dodávky vody a kanalizace.

3.8 Vnější prezentace projektu v partnerské zemi

- Viditelnost projektu byla zajištěna pomocí informačních cedulí, plakátů, letáků, výukových materiálů pro školy, prezentací v rámci seminářů, umístěním loga české rozvojové spolupráce na všech zprávách, a též prezentací projektů v moldavské televizi.

Celkově lze hodnotit míru naplnění tohoto kritéria jako vysokou.

3.9 Sektorový program

- Jedna projektová aktivita byla vzájemně provázaná s projektem rekonstrukce ČOV v Vulcanesti.
- Subdodavatel (firma Boncom) rozšířila realizaci tohoto projektu své know how a zkušenosti s instalací a monitorováním provozu daného typu zařízení ČOV, které dále využívá při monitorování provozu již realizovaných ČOV (např. Vulcanesti).
- U 8 aktivit projektu byly využity zkušenosti z dříve zahájeného projektu rekonstrukce ČOV ve Vulcânești.
- Výsledky obou hodnocených projektů v oblasti sanitace měly vzájemně mírný synergický efekt, **míru naplnění kritéria synergického efektu lze hodnotit spíše nízkou.**

Míru vzájemné provázanosti s aktivitami dalších hodnocených projektů lze hodnotit jako spíše nízkou, vzhledem k propojení s jedním ze tří dalších hodnocených projektů.

3.10 Souhrnné hodnocení

Evaluační kritérium		Míra naplnění
Relevance		Vysoká
Efektivnost		Spíše nízká
Efektivita		Spíše nízká
Udržitelnost		Spíše nízká
Dopady		Vysoká
Průřezové principy	Řádná správa věcí veřejných	Spíše nízká
	Zlepšení kvality životního prostředí a klimatu	Vysoká
	Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen	Spíše vysoká
Návazné aktivity		Spíše vysoká
Vnější prezentace v partnerské zemi		Vysoká
Sektorový program	Vzájemná provázanost s aktivitami dalších hodnocených projektů	Spíše nízká
	Synergický efekt hodnocených projektů	Spíše nízká

4 Doporučení

Pro městský úřad

- Zajistit stavební úpravy ČS 2 pro osazení nové technologie.
- Zajistit provozování systému VAK Cimislia pouze jedním provozovatelem - za účelem optimalizace provozu.
- Zajistit dlouhodobě monitoring/supervizi pro případné zásahy v provozu ČOV a ČS (např. smlouvou s firmou Boncom).
- Vyjasnit vlastnictví pozemků, na kterých leží stoková síť splaškové kanalizace, vč. objektů - nutné pro optimalizaci Plánu dlouhodobého rozvoje VAK.
- Zajistit transparentní prostředí mezi provozovatelem, vlastníkem a spotřebiteli, zvláště s ohledem na finanční toky.
- Aktualizovat plány, především kalkulaci vodného a stočného (po optimalizaci provozu VAK).
- Opravit prokopnutou protipovodňovou hráz, kudy byly odváděny nečištěné splaškové odpadní vody před zprovozněním rekonstruované ČOV.

Pro VAK Cimislia

- S ohledem na nízký nátok odpadních vod doporučujeme změnu provozování technologie ČOV ze dvou na pouze jeden reaktor.
- Provést kamerovou prohlídku stok splaškové kanalizace, vč. šachet, s cílem sestavení plánu provozních oprav s kalkulací nákladů.
- Není nutné se v nejbližší budoucnosti zabývat otázkou nákupu kalolisu, když není vyřešena moldavská legislativa o nakládání se zpracovaným kalem z ČOV.
- Zajistit dovybavení ČOV základním hygienickým vybavením pro obsluhu.
- Poslat „nového“ vedoucího provozu ČOV „na zkušenou“ do jiného města, kde řádně provozují splaškovou kanalizační síť a funkční ČOV.
- Pravidelně vyhodnocovat funkce ČOV z hlediska hodnot na výstupu z ČOV (provádění analýz v nezávislé laboratoři alespoň 4x ročně) a měrných spotřeb energie (vyhodnocovat průběžně).

Pro školy

- Zavádění či rozšíření volitelného předmětu ekologie na základních, případně středních školách.

Doporučení pro Inspekci ŽP:

- Vytvořit plán pravidelného odběru kontrolních vzorků s tím, aby tyto postihly poměrně velké výkyvy v nátoky OV na ČOV.
- Protokoly o výsledcích odběrů vzorků psát buď na PC, nebo je vyplňovat čitelně.
- Ve spolupráci se Státní hydrometeorologickou službou zajistit pravidelný monitoring řeky Koglynik v oblasti Cimisia.

Doporučení pro MŽP:

- Podporovat zapojení příslušného okresu u obdobných projektů, kdy je příjemcem dotace město.

Doporučení pro ČRA:

- Pro případné příští projekty zapojit místního nebo českého externího experta pro odborný monitoring postupu realizace na místě.
- Sestavovat kompletní model teorie změny s konkrétními cíli a výstupy projektu na základě požadavků identifikačního formuláře a informací z formulační mise, tzn. před zpracování ZD. Tento model by měl mj. identifikovat všechny adekvátní rizika a předpoklady, které budou následně v průběhu projektu sledovány.
- Na základě tohoto modelu pak zpracovat ZD a MoU, čímž se zajistí soulad všech částí ZD.
- U obdobných projektů by bylo vhodné místo zpracování strategických materiálů pro provoz ČOV pouze realizátorem zapojit do zpracování těchto dokumentů příslušné zástupce příjemce a provozovatele formou koučingu tak, aby byli schopni dokumenty samostatně sestavit a aktualizovat. Např. seznámit zástupce příjemce a provozovatele VAK s metodami kalkulace tarifů, požadavky na vykazování nákladů atd. a motivovat je k vlastnímu sestavení kalkulace, plánu výkaznictví a kontroly nákladů a příjmů.
- Pokud nelze z objektivních důvodů některou část prací realizovat, mělo by být celkové finanční plnění adekvátně poníženo. Aby bylo možné stanovit objektivně tuto adekvátní část, je nezbytné, aby rozpočty byly zpracovány ve struktuře a detailu toto umožňujícím (*viz doporučení k rozpočtu v závěrečné zprávě*).
- Monitoring –
 - V průběžných zprávách se doporučuje vyžadovat vyhodnocování rizik a předpokladů identifikovaných v modelu teorie změny a také zdali příjemce projektu plní jednotlivé závazky stanovené v MoU.
 - Z hlediska průkaznosti procesu monitorování, resp. schválení zpráv a výstupů od realizátora, by bylo vhodné jednotlivé kroky přijetí dokumentu, připomínkování a schvalování zaznamenávat ve speciální aplikaci na administraci projektových dokumentů ČRA.

6.5 Zpráva z evaluace projektu "Obnova systému nakládání s odpadními vodami ve městě Vulcanesti"

Zpráva z evaluace projektu

13. 12. 2015

Partnerská země (země realizace): Moldavsko	Projektová lokalita: Město: Vulcănești
Název projektu v českém a anglickém jazyce: Obnova systému nakládání s odpadními vodami ve městě Vulcănești (Restoration of Waste Water Treatment System in Vulcănești)	Sektorové zaměření: Voda a sanitace
Gestor: ČRA	Realizátoři: <ul style="list-style-type: none"> Sdružení Waste Water Vulcănești
Období realizace – měsíc/rok zahájení projektů: 10/2010	Měsíc/rok ukončení projektů: 7/2013
Celkové čerpání v CZK ze ZRS ČR: 18 240.000,- Kč	Celkové čerpání v CZK včetně spolufinancování: 20 381.000,- Kč
Další donoři podílející se na projektech: -	
Autoři evaluační zprávy: <p style="text-align: center;">Monika Příbylová, Marie Körner, Petr Prockert</p>	
Datum, podpis(y): <p>13. prosince 2015 </p>	

Obsah

Úvod.....	3
1.1 Záměr a cíle projektu.....	3
1.2 Teorie změny.....	5
1.3 Klíčová rizika a předpoklady	7
2 Evaluační zjištění	8
2.1 Relevance	8
2.2 Efektivnost	11
2.3 Efektivita	15
2.4 Udržitelnost.....	18
2.5 Dopady	20
2.6 Průřezové principy	21
2.7 Návazné aktivity.....	22
2.8 Vnější prezentace (viditelnost) projektu v partnerské zemi	23
2.9 Sektorový program.....	24
3 Závěry	25
4 Doporučení.....	28

1 Úvod

1.1 Záměr a cíle projektu

Rozvojovým záměrem projektu bylo přispění ke zlepšení životního prostředí a zdravotního stavu populace v Moldavsku. Podle zadávací dokumentace měl projekt dva cíle:

1. Snížení negativního dopadu odpadních vod (OV) na životní prostředí a zdraví populace ve městě Vulcănești.
2. Zajištění dlouhodobě udržitelného systému nakládání s OV ve městě Vulcănești.

Praktickým výsledkem projektu byla rekonstrukce městské čistírny odpadních vod (ČOV) a dvou čerpacích stanic (ČS) na splaškové kanalizační síti.

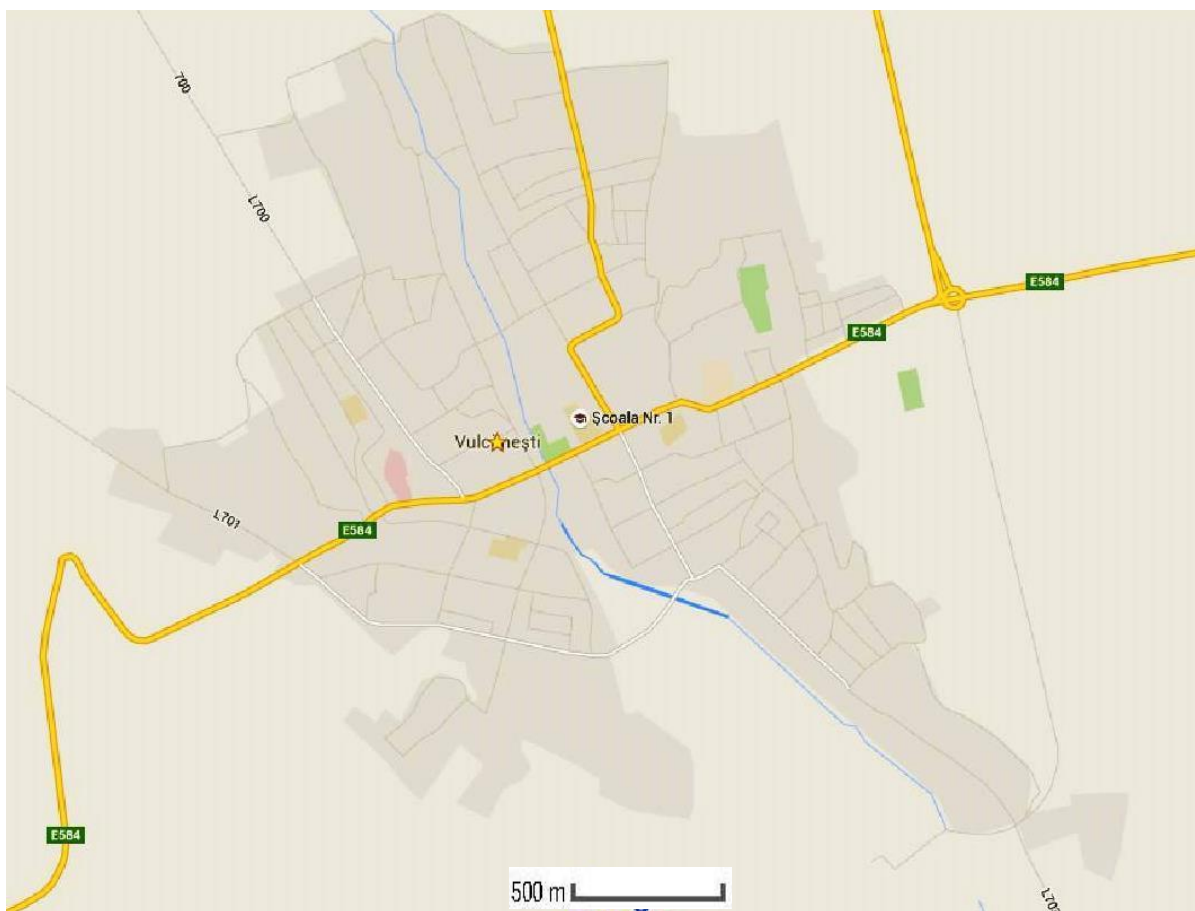
Město Vulcănești se nachází v jižní části Moldavska v Autonomní oblasti (AO) Gagauzie, v oddělené enklávě jižně od správního střediska AO Comratu. Město je administrativním centrem stejnojmenného regionu kde z celkového počtu 16 800 obyvatel, je 70 % tvořeno gagauzským etnikem. Ve městě je několik mateřských, základních a středních škol, nemocnice, kulturní dům, několik bank a také úřad okresu. Region Vulcănești je převážně zemědělského charakteru, nachází se zde pouze několik menších podniků potravinářského (pekárna, výroba slunečnicového oleje, vinařský závod) a zpracovatelského průmyslu. V současnosti, kromě jednoho vinařského závodu, žádný z nich není v oficiálním provozu.

Hlavní cílovou skupinou projektu bylo obyvatelstvo města Vulcănești a přilehlých vesnic, což je téměř 19 000 obyvatel (ekvivalentních obyvatel - EO). Vypouštění znečištěných OV do říčky Cahul přes nefunkční ČOV, kde voda v nádržích zahnívala a zvyšovalo se množství amoniaku (v důsledku anaerobních procesů v nádržích), znemožňovalo odebírat vodu z mělkých studní v okolí výpusti OV do říčky. Vzhledem ke špatnému stavu vodovodní sítě ve městě jsou však studny hlavním zdrojem „pitné“ vody pro více jak polovinu místní populace. Tento stav znamená hygienické riziko a dlouhodobě zhoršuje zdravotní stav místních obyvatel. Situace je kritická i pro menší zpracovatelský a potravinářský průmysl, který potřebuje kvalitní podzemní vodu pro technologické účely a úprava vod, znečištěných průsakem odpadních vod, přináší značné finanční náklady.

Městská vodovodní síť, postavená v letech 1957 - 1965, byla v době začátku evaluovaného projektu ve velmi špatném stavu. Docházelo k častým poruchám a haváriím, které způsobovaly více jak 60 % ztráty vody. Vodovodní síť zásobuje vodou cca 40 % obyvatel Vulcănești, ale kromě obchodně-administrativního a obytného centra je napojeno pouze cca 70 rodinných domů. Obyvatelstvo je s celkovou průměrnou spotřebou 360 m³/den hlavním spotřebitelem pitné vody ve městě, i když tato nedosahuje kvality dané moldavskými normami pro pitnou vodu.

Systém splaškové kanalizace, vč. ČOV (s projektovanou kapacitou 3 800 m³/den) a 3 čerpacích stanic (ČS) byl uveden do provozu v roce 1988. Splašková kanalizační síť, o celkové délce 17,8 km, je tvořena gravitačními stokami (8,6 km) a tlakovým potrubím, vč. výtlaků z ČS (9,2 km). Trubní vedení je v poměrně uspokojivém stavu. Jen v některých úsecích, s malým průtokem OV, dochází k usazování kalů, což přináší časté a nákladné čištění. ČS, dimenzované na výrazně vyšší kapacitu OV, byly osazeny mohutnými čerpadly (s vysokou spotřebou elektrické energie), ale stále jsou provozuschopné. ČOV se zkorodovanou nebo úplně chybějící technologickou částí sloužila v roce 2010 už pouze jako usazovací nádrž (se shora zmíněným kontraproduktivním efektem). OV z ČOV byly tedy bez čištění odváděny přímo do říčky Cahul (průtok cca 300 - 350 m³/d), v této kvalitě: 300 – 1 000 mg BSK₅/l, 500 – 5 000 mg CHSK /l¹.

¹ Zdroj: ZD

Obr. 1: Umístění ČOV u města Vulcănești

Ve městě Vulcănești je zhruba 4 300 domácností, žijících v rodinných domech /domcích a 1 400 bytech ve vícepodlažních budovách. Tyto leží téměř všechny v centru (něco přes 1 300 bytových jednotek), které je téměř jako jediné napojeno na splaškovou kanalizaci. Při počtu cca 4,2 tis obyvatel, obývajících byty v centru a několik rodinných domů, které jsou také připojeny ke splaškové kanalizaci, jsou tak OV řízeně odváděny pouze od cca 25 % obyvatel města. Zbytek produkce komunálních OV, z municipálních budov, komerčních prostor a drobných provozoven, doplňuje celkový objem vyprodukované znečištěné vody na cca 230 m³/den. Průmysl je z hlediska celoroční produkce OV téměř zanedbatelný, vyjma vinařského závodu, který je však jen jejich sezónním producentem.

Provozovatelem vodovodní a kanalizační sítě je společnost VodoKanal Vulcănești (VAK), zřízená a vlastněná městem, vedení VAK se zodpovídá přímo zastupitelstvu města. VAK měl v době zahájení projektu 54 zaměstnanců², z toho 8 pracovalo při obsluze ČOV a ČS. Obrat VAK byl cca 1,3 mil MDL³ a podnik nebyl v dobrém stavu, jak z hlediska spravované infrastruktury, tak z hlediska finančního. Dluhy ze strany odběratelů a nesystémová struktura VAK s nadbytečnými zaměstnanci vedly ke kumulované ztrátě cca 2,5 mil MDL.

Hodnocený rozvojový projekt byl realizován společností „Sdružení Waste Water Vulcănești“ - Ircon, s.r.o. (vedoucí účastník sdružení) a TopolWater, s.r.o., od listopadu 2010 do července 2013. Zadavatelem tohoto projektu, formou veřejné zakázky, byla ČRA a čerpání financí z prostředků ZRS ČR mělo dle výsledku výběrového řízení a nabídky vítězného uchazeče činit 18,24 mil. Kč. Vzhledem k neschopnosti příjemce zajistit úplné kofinancování, byly finanční prostředky ze ZRS ČR navýšeny na

² Zdroj: Feasibility Study, 02.2011

³ Kurs MDL/CZK 1,233 (říjen 2015)

celkovou částku 20,38 mil. Kč. Důvodem pro nesplnění závazku kofinancování bylo krácení městského rozpočtu Vulčanešti ze strany AO Gaugazie.

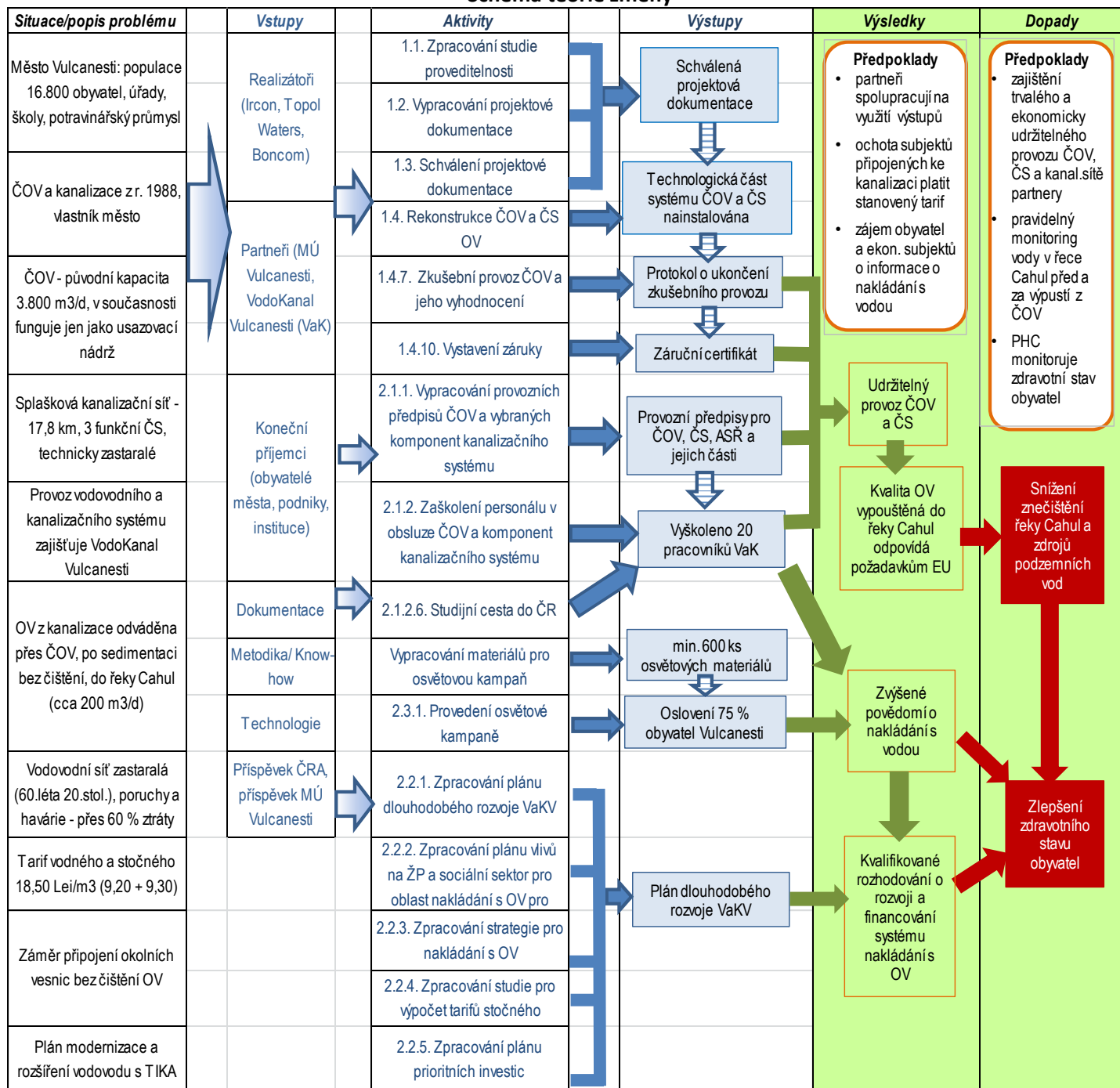
Obr. 2: Poloha ČOV v sousedství města Vulčanešti

1.2 Teorie změny

Matice logického rámce, která je součástí projektové dokumentace (technický návrh), byla přeformulována podle metodiky teorie změny do níže uvedeného schématu z následujících důvodů:

- Vyjasnění vztahů mezi aktivitami a výstupy, výstupy a výsledky, výsledky a dopady.
- Přeformulování některých výstupů za účelem větší konkretizace.
- Přeformulování krátkodobých cílů (výsledků) tak, aby odpovídaly výstupům.
- Přeformulování záměrů projektu (dopady) tak, aby odpovídaly výsledkům a byly dostatečně konkrétní.
- Přeformulování předpokladů týkajících se výsledků a dopadů.

Schéma teorie změny

1.3 Klíčová rizika a předpoklady

V matici logického rámce byly uvedeny následující předpoklady týkající se splnění záměru projektu:

- Stabilní politická a bezpečnostní situace v Moldavsku.
- Aktivní podpora a participace místní orgánů a institucí na projektu.

V matici logického rámce byly uvedeny následující předpoklady týkající se splnění cílů projektu:

- Spolupráce s příjemcem nebude narušena volbami ani současnou ústavní krizí.
- Nedojde k zásadní změně struktury znečišťovatelů v regionu Vulcănești.
- Nedojde k výrazné změně zdravotního stavu obyvatelstva např. vlivem nepředvídatelných epidemií.

V matici logického rámce byla specifikována následující rizika a předpoklady týkající se výstupů projektu:

- Vytvoření podmínek pro realizaci projektu.
- Ekologická expertíza bude schválena.
- Zajištění stavební části rekonstrukce ČOV, Centrální ČS a lokální ČS bude příjemcem technologie provedeno včas a v požadované kvalitě.
- Stabilní zaměstnanecké prostředí na úrovni partnerské organizace zajištěno; nezbytná podpora pro školení a trénink obsluhy zajištěna.
- Účast pracovníků na školeních a workshopech podpořena příjemcem.
- Školy podporují osvětovou kampaň v rámci výuky.
- Participace cílové skupiny komerčních subjektů.
- Účast obyvatel z odlehých oblastí okresu Vulcănești na veřejných setkáních občanů.

Ve schématu teorie změny byly oproti původní LFM doplněny a částečně přeformulovány následující předpoklady pro výsledky a dopady. Předpoklady pro dosažení výsledků jsou:

- Partneri spolupracují na využití výstupů projektu.
- Ochota subjektů připojených ke kanalizaci platit stanovený tarif.
- Zájem obyvatel a ekonomických subjektů získávat informace o nakládání s vodou.

Předpoklady pro dopady, resp. uskutečnění záměru projektu jsou:

- Zajištění trvalého a ekonomicky udržitelného provozu ČOV, ČS a splaškové kanalizační sítě partnery.
- Pravidelný monitoring kvality vody v říčce Cahul před a za výpustí z ČOV.
- Monitoring zdravotního stavu obyvatel státní organizací Public Health Center (PHC).

2 Evaluační zjištění

2.1 Relevance

2.1.1 Relevance projektů ve vztahu k prioritám ZRS ČR

Projektové aktivity a výstupy jsou v souladu s Konceptí ZRS ČR na období 2010 - 2017, která uvádí životní prostředí jako jedno z prioritních témat. V rámci tohoto tématu koncepce specifikuje zaměření ZRS mj. na „ochranu vodních zdrojů“.

Čištění komunálních a průmyslových OV je podmínkou pro zlepšení kvality jak povrchových vod, tak i vod podzemních, tj. zdrojů pitné vody.

Projektové výstupy rovněž odpovídají prioritní oblasti Programu rozvojové spolupráce mezi Českou republikou a Moldavskou republikou na období 2006 – 2010. Tento program uvádí jako jednu z priorit „spolupráci v oblasti ochrany vod“. V rámci této spolupráce bylo specifikováno zaměření na několik oblastí, mj. na přenos zkušeností s moderními technologiemi na čištění OV.

2.1.2 Relevance projektu ve vztahu k prioritám strategických dokumentů Moldavska

Strategy for Water Supply and Sanitation of Localities in the Republic of Moldova uvádí mezi střednědobými cíli na období 2008 - 2012 „rozšíření centralizovaných systémů zásobování vodou a kanalizace a zvýšení dostupnosti těchto služeb pro občany“.

Tato strategie specifikuje následující relevantní dlouhodobé cíle pro období 2013 - 2025:

- Do roku 2015 snížit počet obyvatel, kteří nemají přístup ke spolehlivým zdrojům pitné vody a modernizovaným systémům kanalizace.
- Zajištění čištění komunálních OV v souladu s požadavky Evropské směrnice č. 91/271/EEC o čištění městských OV.

Hodnocený projekt je v souladu jak se střednědobými tak i s dlouhodobými výše uvedenými strategickými cíli.

2.1.3 Kritérium relevance ve vztahu k reálným potřebám

Projekt reflektoval cíle moldavského MŽP stanovené ve výše uvedené strategii a potřeby MÚ Vulcănești, jako příjemce pomoci, uvedené v místní koncepci rozvoje pro období 2010 - 2015 (schválené zastupitelstvem 28. 10. 2009). Konkrétní požadavky na rekonstrukci ČOV a ČS, byly uvedeny v identifikačním formuláři a dále v MoU, které obsahuje rovněž vymezení povinností ČRA a MÚ Vulcănești.

2.1.4 Jsou projektové výstupy v souladu s projektovým dokumentem?

Všechny výstupy projektu (V 1.1 – V 3) jsou v souladu s návrhem uvedeným v matici logického rámce, jeden z nich byl v porovnání s indikátory matice logického rámce dosažen v menší míře.

Z hlediska plnění indikátorů dosažení výstupů jsou splněny indikátory pro následující výstupy:

- V 1.1 (Zrekonstruovaná ČOV a ČS předány příjemci).

- V 2.2 (Plán dlouhodobého rozvoje VAK Vulčanešti protokolárně přijat příjemcem).
- V 2.1 Vyškolení personálu pro obsluhu technologie systému nakládání s OV.
- V 3 (Projektové aktivity jsou realizovány podle projektového dokumentu a zadavatel je informován o implementaci projektu).

Výstup V 2.3, provedení osvětové kampaně měl stanoveny 3 indikátory, které nebyly splněny z hlediska dosažení širě oslovených cílových skupin. Podrobnosti o míře splnění těchto indikátorů jsou uvedeny v kap. 2.2.1.

2.1.5 Je zvolena zvolená technologie relevantní pro místní podmínky?

Z hlediska objemu zpracovaných OV se instalovaná technologie ČOV, resp. její hydraulická kapacita (průměr 1 000, max. 1 500 m³/den) jeví jako značně předimenzovaná, zejména v kontextu současného průměrného nátoku OV za den, který je do 100 m³. Tento stav zadavatel před zahájením projektu nepředpokládal, ale jím uvedené návrhové parametry ČOV jsou podmíněny prohlášením: „Uchazeči vezmou na vědomí, že tyto údaje nejsou závazné a podléhají jejich vlastnímu ověření v rámci plnění veřejné zakázky“. Toto ověření realizátor provedl (viz Studie proveditelnosti, 2/2011), ale jelikož a dospěl k objemu 200 – 400 m³/den, v té době produkovaných OV, není realizovaná kapacita 1 000 m³/den adekvátní. Celková produkce OV ve městě Vulčanešti, resp. OV, které byly přivedeny do systému splaškové kanalizace za poslední 3 roky (data převzata z výkazů provozovatele VAK), je cca 80 - 84 tis m³/rok, což odpovídá průměru 230 m³/den OV. Toto množství ale nepřiteče, resp. není načerpáno na rekonstruovanou ČOV, v důsledku špatného stavu splaškové trubní sítě, kde dochází k velikým únikům OV. Ohledně skutečného nátoku OV na ČOV je nutno ještě zmínit, že se oproti zkušebnímu provozu v roce 2013⁴ více jak zdvojnásobil, ale pořád je to méně než 10 % oproti předpokladu zadávací dokumentace (ZD). Lze tedy konstatovat, že hydraulická kapacita ČOV ve Vulčanešti je, s obrovskou rezervou dostatečná pro připojení většiny obyvatel města. Stejně tak bude postačující i pro výhledové připojení (v horizontu cca 5let) obce Alexandru Ion Cuza – cca 500 EO, i dalších menších obcí v okolí (Etulia a Chismikey).

Připojení tří potravinářských podniků, které bylo také zahrnuto do původně uvažované produkce OV a následně kapacity ČOV, dosud realizováno nebylo. Dle vyjádření ředitele VAK, pana Ivana Georgeviče, dva z nich v současné době pracují v neoficiálním režimu, takže jejich případné připojení je v úrovni čistě teoretické.

Z hlediska parametrů vyčištěné OV je nainstalovaná technologie vhodná, především schopností reagovat na velikost přítoku v rozmezí 10 – 200 % návrhové kapacity (nyní ≤ 10%), bez podstatných výkyvů kvality vyčištěné vody. Toto řešení umožňuje dosáhnout velmi dobrých kvalitativních parametrů vody na odtoku při jednom aktivačním stupni. Bohužel, při podstatně zvýšené energetické náročnosti. Spotřeba elektrické energie na vyčištění m³ se pohybuje nad hranicí 4 kWh, což je ekonomicky neefektivní (za efektivní lze považovat méně než 1 kWh/m³). Neprodleně bude nutno udělat provozní opatření – režim provozu pouze 1 SBR reaktoru. Toto opatření je ale potřeba nejdříve projednat s firmou TopolWater, aby přepracovala řídicí systém tak, aby při déletrvajících malých průtocích bylo možno provozovat ČOV jen na jednu linku a to i v automatickém provozu. Druhá linka (reaktor) bude zatím ponechána mimo provoz.

Tato skutečnost, i při podstatně nižší energetické náročnosti na přečerpávání OV, kdy na hlavní ČS a lokální ČS příkon elektrické energie poklesl z původních 160 kW na 32 kW, přináší nutnost dotovat náklady vynaložené na provoz splaškové kanalizační infrastruktury. Bude tomu tak i v nejbližší budoucnosti. Rozhodnutím zastupitelstva, dle sdělení současného starosty pana V. Petrioglu, MÚ nebude úhradu stočného - 16 MDL/m³ pro obyvatelstvo zatím zvyšovat, i když náklady se pohybují na

⁴ zdroj: Závěrečná zpráva projektu, 21. 3. 2014

úrovni 21 MDL/m³ vyčištěné OV. Tarif pro podniky 35 MDL/m³ zůstává také ve stejné výši, i když celková částka vybraných úhrad stočného od těchto podniků je téměř zanedbatelná, v posledním období nulová. Podrobněji je tato problematika popsána v kapitole 2.2.2.

2.1.6 Jak byly rozvojové aktivity hodnoceného projektu provázané s aktivitami ZRS ČR a dalších donorů?

Hodnocený projekt využíval částečně zkušeností z paralelního obdobného projektu „Obnova systému nakládání s OV ve městě Nisporeni“, realizovaného rovněž z prostředků ZRS ČR v Moldavsku.

V roce 2009 a v následujících letech probíhala jednání vedení města Vulcănești s tureckou agenturou TIKa (Turkish International Cooperation and Development Agency) o plánu financování modernizace a rozšíření vodovodní infrastruktury, vč. úpravny vody. Projekt měl být zahájen v roce 2011, s dobou trvání 3 roky, což by velice významně navýšilo odběr vody obyvatelstvem a následně pak produkci komunálních OV. Projekt TIKa se však nerealizoval, což negativně ovlivnilo očekávaný nátok na rekonstruovanou ČOV.

2.1.7 Relevance cílů projektu vzhledem k aktuálním prioritám partnerských subjektů, přímých cílových skupin?

Cíle projektu jsou nadále relevantní především pro vedení města Vulcănești a městský podnik VodoKanal – bez rekonstruované, plně funkční ČOV s dostatečnou kapacitou čištění OV, potenciálně pro celé město a okolní obce, by bylo velice obtížné žádat donory, např. Národní ekologický fond (NEF) anebo Německá mezinárodní rozvojová spolupráce (GIZ), o financování rozšíření vodovodu a kanalizační sítě. Cíle projektu jsou v souladu s plánem rozvoje města Vulcănești.

Záměr a cíle projektu jsou rovněž v souladu s cíli současné Environmentální Strategie na období 2014 - 2028 a s hlavním cílem Strategie „Water Supply and Sanitation“ na období 2014 - 2028.

Relevantní cíle Environmentální Strategie jsou:

- Cíl č. 3 – zvyšování úrovně znalosti o ochraně ŽP žáků, studentů a zaměstnanců nejméně o 50 % do roku 2023 a zajištění přístupu k environmentálním informacím.
- Cíl č. 6 – zajistit racionální využívání, ochranu a zachování přírodních zdrojů zejména prostřednictvím: b) zajištění přístupu k nezávadným zdrojům vody a souvisejícím službám u přibližně 80 % obyvatel a ke kanalizačnímu systému a souvisejícím službám u přibližně 80 % obyvatel.

Hlavní cíl Strategie „Water Supply and Sanitation“ na období 2014 - 2028 je postupně zajistit přístup k nezávadné pitné vodě a vhodnému nakládání s odpadní vodou ve všech obcích a pro veškerou populaci v Moldavsku.

Cíle hodnoceného projektu jsou též v souladu s programem RS ČR a Moldavskem – viz kapitola 2.1.1.

2.2 Efektivnost

2.2.1 Do jaké míry byly dosaženy plánované cíle (výstupy) projektu?

Cíle projektu definované v ZD:	Přeformulované výsledky podle teorie změny:
1. Snížit negativní dopad odpadních vod na životní prostředí a zdraví populace ve městě Vulcănești. 2. Zajistit dlouhodobě udržitelný systém nakládání s odpadními vodami ve městě Vulcănești.	1. Kvalita OV vypouštěná do říčky Cahul odpovídá požadavkům EU a Moldavské legislativy. 2. Udržitelný provoz ČOV a ČS OV. 3. Kvalifikované rozhodování o rozvoji a financování systému nakládání s OV. 4. Zvýšené povědomí o nakládání s vodou.

Cíle projektu v matici logického rámce jsou definovány široce a nepříliš konkrétně s ohledem na aktivity a výstupy (podrobněji viz kapitola 2.3.5). Z dosažených výsledků identifikovaných v teorii změny je zřejmé, že projektové aktivity související s prvním cílem přispěly ke zlepšení kvality OV vypouštěných do řeky na úroveň požadovanou moldavskou i evropskou legislativou.

Instalovaná technologie čištění OV má tuto projektovanou účinnost z hlediska klíčových parametrů:

- CHSK min 91,2 %
- BSK₅ min 95 %
- NL min 94,5 %

Technologie splňuje parametry stanovené ZD, jak po stránce objemu OV přivedených na ČOV, tak z hlediska parametrů vyčištěné vody odtékající z ČOV (cca poloviční je ale celková kapacita):

Parametr	Požadavek ZD (instalovaná kapacita)	Skutečnost v roce 2015 (provozní hodnoty)
Kapacita EO	10 000	4 200
Přítok za den Ø / max. (m ³)	1 000 / 1 500	95
CHSK p / m (mg/l)	90 / 130 *)	125 **) 90 ***)
BSK ₅ p / m (mg/l)	20 / 40 *)	25 **) 8 ***)
NL p / m (mg/l)	25 / 50 *)	90 **) 31 ***)
N _{celk}	15 / 30 *)	15 **) 10 ***)
P _{celk}	2 / 6 *)	2 **) 2,1 ***)

*) dle nařízení vlády ČR č. 61/2003;

p - průměrné koncentrace za kalendářní rok

m – maximální nepřekročitelné koncentrace v omezeném počtu vzorků

**) dle nařízení vlády MD č. 1163/2008

***) dle protokolu o rozboru vzorků SHÚ, odebraných dne 1. 10. 2015

Tab. 1: Porovnání parametrů ČOV

Udržitelnost provozu ČOV a čerpacích stanic – ČOV i obě rekonstruované ČS (hlavní – HČS a lokální – LČS) jsou v provozu. Zkušební provoz ČOV i obou ČS byl ukončen v průběhu července 2013 a 27. 7. 2013 byla všechna 3 technologická zařízení protokolárně předána příjemci. V době šetření (sběr dat pro Evaluační zprávu) ČOV ještě nebyla v trvalém provozu, neboť MÚ dosud nezajistil její kolaudaci.

Kolaudace vyžaduje značné nároky administrativní, ale dle sdělení pana starosty bude toto řízení ukončeno do konce roku 2015.

Pro zajištění udržitelného a efektivního provozu ČOV, tj. splnění výstupu V 2.1, proběhla 3 školení: v roce 2011 bylo proškoleno 21 zaměstnanců VAK (před rekonstrukcí) a v roce 2013 byli proškoleni v obsluze (v rámci dvou školení) 4 zástupci VAK. Školení 6. 3. 2013 proběhlo na ČOV v Oknici (typ FLEXIDIBLOK) společně se zástupci VAK Cimislia. Záznam o školení obsluhy čerpacích stanic předložen nebyl, ale dle ujištění ředitele VAK byli školeni titíž pracovníci. Návštěva ČOV a obou ČS prokázala, že tyto zaměstnanci nadále pracují na obsluze instalovaných zařízení.

Pro zvýšení povědomí o praktickém provozu systému VAK, ČOV a souvisejících aspektech byla zorganizována studijní cesta do ČR pro zástupce vedení VAK a MÚ.

Provoz automatizovaného systému řízení (ASŘ) ČOV, ve spolupráci s firmou TopolWaters, zajišťuje firma Boncom - servisní organizace, která je online připojena na velín ČOV. V případě indikace poruchy zajišťuje konzultace, popř. servis (kromě záručních oprav). Podle vyjádření ředitele této firmy, p. V. Conei, by firma Boncom ráda uzavřela smlouvu na další zajišťování servisu pro VAK po uvedení ČOV do trvalého provozu.

Manuál k obsluze (v rumunském jazyce) byl k dispozici na pracovišti. Záruka na dodanou technologii ČOV byla vydána 27. 7. 2013, s platností 60-ti měsíců.

Kvalifikované rozhodování o rozvoji a financování systému nakládání s OV

Strategické dokumenty, které jsou součástí Plánu dlouhodobého rozvoje VodoKanal Vulcănești byly zpracovány a předány příjemci. Při jednání se zástupci MÚ Vulcănești vyplynulo, že plánují tyto dokumenty využít pro přípravu žádostí u dalších donorů (na rekonstrukci a rozšíření, v první fázi vodovodní, následně i kanalizační infrastruktury).

Zvýšené povědomí o nakládání s vodou

Zvýšení povědomí mělo být dosaženo prostřednictvím osvětové kampaně tj. výstup č. V 2.3, který měl stanoveny tři indikátory:

- Min. 75% obyvatel Vulcănești a přilehlých obcí má zvýšené povědomí o vodohospodářské problematice a projektu.
- U min. 75 % žáků základních a středních škol zvýšeno povědomí o hygieně, vodě a sanitaci.
- Osvětové materiály distribuovány do všech domácností a firem ve Vulcănești.

Z informací uvedených v průběžných a ročních zprávách a zjištěných během evaluační mise vyplývá, že v průběhu kampaně bylo osloveno cca 1000 žáků, několik stovek žen, a desítky zástupců podniků a pracovníků ČS PHM. Podle průběžné zprávy za 1. pololetí 2012 bylo distribuováno 500 ks letáků týkajících se čištění OV a hygieny a několik set kusů populárně vzdělávacího časopisu pro děti „Vodní svět“. Na minimálně 4 ČS PHM byly vyvěšeny plakáty s informací o prevenci znečištění a ochraně vod proti znečištění. Materiály byly distribuovány na veřejných setkáních, seminářích pro zástupce průmyslu a v rámci tematických soutěží, které probíhaly v šesti základních a středních školách. Evaluační tým odhaduje, že v rámci osvětové kampaně bylo osloveno cca 20 % obyvatel Vulcănești. Výše uvedené indikátory nebyly splněny z hlediska dosažení širě oslovených cílových skupin.

Podle sdělení zástupců učitelů škol, které se soutěží účastnily, byly soutěže velice oblíbené. V rámci soutěží žáci vytvářeli prezentace, modely či kresby s tematikou ochrany vody, a dle sdělení učitelů je téma bavilo a soutěžili s velikým zájmem.

Celkově lze konstatovat, že cíle (výstupy) projektu definované v ZD byly dosaženy, vyjma dosahu osvětové kampaně.

2.2.2 Vhodnost technického řešení

Zvolená technologie ČOV (kapacita vyčištění 1 500 m³/den) je z hlediska aktuálního objemu zpracovávaných OV předimenzovaná. V současné době je průměrný denní nátok do 100 m³/den. tento nátok může v sezóně zpracování vína místním vinařským závodem krátkodobě vzrůst na cca 160 – 180 m³/den. Další informace týkající se dostatečné kapacity pro budoucí rozvoj jsou uvedeny v kap. 2.1.5.

Porovnání účelnosti, případně hospodárnosti, zvolené technologie nebylo před realizací projektu provedeno (resp. na jeho počátku). Zadavatel v ZD konstatuje, že „*uchazeč zpracuje studii proveditelnosti, která bude obsahovat konkrétní návrhy/varianty technického řešení rekonstrukce ČOV. Navrhovaná řešení musí být odsouhlasená příjemcem*“. Odsouhlasení zvolené technologie příjemcem bylo provedeno, ale žádné varianty technologického řešení ve studii proveditelnosti předloženy nebyly. Nutno dodat, že kritéria pro volbu technologie čištění stanovená ZD mnoho variantních řešení neumožnila. Přílohou Technické části vítězné nabídky (Příl. č. 7) je posudek zpracovaný Ekologickým a zeměpisným ústavem Moldavské AV, č. 139 ze dne 10. 11. 2006, který potvrzuje soulad navržené technologie FLEXIDIBLOK s požadavky platné legislativy MD a tuto technologii doporučuje k implementaci.

Náklady provozu instalované technologie ČOV a místní platební schopnost

Podle Závěrečné zprávy z 21. 3. 2014 jsou provozní náklady ČOV ve výši cca 41 700 MDL/měsíc (z toho jsou náklady na elektrickou energii 25 000 MDL/měsíc⁵ při výkonu max. 100 m³ vyčištěných OV za den.

Následující tabulka ukazuje vývoj tarifů a nákladů na provoz systému vodovodů a kanalizace vč. ČOV.

Tarify v MDL/m ³	Tarif v období 2008 – 2010		Tarif v období 2011 – 2015		Návrh tarifu pokrývající náklady VAK vč. ČOV		Tarify pokrývající náklady VAK vč. ČOV (dle sdělení ředitele VAK)	
	vodné	stočné	vodné	stočné	vodné	stočné	vodné	stočné
Pro obyvatele								
Cena	9,3	9,2	16	16	17	18	17	21,7
Celková cena	18,5		32		35		38,7	
Pro podniky								
Celková cena	32	30,9	37	35,12	42,55	40,39	42,55	40,40
Celková cena	62,9		72,13		82,94		82,94	

Zdroj: Studie pro výpočet tarifů vodného a stočného, finální verze, duben 2012 (mimo poslední sloupec)

Tab. 2: Tarifů vodného a stočného

Dle sdělení starosty zastupitelstvo města Vulčanešti rozhodlo nezvyšovat tarif 32 MDL/m³ (z toho 16 MDL za vodné a 16 MDL za stočné).

Podle výše uvedené studie pro výpočet tarifů se průměrný příjem čtyřčlenné rodiny odhaduje na max. 4 500 MDL za měsíc. Dle sdělení starosty se průměrná částka blíží 4 000 MDL/měsíc. Spotřeba

⁵ Zdroj: studie pro výpočet tarifů 4/2012 a Zpráva z monitoringu projektu z 10. 12. 2013

vody této čtyřčlenné rodiny se odhaduje na 6 m³/měsíc⁶. Při stávajícím tarifu 32 MDL/m³ jsou měsíční náklady na vodné a stočné 192 MDL u rodiny, tzn. 4,8 % z příjmu⁷.

Vhodnost přístupu a metodiky osvětové kampaně pro zvýšení povědomí o účelném nakládání s vodou a souvisejících nákladech, s tím spojených:

- Soutěže na školách – realizátor nejprve vyškolil vybrané učitele ze zúčastněných škol, ti poté používali a někteří nadále používají získané informace při výuce; v průběhu projektu učitelé připravili žáky na meziškolní soutěž o nejlepší projekt (prezentace, modely či kresby s tematikou ochrany vody). Dle sdělení učitelů byl přístup realizátorů i metodika kampaně velice vhodná a jsou přesvědčení, že téma ochrany vody děti zaujalo.
- 3 veřejná setkání při příležitosti zahájení, v průběhu (seminář ve spolupráci s hygienickou stanicí zaměřený na ženy) a při ukončení projektu.
- Seminář pro zástupce potravinářských podniků, s účastí 7 zástupců. Nízký počet účastníků byl dán omezeným počtem provozovaných místních podniků, které mají pouze sezónní produkci v závislosti na odbytu. Pro pracovníky v potravinářském průmyslu byl vytvořen manuál, informující o metodách vedoucích k prevenci vzniku odpadů (tedy i vzniku odpadních vod), který byl přeložen do ruštiny a distribuován do všech podniků v Vulcănești, které jsou v provozu.
- Školení pro zástupce provozovatelů čerpacích stanic PHM s účastí zástupců ze 4 čerpacích stanic. Na školení byla prezentována především problematika prevence znečištění ropnými látkami a minimalizace znečištění v případě úniku znečištění. Provozovatelé obdrželi plakáty s informací o prevenci znečištění a ochraně vod před znečištěním ropnými látkami.

2.2.3 Jaké faktory napomohly/bránily dosažení cílů a výstupů projektu?

Hlavním faktorem, který bránil v dosažení cílů a výstupů, bylo nedodržení závazku financování stavební části rekonstrukce ČOV za strany MÚ Vulcănești a zpoždění při oznámení o sníženém rozpočtu města realizátorovi. Nezajištěním většiny potřebných financí na rekonstrukci stavební části ČOV a opožděným oznámením této změny vznikla potřeba zajistit prostředky z jiného zdroje a s tím související zpoždění realizace projektu (celkové prodloužení o 8 měsíců). MŽP nebylo přímo zapojeno do přípravy, realizace ani monitoringu projektu (MŽP bylo informováno o záměru projektu a zástupce MŽP podepsal identifikační formulář projektu). Vzhledem k potřebě zajistit peníze na rekonstrukci stavební části v řádu měsíců nebylo možné využít fond NEF ani jiné národní zdroje prostřednictvím Ministerstva regionálního rozvoje (MRR).

Další faktory bránící dosažení cílů:

1. Změna vedení MÚ po volbách 2011, personální změny, vč. ředitele firmy VodoKanal.
2. Nedostatečná podpora příjemce (MÚ) při poskytování informací potřebných pro výstupy projektu.

Zpoždění rekonstrukce stavební části ČOV bylo vyřešeno prodloužením termínu dokončení projektu do 31. 7. 2013. Nedostatek financí na stavební část rekonstrukce byl zajištěn z prostředků ZRS ČR formou navýšení rozpočtu projektu o 2,14 mil. Kč.

⁶ Vypočteno dle průměrné spotřeby 50 l/osobu/den – tato hodnota je používána v několika oficiálních dokumentech např. „Republic of Moldova’s Water Supply & Sanitation Strategy“, 2nd Draft, October 2012; nízká průměrná spotřeba v menších městech a na venkově je dána mj. tím, že obyvatel připojených na kanalizaci používá i nadále suché záchody.

⁷ Podle údajů uvedených ve výše uvedené tarifní studii činí výdaje na poplatky za vodu a kanalizaci u dvoučlenné rodiny přibližně 3 % z průměrného měsíčního příjmu.

Faktory, které přispěly k dosažení výstupů a cílů projektu:

1. Navýšení rozpočtu projektu na rekonstrukci stavební části ČOV (viz výše) díky flexibilnímu přístupu ČRA.
2. Operativní jednání místního subdodavatele – firmy Boncom, které přispělo k úzké spolupráci s nově zvoleným vedením MÚ Vulčanešti a VAK.
3. Odbornost a kompetence nového ředitele VAK Vulčanešti, jeho zájem o efektivní a hospodárný provoz systému VAK. Studijní cestu do ČR zajištěnou v rámci projektu považuje za velkou inspiraci.
4. MÚ Vulčanešti zajistil kvalitního zhotovitele rekonstrukce stavební části ČOV - firma Consocivil S.A.
5. Velký zájem místních učitelů a žáků o zapojení do soutěže v rámci osvětové kampaně.

2.3 Efektivita

2.3.1 Mohlo být dosaženo stejných výstupů levněji?

Pro srovnání byly zjištěny informace o třech různých typech ČOV s různou kapacitou. U projektů není vždy zřejmé, zda jsou v ceně (investiční náklady) zahrnuty také související strategické dokumenty a osvěta, jako v případě hodnoceného projektu. Přehled základních charakteristik je uveden v následující tabulce. Níže uvedené srovnání je z uvedených důvodů pouze orientační.

Lokalita / rok zprovoznění	Investiční náklady (celkové náklady na projekt)	Kapacity maximální/ průměrná	Typ technologie	Počet připojených domácností
Goianul Nou/ 2007	1,763 mil MDL	100 m ³ /d (63 m ³ /d)	Monoblok	90
Magdacesti/ 2015	22 mil MDL	350 m ³ /d (130 m ³ /d) ⁸	Monoblok	600 + restaurace, MÚ
Orhei/ 2015 ⁹	112,26 mil MDL	4 600 m ³ /d (1 500 m ³ /d)	Kořenová ČOV + mechanické česle	13 000 + závod na zpracování ovoce, úřady, školy
Vulčanešti/ 2013	20,38 mil MDL	1 500 m ³ /d (≥100 m ³ /d)	FLEXIDIBLOK s reaktorem SBR	1 300 + úřady, školy, vinný závod

Tab. 3: Srovnání parametrů různých městských ČOV

Porovnání investičních nákladů výše uvedených ČOV je uvedeno v následující tabulce.

Lokalita	Investiční náklady 1 m ³ podle denní maximální kapacity	Investiční náklady na připojenou domácnost
Goianul Nou	18 000 MDL	20 000 MDL
Magdacesti	63 000 MDL	37 000 MDL
Orhei	24 000 MDL	9 000 MDL
Vulčanešti	14 000 MDL	16 000 MDL

Tab. 4: Srovnání nákladů městských ČOV

Z výše uvedeného porovnání nákladů hodnoceného projektu s dalšími ČOV, které mají jinou technologii čištění OV, vyplývá, že instalovaná technologie ve Vulčanešti má nejnižší investiční

⁸ Dle výsledků analýzy vzorků vyčištěné OV některé kvalitativní hodnoty nesplňují požadované limity znečištění

⁹ <http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2013/09/18/world-bank-supported-wastewater-treatment-plant-to-provide-improved-sewerage-services-for-orhei-33000-inhabitants>

náklady na 1 m³ maximální kapacity vyčištěných OV. Investiční náklady ČOV ve Vulcănești na připojenou domácnost jsou mírně pod průměrem.

2.3.2 Bylo dosaženo plánovaných výstupů v souladu s časovým plánem projektu?

Projekt nebyl dokončen v původně plánovaném a smluvně uzavřeném termínu (do listopadu 2012) a konečný termín byl dodatkem smlouvy č. 4 posunut na 31. 7. 2013. Tento termín byl dodržen.

Celkově lze konstatovat, že ukončení 6ti z 33 projektových aktivit bylo opožděno o 8 měsíců. Většina těchto aktivit se týkala zkušebního provozu technologické části ČOV, jejího předání a zaškolení obsluhy. Důvodem nesplnění termínů technologické části projektu bylo zpoždění prací při rekonstrukci stavebních částí ČOV, především z důvodů nezajištění spolufinancování příjemcem.

2.3.3 Byly přidělené finance použity v souladu se schváleným rozpočtem?

Závěrečná zpráva (verze z 21. 3. 2014) neobsahuje přehled skutečného čerpání rozpočtu po etapách, ani po položkách.

Dle této zprávy je celková výše vyplacených prostředků ze ZRS na tento projekt 20,381 mil Kč, což je o 11,7 % více než v původní smlouvě z roku 2010. Toto navýšení rozpočtu bylo schváleno ČRA v dodatku smlouvy č. 4 z 31. 10. 2013. Důvody pro navýšení rozpočtu jsou popsány výše v kap. 2.2.3.

Co se týče použití financí v souladu se schváleným rozpočtem, je možno konstatovat, že nebyl zjištěn žádný rozpor.

V MoU byla stanovena výše příspěvku MÚ Vulcănești na 20 % z celkové ceny projektu. Tento příspěvek měl být použit na rekonstrukci stavební části ČOV a ČS. Vzhledem k tomu, že ČRA poskytlo dodatečných téměř 12 %, byl příspěvek MÚ Vulcănești minimální. Konkrétní částka není nikde uvedena a vedení MÚ nemá přesnou informaci o tom, kolik financí poskytl na rekonstrukci stavebních částí ČOV a ČS.

2.3.4 Jak byl projekt řízen a monitorován během plánování a realizace?

Řízení a monitorování projektu lze rozdělit mezi 3 subjekty: realizátora, vč. subdodavatelů, dále ČRA přímo, nebo prostřednictvím externího experta a ZÚ v Kišiněvě.

Z hlediska realizátora byl projekt řízen L. Novákem - projektovým manažerem, který zajišťoval koordinaci a zodpovídal za řešení projektu. Zajištění jednotlivých aktivit a výstupů probíhalo podle Organizačního diagramu realizačního týmu projektu (viz Technická část nabídky).

Zástupce účastníka sdružení, firmy TopolWater s.r.o. (J. Topol) byl zodpovědný za zajištění technické části projektu, tzn. výstupu č. V.1.1 (Zajištění funkční technologické části systému nakládání s OV).

Ředitel místního subdodavatele, firmy Boncom (V. Conea), koordinoval práci na technické části projektu dle moldavských požadavků (např. dokumentaci potřebnou pro stavební povolení, zkušební provoz) a zajišťoval pravidelnou komunikaci a koordinaci s příjemcem ve spolupráci s L. Novákem. Ze strany příjemce zajišťoval řízení a koordinaci potřebné součinnosti tehdejší starosta města F. Terzi nebo jeho zástupce I. Cretu.

Bohužel, díky špatné komunikaci, resp. zatajení informace o nedostatku finančních zdrojů příjemce, nebyl včas identifikován důvod zpoždění stavebních prací pro rekonstrukci ČOV a došlo k značné časové prodlevě. Pouze díky vstřícnosti ČRA a operativnosti realizátora bylo možno projekt realizovat tak, aby bylo splněno zadání, i když nebyl dodržen původní finanční rámec projektu.

Monitorování projektu bylo zajištěno formou pravidelných průběžných a ročních zpráv, které vypracoval hlavní realizátor projektu L. Novák. Tyto byly předávány ČRA v souladu s harmonogramem. Dle sdělení zástupců ČRA probíhal monitoring ČRA průběžně včetně místní kontroly. Evaluačnímu týmu nebyly o tomto monitoringu poskytnuty žádné písemné dokumenty. Po ukončení projektu ČRA provedla, prostřednictvím externího experta (hodnotitele) J. Klicpery, monitorovací návštěvu projektu dne 12. 11. 2013 (viz monitorovací zpráva z 10. 12. 2013). V rámci této návštěvy byl zjištěn aktuální stav projektu, při kterém byly identifikovány určité nedostatky ze strany realizátora při uvádění rekonstruované ČOV do zkušebního provozu. Bylo navrženo 10 doporučení týkajících se zlepšení a optimalizace provozu ČOV a ČS. Tato doporučení byla sdělena realizátorovi a provozovateli VAK, který doporučení postupně realizuje.

Průběžné a roční zprávy, stejně tak jako závěrečná zpráva, byly zasílány k odbornému vyjádření externímu expertovi ČRA. Jeho vyjádření k jednotlivým zprávám obsahovala buď doporučení ke schválení zprávy, nebo doporučení k dopracování a opravě předkládaných dokumentů. Realizátor na základě těchto doporučení zprávy dopracoval a následně zaslal ČRA ke schválení. Tento proces probíhal e-mailem a schválená zpráva byla doručena v tištěné podobě; její převzetí bylo obvykle stvrzeno podpisem zástupce ČRA.

Dle názoru evaluátorů je elektronická komunikace sice rychlá a pružná, nicméně z hlediska průkaznosti procesu schválení zpráv by bylo vhodné jednotlivé kroky připomínkování a schvalování zaznamenávat ve speciální aplikaci na administraci projektových dokumentů.

ZÚ provedl několik návštěv projektové lokality, pouze ke dvěma z nich obdržel evaluační tým zápis, přičemž jediný je konkrétně datován. Dne 26. 6. 2012 vykonali zástupci ZÚ návštěvu, jejímž hlavním podnětem bylo neplnění závazků ze strany příjemce.

Výsledkem řízení projektu, resp. průběžné komunikace a koordinace s příjemcem a dalšími partnery, byly výše uvedené změny projektu a 4 dodatky ke smlouvě, které vedly k jeho dokončení.

2.3.5 Jak vhodně byla zformulována a jak byla využívána matice logického rámce?

Možná rizika projektu byla identifikována v matici logického rámce (viz kap. 1.3). Matice logického rámce, která je součástí projektové dokumentace (technické části nabídky), byla zpracována podrobně, nicméně z pohledu logiky teorie změny má několik nedostatků:

- Vzhledem k množství aktivit požadovaných ZD je vhodné specifikovat některé obecně formulované výstupy konkrétněji (zejména výstup č. V 1.1).
- Cíle jsou formulovány jako aktivity a cíl č. 1 je stanoven příliš obecně.
- Výstup č. V 3 (Evaluace a monitoring) nemá přímou logickou návaznost na splnění cílů.
- Některé indikátory dosažení výstupů nejsou dostatečně konkrétní (např. odkaz na obyvatele přilehlých obcí), obdobně zdroje jejich ověření.
- Některé předpoklady a rizika pro naplnění cílů chybí (např. ochota subjektů připojených ke kanalizaci platit stanovený tarif).

Na základě těchto nedostatků byla matice logického rámce přeformulována podle metodiky teorie změny (viz výše kapitola 1.2).

Matice logického rámce nebyla v průběhu realizace projektu aktualizována. V závěrečné zprávě bylo obecně vyhodnoceno dosažení výstupů a splnění jednoho ze čtyř indikátorů dosažení stanovených cílů.

2.4 Udržitelnost

2.4.1 Jakým způsobem byla v rámci projektu zajištěna jeho udržitelnost?

Mezi klíčová rizika a předpoklady projektu, z hlediska udržitelnosti, patří:

- Dodržení závazků MÚ Vulčanešti stanovených v MoU – zejména spolupráce místních partnerů - MÚ Vulčanešti a provozovatele VAK na realizaci a využití výstupů projektu.
- Nedojde k zásadní změně struktury znečišťovatelů v regionu Vulčanešti.
- Stabilní zaměstnanecké prostředí, jež omezí ztrátu nabytého know-how.
- Ochota subjektů připojených ke kanalizaci platit stanovený tarif.
- Zajištění trvalého a ekonomicky udržitelného provozu ČOV, ČS a kanalizační sítě partnery.
- Pravidelný monitoring kvality vody v říčce Cahul před a za výpusti z ČOV.

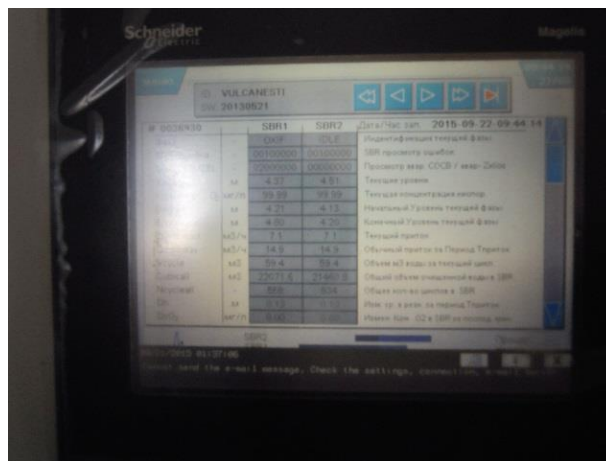
Jak je uvedeno výše, většina rizik nebyla formálně monitorována, tzn., že o monitorování není písemný záznam. Nicméně spolupráce místních partnerů a financování rekonstrukce stavebních částí ČOV a ČS byly v průběhu projektu pravidelně sledovány a vyhodnocovány, neboť bez spolupráce by nebylo možné projekt dokončit. Riziko neplnění závazku z MoU týkajícího se kofinancování projektu z prostředků MÚ nastalo a podařilo se vyřešit díky navýšení financování projektu ze ZRS ČR.

Monitoring kvality vody v řece Cahul, resp. na výpusti z ČOV do říčky, Inspekce životního prostředí (Inspekce ŽP) neprovádí, resp. není o něm z poslední doby (r. 2015) žádný záznam. Toto sledování, byť v nepravidelných intervalech, přibližně 2-3x ročně provádí Státní hydrometeorologický ústav (viz Tabulka č. 1).

2.4.2. Jaká je udržitelnost projektu z hlediska vlastnictví projektu příjemcem?

Plán udržitelnosti a strategie odchodu nebyly součástí nabídky, nicméně některé prvky plánu udržitelnosti byly obsaženy v projektových dokumentech nebo jsou přímo zajišťovány:

- Záruční protokol instalované technologie na ČOV na dobu 5 let po ukončení zkušebního provozu.
- Plán dlouhodobého rozvoje VAK Vulčanešti.
- Zaškolení obsluhy ČOV a předání provozních předpisů provozovateli VAK.
- Poskytování servisu při obsluze ASŘ místní specializovanou firmou Boncom a možnost konzultací s dodavatelem technologie Topol Waters.

Obr 3: Obrázek ASŘ s provozními údaji

Díky komplexnosti projektu převzali místní partneři následující výstupy přispívající k udržitelnosti:

- Provozní dokumenty k instalovaným technologiím.
- Předávací protokoly ke všem částem technologické dodávky včetně záručních protokolů.
- Materiály pro osvětovou kampaň.

Místní samospráva, zodpovědná za převzetí výstupů, a provozovatel ČOV (VAK Vulčanešti), zodpovědný za fungování výstupů projektu, byli připraveni na převzetí a zajištění fungování výstupů.

Vyškolení personál, dle sdělení ředitele VAK, nadále pracuje na svých pozicích. Jejich zaměstnanec, přítomný v objektu ČOV v průběhu návštěvy evaluačního týmu potvrdil, že byl v průběhu projektu zaškolen a provádí úkony dle předaného manuálu.

2.4.3. Jsou projektové výstupy v souladu s legislativou Moldavska?

Výstupy projektu jsou v souladu s legislativou Moldavska. Na rekonstrukci ČOV nebylo stavební povolení potřebné. Vzhledem k tomu, že se u projektu jednalo u všech jednotlivých částí staveb pouze o jejich rekonstrukci a nikoliv o novou stavbu, nebylo podle tehdy platných moldavských zákonů třeba žádat o stavební povolení. Soulad projektové dokumentace s národní environmentální legislativou byl potvrzen rozhodnutím o vydání ekologické expertízy. Výsledky zkušebního a následného provozu ČOV dokazují soulad kvalitativních parametrů vyčištěných OV vypouštěných do recipientu s příslušnou moldavskou a evropskou legislativou.

Kolaudace ČOV a tím i její uvedení do trvalého provozu doposud provedena nebyla, ale dle příslibu starosty MÚ Vulcănești budou administrativní záležitosti vyřízeny do konce roku 2015 a ČOV bude uvedena do trvalého provozu.

2.4.4. Je provoz ČOV ekonomicky udržitelný?

Náklady na čištění komunálních OV, a tím i cena stočného, jsou závislé na typu technologie, objemu čištěných OV a provozních nákladech provozovatele (především osobní náklady a náklady na elektrickou energii). Pro srovnání byly zjištěny informace o třech různých typech ČOV s různou kapacitou. Přehled tarifů je uveden v následující tabulce (kapacity a investiční náklady jsou uvedeny v kap. 2.3.1).

Lokalita / rok zprovoznění	Typ technologie	Počet připojených domácností	Tarif za stočné (pokrývající provozní náklady)
Goianul Nou/ 2007	Monoblok	90	5 MDL/m ³
Magdacești/ 2015	Monoblok	600 + restaurace, MÚ	8 MDL/m ³
Orhei/ 2015 ¹⁰	Kořenová ČOV + mechanické česle	13 000 + závod na zpracování ovoce, úřady, školy	6 MDL/m ³ pro občany, 20 MDL/m ³ pro podniky
Vulcănești/ 2013	FLEXIDIBLOK s reaktorem SBR	1 300 + úřady, školy, vinný závod	21,7 MDL/m ³ pro občany, 40,4 MDL/m ³ pro podniky

Tab. 5: Srovnání parametrů různých městských ČOV

Porovnání provozních nákladů výše uvedených ČOV je uvedeno v následující tabulce.

Lokalita	Provozní náklady za den na připojenou domácnost
Goianul Nou	3,5 MDL
Magdacești	1,7 MDL
Orhei	1,12 MDL
Vulcănești	1,7 MDL

Tab. 6: Srovnání nákladů městských ČOV

¹⁰ <http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2013/09/18/world-bank-supported-wastewater-treatment-plant-to-provide-improved-sewerage-services-for-orhei-33000-inhabitants>

Z porovnání provozních nákladů vyplývá, že dle skutečných provozních nákladů na 1 m³ patří provoz této technologie do levnější poloviny.

Realizátorem byla zpracována studie pro výpočet tarifů vodného a stočného. Studie obsahuje informace o nákladech provozovatele vodovodní a kanalizační infrastruktury a rozpočet nákladů na provoz ČOV. Náklady uvedené v této studii neobsahují náklady na odpisy.

Na základě již shora zmíněného rozhodnutí zastupitelstva města nezvyšovat tarif vodného (16 MDL/m³) ani stočného (16 MDL/m³) a podle údajů uvedených ve výše zmíněné studii výpočtu tarifů, tato cena nemůže pokrýt současné náklady na provoz vodovodní a kanalizační sítě a MÚ musí provoz dotovat ve výši cca 25 % (dle odhadu starosty). Ředitel VAK k výši vybraných tarifů a nákladů na provoz sdělil:

- Neplatičů úhrad vodného a stočného je cca 10 % všech odběratelů, nicméně problém výběru tarifů je též v kvalitě a počtu instalovaných vodoměrů.
- MÚ souhlasil se snížením počtu zaměstnanců o 12 %, což přispěje ke snížení nákladů.

Pro zajištění optimalizace provozu vodovodu a kanalizace byl v rámci projektu zpracován plán prioritních investic, podle kterého je třeba se zaměřit především na:

- Snížení ztrát vody z vodovodní sítě (v současnosti více než 40 %).
- Odkanalizování domácností připojených na vodovod (připojení dalších platících subjektů, tím navýšení objemu OV přitékajících na ČOV za účelem zvýšení efektivity jejího provozu).
- Zajištění dodávky nezávadné pitné vody po 24 hodin denně.
- Omezení přezaměstnanosti ve VAK Vulčanešti o více než 50 %.
- Posílení ekonomické nezávislosti VAK Vulčanešti.
- Posílení sektoru údržby.

2.5 Dopady

2.5.1 Jaké změny nastaly zavedením technických opatření realizovaných v projektu a jaký byl jejich pravděpodobný důvod?

Hlavní změnou, která nastala po opětovném zprovoznění ČOV, je čištění části OV, které protékají splaškovou kanalizační sítí ve městě Vulčanešti. Část jich totiž vlivem poruch na potrubí do LČS, následně HČS a tím na ČOV nedoteče. Před rekonstrukcí ČOV byly nateklé OV vypouštěny bez čištění do říčky Cahul.

Na splaškovou kanalizaci, a tím i na ČOV, je v současnosti připojeno cca 4000 obyvatel (25 % celkové populace) a 80 % městských objektů. Kvalitu vyčištěné OV, která jsou následně vypouštěna do říčky, lze prokázat analýzami v průběhu zkušebního provozu a aktuální analýzou Státní hydrometeorologické služby (SHÚ).

Datum odběru vzorku	N _{celk} mg/l	P _{celk} mg/l	BSK ₅ mg/l	CHSK mg/l	NL mg/l
Požadavek moldavské legislativy (viz tab. č. 1)	15	2	25	125	90
24.4.2013 ¹	-	-	15	55	4,5
25.7.2013 ²	-	-	18	65	5
1.10.2015 ³	10	2,1	8	90	31

Zdroj: Průběžná zpráva k 31. 7. 2013, příl. 4 Labor. analýzy^{1,2} a protokoly³ SHÚ

Tab. 7: Parametry dosahované kvality čištění OV

Dle vyjádření SHU se 15 km pod výpustí z ČOV na říčce Cahul nachází místo, kde se pravidelně jednou měsíčně monitoruje kvalita vody v říčce. Monitorovací místo je u obce Etulia Noua a dle sdělení SHU monitorování na tomto místě bylo zahájeno v roce 2013 (tj. po uvedení rekonstruované ČOV do provozu). Vzhledem k průtoku říčky může dle sdělení ředitele VAK tvořit přítok vyčištěné OV významnou část toku (zejména v sušším období).

Dle sdělení ředitele VAK lze zlepšení kvality života obyvatel v důsledku rekonstrukce ČOV „cítit“ díky snížení zápachu z ČOV a kolem místa výpusti OV z ČOV do říčky Cahul (před rekonstrukcí tekly přes ČOV do říčky nečištěné splašky).

Obr. 4: Stav říčky Cahul dne 22. 9. 2015

Vyčištěná OV není nijak využita (např. závlahy) a je vypouštěna přímo do říčky.

V důsledku osvětové kampaně byl v jedné základní škole zaveden a na jedné střední škole (Liceiu Doljnenko) rozšířen speciální volitelný předmět o ekologii, včetně vody. V rámci tohoto předmětu byli žáci z několika tříd uvedeného lycea na exkursi na rekonstruované ČOV. Vybrané třídy se zapojily do soutěže k problematice ochrany vod. Dle sdělení učitelek, které se na osvětové kampani podílely, děti soutěž velmi zaujala, mj. díky cenám, které bylo možné vyhrát. Mají zájem soutěž organizovat i v dalších letech, pokud by byla možnost účastnit se další osvětové kampaně. Výsledky dotazníkového šetření mezi zúčastněnými učiteli jsou uvedeny v příloze č. 10 evaluační zprávy.

Dopady na ostatní skupiny obyvatel, které byly osloveny v rámci osvětové kampaně, nelze specifikovat, žádný z dotázaných zástupců MÚ nebo VAK si výraznější změny v chování občanů (např. větší ochota platit za vodné a stočné) ani v počtu obyvatel či firem připojených na kanalizaci nevybavil.

2.6 Průřezové principy

2.6.1 Řádná (demokratická) správa věcí veřejných

MÚ Vulcănești spolupracoval při formulaci i realizaci projektu a poskytl nezbytné údaje potřebné pro přípravu podkladů pro Plán dlouhodobého rozvoje VodoKanal Vulcănești (výstup č. V.2.2). Dle

informace od V. Conei i starosty města byly návrhy jednotlivých částí Plánu dlouhodobého rozvoje VAK představeny a diskutovány se zástupci MÚ i VAK.

Za účelem zajištění rekonstrukce stavební části ČOV, nakonec financované ČRA (díky nezajištěnému spolufinancování ze strany příjemce), bylo vypsáno transparentní veřejné výběrové řízení, jehož vítězem se stala firma Consocivil S.A. Předchozí špatná komunikace nicméně vedla ke zpoždění realizace.

Data od obyvatel pro Studii výpočtu tarifů byla získána pomocí dotazníkového šetření, během kterého bylo osloveno 300 respondentů z řad obyvatel připojených na kanalizační síť.

Zástupci místní hygienické stanice (PHC) a INSPEKCE ŽP se účastnili úvodního a závěrečného veřejného setkání s prezentační projektem.

2.6.2 Zlepšení kvality životního prostředí a klimatu

Positivní vliv na kvalitu životního prostředí je především díky účinnému čištění komunálních OV na úroveň vhodnou pro vypouštění do recipientu. Dle sdělení ředitele VAK je citelným zlepšením též odstranění zápachu na ČOV a v okolí výpusti z ČOV do říčky, a to vzhledem k tomu, že výpust se nachází pouze několik desítek metrů od nejbližší obytné zástavby.

Negativní vliv na životní prostředí, i když nepřímý a poměrně malý, má zvýšená spotřeba elektrické energie na provoz ČOV oproti stavu před rekonstrukcí, přesněji po odstavení původní ČOV mimo provoz. Zdrojem výroby elektrické energie v Moldavsku jsou dominantně fosilní paliva, vytvářející škodlivé emise do ovzduší. Spotřeba energie je při současném nátoku OV na ČOV ≥ 4 kWh/m³ vyčištěné OV. V případě zvýšení objemu čištěných OV na ČOV by sice došlo ke snížení měrné spotřeby elektrické energie při omezeném vlivu na celkový objem energie.

V případě spotřeby elektrické energie, ale v opačném, čili pozitivním vlivu, je třeba připomenout již zmiňovanou úsporu při provozu HČS a LČS. Po instalaci nové technologie tato spotřeba klesla o 80 %.

2.6.3 Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen

Výstupy projektu se týkaly prakticky všech obyvatel města Vulcănești a neznevýhodňovaly žádnou sociální skupinu.

V průběhu projektu se na rekonstrukci stavební části ČOV zapojila místní stavební firma (tzn. muži). Ženy byly jednou z cílových skupin osvětové kampaně vzhledem k tomu, že mezi místními vyučujícími jsou převážně ženy. Byly osloveny jednak prostřednictvím spolupráce s místní hygienickou službou a spoluprací se sedmi školami. Při zapojení žáků do soutěží byl zohledněn rovný přístup dívek i chlapců. Dle informace od realizátora byly pořízeny ceny pro vítězné soutěžící stejně tak pro dívky i chlapce. Evaluační tým si toto ověřil při rozhovorech s učitelkami škol a ředitelem lycea.

2.7 Návazné aktivity

2.7.1 Jaké jsou komerční aktivity realizátorů navazující na projekt?

Místní subdodavatel realizátora, firma Boncom, rozšířil svoje aktivity v Moldavsku na komerční zakázky při rekonstrukci a výstavbě ČOV pro podniky a ČOV pro menší obce, které jsou financovány mj. též z NEF. Reference potřebné pro tuto činnost a dobré jméno firma získala i díky podílu (jako subdodavatel) na realizaci tohoto i obdobných rozvojových projektů.

Vedoucí účastník sdružení, firma Ircon, dále rozvíjí svoje aktivity v oblasti sanitační a odpadového hospodářství a tento projekt jí sloužil jako referenční pro další zakázky v zemích východní Evropy (např. pro další hodnocený projekt rekonstrukce ČOV Cimislia).

2.7.2 Návazná spolupráce

MÚ Vulcănești jedná se zástupci GIZ o možnosti napojení na centrální rozvod pitné vody z města Cahul. Informaci o tomto plánovaném projektu potvrdili i zástupci GIZ s tím, že tento projekt je součástí většího regionálního projektu, jehož hlavním moldavským partnerem je MRR. Zástupci MRR poskytli evaluačnímu týmu plán 16-ti regionálních projektů v oblasti dodávky vody a sanitační. V tomto plánu je mj. popsán projekt pokrývající rozšíření vodovodu do Vulcănești. Cílem projektu je poskytnout přístup k nezávadné pitné vodě 30 000 obyvatelům z 18 vesnic v okrese Cahul a 4 vesnic z okresu Vulcănești. V současné době GIZ s finanční podporou německé a švýcarské vlády realizuje 2 dílčí projekty s cílem modernizace čerpací stanice pitné vody ve městě Cahul a výstavby 7 km hlavního vodovodu a 19,8 km místních rozvodů vody ve vesnicích Lebedenکو, Hutulu a Ursoaia¹¹.

2.8 Vnější prezentace (viditelnost) projektu v partnerské zemi

Viditelnost projektu byla zajištěna několika způsoby:

1. Všechny zprávy, letáky a prezentace vytvořené v rámci projektu nesou logo české rozvojové spolupráce na titulní straně.
2. Cedula umístěná od zahájení projektu na budově ČOV (viz obr. č. 5) s logem české rozvojové spolupráce a informací o zdroji financování.
3. Letáky o projektu (v ruštině) jsou k dispozici na MÚ, při setkáních a seminářích.
4. Tři veřejná setkání při příležitosti zahájení projektu, v průběhu a ukončení, s účastí zástupců MŽP a ZÚ.
5. Soutěže s tematikou ochrana vody na celkem sedmi školách.

Obr. 5: Cedula na budově ČOV

6. Dvě školení s prezentacemi pro zástupce potravinářského průmyslu a zaměstnance 3 čerpacích stanic PHM ve městě.
7. V prodejních čerpacích stanic PHM byly vyvěšeny plakáty s informací o prevenci znečištění a ochraně vod proti znečištění ropnými látkami.

¹¹ Tyto vesnice se nacházejí cca 20 km severně od Vulcănești.

2.9 Sektorový program

2.9.1 Jak byly aktivity projektu vzájemně provázané s aktivitami dalších hodnocených projektů?

Hodnocený projekt spadá, stejně jako druhý hodnocený projekt rekonstrukce ČOV v Cimislia, do oblasti zásobování vodou a sanitace. Provázanost s druhým projektem v oblasti sanitace, který byl zahájen o rok později, je pouze v jedné oblasti – školení pro obsluhu ČOV bylo částečně spojeno se školením pro obsluhu v Cimislia (společné instruktážní školení na ČOV v Oknici).

8 aktivit realizovaných v rámci projektu Vulcănești mělo komplementární efekt na shodné či obdobné aktivity v Cimislia (cca 1/3 projektových aktivit).

Ekonomicky tyto projekty provázané nebyly. Na projektu Cimislia se podílel stejný místní subdodavatel – firma Boncom.

Druhé dva hodnocené projekty se týkaly rekonstrukce odstraňování starých ekologických zátěží. Mezi těmito projekty a projekty z oblasti sanitace nebyla žádná provázanost.

2.9.2 Nakolik měly výsledky hodnocených projektů synergický efekt?

S ohledem na společné školení pro obsluhu ČOV z projektu Cimislia lze konstatovat, že projekt týkající se rekonstrukce ČOV v Cimislia měl přidanou hodnotu pro projekt ve Vulcănești v jedné z třiceti tří projektových aktivit.

Místní subdodavatel (firma Boncom) rozšířila realizaci tohoto projektu své know how a zkušenosti s instalací a monitorováním provozu daného typu zařízení ČOV, které dále využila při rekonstrukci ČOV v Cimislia. V současné době provádí firma Boncom u obou ČOV online monitoring provozních dat a zajišťuje ve spolupráci s firmou TopolWaters s.r.o. záruční servis.

Další hodnocené projekty z oblasti odstraňování starých ekologických zátěží neměly žádný synergický efekt na hodnocený projekt z hlediska míry posílení výsledků a dopadů.

Díky realizovaným projektům a průběžné komunikaci realizátorů, ZÚ a ČRA se zástupci moldavské strany přispěly všechny hodnocené projekty celkově k vyšší viditelnosti a renomé ZRS ČR v Moldavsku.

3 Závěry

Tato kapitola obsahuje stručné závěry k jednotlivým kritériím evaluačních zjištění. Celkové vyhodnocení je uvedeno v tabulce v závěru kapitoly.

3.1 Relevance

- Projekt odpovídá prioritám Koncepce ZRS ČR na období 2010 - 2017 a přispívá k plnění cílů Programu rozvojové spolupráce na období 2006 - 2010.
- Cíle projektu jsou v souladu jak se střednědobými, tak s dlouhodobými cíli „Strategy for Water Supply and Sanitation of Localities in the Republic of Moldova“ na období 2008 - 2025.
- Vytvořené výstupy odpovídají reálným potřebám příjemce - MÚ Vulcănești.
- Výstupy projektu jsou z hlediska rozsahu prací v souladu s cíli ZD.
- Zvolená technologie je relevantní pro místní podmínky, i přesto, že z hlediska současného objemu čištěných OV je předimenzovaná. Je zde tedy dostatečná rezerva pro budoucí rozvoj celé municipality. Z hlediska dosažených parametrů čištění OV je vhodná.

Míra relevance ve vztahu k prioritám ZRS ČR, strategickým dokumentům Moldavska, reálným a aktuálním potřebám moldavských partnerů a ZD je vysoká.

3.2 Efektivnost

- Cíl projektu „Snížení negativního dopadu OV na ŽP“ byl splněn. Pro doložení průkazných dat, v delší časové řadě, je ale doba provozu rekonstruované ČOV poměrně krátká. Navíc v současnosti pracuje v jiném technologickém režimu, než na jaký byla navržena.
- Zvolená technologie čištění OV odpovídá místním požadavkům, nicméně díky velmi nízkému nátoku splaškových vod na ČOV je provoz zatížen vysokou měrnou spotřebou energie na vyčištěnou jednotku OV.
- Stávající poplatky za vodné a stočné (nejen z důvodu zprovoznění ČOV), které nepokrývají provozní náklady na infrastrukturu VAK, dosahují téměř 5 % příjmu čtyřčlenné rodiny. Toto nepřispívá k plnění druhého cíle projektu „Zajištění dlouhodobě udržitelného systému nakládání s OV“.
- Splnění druhého cíle projektu nelze, mj. i s ohledem na dlouhodobou užitnost tohoto typu zařízení, v současné době doložit. Nicméně vlastníci a provozovatel VAK infrastruktury získali v rámci projektu plán dlouhodobého rozvoje VAK, na základě kterého lze ekonomicky a technicky tuto infrastrukturu provozovat a dále rozvíjet. Provozovatel VAK uplatňuje některá doporučení z navrženého plánu.
- K dosažení cíle přispěla také realizovaná osvětová kampaň, v jejímž rámci bylo osloveno cca 20 % populace Vulcănești. Cíl však byl oslovit 75 % a zatím neexistují indikace změny chování resp. zvýšeného povědomí.

Míru efektivnosti lze s ohledem na splnění prvního cíle projektu a přispění k plnění druhého cíle projektu hodnotit jako spíše vysokou i s ohledem na nízké využití instalované kapacity ČOV, a nenaplnění indikátoru osvěty.

3.3 Efektivita

- Investiční náklady jsou v porovnání s náklady na jiné ČOV nejvyšší na 1 m³ vyčištěné OV dle instalované kapacity (14 000 MDL/m³), reálně využitá kapacita je však řádově nižší, a je nejisté, zda bude předimenzovaná kapacita využita. Pak by bylo srovnávání měrných

investičních nákladů irelevantní. Investiční náklady na připojenou domácnost jsou mírně pod průměrem. Provozní náklady instalované technologie na připojenou domácnost jsou srovnatelné s náklady na jiné typy ČOV.

- Harmonogram projektu byl prodloužen o 8 měsíců z důvodu nesplnění kofinancování příjemcem a špatné komunikace tohoto problému. Všechny výstupy byly dokončeny v souladu s prodlouženým harmonogramem, nebyly však naplněny všechny indikátory.
- Původní rozpočet projektu ve výši 18,24 mil. Kč byl navýšen o 2,14 mil. Kč. Navýšení financování projektu bylo zapotřebí pro úspěšnou realizaci projektových aktivit spojených s rekonstrukcí ČOV. Celý projekt byl hrazen ze ZRS ČR. Finance přidělené ze ZRS byly dle dostupných podkladů použity v souladu se schváleným (navýšeným) rozpočtem.
- Řízení i monitorování projektu bylo dostačující s ohledem na požadované výstupy. Nicméně z hlediska průkaznosti je elektronická komunikace ČRA týkající se schvalování a akceptace zpráv z průběhu projektu nedostatečná.
- Matice logického rámce byla zpracována podrobně s drobnými nedostatky, v průběhu projektu nebyla aktualizována, ani využívána při průběžném monitoringu.

Míra efektivity je s ohledem na využití instalované kapacity (investici), problémy se spolufinancováním a souvisejícím navýšením rozpočtu ZRS a prodloužením projektu hodnocena jako spíše nízká.

3.4 Udržitelnost

- Udržitelnost byla v rámci projektu podpořena pomocí spolupráce a průběžné komunikace s projektovými partnery, ale i přesto MÚ nedostal svým závazkům z MoU.
- Z hlediska pokračování provozu ČOV a systému kanalizace byly vypracovány podpůrné dokumenty pro obsluhu a tato byla proškolená; nainstalován byl systém ASŘ, který umožňuje online monitoring provozu ČOV odbornou firmou. Nicméně rekonstruovaná ČOV nebyla dosud uvedena do trvalého provozu.
- Projektové výstupy jsou v souladu s moldavskou legislativou.
- Pro podporu provozu ČOV a ČS, ale i celého systému splaškové kanalizace a celkového rozvoje VAK Vulcănești, byly zpracovány a příjemci předány dokumenty: Plán dlouhodobého rozvoje VAK, Program prioritních investic a Strategie nakládání s OV. Nicméně jejich využitelnost je dosud spíše nízká.
- K dlouhodobé udržitelnosti přispěla osvětová kampaň mezi obyvateli města Vulcănești.

Míra udržitelnosti je hodnocena jako spíše nízká. Důvodem je neuvedení ČOV do trvalého provozu, nejasné zdroje financování provozu systému VAK (nedostatečné příjmy z poplatků) a pomalé zavádění navržených opatření v plánu rozvoje VAK.

3.5 Dopady

- Hlavním dopadem je čištění všech OV, které protékají splaškovou kanalizační sítí ve Vulcănești na ČOV
- Vedlejším efektem je odstranění zápachu v okolí výtoku, kterým před realizací projektu odtékala nečištěná OV do říčky.
- V důsledku osvětové kampaně na školách byla ve dvou školách rozšířena výuka předmětu zaměřeného na ekologii.

Dopady jsou hodnoceny jako vysoké vzhledem k dobré kvalitě vody vypouštěné z ČOV a velice pozitivnímu ohlasu na osvětovou kampaň na školách.

3.6 Průřezové principy

- Kritérium řádné správy věcí veřejných je díky úzké spolupráci s MÚ Vulcănești, VAK Vulcănești a díky informování obyvatel prostřednictvím osvětové kampaně hodnoceno pozitivně, a to i přes problémy se zajištěním financování či přenosem informací. **Celkově lze hodnotit míru naplnění tohoto kritéria jako spíše vysokou.**
- Zlepšení kvality životního prostředí lze hodnotit velice pozitivně díky významnému snížení znečištění OV vypouštěných do říčky Cahul. **Celkově lze hodnotit míru naplnění tohoto kritéria jako vysokou.**
- Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen – projektové aktivity měly pozitivní dopad na všechny obyvatele, především na žáky, kteří se aktivně účastnili osvětové kampaně; nezvýhodňoval žádnou sociální skupinu. **Celkově lze hodnotit míru naplnění tohoto kritéria jako spíše vysokou.**

3.7 Návazné aktivity

- Vedoucí účastník sdružení, firma Ircon, dále rozvíjí svoje aktivity v oblasti sanitace a odpadového hospodářství v rámci ZRS ČR a tento projekt jí sloužil jako referenční (např. pro další hodnocený projekt rekonstrukce ČOV Cimislia). Nebyly identifikovány žádné přímé návazné komerční aktivity realizátora v Moldavsku.
- Místní subdodavatel, firma Boncom, díky spolupráci na tomto rozvojovém projektu při rekonstrukci ČOV, rozšířil svoje aktivity v Moldavsku i na komerční zakázky v této oblasti.
- Potenciální navazující aktivitou je regionální projekt GIZ týkající se modernizace a rozšíření vodovodu v okresech Cahul a Vulcănești.

Míra naplnění kritéria návazných aktivit je hodnocena jako spíše vysoká s ohledem na komerční návaznosti firmy Boncom a potenciální projekty GIZ v oblasti rozšíření vodovodu.

3.8 Vnější prezentace projektu v partnerské zemi

- Viditelnost projektu byla zajištěna pomocí informačních cedulí, plakátů, letáků, výukových materiálů pro školy, prezentací v rámci seminářů, logem české rozvojové spolupráce na všech zprávách, a též prezentací projektů v moldavské televizi.

Celkově lze hodnotit míru naplnění tohoto kritéria jako vysokou.

3.9 Sektorový program

- Jedna projektová aktivita byla vzájemně provázána s projektem rekonstrukce ČOV v Cimislia.
- Subdodavatel (firma Boncom) rozšířil realizací tohoto projektu své know-how a zkušenosti s instalací a monitorováním provozu daného typu zařízení ČOV, které dále využil při rekonstrukci ČOV v Cimislia.
- 8 aktivit realizovaných v rámci projektu Vulcănești mělo komplementární efekt na shodné či obdobné aktivity v Cimislia (cca 1/3 projektových aktivit).
- Výsledky obou hodnocených projektů v oblasti sanitace měly vzájemně mírný synergický efekt, **míru naplnění kritéria synergického efektu lze hodnotit jako spíše nízkou.**

Míru vzájemné provázanosti s aktivitami dalších hodnocených projektů lze hodnotit jako spíše nízkou, vzhledem k propojení s jedním ze tří dalších hodnocených projektů.

3.10 Souhrnné hodnocení

Evaluační kritérium		Míra naplnění
Relevance		Vysoká
Efektivnost		Spíše vysoká
Efektivita		Spíše nízká
Udržitelnost		Spíše nízká
Dopady		Vysoká
Průřezové principy	Řádná správa věcí veřejných	Spíše vysoká
	Zlepšení kvality životního prostředí a klimatu	Vysoká
	Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen	Spíše vysoká
Návazné aktivity		Spíše vysoká
Vnější prezentace v partnerské zemi		Vysoká
Sektorový program	Vzájemná provázanost s aktivitami dalších hodnocených projektů	Spíše nízká
	Synergický efekt hodnocených projektů	Spíše nízká

4 Doporučení

Pro městský úřad

- Pokračovat v přípravě projektu na výstavbu a rekonstrukci vodovodní infrastruktury.
- V krátkodobém časovém horizontu aktualizovat všechny navrhované plány, především kalkulaci vodného a stočného, tzn. náklady na provoz vodovodní a kanalizační infrastruktury přiblížit výnosům (výběr poplatků).
- Pro optimalizaci Plánu dlouhodobého rozvoje VAK ověřit vlastnictví pozemků, na kterých leží a kde výhledově bude ležet stoková síť splaškové kanalizace.
- Zajištění transparentního prostředí mezi vlastníkem, resp. provozovatelem infrastruktury a spotřebiteli, zvláště s ohledem na finanční toky.

Pro VodoKanal Vulčanešti

- S ohledem na nízký nátok odpadních vod na ČOV a tedy vysokou energetickou náročnost na měrnou jednotku upravit provoz ČOV ze dvou na pouze jeden SBR reaktor (ve spolupráci s realizátorem).
- Pravidelně vyhodnocovat funkce ČOV z hlediska hodnot na výstupu z ČOV (provádění analýz v nezávislé laboratoři alespoň 4x za rok) a měrnou spotřebu energie.
- Zajistit stabilní monitoring/supervizi pro případné zásahy do provozu ČOV a ČS (např. smlouvou s firmou Boncom).
- Provést kamerovou prohlídku stok splaškové kanalizace (vč. šachet) s cílem zjištění aktuálního stavu a sestavení plánu provozních oprav.

Pro školy

- Zavedení či rozšíření volitelného předmětu ekologie na dalších základních a středních školách.

Doporučení pro Inspekci ŽP:

- Vytvořit plán pravidelného odběru kontrolních vzorků s tím, aby tyto postihly poměrně velké výkyvy v nátoku OV na ČOV a sezónní výkyvy průtoků v řece.

Doporučení pro MŽP a MRR:

- Koordinovat ve stejných a sousedních okresech aktivity jednotlivých donorů.

Doporučení pro ČRA:

- U obdobných projektů by bylo vhodné zajistit zpracování Studie proveditelnosti jiným subjektem než pozdějším realizátorem vlastního projektu, nebo ji alespoň nechat odborně posoudit ještě před schválením navržené technologie.
- Místo zpracování strategických materiálů pro provoz ČOV pouze realizátorem zapojit do zpracování těchto dokumentů příslušné zástupce příjemce a provozovatele formou koučingu tak, aby byli schopni dokumenty samostatně sestavit a aktualizovat. Např. seznámit zástupce příjemce a provozovatele VAK s metodami kalkulace tarifů, požadavky na vykazování nákladů atd. a motivovat je k sestavení kalkulace, plánu výkaznictví a kontroly nákladů a příjmů.
- Zapojit místního nebo českého externího experta pro odborný monitoring postupu realizace na místě.
- Sestavovat kompletní model teorie změny s konkrétně definovanými cíli a výstupy na základě požadavků identifikačního formuláře a informací z formulační mise, tzn. před zpracování ZD. Tento model by měl mj. identifikovat všechny adekvátní rizika a předpoklady, které budou následně v průběhu projektu sledovány.
- Na základě tohoto modelu pak zpracovat ZD a MoU, čímž se zajistí soulad všech částí ZD.
- Monitoring - v průběžných zprávách vyžadovat vyhodnocování rizik a předpokladů identifikovaných v modelu teorie změny.
- Monitoring - z hlediska průkaznosti procesu monitorování, resp. schválení zpráv a výstupů od realizátora, by bylo vhodné jednotlivé kroky přijetí dokumentu, připomínkování a schvalování zaznamenávat ve speciální aplikaci na administraci projektových dokumentů ČRA. Obdobně je třeba zaznamenávat i další dokumenty např. monitorovací zprávy, hodnocení od externích expertů, komunikaci s partnery projektů, ZÚ a realizátorem.

6.6 Seznam prostudovaných dokumentů a internetové odkazy

Strategické dokumenty:

- Sektorový program rozvojové spolupráce mezi ČR a Moldavskem v sektoru voda a sanitace na období 2015 – 2017
- Koncepce ZRS na období 2010 – 2017
- Program rozvojové spolupráce mezi ČR a Moldavskou republikou na období 2006 – 2010
- Program rozvojové spolupráce s Moldavskem na období 2011 – 2017
- Programme for Water Supply and Sanitation of Localities of Republic of Moldova until 2015
- СТРАТЕГИЯ водоснабжения и санитарии на 2014-2028 годы
- National Development Strategy of the Republic of Moldova 2012 - 2010
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Moldavské republiky o rozvojové spolupráci
- Strategy for Water Supply and Sanitation of localities in the Republic of Moldova 2014 - 2028

Seznam dokumentů k projektu č. 1:

1	Identifikační formulář	16	SP - Koncepce zásobování obyvatel zasažených obcí pitnou vodou 2012
2	MoU	18	přílohy ke SP
3	Smlouva	19	SP- OPATŘENÍ PRO NÁPRAVU ZÁVADNÉHO STAVU KONTAMINOVANÝCH LOKALIT z 30.11.2012
4	přílohy smlouvy		
5	dodatky ke smlouvě + přísl. Přílohy		
6	Zadávací dokumentace		
7	nabídka	20	Analýza rizik 2012 z 31.8.2012
8	Průběžná zpráva z 31.10.2010	21	Monit zprava z 8/2011 od ZU
9	Průběžná zpráva z 30.11.2010	22	dopis MZP ČR, K. Bláha, z 29/6/2011
10	Průběžná zpráva z 29.7.2011/31.7.11?	23	dopis MZP ČR, K. Bláha, z 14/12/2011 - schválení průběžné zprávy ve 2. etapě
11	Průběžná zpráva z 28.11.2011		
12	Průběžná zpráva z 14.9.2012	24	dopis MZP ČR, K. Bláha, z 15/10/2012 - schválení průběžné zprávy za 1/2 2012 a analýzy rizik
13	Závěrečná zpráva 2010 z 31.1.2011		
14	Závěrečná zpráva 2011 z 27.1.2012		
15	Závěrečná zpráva z 27.12.2012		

Seznam dokumentů k projektu č. 2:

1	Identifikační formulář	10	Průběžná zpráva z 15. 8. 2012
2	MoU	11	Průběžná zpráva z 15. 12. 2012, 10 příloh
3	Smlouva	13	Průběžná zpráva z 14. 5. 2013, 6 příloh
4	4 dodatky ke smlouvě	15	Závěrečná zpráva z 30.5.2013, 29 příloh
5	Zadávací dokumentace	17	posouzení prováděcího projektu
6	nabídka	18	posudek průběžné zprávy ke květnu 2013 z 11.7.13
7	Bezpečnostní a realizační projekt (PP)		
8	Roční zpráva za 2011 z 28. 11. 2011, 19 příloh	19	posudek roční zprávy za 2011 z 9.12.11

Seznam dokumentů k projektu č. 3:

1	Identifikační formulář	10	Průběžná zpráva z 1 - 2011 - bez data, přílohy 19x
2	MoU	12	Průběžná zpráva z 2 - 2011 - bez data, přílohy 10x
3	Smlouva + 4 x přílohy	14	Průběžná zpráva z k 1 – 2012, přílohy 10x
5	Zadávací dokumentace	16	Průběžná zpráva z k 31.7. 2013, přílohy 18x
6	Nabídka		
7	Průběžná_zpráva_k_30.listopadu, 3 přílohy	18	roční zpráva 2010, přílohy 8 x
9	doplnění rozpočtu	20	Feasibility Study Vulcanesti_prefinal

21	Roční projektová zpráva Vulcanesti_2011_120109, přílohy 7 x	27	Závěrečná zpráva projektu Vulcanesti final 2013
23	Roční projektová zpráva Vulcanesti_2012_120111, přílohy 7 x	28	vyhodnocení zprávy za 1. pololetí 2012
25	Roční projektová zpráva Vulcanesti_2013_140114, přílohy 6x	29	vyhodnocení zprávy za 2012
		30	vyhodnocení zprávy za 1. pololetí 2013
		31	Zprávy po uvedení do provozu
		32	Rozbory výstupu z ČOV

Seznam dokumentů k projektu č. 4:

1	Identifikační formulář	16	Roční zpráva 2013, přílohy 8x
2	MoU	18	Etapová zpráva za 1. pololetí 2014, přílohy 19x
3	Smlouva + přílohy 4x	20	vyhodnocení zprávy za 2011
5	Dodatky ke smlouvě 4x	21	Odpoved_hodnoceni_121218
6	Zadávací dokumentace	22	Monitorovací zpráva 11/13
7	Nabídka	23	Posouzení roční zprávy z 2/14
8	Roční zpráva 2011, přílohy 4x	24	Vypořádání připomínek k průběžným zprávám/žádost o prodloužení 10/13
10	Etapová zpráva za 1. pololetí 2012, přílohy 11 x	25	Komentář ke zprávám Moldavia z 6/2014
12	Roční zpráva 2012, přílohy 13x	26	Posouzení závěreční zprávy 2014 z 11/2014
14	Průběžná zpráva za 1. pololetí 2013, přílohy 20x	27	Žádost o prodloužení z 19.6.2013

Seznam dokumentů od ZÚ

1. Monitorovací zpráva o realizovaném projektu ZSR 2011 – dekontaminace z 12. 3. 2012
2. Návštěva projektu ZRS – dekontaminace v Marculesti-Lunga z 22. 3. 2012
3. Projekty ZRS v oblasti ŽP v Moldavsku – míra participace ČR, z 4. 5. 2012
4. Seminář české firmy DEKONTA v obci Lunga o projektu české ZRS – odstraňování ropných látek z půdy a podzemní vody, z 17. 9. 2012
5. Cesta zástupců ZÚ Kišiněv do lokalit postižených přítomností pesticidů, z 4. 9. 2012
6. Monitorovací zpráva o realizovaném projektu ZRS 2011 – pesticidy, z 12. 3. 2012
7. Zpráva z realizace českého projektu ZRS – příprava odvozu pesticidů z Moldavska, z 3. 5. 2012
8. Zpráva z monitorovací návštěvy projektu odstraňování pesticidů v Moldavsku, z 20. 5. 2012
9. TIC ZÚ ČR „Zápis z prac. cesty velv+řed ČRA, Cimislia – zahájení provozu ČOV“, 6. 4. 2012
10. TIC ZÚ ČR „Monitor. zpráva z pr. ZRS, ČOV Vulcanesti“, 28. 6. 2012

Další podklady získané na misi

1. HMÚ MD – schéma varování při ekolog. havárii, př. 3 k vyhlášce MŽP č. 19/27. 2. 2014
2. Inspekce MŽP „Rozbor odběru vzorků z ČOV Cimislia“, 20. 5. 2015
3. Soubor výsledků odebraných vzorků z Vulcanesti
4. GIZ „Modernization of local public services in MD – Regional Sector Programme on Water Supply and Sanitation: Development Region Centre“, Sept 2014 (Final vers)
5. GIZ „PP - Modernization of WSS services in Cahul rayon
6. GIZ „PP – Improvement of WSS services in Riscani rayon
7. EPIRB „Prut River Basin – Key water issues“, 2015

6.7 Seznam interview a skupinových diskusí v ČR a itinerář evaluační mise

6.7.1 Seznam interview a skupinových diskusí v ČR

Datum, čas Instituce/organizace, jméno

- 27/7 (14h) Úvodní jednání, MZV, odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci, Dita Villaseca B. Kubíková, Hana Volná
- 3/8 (14h) ČRA, František Zouhar
- 6/8 (13h) Ircon, s.r.o., Libor Novák
- 11/8 (14h) Ircon, s.r.o., Libor Novák
- 17/8 (10h) DEKONTA, a.s., Martin Polák, Jan Vaněk, Ivo Hlásenský
- 17/8 (12h) TopolWater, s.r.o., Jan Topol ml.
- 17/8 (14h) ČRA, Jan Černík
- 24/8 (10h) Referenční skupina

6.7.2 Itinerář evaluační mise

Date	Type	Organisation	Person	Role
7.9.2015	donor	Embassy of CR	Kateřina Šilhánková	Development cooperation diplomat
7.9.2015	sub-contractor	Boncon	Valeriu Conea, Diana Conea	Director, Assistant
7.9.2015	partner	Ministry of Environment, (MoE)	Svetlana Bolocan	Head of Wastes and Chemical management
			Inga Podoroghin	Head of International Collaboration and EU Integration Policy Analysis, Monitoring and Evaluation Dept.
			Elena Creangă	Public relations representative of the Fondul Ecologic National
			Diana Celac	Deputy head of the water department
8.9.2015	partner	POPs sustainable management office	Valentin Plesca	Project manager
			Ion Barbarasa	Deputy project manager
8.9.2015	partner's inspection organisation	MoE, Environmental Inspectorate	Veronika Andronik	Manager of air protection department
			Vadim Stangac	Deputy Director
			Anatoli Burduže	Head of ecological expertise
8.9.2015	other donor	FAO Representation in Moldova	<i>Tudor Robu</i>	Assistant FAO representative
8.9.2015	NGO	<i>PA BIOS</i>	<i>Valentin Chiubotaru</i>	<i>Executive Director</i>
9.9.2015	beneficiary	Municipality Gradinita	Anatolii Vlas Ion	Mayor
9.9.2015		<i>POPs storage place in Gradinita</i>		<i>onsite check</i>
9.9.2015	beneficiary	Municipality of Ciobalaccia	Sergiu Obreja	Mayor
9.9.2015		POPs storage place in Ciobalaccia		<i>onsite check</i>
10.9.2015	other donor	Slovakian Embassy	Peter Tomasek	Development cooperation diplomat
10.9.2015	concerned national authority	Ministry of regional development	Oxana Paierele	Deputy head of International relations and investments division
			Valerian Binzaru	Director of the Directorate for regional development
10.9.2015	other donor	Millennium Challenge Account Moldova (under USAID)	Daniela Petrushevski	Environmental Officer
			Corneliu Busuioc	Social and environmental Director
11.9.2015	other donor	EU delegation	Henno Putnik	Attache, Project manager
11.9.2015	other donor	EBRD	Alexandru Cosovan	Senior banker
Date	Type	Organisation	Person	Role

11.9.2015	other donor	SDC/SCO - Swiss embassy	Matthias Leicht-Miranda	Senior program manager
			Andrei Cantemir	National programme officer
14.9.2015	beneficiary	Municipality of Clocusna	Ruslan Goriacii	Mayor
14.9.2015		POPs storage place in Clocusna		<i>onsite check</i>
15.9.2015	beneficiary	Municipality Lunga	Galina Burduja	Mayor
15.9.2015	beneficiary	Municipality Lunga	Nikolaj Kurkov	Remediation stations operator
15.9.2015	effected organisation	Operator of Marculesti airport	Viktor Sirbu	Safety and environmental technician
15.9.2015		remediation stations and monitoring wells in Lunga, airport Marculesti		<i>onsite check</i>
15.9.2015	local authority effected by project no. 1	Municipality of Marculesti	<i>Virlean Ion</i>	Mayor
15.9.2015	partner's inspection organisation	Enviro Inspectorate regional office in Floresti	Ciorba Vitalii Ion	Environmental inspectorate manager
16.9.2015	other donor	Romanian Embassy	Artur Raducanu	Second secretary, Political section
16.9.2015	concerned national authority	Ministry of Agriculture and Food industry	Veronica Terteza	Deputy head of the department for plant protection and food safety (PPFS)
			Dozor Izina	Officer in the department for PPFS
			Olga Sovencov	Officer in the department for PPFS
			Ilie Codren	Officer in the National agency for food safety
17.9.2015	donor	Embassy of CR	Daniela Dragalin	Development cooperation projects assistant
			Kateřina Šilhánková	Development cooperation diplomat
17.9.2015	sub-contractor	Boncon	Valeriu Conea	Director
17.9.2015	concerned national authority	APELE Moldovei	Victor Bujac	Principal engineer
			Sergiu Rusu	Deputy Director
18.9.2015	other donor	ADA	Constantin Mihailescu	Water and sanitation expert
			Gerhard Schaumberger,	Head of Office
18.9.2015	other donor	GIZ	Dietrich Hahn	Senior International Advisor on local public services
			Anatol Burciu	National advisor for water supply and sanitation
			Valentina Plesca	National senior advisor on local public services
Date	Type	Organisation	Person	Role

18.9.2015	beneficiary of other CZDA project in the sector	State Hydrometeorology Service	Gabriel Gilca	Head of Environmental components monitoring Department
18.9.2015	partner's institute	Environmental Pollution Prevention Office	Tatiana Tugui	Manager
21.9.2015	partner	Municipality of Cimislia	Gheorghe Răileanu	Primar
			Sergiu Vîrlan	Viceprimar
21.9.2015	indirect beneficiary	Faclia srl.	Alexander Stirbet	Construction engineer
			Victor Acalugaritei	Director
21.9.2015	beneficiary	Apa Canal Cimislia	Acalugaritei Victor	Director, I.M."Service Publice Cimislia"
			Andrei Moraru	Sef sectie aprovizionare cu apa si canalizare
21.9.2015		Apa Canal Cimislia WWTP and WW pumping stations		<i>onsite check</i>
21.9.2015	beneficiaries	Liceul Teoretic M. Eminescu, Cimislia	Tamara Tucaleov	Teacher
			Rodica Prisacari	Teacher
		Liceul Teoretic M. Viteazu, Cimislia	Natalia Mihailov	Teacher
		Liceul teoretic I. Creanga, Cimislia	Borodai Larisa	Teacher
		Liceul Teoretic A.Puskin, Cimislia	Slanina Alexandra	Teacher
		Gimnaziu Cimislia	Cotnog Veaceslav	Teacher
22.9.2015	partner	Municipality of Vulcanesti	Petrioglo Victor	Primar
			Cretu Ivan Ivanovic	Vice Primar
22.9.2015	beneficiary	VodoKanal Vulcanesti	Ivan Kulinskij	Director
22.9.2015		VodoKanal Vulcanesti WWTP and WW pumping stations		<i>onsite check</i>

Date	Type	Organisation	Person	Role
22.9.2015	beneficiaries	Liceiu Doljnenko, Vulcanesti	Cerciu Olga	Teacher
			Bozdei Larisa	Director
		Liceul Romin Nr.2, Vulcanesti	Chilimicenco Sergei	Director
		Liceu teoretic I. Creanga, Vulcanesti	Larisa Borodin	Director
		Gimnaziu Nr.3, Vulcanesti	Veacislav Gotnoj	Director
Socolova Aleona	Teacher			
23.9.2015	partner	Ministry of environment	Svetlana Bolocan	Head of Wastes and Chemical management
23.9.2015	concerned national authority	Public health service	Ion Salaru	Deputy Director of environmental health centre
23.9.2015	cooperating organisation	EHGoM	Pancius	Director
24.9.2015	other implementor	WWTP in Goiano Nou		<i>site visit</i>
24.9.2015	other implementor	WWTP in Magdacesti		<i>site visit</i>
24.9.2015	other implementor	WWTP in Orchey		<i>site visit</i>
25.9.2015	<i>multi-stakeholder (final debriefing in Chisinau)</i>	Ministry of Environment	Svetlana Bolocan	Head of Wastes and Chemical management
			Inga Podoroghin	Head of International Collaboration and EU Integration Policy Analysis, Monitoring and Evaluation Dept.
			Diana Celac	Deputy head of the water department
		POPs sustainable management office	Valentin Plesca	Project manager
			Ion Barbarasa	Deputy project manager
		Ministry of regional development	Oxana Paierele	Deputy head of International relations and investments division
			Valerian Binzaru	Director of the Directorate for regional development
Embassy of CR	Daniela Dragalin	Development cooperation projects assistant		
25.9.2015	sub-contractor	Boncon	Valeriu Conea	Director

6.8 *Evaluační matice*

O	PO	Otázky/podotázky	Indikátory	Baseline	Zdroj dat	Metody sběru dat
1. Relevance						
1.1. Relevance projektů ve vztahu ke strategickým programům a plánům (kritérium relevance ve vztahu ke strategickým dokumentům)						
	1.1-1	Do jaké míry byly cíle a výstupy vyhodnocovaných projektů v souladu se Sektorovým programem rozvoje spolupráce mezi ČR a Moldavskem na období 2015-2017 a po roce 2017?	Míra příspěvku k cílům SPRS	ANO	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše
	1.1-2	Do jaké míry projekty Obnova systému nakládání s odpadními vodami ve Vulcanesti a v Cimisia odpovídají prioritám Programme for Water Supply and Sanitation of Localities of Republic of Moldova until 2015 (PWSSL)?	Soulad cílů a výstupů projektů s PWSSL	ANO	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše
	1.1-3	Jak relevantní projekty odpovídají cílům/prioritám Národního implementačního plánu Stockholmské Konvence o POPs	Soulad výstupů projektů s Národního implementačního plánu Stockholmské Konvence o POPs	ANO	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše
1.2. Relevance Sektorového programu rozvoje spolupráce mezi ČR a Moldavskem na období 2015-2017 a dále ve vztahu ke strategickým dokumentům Moldavska (kritérium relevance ve vztahu ke strategickým dokumentům)						
	1.2-1	Do jaké míry reflektuje SPRS cíle/priority Strategie pro sektor vody a sanitační (SsVS) pro období 2014 - 2028?	Soulad cílů a priorit SPRS s SsVS	ANO	SPRS, Strategie pro sektor vody a sanitační (SsVS) pro období 2014 - 2028	Rešerše
	1.2-2	Do jaké míry SPRS zohledňuje cíle/priority Národní rozvojové strategie "Moldova 2020"?	Soulad cílů a priorit SPRS s Národní rozvojovou strategií "Moldova 2020"	ANO	SPRS; Národní rozvojová strategie "Moldova 2020"	Rešerše
	1.2-3	Do jaké míry sektorový program reflektuje priority PWSSL?	Soulad cílů a priorit SPRS-SVS s PWSSL	ANO	SPRS-SVS, PWSSL	Rešerše
1.3. Jak byly rozvojové aktivity vyhodnocených projektů vzájemně provázané ? (kritérium relevance ve vztahu k sektoru)						
	1.3-1	Jak je provázán projekt Sanace lokalit znečištěných ropnými látkami?	Provázanost s dalšími 3 vyhodnocovanými projekty	NE	Sekundární zdroje - zjištění z dalších evaluovaných projektů	Rešerše
	1.3-2	Jak je provázán projekt Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy?	Provázanost s dalšími 3 vyhodnocovanými projekty	NE	Sekundární zdroje - zjištění z dalších evaluovaných projektů	Rešerše
	1.3-3	Jak je provázán projekt Obnova systému nakládání s odpadními vodami Vulcanesti?	Provázanost s dalšími 3 vyhodnocovanými projekty	NE	Sekundární zdroje - zjištění z dalších evaluovaných projektů	Rešerše
	1.3-4	Jak je provázán projekt Obnova systému nakládání s odpadními vodami Cimisia?	Provázanost s dalšími 3 vyhodnocovanými projekty	NE	Sekundární zdroje - zjištění z dalších evaluovaných projektů	Rešerše
1.4. Jak byly rozvojové aktivity vyhodnocených projektů provázané s aktivitami dalších donorů a aktivitami ČRA? (kritérium relevance ve vztahu ke strategickým dokumentům)						
	1.4-1	Jak byl každý z projektů provázán s aktivitami dalších donorů a návazných aktivit ZRS	Míra provázanosti s aktivitami dalších donorů	NE	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše
	1.4-2	Jak byl každý z projektů provázán s návaznými aktivitami ZRS	Míra provázanosti s návaznými aktivitami ČRA/ZRS ČR	NE	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše
1.5. Nakolik měly výsledky hodnocených projektů synergický efekt? (Jakou hodnotu přidal každý projekt druhým projektům?) (Relevance ve vztahu k sektoru)						
	1.5-1	Jakou hodnotu přidal projekt Sanace lokalit znečištěných ropnými látkami?	Míra posílení výsledku a dopadu	NE	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše
	1.5-2	Jakou hodnotu přidal projekt Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy?	Míra posílení výsledku a dopadu	NE	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše

1.5-3 Jakou hodnotu přidal projekt Obnova systému nakládání s odpadními vodami Vulcanesti?	Míra posílení výsledku a dopadu	NE	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše
1.5-4 Jakou hodnotu přidal projekt Obnova systému nakládání s odpadními vodami Cimislia?	Míra posílení výsledku a dopadu	NE	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše

1.6. Do jaké míry byly projekty relevantní ve vztahu k prokázaným potřebám partnerů?

1.6-1 Do jaké míry byly projekty navrženy na základě prokázaných potřeb a priorit partnerů?	Formuláře pro náměty projektů	YES	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše
1.6-2 Do jaké míry jsou výstupy projektů relevantní ve vztahu k současným prioritám partnerů?	Prohlášení partnerů	NE	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše

2. Efektivita

2.1. Jakým způsobem probíhala koordinace a komunikace mezi českými aktéry ZRS?

2.1-1 Jakým způsobem probíhala koordinace a komunikace mezi českými aktéry ZRS?	Efektivní systém komunikace	NE	IRCON, DEKONTA, ZU	Rozhovory
	Efektivní mechanismus koordinace aktérů ZRS	NE	IRCON, DEKONTA, ZU	Rozhovory

2.2. Jakým způsobem probíhala koordinace a komunikace s ostatními donory působícími v dané zemi ve stejném sektoru?

2.2-1 Jakým způsobem probíhala koordinace a komunikace s ostatními donory působícími v daném sektoru?	Koordinační kapacita ZU	NE	ZU	Rozhovory
	Účast realizátorů a ZU na koordinačních setkáních	NE	ZU, IRCON, DEKONTA, Boncom, Topol	Rozhovory
2.2-2 Lze identifikovat příklady dobré praxe?	Příklady dobré praxe	NE	ZU, IRCON, DEKONTA, Boncom, Topol	Případová studie

2.3. Jak probíhala spolupráce realizátorů (včetně místních) s partnerskými institucemi?

2.3-1 Jak probíhala spolupráce realizátorů (včetně místních) s partnerskými institucemi?	Efektivní systém komunikace mezi projektovými partnery	NE	IRCON, DEKONTA, MZV, MC, MV, Boncom, Topol, MGr, MCI, Mci, VAK_C, VAK_V	Rozhovory
--	--	----	---	-----------

3. Efektivnost

3.1. Jaké iniciativy, navazující na projekty, učinily partnerské samosprávy nebo další cílové skupiny?

3.1-1 Kolik formulářů pro námět navazujícího projektu bylo předloženo ZÚ?	Počet podepsaných formulářů pro námět projektů navazujících na realizované projekty	NE	ZU	Rozhovor
3.1-2 Kolik žádostí pro navazující projekty bylo připraveno partnery?	Počet žádostí podaných partnery vyhodnocených projektů na navazující aktivity	NE	Sekundární zdroje MZV, MC, MV, MGr, MCI, Mci, VAK_C, VAK_V	Rozhovory, rešerše
3.1-3 Jaké vlastní iniciativy vzešly z vyhodnocených projektů?	Ověřené příklady iniciativ	NE	Sekundární zdroje MZV, MC, MV, MGr, MCI, Mci, VAK_C, VAK_V	Rozhovory, rešerše

4. Udržitelnost

4.1. Jakým způsobem byla v rámci projektu zajištěna jeho udržitelnost?

4.1-1 Do jaké míry byla klíčová rizika a předpoklady identifikována a monitorována?	Rizika a předpoklady identifikované v projektové dokumentaci	ANO	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše
4.1-2 Do jaké míry se odrazily výsledky monitoringu rizik v plánovaných aktivitách?	Revize aktivit v matici logického rámce	ANO	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše
	Dotázky ke smlouvám	ANO	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše

4.2. Jsou projektové výstupy v souladu s legislativním a normativním rámcem Moldavska?

4.2-1 Do jaké míry jsou výstupy hodnocených projektů v souladu s legislativním rámcem Moldavska?	Míra souladu	NE	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše
--	--------------	----	--	---------

4.3. Jaká je udržitelnost projektu z hlediska vlastnictví projektu příjemcem?

4.3-1 Byl jako součást nabídky vytvořen a v průběhu realizace využíván plán udržitelnosti včetně strategie odchodu?	Plány udržitelnosti v hodnocených projektech	ANO	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše
---	--	-----	--	---------

5. Návazná spolupráce

5.1. Jaké komerční aktivity realizátorů navazují na projekty (včetně subdodavatelů)?

5.1-1 Mají vyhodnocené projekty komerční návaznost pro jejich realizátory?	Příklady komerční návaznosti	NE	IRCON, DEKONTA, Boncom, Topol	Rešerše, rozhovor
--	------------------------------	----	-------------------------------	-------------------

5.2. Návazná spolupráce

5.2-1 Jakým způsobem ČRA zohlednila skutečnosti zjištěné v rámci hodnocených projektů při přípravě návazných aktivit?	Stupeň provázanosti zjištění a návazných aktivit	ANO	Sekundární zdroje - zjištění z evaluovaných projektů	Rešerše
---	--	-----	--	---------

5.3. Jaké jsou jiné návaznosti nad rámec české bilaterální spolupráce (např. zapojení českých organizací do projektů jiných donorů)?

5.3-1 Jaký prostor vytvořila ZRS ČR pro komerční návaznost českých podnikatelů v sektoru voda a sanitační v Moldavsku?	Příklady možnosti komerční návaznosti vně ZRS ČR	NE	ZÚ, MZV ČR, ČRA	Rozhovor
--	--	----	-----------------	----------

6. Poznatky systémového charakteru

6.1. Systémová doporučení

6.1-1 Vyplynávají z výsledků evaluace nějaká systémová doporučení pro úpravu zaměření nebo pro zvýšení efektivnosti dalších rozvojových projektů v Moldavsku nebo v jiných zemích či sektorech?	Seznam systémových doporučení	ANO	Evaluační zpráva	Systémová doporučení vyplývající ze zjištění a závěrů vyhodnocení jednotlivých projektů
---	-------------------------------	-----	------------------	---

7. END

O	PO	Otázky/podotázky	Indikátory	Baseline	Zdroj dat	Metody sběru dat
1. Relevance						
1.1. Relevance projektu ve vztahu ke strategickým programům a plánům						
		1.1-1 Do jaké míry byly cíle a výstupy projektu v souladu s prioritami Programu rozvojové spolupráce (PRS) s Moldavskem, 2006-2010?	Míra konzistence s Programem	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
		1.1-2 Do jaké míry byl projekt v souladu s Konceptí ZRS ČR na 2012-2017?	Míra konzistence s Konceptem	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
		1.1-3 Do jaké míry byl projekt v souladu s MOU podepsaným mezi ZÚ a Moldavskem?	Míra konzistence s MOU	ANO	Sekundární zdroje, ZÚ	Rešerše, rozhovor
		1.1-4 Do jaké míry odpovídá projekt prioritám "Programme for Water Supply and Sanitation of Localities of Republic of Moldova until 2015 (PWSSL)"?	Soulad cílů a výstupů projektů s PWSSL	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
1.2. Kritérium relevance ve vztahu k reálným potřebám						
		1.2-1 Do jaké míry byl projekt navržen na základě prokázaných potřeb a priorit partnerů?	Formulář pro námět projektu Obnova systému nakládání s odpadními vodami Vulcanesti s datem a podpisem MŽP a MV	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše, rozhovor
1.3. Jsou projektové výstupy v souladu s projektovým designem?						
		1.3-1 Jsou aktivity a výstupy projektu konzistentní s plánovanými dopady a efekty?	Míra konzistence mezi LFM a ZZ	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
		1.3-2 Splňuje ČOV návrhové parametry stanovené zadávací dokumentací?	Míra souladu mezi návrhovými parametry a výstupy	NE	Sekundární zdroje, VAKV, ČOV, externí monitor	Rešerše, rozhovor, pozorování
1.4. Je zvolena zvolená technologie relevantní pro místní podmínky?						
		1.4-1 Do jaké míry odpovídá zvolená kapacita prokázaným místním potřebám	Kapacita ČOV ve srovnání s objemem zpracovaných znečištěných vod	ANO	Sekundární zdroje, VAKV, IRCON, ČRA, externí monitor	Rešerše, rozhovor
		1.4-2 Do jaké míry odpovídají celkové náklady provozu zvolené technologie místní platební schopnosti?	Srovnání nákladů s platební schopností (maximum 5% z výdajů rodiny na tarify vody a odpadních vod)	NE	Sekundární zdroje, VAKV, externí monitor, IRCON, ČRA, MV	Rešerše, rozhovor
1.5. Jak byly rozvojové aktivity vyhodnocených projektů provázané s aktivitami ZRS ČR a dalších donorů?						
		1.5-1 Jak byl vyhodnocený projekt provázán s aktivitami podobných projektů realizovaných jinými donory před, během a po jeho realizaci?	Míra provázanosti s aktivitami dalších donorů	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ZÚ, ČRA	Sekundární zdroje, IRCON, ZÚ, ČRA
		1.5-2 Jak byl vyhodnocený projekt provázán s aktivitami podobných projektů (mimo vyhodnocovaných) realizovaných ZRS ČR v Moldavsku před, během a po jeho realizaci?	Míra provázanosti s jinými rozvojovými aktivitami ČRA/ZRS ČR v Moldavsku	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ZÚ, ČRA	Sekundární zdroje, IRCON, ZÚ, ČRA
1.6. Do jaké míry jsou cíle projektu nadále relevantní vzhledem k aktuálním prioritám partnerských subjektů, přímých cílových skupin a programu rozvojové spolupráce mezi Českou republikou a Moldavskem?						
		1.6-1 Jaké jsou možnosti a alternativy pro spolupráci v sektoru Voda a sanitační v Moldavsku?	Sektorový program Moldavsko, voda a sanitační 2015 - 2017 a po 2017	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
			Popis možnosti pro následné intervence v sektoru voda a sanitační	NE	ČRA, ZÚ	Rozhovor

1.6-2 Jaké jsou současné priority beneficentů projektu?	Prohlášení beneficentů	NE	MV, VAKV, obyvatelé	Rozhovor, FS
---	------------------------	----	---------------------	--------------

2. Efektivita

2.1. Do jaké míry byly dosaženy plánované cíle (výstupy) projektu?

2.1-1 Snížení negativního dopadu odpadních vod na životní prostředí a zdraví populace ve městě Vulcănești	Technologická část systému nakládání s odpadními vodami odpovídá smluvním parametrům a plně funkční po zkušebním provozu a záruční lhůtě	ANO	Sekundární zdroje, ČOV, VAKV, MV, MŽP, externí monitor	Rešerše, rozhovor, pozorování
	Ukazatele kvality vody v recipientu: nad a pod výpustí z ČOV	NE	Sekundární zdroje, SES, povodí	Rešerše, rozhovor
2.1-2 Zajištění dlouhodobě udržitelného systému nakládání s odpadními vodami ve městě Vulcănești.	20 proškolených členů personálu ČOV schopných samostatně obsluhovat technologické části systému	NE	Sekundární zdroje, personál	Rešerše, rozhovor (nebo FS) pozorování
	Technické příručky a manuály jsou dostupné a používané personálem ČOV	NE	Sekundární zdroje, personál	Rešerše, rozhovor, pozorování
	Realistický plán dlouhodobého rozvoje VaK Vulcănești odpovídá požadavkům zadávací dokumentace	ANO	Sekundární zdroje, externí monitor, MŽP	Rešerše, rozhovor
	Informační materiály používané při osvětlové kampani	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
	75% obyvatel a žáků má zvýšené povědomí o racionálním nakládání s vodou, cenové politice, rehabilitaci ČOV, hygieně, vodě a sanitaci.	NE	Sekundární zdroje, pedagogové, žáci	Rešerše, kvantitativní šetření

2.2. Vhodnost technického řešení

2.2-1 Do jaké míry odpovídá zvolená kapacita prokázaným místním potřebám?	Kapacita ČOV ve srovnání s objemem zpracovaných znečištěných vod	ANO	Sekundární zdroje, VAKV, IRCON, ČRA, externí monitor	Rešerše, rozhovor
2.2-2 Do jaké míry odpovídají celkové náklady provozu zvolené technologie místní platební schopnosti?	Srovnání nákladů s platební schopností (maximum 5% z výdajů rodiny na vodné a stočné)	NE	Sekundární zdroje, VAKV, externí monitor, IRCON, ČRA, MV	Rešerše, rozhovor
	Studie pro výpočet tarifů vodného a stočného	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
2.2-3 Do jaké míry je přístup a metodika informační kampaně vhodná pro zvýšení povědomí o racionálním nakládání s vodou, cenové politice, rekonstrukci ČOV, o vodě a sanitaci?	Míra do jaké přístup a metodika mohou ovlivnit znalost, postoj a chování	NE	Sekundární zdroje, pedagogové	Rešerše, kvantitativní šetření
2.2-4 Bylo provedeno porovnání účelnosti zvolené technologie ještě před realizací projektu?	Výsledek porovnání	NE	Sekundární zdroje, VAKV, externí monitor, IRCON, ČRA, MV	Rešerše, rozhovor

2.3. Jaké faktory napomohly/bránily dosažení cílů a výstupů projektu?

2.3-1 Jaká byla spolupráce místních úřadů ve Vulcănești?	Míra podpory projektu ze strany MV	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, MV	Rešerše, rozhovor
2.3-2 Jaká byla spolupráce s MŽP?	Míra podpory projektu ze strany MŽP	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, MŽP	Rešerše, rozhovor

2.3-3 Jaké další faktory napomohly dosáhnout cílů a výstupů projektu a jak?	Přehled faktorů, které napomohly dosáhnout cíle a výstupy	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA, ZÚ	Rešerše, rozhovor
2.3-4 Jaké faktory bránily dosažení výstupů a cílů projektu?	Přehled faktorů, které bránily dosažení výstupů a cílů	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA, ZÚ	Rešerše, rozhovor
2.3-5 Jak byly překážky překonány (pokud to bylo možné)?	Popis způsobu překonání překážek	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA	Rešerše, rozhovor

3. Efektivita

3.1. Mohlo být dosaženo stejných výstupů levněji?

3.1-1 Jaké jsou alternativní technologie pro COV se stejnými nebo nižšími provozními náklady?	Porovnání nákladů na dostupné alternativní řešení	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA, ZÚ, externí monitor, ČRA	Rešerše, rozhovor
	Případné odůvodnění vyšších nákladů	NE	Sekundární zdroje, IRCON	Rešerše, rozhovor
3.1-2 Jaké jsou alternativní technologie odpovídající požadované kapacitě?	Porovnání nákladů na dostupné alternativní řešení	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA, ZÚ, externí monitor, ČRA	Rešerše, rozhovor

3.2. Bylo dosaženo plánovaných výstupů v souladu s časovým plánem projektu?

3.2-1 Jaké byly hlavní změny a úpravy časového plánu a z jakých důvodů?	Přehled změn vůči časovému plánu s odůvodněním	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA, ZÚ	Rešerše, rozhovor
3.2-2 Byly plánované výstupy dosaženy v souladu se schváleným časovým plánem?	Dosažení výstupů v souladu se schváleným finálním časovým plánem	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA, ZÚ	Rešerše, rozhovor

3.3. Byly přidělené finance použity v souladu se schváleným rozpočtem?

3.3-1 Odpovídaly výdaje (celkové a po položkách) schválenému rozpočtu?	Smlouva a její dodatky, finanční zprávy	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA, ZÚ	Rešerše, rozhovor
--	---	-----	-----------------------------------	-------------------

3.4. Jak byl projekt řízen a monitorován během plánování a realizace? (Průběžný a finanční monitoring)

3.4-1 Jak byl projekt řízen a monitorován IRCON během plánování a realizace?	Popis řízení a monitorování projektu IRCON	ANO	Sekundární zdroje, IRCON	Rešerše, rozhovor
3.4-2 Jak byl projekt řízen a monitorován ČRA během plánování a realizace?	Popis monitorování projektu ČRA	ANO	Sekundární zdroje, ČRA	Rešerše, rozhovor
3.4-3 Jak byl projekt monitorován ZÚ během plánování a realizace?	Popis monitorování projektu ZÚ	ANO	Sekundární zdroje, ZÚ	Rešerše, rozhovor
3.4-4 Jak byl projekt monitorován MŽP během plánování a realizace?	Popis monitorování projektu MŽP	NE	Sekundární zdroje, MŽP	Rešerše, rozhovor

3.5. Jak vhodně byla zformulována a jak byla využívána matice logického rámce (LFM)?

3.5-1 Je návrh projektu reálný z hlediska stanovených cílů (relevance, efektivita, efektivnosti, udržitelnosti a dopadů)?	Posouzení intervenční logiky vč. analýzy klíčových předpokladů a rizik	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA	Rešerše, rozhovor
3.5-2 Byl LFM aktualizován na základě monitoringu projektu?	Vyhodnocení používání LFM pro monitorování průběhu a rizikových faktorů	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA	Rešerše, rozhovor

4. Udržitelnost

4.1. Jakým způsobem byla v rámci projektu zajištěna jeho udržitelnost?

4.1-1 Do jaké míry byly klíčové rizika a předpoklady identifikovány a monitorovány?	Rizika a předpoklady ("killing assumptions") identifikovány v projektové dokumentaci	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
---	--	-----	-------------------	---------

4.1-2 Do jaké míry se výsledky monitoringu rizik odrazily v realizaci projektu?	Evidence opatření na snížení rizik	NE	Sekundární zdroje	Rešerše
	Revize aktivit v matici logického rámce	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
	Dodatky ke smlouvám	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše

4.2. Jaká je udržitelnost projektu z hlediska vlastnictví projektu příjemcem?

4.2-1 Byl jako součást nabídky vytvořen a v průběhu realizace využíván plán udržitelnosti včetně strategie odchodu?	Plán udržitelnosti a strategie odchodu formálně odsouhlasen příjemcem: před, během nebo po dokončení projektu	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA	Rešerše, rozhovor
	Realizace plánu a strategie	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA	Rešerše, rozhovor
4.2-2 Co konkrétně převzali z projektové praxe místní partneři (metodiky, postupy, evidenci, atd.)?	Předávací protokoly, zaškolení místní obsluhy, monitorovací systém	NE	Sekundární zdroje, IRCON, VAKV, MV, MŽP	Rešerše, rozhovor
4.2-3 Byla místní samospráva/organizace, zodpovědná za převzetí a provozování výstupů projektů, připravena na převzetí a zajištění fungování výstupů?	Vyjádření MV o míře finanční, právní, technické a organizační připravenosti	NE	Sekundární zdroje, IRCON, MV	Rešerše, rozhovor, pozorování
4.2-4 Do jaké míry pracuje vyškolený personál na svých pozicích?	Prohlášení VAKVe a personálu	NE	VAKV, personál	Rozhovor (nebo FS), pozorování
4.2-5 Existuje možnost konzultací s experty?	Vyjádření obsluhy sanačních stanic a IRCON	NE	IRCON, VAKV	Rozhovor

4.3. Jsou projektové výstupy v souladu s legislativním a normativním rámcem Moldavska?

4.3-1 Do jaké míry jsou výstupy hodnoceného projektu v souladu s legislativním rámcem Moldavska?	Míra souladu s normativy	NE	Sekundární zdroje, IRCON, externí monitor	Rešerše, rozhovor,
--	--------------------------	----	---	--------------------

4.4. Je ČOV ekonomicky udržitelná?

4.4-1 Byl zformulován business plán?	Business plán	NE	Sekundární zdroje, IRCON, VAKV	Rešerše, rozhovor
4.4-2 Existuje kalkulace nákladů na provoz a údržbu pro tento a následující rok založena na dosavadních výdajích?	Roční položkové rozpočty	NE	Sekundární zdroje, IRCON, VAKV	Rešerše, rozhovor
4.4-3 Jsou investiční a provozní náklady pokryty?	Kalkulace tarifu založena na návratnosti nákladů	NE	Sekundární zdroje, IRCON, VAKV	Rešerše, rozhovor
	Úroveň platby tarifu, deficit	NE	Sekundární zdroje, MV, VAKV	Rešerše, rozhovor
	Schválené subvence	NE	MV, VAKV, MŽP	Rozhovor
	Opatření pro domácnosti kde platby za vodné a stočné překračují 5% z celkových výdajů	NE	MV, MŽP	Rozhovor

4.5. Jaké další faktory ovlivňují udržitelnost?

4.5-1 Jaké další faktory ovlivňují udržitelnost?	Prohlášení zúčastněných stran	NE	MŽP, MV, VAKV, externí monitor, IRCON, ZU, ČRA	Rozhovor
--	-------------------------------	----	--	----------

5. Dopady

5.1. Jaké změny nastaly zavedením technických opatření realizovaných projektu a jaký byl jejich pravděpodobný důvod?

5.1-1 Kolik obyvatel resp. podniků má funkční připojení na ČOV v důsledku projektu?	Rozdíl mezi připojeními před začátkem projektu a po jeho ukončení	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, VAKV	Rešerše, rozhovor
5.1-2 Lze dokumentovat snížení znečištění ve Vulcanesci?	Evidence z monitorování	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, VAKV, externí monitor, povodí, MŽP	Rešerše, rozhovor

5.1-3 Je vyčištěná voda používána pro zemědělské účely?	Plocha zavlažovaná vodou z ČOV	NE	MV, plocha	Rozhovor, pozorování
5.1-4 Jaká je míra zlepšení kvality života obyvatel v důsledku rekonstrukce ČOV?	Specifické příklady změn během posledních dvou let	NE	MV, obyvatelé	Rozhovor FS, pozorování
5.1-5 Jaké změny nastaly v důsledku osvětové kampaně?	Školy, školky a gymnázia zařadily výuku o vodě a sanitaci do programu	NE	MV, pedagogové	Rozhovor, kvantitativní šetření
	Billboard slouží své funkci	NE	Billboard	Pozorování

5.2. Jaké další změny (plánované nebo neplánované) mohou být přičítány projektu?

5.2-1 Jaké jiné změny nastaly v důsledku projektu?	Popis změn s konkrétními příklady	NE	IRCON, MŽP, MV, VAKV, pedagogové	Rozhovor, kvantitativní šetření
--	-----------------------------------	----	----------------------------------	---------------------------------

6. Průřezové principy ZRS ČR

6.1. řádná (demokratická) správa věcí veřejných

6.1-1 Jak bylo MŽP zapojeno do plánování a formulace zadání projektu?	Způsob zapojení partnerů do formulace zadání projektu	NE	Sekundární zdroje, CRA, ZÚ	Rešerše, rozhovor
6.1-2 Jak byl místní úřad Vulcanesci zapojen do plánování a implementace projektu?	Způsob zapojení partnerů do implementace projektu	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ZÚ, MV	Rešerše, rozhovor
6.1-3 Jak byly obyvatelé obce Vulcanesci a MŽP informováni o záměru, plánu a realizace projektu?	Formy informování partnerů o projektu	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ZÚ, MV, MŽP	Rešerše, rozhovor

6.2. Zlepšení kvality životního prostředí a klimatu

6.2-1 Do jaké míry přispěl projekt ke zlepšení kvality jednotlivých složek životního prostředí?	Zlepšení kvality vody, půdy a ovzduší	NE	Sekundární zdroje, IRCON, MŽP, externí monitor	Rešerše, rozhovor
6.2-2 Jak projekt minimalizoval a zmírnil negativní dopady na životní prostředí?	Popis opatření ke zmírnění negativních dopadů	NE	Sekundární zdroje, IRCON, MŽP, externí monitor	Rešerše, rozhovor

6.3. Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen

6.3-1 Jak zohlednil projekt rovnost mužů a žen?	% žen a mužů zapojených do projektu	NE	Sekundární zdroje, IRCON	Rešerše, rozhovor
	% žen a mužů vyškolených projektem	NE	Sekundární zdroje, IRCON	Rešerše, rozhovor
6.3-2 Byly v rámci projektu podpořeny sociálně znevýhodněné skupiny?	Výskyt sociálně znevýhodněných skupin v lokalitách projektů	NE	Sekundární zdroje, IRCON, MV	Rešerše, rozhovor
6.3-3 Byla zajištěna bezpečnost provozu ČOV?	Opatření k zajištění bezpečnosti	NE	Sekundární zdroje, IRCON, VAKV, externí monitor	Rešerše, rozhovor, pozorování

7. Vnější prezentace (vizibilita) v partnerské zemi

7.1. 7.1. Vizibilita projektu a ZRS ČR?

7.1-1 Jak byla zajištěna vizibilita a informovanost o projektu a ZRS ČR?	Informační cedule, označení zařízení, internet, reportáže v médiích, publikace, letáky, náklady na vizibilitu	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, MV, ZÚ	Rešerše, rozhovor, pozorování
--	---	-----	----------------------------------	-------------------------------

8. Sektorový program

8.1. Jak byl projekt provázán s dalšími vyhodnocovanými projekty? (kritérium relevance ve vztahu k sektoru)

8.1-1 Jak je projekt provázán s projektem Sanace lokalit znečištěných ropnými látkami?	Míra provázanosti	NE	Sekundární zdroje, ZÚ, IRCON, DEKONTA, CRA, MŽP	Rešerše, rozhovor
--	-------------------	----	---	-------------------

8.1-2 Jak je projekt provázán s projektem Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy?	Míra provázanosti	NE	Sekundární zdroje, ZÚ, IRCON, DEKONTA, ČRA, MŽP	Rešerše, rozhovor
8.1-3 Jak je projekt provázán s projektem Obnova systému nakládání s odpadními vodami Cimisia?	Míra provázanosti	NE	Sekundární zdroje, ZÚ, IRCON, ČRA, MŽP	Rešerše, rozhovor
8.2. Nolik měly výsledky hodnocených projektů synergický efekt?				
8.2-1 Jakou hodnotu přidal vyhodnocovanému projektu projekt Sanace lokalit znečištěných ropnými látkami?	Míra posílení výsledku a dopadu	NE	Sekundární zdroje, ZÚ, DEKONTA, ČRA, MŽP	Rešerše, rozhovor
8.2-2 Jakou hodnotu přidal vyhodnocovanému projektu projekt Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy?	Míra posílení výsledku a dopadu	NE	Sekundární zdroje, ZÚ, DEKONTA, ČRA, MŽP	Rešerše, rozhovor
8.2-3 Jakou hodnotu přidal vyhodnocovanému projektu projekt Obnova systému nakládání s odpadními vodami Cimisia?	Míra posílení výsledku a dopadu	NE	Sekundární zdroje, ZÚ, IRCON, ČRA, MŽP	Rešerše, rozhovor
8.3. Jaké jsou komerční aktivity realizátorů navazující na projekt (včetně subdodavatelů)?				
8.3-1 Má vyhodnocený projekt komerční návaznost pro jejich realizátory?	Příklady komerční návaznosti	NE	IRCON, Boncom, Topol, ČRA, ZU	Rozhovor
8.4. Návazná spolupráce				
8.4-1 Jakým způsobem ČRA zohlednila skutečnosti zjištěné v rámci hodnoceného projektu při přípravě návazných aktivit?	Stupeň provázanosti zjištění a návazných aktivit	ANO	Sekundární zdroje, ČRA	Rešerše, rozhovor
9. END				

O	PO	Otázky/podotázky	Indikátory	Baseline	Zdroj dat	Metody sběru dat
1. Relevance						
1.1. Relevance projektu ve vztahu ke strategickým programům a plánům						
		1.1-2 Do jaké míry jsou cíle projektu relevantní vzhledem k aktuálním prioritám programu RS Moldavsko 2011 - 2017?	Míra konzistence s Programem	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
		1.1-3 Do jaké míry byl projekt v souladu s Konceptí ZRS ČR na 2012-2017?	Míra konzistence s Konceptem	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
		1.1-4 Do jaké míry byl projekt v souladu s MOU podepsaným mezi ZÚ a Moldavskem?	Míra konzistence s MOU	ANO	Sekundární zdroje, ZÚ	Rešerše, rozhovor
		1.1-5 Do jaké míry odpovídá projekt prioritám "Programme for Water Supply and Sanitation of Localities of Republic of Moldova until 2015 (PWSSL)"?	Soulad cílů a výstupů projektů s PWSSL	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
1.2. Kritérium relevance ve vztahu k reálným potřebám						
		1.2-1 Do jaké míry byl projekt navržen na základě prokázaných potřeb a priorit partnerů?	Formulář pro námět projektu Obnova systému nakládání s odpadními vodami Cimisia s datem a podpisem MŽP a MC	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše, rozhovor
1.3. Jsou projektové výstupy v souladu s projektovým designem?						
		1.3-1 Jsou aktivity a výstupy projektu konzistentní s plánovanými dopady a efekty?	Míra konzistence mezi LFM a ZZ	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
		1.3-2 Splňuje ČOV návrhové parametry stanovené zadávací dokumentací?	Míra souladu mezi návrhovými parametry a výstupy	NE	Sekundární zdroje, VAKC, ČOV, externí monitor	Rešerše, rozhovor, pozorování
1.4. Je zvolena zvolená technologie relevantní pro místní podmínky?						
		1.4-1 Do jaké míry odpovídá zvolená kapacita prokázaným místním potřebám	Kapacita ČOV ve srovnání s objemem zpracovaných znečištěných vod	ANO	Sekundární zdroje, VAKC, IRCON, ČRA, externí monitor	Rešerše, rozhovor
		1.4-2 Do jaké míry odpovídají celkové náklady provozu zvolené technologie místní platební schopnosti?	Srovnání nákladů s platební schopností (maximum 5% z výdajů rodiny na tarify vody a odpadových vod)	NE	Sekundární zdroje, VAKC, externí monitor, IRCON, ČRA, MC	Rešerše, rozhovor
1.5. Jak byly rozvojové aktivity vyhodnocených projektů provázané s aktivitami ZRS ČR a dalších donorů?						
		1.5-1 Jak byl vyhodnocený projekt provázán s aktivitami podobných projektů realizovaných jinými donory před, během a po jeho realizaci?	Míra provázanosti s aktivitami dalších donorů	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ZÚ, ČRA	Sekundární zdroje, IRCON, ZÚ, ČRA
		1.5-2 Jak byl vyhodnocený projekt provázán s aktivitami podobných projektů (mimo vyhodnocovaných) realizovaných ZRS ČR v Moldavsku před, během a po jeho realizaci?	Míra provázanosti s jinými rozvojovými aktivitami ČRA/ZRS ČR v Moldavsku	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ZÚ, ČRA	Sekundární zdroje, IRCON, ZÚ, ČRA
1.6. Do jaké míry jsou cíle projektu nadále relevantní vzhledem k aktuálním prioritám partnerských subjektů, přímých cílových skupin a programu rozvojové spolupráce mezi Českou republikou a Moldavskem?						
		1.6-1 Jaké jsou možnosti a alternativy pro spolupráci v sektoru Voda a sanitace v Moldavsku?	Sektorový program Moldavsko, voda a sanitace 2015 - 2017 a po 2017	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
			Popis možnosti pro následné intervence v sektoru voda a sanitace	NE	ČRA, ZÚ	Rozhovor

1.6-2 Jaké jsou současné priority beneficentů projektu?	Prohlášení beneficentů	NE	MC, VAKC, obyvatelé	Rozhovor, FS
---	------------------------	----	---------------------	--------------

2. Efektivita

2.1. Do jaké míry byly dosaženy plánované cíle (výstupy) projektu?

2.1-1 Snížení negativního dopadu odpadních vod na životní prostředí a zdraví populace ve městě Vulcānesti	Technologická část systému nakládání s odpadními vodami odpovídá smluvním parametrům a plně funkční po zkušebním provozu a záruční lhůtě	ANO	Sekundární zdroje, ČOV, VAKC, MC, MŽP, externí monitor	Rešerše, rozhovor, pozorování
	Ukazatele kvality vody v recipientu: nad a pod výpustí z ČOV	NE	Sekundární zdroje, SES, povodí	Rešerše, rozhovor
2.1-2 Zajištění dlouhodobě udržitelného systému nakládání s odpadními vodami ve městě Vulcānesti.	20 proškolených členů personálu ČOV schopných samostatně obsluhovat technologické části systému	NE	Sekundární zdroje, personál	Rešerše, rozhovor (nebo FS) pozorování
	Technické příručky a manuály jsou dostupné a používány personálem ČOV	NE	Sekundární zdroje, personál	Rešerše, rozhovor, pozorování
	Realistický plán dlouhodobého rozvoje VaK Vulcānesti odpovídá požadavkům zadávací dokumentace	ANO	Sekundární zdroje, externí monitor, MŽP	Rešerše, rozhovor
	Informační materiály používané při osvětové kampani	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
	75% obyvatel a žáků má zvýšené povědomí o racionálním nakládání s vodou, cenové politice, rehabilitaci ČOV, hygieně, vodě a sanitaci.	NE	Sekundární zdroje, pedagogové, žáci	Rešerše, kvantitativní šetření

2.2. Vhodnost technického řešení

2.2-1 Do jaké míry odpovídá zvolená kapacita prokázaným místním potřebám?	Kapacita ČOV ve srovnání s objemem zpracovaných znečištěných vod	ANO	Sekundární zdroje, VAKC, IRCON, ČRA, externí monitor	Rešerše, rozhovor
2.2-2 Do jaké míry odpovídají celkové náklady provozu zvolené technologie místní platební schopnosti?	Srovnání nákladů s platební schopností (maximum 5% z výdajů rodiny na vodné a stočné)	NE	Sekundární zdroje, VAKC, externí monitor, IRCON, ČRA, MC	Rešerše, rozhovor
	Studie pro výpočet tarifů vodného a stočného	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
2.2-3 Do jaké míry je přístup a metodika informační kampaně vhodná pro zvýšení povědomí o racionálním nakládání s vodou, cenové politice, rekonstrukci ČOV, o vodě a sanitaci?	Míra do jaké přístup a metodika mohou ovlivnit znalost, postoj a chování	NE	Sekundární zdroje, pedagogové	Rešerše, kvantitativní šetření
2.2-4 Bylo provedeno porovnání účelosti zvolené technologie ještě před realizací projektu?	Výsledek porovnání	NE	Sekundární zdroje, VAKC, externí monitor, IRCON, ČRA, MC	Rešerše, rozhovor

2.3. Jaké faktory napomohly/bránily dosažení cílů a výstupů projektu?

2.3-1 Jaká byla spolupráce místních úřadů ve Cimisliá?	Míra podpory projektu ze strany MC	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, MC	Rešerše, rozhovor
2.3-2 Jaká byla spolupráce s MŽP?	Míra podpory projektu ze strany MŽP	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, MŽP	Rešerše, rozhovor
2.3-3 Jaké další faktory napomohly dosáhnout cílů a výstupů projektu a jak?	Přehled faktorů, které napomohly dosáhnout cíle a výstupy	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA, ZÚ	Rešerše, rozhovor

2.3-4 Jaké faktory bránily dosažení výstupů a cílů projektu?	Přehled faktorů, které bránily dosažení výstupů a cílů	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA, ZÚ	Rešerše, rozhovor
2.3-5 Jak byly překážky překonány (pokud to bylo možné)?	Popis způsobu překonání překážek	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA	Rešerše, rozhovor

3. Efektivita

3.1. Mohlo být dosaženo stejných výstupů levněji?

3.1-1 Jaké jsou alternativní technologie pro ČOV se stejnými nebo nižšími provozními náklady?	Porovnání nákladů na dostupné alternativní řešení	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA, ZÚ, externí monitor, ČRA	Rešerše, rozhovor
	Případné odůvodnění vyšších nákladů	NE	Sekundární zdroje, IRCON	Rešerše, rozhovor
3.1-2 Jaké jsou alternativní technologie odpovídající požadované kapacitě?	Porovnání nákladů na dostupné alternativní řešení	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA, ZÚ, externí monitor, ČRA	Rešerše, rozhovor

3.2. Bylo dosaženo plánovaných výstupů v souladu s časovým plánem projektu?

3.2-1 Jaké byly hlavní změny a úpravy časového plánu a z jakých důvodů?	Přehled změn vůči časovému plánu s odůvodněním	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA, ZÚ	Rešerše, rozhovor
3.2-2 Byly plánované výstupy dosaženy v souladu se schváleným časovým plánem?	Dosažení výstupů v souladu se schváleným finálním časovým plánem	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA, ZÚ	Rešerše, rozhovor

3.3. Byly přidělené finance použity v souladu se schváleným rozpočtem?

3.3-1 Odpovídaly výdaje (celkově a po položkách) schválenému rozpočtu?	Smlouva a její dodatky, finanční zprávy	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA, ZÚ	Rešerše, rozhovor
--	---	-----	-----------------------------------	-------------------

3.4. Jak byl projekt řízen a monitorován během plánování a realizace? (Průběžný a finanční monitoring)

3.4-1 Jak byl projekt řízen a monitorován IRCON během plánování a realizace?	Popis řízení a monitorování projektu IRCON	ANO	Sekundární zdroje, IRCON	Rešerše, rozhovor
3.4-2 Jak byl projekt řízen a monitorován ČRA během plánování a realizace?	Popis monitorování projektu ČRA	ANO	Sekundární zdroje, ČRA	Rešerše, rozhovor
3.4-3 Jak byl projekt monitorován ZÚ během plánování a realizace?	Popis monitorování projektu ZÚ	ANO	Sekundární zdroje, ZÚ	Rešerše, rozhovor
3.4-4 Jak byl projekt monitorován MŽP během plánování a realizace?	Popis monitorování projektu MŽP	NE	Sekundární zdroje, MŽP	Rešerše, rozhovor

3.5. Jak vhodně byla zformulována a jak byla využívána matice logického rámce (LFM)?

3.5-1 Je návrh projektu reálný z hlediska stanovených cílů (relevance, efektivita, efektivnost, udržitelnost a dopadů)?	Posouzení intervenční logiky vč. analýzy klíčových předpokladů a rizik	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA	Rešerše, rozhovor
3.5-2 Byl LFM aktualizován na základě monitoringu projektu?	Vyhodnocení používání LFM pro monitorování průběhu a rizikových faktorů	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA	Rešerše, rozhovor

4. 4.Udržitelnost

4.1. Jakým způsobem byla v rámci projektu zajištěna jeho udržitelnost?

4.1-1 Do jaké míry byly klíčové rizika a předpoklady identifikovány a monitorovány?	Rizika a předpoklady ("killing assumptions") identifikovány v projektové dokumentaci	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
4.1-2 Do jaké míry se výsledky monitoringu rizik odrazily v realizaci projektu?	Evidence opatření na snížení rizik	NE	Sekundární zdroje	Rešerše
	Revize aktivit v matici logického rámce	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše

	Dotanky ke smlouvám	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
4.2. Jaká je udržitelnost projektu z hlediska vlastnictví projektu příjemcem?				
4.2-1 Byl jako součást nabídky vytvořen a v průběhu realizace využíván plán udržitelnosti včetně strategie odchodu ?	Plán udržitelnosti a strategie odchodu formálně odsouhlasen příjemcem: před, během nebo po dokončení projektu	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA	Rešerše, rozhovor
	Realizace plánu a strategie	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ČRA	Rešerše, rozhovor
4.2-2 Co konkrétně převzali z projektové praxe místní partneři (metodiky, postupy, evidenci, atd.)?	Předávací protokoly, zaškolení místní obsluhy, monitorovací systém	NE	Sekundární zdroje, IRCON, VAKC, MC, MŽP	Rešerše, rozhovor
4.2-3 Byla místní samospráva/organizace, zodpovědná za převzetí a provozování výstupů projektů, připravena na převzetí a zajištění fungování výstupů?	Vyjádření MC o míře finanční, právní, technické a organizační připravenosti	NE	Sekundární zdroje, IRCON, MC	Rešerše, rozhovor, pozorování
4.2-4 Do jaké míry pracuje vyškolený personál na svých pozicích?	Prohlášení VAKCe a personálu	NE	VAKC, personál	Rozhovor (nebo FS), pozorování
4.2-5 Existuje možnost konzultací s experty?	Vyjádření obsluhy sanačních stanic a IRCON	NE	IRCON, VAKC	Rozhovor
4.3. Jsou projektové výstupy v souladu s legislativním a normativním rámcem Moldavska?				
4.3-1 Do jaké míry jsou výstupy hodnoceného projektu v souladu s legislativním rámcem Moldavska?	Míra souladu s normativy	NE	Sekundární zdroje, IRCON, externí monitor	Rešerše, rozhovor,
4.4. Je ČOV ekonomicky udržitelná?				
4.4-1 Byl zformulován business plán?	Business plán	NE	Sekundární zdroje, IRCON, VAKC	Rešerše, rozhovor
4.4-2 Existuje kalkulace nákladů na provoz a údržbu pro tento a následující rok založena na dosavadních výdajích?	Roční položkové rozpočty	NE	Sekundární zdroje, IRCON, VAKC	Rešerše, rozhovor
4.4-3 Jsou investiční a provozní náklady pokryty?	Kalkulace tarifu založena na návratnosti nákladů	NE	Sekundární zdroje, IRCON, VAKC	Rešerše, rozhovor
	Uroveň platby tarifu, deficit	NE	Sekundární zdroje, MC, VAKC	Rešerše, rozhovor
	Schválené subvence	NE	MC, VAKC, MŽP	Rozhovor
	Opatření pro domácnosti kde platby za vodné a stočné překračují 5% z celkových výdajů	NE	MC, MŽP	Rozhovor
4.5. Jaké další faktory ovlivňují udržitelnost?				
4.5-1 Jaké další faktory ovlivňují udržitelnost?	Prohlášení zúčastněných stran	NE	MŽP, MC, VAKC, externí monitor, IRCON, ZU, ČRA	Rozhovor
5. Dopady				
5.1. Jaké změny nastaly zavedením technických opatření realizovaných projektu a jaký byl jejich pravděpodobný důvod?				
5.1-1 Kolik obyvatel resp. podniků má funkční připojení na ČOV v důsledku projektu?	Rozdíl mezi připojeními před začátkem projektu a po jeho ukončení	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, VAKC	Rešerše, rozhovor
5.1-2 Lze dokumentovat snížení znečištění ve Vulcanesci?	Evidence z monitorování	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, VAKC, externí monitor, povodí, MŽP	Rešerše, rozhovor
5.1-3 Je vyčištěná voda používána pro zemědělské účely?	Plocha zavlažovaná vodou z ČOV	NE	MC, plocha	Rozhovor, pozorování
5.1-4 Jaká je míra zlepšení kvality života obyvatel v důsledku rekonstrukce ČOV?	Specifické příklady změn během posledních dvou let	NE	MC, obyvatelé	Rozhovor FS, pozorování

5.1-5 Jaké změny nastaly v důsledku osvětové kampaně?	Školy, školky a gymnázia zařadily výuku o vodě a sanitaci do programu	NE	MC, pedagogové	Rozhovor, kvantitativní šetření
	Billboard slouží své funkci	NE	Billboard	Pozorování

5.2. Jaké další změny (plánované nebo neplánované) mohou být přičítány projektu?

5.2-1 Jaké jiné změny nastaly v důsledku projektu?	Popis změn s konkrétními příklady	NE	IRCON, MŽP, MC, VAKC, pedagogové	Rozhovor, kvantitativní šetření
--	-----------------------------------	----	----------------------------------	---------------------------------

6. Průřezové principy ZRS ČR

6.1. řádná (demokratická) správa věcí veřejných

6.1-1 Jak bylo MŽP zapojeno do plánování a formulace zadání projektu?	Způsob zapojení partnerů do formulace zadání projektu	NE	Sekundární zdroje, ČRA, ZÚ	Rešerše, rozhovor
6.1-2 Jak byl místní úřad Vulcanesci zapojen do plánování a implementace projektu?	Způsob zapojení partnerů do implementace projektu	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ZÚ, MC	Rešerše, rozhovor
6.1-3 Jak byly obyvatelé obce Vulcanesci a MŽP informováni o záměru, plánu a realizace projektu?	Formy informování partnerů o projektu	NE	Sekundární zdroje, IRCON, ZÚ, MC, MŽP	Rešerše, rozhovor

6.2. Zlepšení kvality životního prostředí a klimatu

6.2-1 Do jaké míry přispěl projekt ke zlepšení kvality jednotlivých složek životního prostředí?	Zlepšení kvality vody, půdy a ovzduší	NE	Sekundární zdroje, IRCON, MŽP, externí monitor	Rešerše, rozhovor
6.2-2 Jak projekt minimalizoval a zmírnil negativní dopady na životní prostředí?	Popis opatření ke zmírnění negativních dopadů	NE	Sekundární zdroje, IRCON, MŽP, externí monitor	Rešerše, rozhovor

6.3. Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen

6.3-1 Jak zohlednil projekt rovnost mužů a žen?	% žen a mužů zapojených do projektu	NE	Sekundární zdroje, IRCON	Rešerše, rozhovor
	% žen a mužů vyškolených projektem	NE	Sekundární zdroje, IRCON	Rešerše, rozhovor
6.3-2 Byly v rámci projektu podpořeny sociálně znevýhodněné skupiny?	Výskyt sociálně znevýhodněných skupin v lokalitách projektů	NE	Sekundární zdroje, IRCON, MC	Rešerše, rozhovor
6.3-3 Byla zajištěna bezpečnost provozu ČOV?	Opatření k zajištění bezpečnosti	NE	Sekundární zdroje, IRCON, VAKC, externí monitor	Rešerše, rozhovor, pozorování

7. Vnější prezentace (vizibilita) v partnerské zemi

7.1. 7.1. Vizibilita projektu a ZRS ČR?

7.1-1 Jak byla zajištěna vizibilita a informovanost o projektu a ZRS ČR?	Informační cedule, označení zařízení, internet, reportáže v médiích, publikace, letáky, náklady na vizibilitu	ANO	Sekundární zdroje, IRCON, MC, ZÚ	Rešerše, rozhovor, pozorování
--	---	-----	----------------------------------	-------------------------------

8. Sektorový program

8.1. Jak byl projekt provázán s dalšími vyhodnocovanými projekty? (kritérium relevance ve vztahu k sektoru)

8.1-1 Jak je projekt provázán s projektem Sanace lokalit znečištěných ropnými látkami?	Míra provázanosti	NE	Sekundární zdroje, ZÚ, IRCON, DEKONTA, ČRA, MŽP	Rešerše, rozhovor
8.1-2 Jak je projekt provázán s projektem Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy?	Míra provázanosti	NE	Sekundární zdroje, ZÚ, IRCON, DEKONTA, ČRA, MŽP	Rešerše, rozhovor
8.1-3 Jak je projekt provázán s projektem Obnova systému nakládání s odpadními vodami Vulcanesci?	Míra provázanosti	NE	Sekundární zdroje, ZÚ, IRCON, ČRA, MŽP	Rešerše, rozhovor

8.2. Nakolik měly výsledky hodnocených projektů synergický efekt?

Obnova systému nakládání s odpadními vodami ve městě Cimisliá, 2011-2014

8.2-1 Jakou hodnotu přidal vyhodnocovanému projektu projekt Sanace lokalit znečištěných ropnými látkami?	Míra posílení výsledku a dopadu	NE	Sekundární zdroje, ZÚ, DEKONTA, ČRA, MŽP	Rešerše, rozhovor
8.2-2 Jakou hodnotu přidal vyhodnocovanému projektu projekt Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy?	Míra posílení výsledku a dopadu	NE	Sekundární zdroje, ZÚ, DEKONTA, ČRA, MŽP	Rešerše, rozhovor
8.2-3 Jakou hodnotu přidal vyhodnocovanému projektu projekt Obnova systému nakládání s odpadními vodami Vulcanesti?	Míra posílení výsledku a dopadu	NE	Sekundární zdroje, ZÚ, IRCON, ČRA, MŽP	Rešerše, rozhovor

8.3. Jaké jsou komerční aktivity realizátorů navazující na projekt (včetně subdodavatelů)?

8.3-1 Má vyhodnocený projekt komerční návaznost pro jejich realizátory?	Příklady komerční návaznosti	NE	IRCON, Boncom, Topol, ČRA, ZÚ	Rozhovor
---	------------------------------	----	-------------------------------	----------

8.4. Návazná spolupráce

8.4-1 Jakým způsobem ČRA zohlednila skutečnosti zjištěné v rámci hodnoceného projektu při přípravě návazných aktivit?	Stupeň provázanosti zjištění a návazných aktivit	ANO	Sekundární zdroje, ČRA	Rešerše, rozhovor
---	--	-----	------------------------	-------------------

9. END

Q	SQ	Otázka/podotázka	Indikátor	Baseline	Zdroj dat	Metody sběru dat
1. Relevance						
1.1. Relevance projektů ve vztahu k prioritám ZRS ČR						
	1.1-1	Do jaké míry byl navržený projekt v souladu s prioritami programu RS (PRS) mezi ČR a Moldavskou republikou na období 2006 - 2010?	Míra příspěvních k cílům PRS	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
	1.1-2	Do jaké míry byl projekt v souladu s Koncepcí pro ZRS ČR na 2012-2017?	Míra konzistence s Koncepcí	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
	1.1-3	Do jaké míry byl projekt v souladu s MOU podepsaným mezi ZÚ a Moldavskem?	Míra konzistence s MOU	ANO	Sekundární zdroje, ZÚ	Rešerše, rozhovor
	1.1-4	Do jaké míry odpovídá projekt prioritám "Programme for Water Supply and Sanitation of Localities of Republic of Moldova until 2015 (PWSSL)"?	Soulad cílů a výstupů projektů s PWSSL	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
1.2. Kritérium relevance ve vztahu k reálným potřebám						
	1.2-1	Do jaké míry byl projekt navržen na základě prokázaných potřeb a priorit MŽP?	Formuláře pro námět projektu Sanace lokalit znečištěných ropnými látkami s datem a podpisem MŽP	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše, rozhovor
1.3. Jsou projektové výstupy v souladu s projektovým designem?						
	1.3-1	Jsou aktivity a výstupy projektu v souladu se zamýšlenými dopady a vlivy?	Míra konzistence mezi LFM a ZZ	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
1.4. Je zvolena zvolená technologie relevantní pro místní podmínky?						
	1.4-1	Do jaké míry odpovídá zvolená kapacita sanace prokázaným místním potřebám	Kapacita sanačních zařízení ve srovnání s objemem znečištění	ANO	Sekundární zdroje, provozovatel, DEKONTA, CRA, externí monitor	Rešerše, rozhovor
1.5. Jak byly rozvojové aktivity vyhodnocených projektů provázané s aktivitami ZRS ČR a dalších donorů?						
	1.5-1	Jak byl vyhodnocený projekt provázán s aktivitami podobných projektů realizovaných jinými donory před, během a po jeho realizaci?	Míra provázanosti s aktivitami dalších donorů	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, ZÚ, ČRA	Rešerše, rozhovor
	1.5-2	Jak byl vyhodnocený projekt provázán s aktivitami podobných projektů (mimo vyhodnocovaných) realizovaných ZRS ČR v Moldavsku před, během a po jeho realizaci?	Míra provázanosti s jinými rozvojovými aktivitami ČRA/ZRS ČR v Moldavsku	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, ZÚ, ČRA	Rešerše, rozhovor
1.6. Do jaké míry jsou cíle projektu nadále relevantní vzhledem k aktuálním prioritám partnerských subjektů, přímých cílových skupin a programu rozvojové spolupráce mezi						
	1.6-1	Jaké jsou možnosti a alternativy pro spolupráci v sektoru Voda a sanitace v Moldavsku?	Sektorový program Moldavsko, voda a sanitace 2015 - 2017 a po 2017	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
			Popis možnosti pro následné intervence v sektoru voda a sanitace	NE	ČRA, ZÚ	Rozhovor
	1.6-2	Jaké jsou současné priority beneficentů projektu?	Prohlášení beneficentů	NE	MM, obyvatelé	Rozhovor, FS
2. Efektivnost						
2.1. Do jaké míry byly dosaženy plánované cíle (výstupy) projektu?						
	2.1-1	Došlo ke snížení znečištění podzemních vod ohrožující zdraví obyvatel v obcích Lunga a Marculesti a zabránění šíření dalšího znečištění (o kolik procent)?	Ukazatele znečištění podzemních vod vykazují zlepšení v porovnání se stavem před projektem	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MM, ML, IZP	Rešerše, rozhovory

	Rozsah znečištěné půdy a podzemních vod je vymezen a neztvrduje se	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MM, ML, IZP	Rešerše, rozhovory, pozorování	
2.1-2	Byly vytvořeny vstupní předpoklady pro zlepšení zásobování obyvatel obcí Lunga a Marculesti pitnou vodou?	Seznam vstupních předpokladů pro zásobování pitnou vodou	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MM, ML	Rešerše, rozhovory
2.2. Vhodnost technického řešení					
2.2-1	Bylo navrženo technické řešení vhodné pro dané znečištění v dané lokalitě?	Míra vhodnosti technického řešení pro dané znečištění v dané lokalitě	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, MM, ML, IZP	Rešerše, rozhovory, pozorování
2.3. Jaké faktory napomohly/bránily dosažení cílů a výstupů projektu?					
2.3-1	Jaká byla spolupráce místních úřadů v obcích Marculesti a Lunga?	Vedení MM a ML podporovalo realizaci projektu	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MM, ML	Rešerše, rozhovory
2.3-2	Jaká byla spolupráce s MŽP?	MŽP podporovalo realizaci	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MŽP	Rešerše, rozhovory
2.3-3	Jaké další faktory napomohly dosáhnout cílů a výstupů projektu a jak?	Přehled faktorů, které napomohly dosáhnout cíle a výstupy	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA, ZU	Rešerše, rozhovory
2.3-4	Jaké faktory bránily dosažení výstupů a cílů projektu?	Přehled faktorů, které bránily dosažení výstupů a cílů	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA, ZU	Rešerše, rozhovory
2.3-5	Jak byly překážky překonány (pokud to bylo možné)?	Popis způsobu překonání překážek	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA	Rešerše, rozhovory
3. Efektivita					
3.1. Mohlo být dosaženo stejných výstupů levněji?					
3.1-1	Jaké jsou alternativní metody pro snížení/odstranění daného znečištění a zabránění jeho šíření?	Porovnání nákladů na dostupné alternativní řešení	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA, ZU, externí expert ČRA	Rešerše, rozhovory
		Případné odůvodnění vyšších nákladů	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA, ZU, externí expert ČRA	Rešerše, rozhovory
3.2. Bylo dosaženo plánovaných výstupů v souladu s časovým plánem projektu?					
3.2-1	Jaké byly hlavní změny a úpravy časového plánu a z jakých důvodů?	Přehled změn vůči časovému plánu s odůvodněním	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA, ZU	Rešerše, rozhovory
3.2-2	Byly plánované výstupy dosaženy v souladu se schváleným časovým plánem?	Dosažení výstupů v souladu se schváleným finálním časovým plánem	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA, ZU	Rešerše, rozhovory
3.3. Byly přidělené finance použity v souladu se schváleným rozpočtem?					
3.3-1	Odpovídaly výdaje (celkově a po položkách) schválenému rozpočtu?	Smlouva a její dodatky, finanční zprávy	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA, ZU	Rešerše, rozhovory
3.4. Jak byl projekt řízen a monitorován během plánování a realizace? (Průběžný a finanční monitoring)					
3.4-1	Jak byl projekt řízen a monitorován Dekontou během plánování a realizace?	Popis řízení a monitorování projektu Dekontou	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA	Rešerše, rozhovory
3.4-2	Jak byl projekt řízen a monitorován ČRA během plánování a realizace?	Popis monitorování projektu ČRA	ANO	Sekundární zdroje, ČRA	Rešerše, rozhovory
3.4-3	Jak byl projekt monitorován ZU během plánování a realizace?	Popis monitorování projektu ZU	ANO	Sekundární zdroje, ZU	Rešerše, rozhovory
3.5. Jak vhodně byla zformulována a jak byla využívána matice logického rámce (LFM)?					
3.5-1	Byl LFM správně zformulován?	Kontrola LFM dle projektové dokumentace	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA	Rešerše, rozhovory

3.5-2 Byl LFM aktualizován na základě monitoringu projektu?	Vyhodnocení používání LFM pro monitorování průběhu a rizikových faktorů	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA	Rešerše, rozhovory
---	---	-----	---------------------------------	--------------------

4. Udržitelnost**4.1. Jakým způsobem byla v rámci projektu zajištěna jeho udržitelnost?**

4.1-1 Jak bylo zajištěno předání sanačních postupů/zařízení/know-how?	Předávací protokoly, zaškolení místní obsluhy	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MPSZ, MM, ML, MŽP	Rešerše, rozhovory
4.1-2 Do jaké míry pokračují pozitivní přínosy projektu po jeho ukončení (po ukončení financování a další podpory ze strany donora)?	Záznamy o výsledcích provozu po ukončení projektu, výsledky monitoringu kvality podzemních vod	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MPSZ, MM, ML, IZP, MŽP	Rešerše, rozhovory
4.1-3 Jaká je pravděpodobnost, že pozitivní dopady projektu budou zachovány do budoucna?	Popis záměru MŽP podporovat provoz sanačních zařízení a nakládání s vytěženým odpadem	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, MPSZ, MM, ML, IZP, MŽP	Rešerše, rozhovory
4.1-4 Jak je aktuálně zajištěn provoz sanačních stanic v Marculești (elektrina, odstranění odpadů)?	Evidence o provozu sanačních stanic a odstranění odpadů	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MPSZ, MM, ML, IZP, MŽP	Rešerše, rozhovory
4.1-5 Do jaké míry byla klíčová rizika a předpoklady identifikována a monitorována?	Rizika a předpoklady identifikována v projektové dokumentaci	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA	Rešerše, rozhovory
4.1-6 Do jaké míry se odrazily výsledky monitoringu rizik v realizaci projektů?	Revize aktivit v matici logického rámce	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA	Rešerše, rozhovory
	Dotázky ke smlouvám	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše

4.2. Jaká je udržitelnost projektu z hlediska vlastnictví projektu příjemcem?

4.2-1 Byl jako součást nabídky vytvořen a v průběhu realizace využíván plán udržitelnosti včetně strategie odchodu (phase out)?	Plán udržitelnosti a strategie odchodu formálně odsouhlasen příjemcem: před, během nebo po dokončení projektu	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA	Rešerše, rozhovory
	Realizace plánu a strategie	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA	Rešerše, rozhovor
4.2-2 Převzali něco z projektové praxe místní partneři (metodiky, postupy, evidenci, atd.)?	Předávací protokoly, zaškolení místní obsluhy	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MPSZ, MM, ML, MŽP	Rešerše, rozhovory
4.2-3 Byla místní samospráva/organizace, zodpovědná za převzetí a provozování výstupů projektů, připravena na převzetí a zajištění fungování výstupů?	Vyjádření MM, ML o míře finanční, právní, technické a organizační připravenosti	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, MM, ML,	Rešerše, rozhovory, pozorování
4.2-4 Do jaké míry pracuje vyškolený personál na obsluhu sanačních zařízení?	Vyjádření obsluhy sanačních stanic a Dekonty	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MPSZ, MM, ML	Rešerše, rozhovory
4.2-5 Existuje možnost konzultací s experty?	Vyjádření obsluhy sanačních stanic a Dekonty	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MPSZ	Rešerše, rozhovory

4.3. Jsou projektové výstupy v souladu s legislativou Moldavska?

4.3-1 Do jaké míry jsou výstupy hodnoceného projektu v souladu s legislativním rámcem Moldavska?	Soulad s relevantními zákony Moldavska	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MPSZ, MŽP, IZP	Rešerše, rozhovory
--	--	-----	--	--------------------

5. Dopady**5.1. Jaké změny nastaly zavedením technických opatření realizovaných projektu a jaký byl jejich pravděpodobný důvod?**

5.1-1 Jaké změny nastaly zavedením sanačních opatření a jaký byl jejich pravděpodobný důvod?	Omezení šíření znečištění, snížení rizika většího znečištění podzemní vody	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MPSZ, MŽP, IZP	Rešerše, rozhovory
--	--	-----	--	--------------------

5.1-2 Jak je využita koncepce zásobování obyvatel zasažených sanací pitnou vodou?	Popis využití navržené koncepce	NE	MM, ML, MŽP, DEKONTA	Rešerše, rozhovory
5.1-3 Jaká je míra zlepšení kvality života obyvatel postižených lokalit v důsledku sanačních prací?	Specifické příklady změn během posledních dvou let	NE	MM, ML, obyvatelé	Rešerše, rozhovory, pozorování

6. Průřezové principy ZRS ČR**6.1. Řádná (demokratická) správa věcí veřejných**

6.1-1 Jak bylo MŽP a IŽP zapojeny do formulace zadání projektu?	Způsob zapojení partnerů do formulace zadání projektu	NE	Sekundární zdroje, ČRA, ZU, MŽP, IŽP, externí experti ČRA	Rešerše, rozhovory
6.1-2 Jak byly místní úřady obcí Lunga a Marculesti zapojeny do plánování a implementace projektu?	Způsob zapojení partnerů do implementace projektu	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA, ZU, MŽP, MM, ML	Rešerše, rozhovory
6.1-3 Jak byly obyvatelé obcí Lunga a Marculesti a IŽP informováni o záměru, plánu a realizaci projektu?	Formy informování partnerů o projektu	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, ZU, MM, ML	Rešerše, rozhovory

6.2. Zlepšení kvality životního prostředí a klimatu

6.2-1 Do jaké míry přispěl projekt ke zlepšení kvality jednotlivých složek životního prostředí?	Zlepšení kvality vody, půdy a ovzduší	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MŽP, IŽP, externí experti ČRA	Rešerše, rozhovory
6.2-2 Do jaké míry přispěl projekt ke zlepšení kvality životního prostředí a klimatu celkově?	Přínos ke zlepšení kvality ŽP jako celku	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MŽP, IŽP, externí experti ČRA	Rešerše, rozhovory

6.3. Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen

6.3-1 Jak zohlednil projekt rovnost mužů a žen?	Počet zapojených žen a mužů do projektových aktivit	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA	Rešerše, rozhovory
6.3-2 Byly v rámci projektu podpořeny sociálně znevýhodněné skupiny?	Výskyt sociálně znevýhodněných skupin v lokalitách projektů	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, MM, ML	Rešerše, rozhovory
	Míra zapojení sociálně znevýhodněných skupin v lokalitách projektů	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, MM, ML	Rešerše, rozhovory

7. Návazné aktivity**7.1. Jaké jsou komerční aktivity realizátorů navazující na projekt (včetně subdodavatelů)?**

7.1-1 Má vyhodnocený projekt komerční návaznost pro jejich realizátory?	Příklady komerční návaznosti	NE	DEKONTA, Boncom, ČRA	Rozhovory
---	------------------------------	----	----------------------	-----------

7.2. Návazná spolupráce

7.2-1 Jakým způsobem ČRA zohlednila skutečnosti zjištěné v rámci hodnoceného projektu při přípravě návazných aktivit?	Stupeň provázanosti zjištění a návazných aktivit	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
---	--	-----	-------------------	---------

8. Vnější prezentace (viditelnost) projektu v partnerské zemi**8.1. Jak byla zajištěna vizibilita projektu v Moldavsku**

8.1-1 Jak byla zajištěna vizibilita a informovanost projektu?	Informační cedule, označení zařízení, internet, reportáže v médiích, publikace, letáky, náklady na vizibilitu	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MM, ML	Rešerše, rozhovory
---	---	-----	------------------------------------	--------------------

9. Sektorový program**9.1. Jak byly aktivity projektu vzájemně provázány s aktivitami dalších hodnocených projektů? (kritérium relevance ve vztahu k sektoru)**

9.1-1 Jak je projekt provázán s dalšími hodnocenými projekty?	Provázanost s dalšími 3 vyhodnocovanými projekty	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA	Rešerše, rozhovory
---	--	----	----------------------------	--------------------

9.2. Nakolik měly výsledky hodnocených projektů synergický efekt?

9.2-1 Jakou hodnotu přidaly projektu další 3 vyhodnocované projekty?	Míra posílení výsledku a dopadu	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA	Rešerše, rozhovory
--	---------------------------------	----	----------------------------	--------------------

10. END

Q	SQ	Otázka/podotázka	Indikátor	Baseline	Zdroj dat	Metody sběru dat
1. Relevance						
1.1. Relevance projektů ve vztahu k prioritám ZRS ČR						
	1.1-1	Do jaké míry jsou cíle projektu relevantní vzhledem k aktuálním prioritám programu RS Moldavsko 2011 - 2017?	Míra příspěvň k cílům PRS	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
	1.1-2	Do jaké míry byl projekt v souladu s Konceptcí pro ZRS ČR na 2012-2017?	Míra konzistence s Konceptem	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
	1.1-3	Do jaké míry byl projekt v souladu s MOU podepsaným mezi ZÚ a Moldavskem?	Míra konzistence s MOU	ANO	Sekundární zdroje, ZÚ	Rešerše, rozhovor
	1.1-4	Do jaké míry odpovídá projekt prioritám "PrograMclo, Mcio, Mgrae for Water Supply and Sanitation of Localities of Republic of Moldova until 2015 (PWSSL)"?	Soulad cílů a výstupů projektů s PWSSL	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
1.2. Kritérium relevance ve vztahu k reálným potřebám						
	1.2-1	Do jaké míry byl projekt navržen na základě prokázaných potřeb a priorit MŽP?	Formuláře pro námět projektu Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavsku s datem a podpisem MŽP	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše, rozhovor
1.3. Jsou projektové výstupy v souladu s projektovým designem?						
	1.3-1	Jsou aktivity a výstupy projektu v souladu se zamýšlenými dopady a vlivy?	Míra konzistence mezi LFM a ZZ	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
1.4. Je zvolena zvolená technologie relevantní pro místní podmínky?						
	1.4-1	Do jaké míry odpovídá zvolený způsob a kapacita vymístění a odstranění toxického odpadu prokázaným místním potřebám	Množství vymístění a odstranění ve srovnání s objemem znečištění	ANO	Sekundární zdroje, provozovatel, DEKONTA, ČRA, externí monitor	Rešerše, rozhovor
1.5. Jak byly rozvojové aktivity vyhodnocených projektů provázané s aktivitami ZRS ČR a dalších donorů?						
	1.5-1	Jak byl vyhodnocený projekt provázán s aktivitami podobných projektů realizovaných jinými donory před, během a po jeho realizaci?	Míra provázanosti s aktivitami dalších donorů	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, ZÚ, ČRA	Rešerše, rozhovor
	1.5-2	Jak byl vyhodnocený projekt provázán s aktivitami podobných projektů (mimo vyhodnocovaných) realizovaných ZRS ČR v Moldavsku před, během a po jeho realizaci?	Míra provázanosti s jinými rozvojovými aktivitami ČRA/ZRS ČR v Moldavsku	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, ZÚ, ČRA	Rešerše, rozhovor
1.6. Do jaké míry jsou cíle projektu nadále relevantní vzhledem k aktuálním prioritám partnerských subjektů, přímých cílových skupin a programu RS mezi ČR a Moldavskem?						
	1.6-1	Jaké jsou možnosti a alternativy pro spolupráci v sektoru Voda a sanitace v Moldavsku?	Sektorový program Moldavsko, voda a sanitace 2015 - 2017 a po 2017	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
			Popis možnosti pro následné intervence v sektoru voda a sanitace	NE	ČRA, ZÚ	Rozhovor
	1.6-2	Jaké jsou současné priority beneficentů projektu?	Prohlášení beneficentů	NE	Mclo, Mcio, Mgra, provozovatelé skladů, obyvatelé	Rozhovor, FS
2. Efektivnost						
	2.1. Do jaké míry byly dosaženy plánované cíle (výstupy) projektu?					

Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavsku, 2011 - 2013

2.1-1 Došlo ke snížení znečištění životního prostředí v obcích Clocusna, Ciobalaccia a Gradinita (o kolik procent)?	Ukazatele znečištění skladů vykazují zlepšení v porovnání se stavem před projektem	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, Mclo, Mcio, Mgra, provozovatelé skladů, IZP	Rešerše, rozhovory
2.1-2 Došlo ke snížení rizika ohrožení zdraví obyvatel obcí Clocusna, Ciobalaccia a Gradinita (o kolik procent)?	Zmenšni zdroje rizika ohrožení zdraví	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, Mclo, Mcio, Mgra, IZP	Rešerše, rozhovory, pozorování
2.1-3 Byly zhodnoceny enviro a zdravotní rizika vyplývající z reziduálního znečištění na 4 lokalitách dočasných skladů POPs?	Hodnocení enviro a zdravotního rizika jednotlivých lokalit	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, Mclo, Mcio, Mgra	Rešerše, rozhovory

2.2. Vhodnost technického řešení

2.2-1 Bylo navrženo technické řešení vhodné pro dané znečištění v dané lokalitě?	Míra vhodnosti technického řešení pro dané znečištění v dané lokalitě	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, Mclo, Mcio, Mgra, provozovatelé skladů, IZP	Rešerše, rozhovory, pozorování
--	---	----	---	--------------------------------

2.3. Jaké faktory napomohly/bránily dosažení cílů a výstupů projektu?

2.3-1 Jaká byla spolupráce místních úřadů v obcích Clocusna, Ciobalaccia a Gradinita ?	Vedení Mclo, Mcio, Mgra a ML podporovalo realizaci projektu	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, Mclo, Mcio, Mgra, ML	Rešerše, rozhovory
2.3-2 Jaká byla spolupráce s MŽP?	MŽP podporovalo realizaci	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MŽP	Rešerše, rozhovory
2.3-3 Jaká byla spolupráce s MO?	MO spolupracovalo a podporovalo realizaci	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MO	Rešerše, rozhovory
2.3-4 Jaké další faktory napomohly dosáhnout cílů a výstupů projektu a jak?	Přehled faktorů, které napomohly dosáhnout cíle a výstupy	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA, ZU	Rešerše, rozhovory
2.3-5 Jaké faktory bránily dosažení výstupů a cílů projektu?	Přehled faktorů, které bránily dosažení	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA, ZU	Rešerše, rozhovory
2.3-6 Jak byly překážky překonány (pokud to bylo možné)?	Popis způsobu překonání překážek	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA	Rešerše, rozhovory

3. Efektivita

3.1. Mohlo být dosaženo stejných výstupů levněji?

3.1-1 Jaké jsou alternativní metody pro snížení/odstranění daného znečištění a zabránění jeho šíření?	Porovnání nákladů na dostupné alternativní řešení	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA, ZU, externí expert ČRA	Rešerše, rozhovory
	Případné odůvodnění vyšších nákladů	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA, ZU, externí expert ČRA	Rešerše, rozhovory

3.2. Bylo dosaženo plánovaných výstupů v souladu s časovým plánem projektu?

3.2-1 Jaké byly hlavní změny a úpravy časového plánu a z jakých důvodů?	Přehled změn vůči časovému plánu s odůvodněním	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA, ZU	Rešerše, rozhovory
3.2-2 Byly plánované výstupy dosaženy v souladu se schváleným časovým plánem?	Dosažení výstupů v souladu se schváleným finálním časovým plánem	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA, ZU	Rešerše, rozhovory

3.3. Byly přidělené finance použity v souladu se schváleným rozpočtem?

3.3-1 Odpovídaly výdaje (celkově a po položkách) schválenému rozpočtu?	Smlouva a její dodatky, finanční zprávy	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA, ZU	Rešerše, rozhovory
--	---	-----	-------------------------------------	--------------------

3.4. Jak byl projekt řízen a monitorován během plánování a realizace? (Průběžný a finanční monitoring)

3.4-1 Jak byl projekt řízen a monitorován Dekontou během plánování a realizace?	Popis řízení a monitorování projektu Dekontou	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA	Rešerše, rozhovory
3.4-2 Jak byl projekt řízen a monitorován ČRA během plánování a realizace?	Popis monitorování projektu ČRA	ANO	Sekundární zdroje, ČRA	Rešerše, rozhovory
3.4-3 Jak byl projekt monitorován ZU během plánování a realizace?	Popis monitorování projektu ZU	ANO	Sekundární zdroje, ZU	Rešerše, rozhovory

3.5. Jak vhodně byla zformulována a jak byla využívána matice logického rámce (LFM)?				
3.5-1 Byl LFM správně zformulován?	Kontrola LFM dle projektové dokumentace	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA	Rešerše, rozhovory
3.5-2 Byl LFM aktualizován na základě monitoringu projektu?	Vyhodnocení používání LFM pro monitorování průběhu a rizikových faktorů	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA	Rešerše, rozhovory

4. Udržitelnost

4.1. Jakým způsobem byla v rámci projektu zajištěna jeho udržitelnost?				
4.1-1 Jak bylo zajištěno předání vyklizených skladů/informací o přetrvávajících zdravotních rizicích?	Předávací protokoly, informování provozovatelů skladů a obyvatel obcí	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, provozovatele skladů, Mclo, Mcio, Mgra, MŽP	Rešerše, rozhovory
4.1-2 Do jaké míry pokračují pozitivní přínosy projektu po jeho ukončení (po ukončení financování a další podpory ze strany donora)?	Záznamy o stavu lokalit po ukončení projektu	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, provozovatele skladů, Mclo, Mcio, Mgra, MŽP	Rešerše, rozhovory
4.1-3 Jaká je pravděpodobnost, že pozitivní dopady projektu budou zachovány do budoucna?	Popis záměru MŽP podporovat sanaci objektů bývalých skladů	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, provozovatele skladů, Mclo, Mcio, Mgra, MŽP	Rešerše, rozhovory
4.1-4 Jaký je aktuální stav objektů odkud byly odstraněny toxické odpady?	popis stavu a případného užívání	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, provozovatele skladů, Mclo, Mcio, Mgra, MŽP	Rešerše, rozhovory
4.1-5 Do jaké míry byla klíčová rizika a předpoklady identifikovány a monitorovány?	Rizika a předpoklady identifikována v projektové dokumentaci	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA	Rešerše, rozhovory
4.1-6 Do jaké míry se odrazily výsledky monitoringu rizik v realizaci projektů?	Revize aktivit v matici logického rámce	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA	Rešerše, rozhovory
	Dotázky ke smlouvám	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše

4.2. Jaká je udržitelnost projektu z hlediska vlastnictví projektu příjemcem?				
4.2-1 Byl jako součást nabídky vytvořen a v průběhu realizace využíván plán udržitelnosti včetně strategie odchodu (phase out)?	Plán udržitelnosti a strategie odchodu formálně odsouhlasen příjemcem: před, během nebo po dokončení projektu	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA	Rešerše, rozhovory
	Realizace plánu a strategie	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA	Rešerše, rozhovor
4.2-2 Převzali něco z projektové praxe místní partneři (metodiky, postupy, evidenci, atd.)?	Předávací protokoly, zaškolení místní obsluhy	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, provozovatelé skladů, Mclo, Mcio, Mgra, MŽP	Rešerše, rozhovory
4.2-3 Byla místní samospráva/organizace, zodpovědná za převzetí výstupů projektů, připravena na převzetí a zajištění jejich využití?	Vyjádření Mclo, Mcio, Mgra o míře finanční, technické a organizační připravenosti	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, Mclo, Mcio, Mgra,	Rešerše, rozhovory, pozorování
4.2-4 Existuje možnost konzultací s experty?	Vyjádření Mclo, Mcio, Mgra a Dekonty	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, provozovatelé skladů	Rešerše, rozhovory

4.3. Jsou projektové výstupy v souladu s legislativou Moldavska?				
4.3-1 Do jaké míry jsou výstupy hodnoceného projektu v souladu s legislativním rámcem Moldavska?	Soulad s relevantními zákony Moldavska	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, provozovatelé skladů, MŽP, IZP	Rešerše, rozhovory

5. Dopady

5.1. Jaké změny nastaly zavedením technických opatření realizovaných projektu a jaký byl jejich pravděpodobný důvod?				
--	--	--	--	--

5.1-1 Jaké změny nastaly odstraněním POPs a jaký byl jejich pravděpodobný důvod?	Omezení šíření znečištění, snížení zdravotního rizika	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MŽP, IZP	Rešerše, rozhovory
5.1-2 Jak je využit dokument o zhodnocení enviro a zdravotních rizik?	Popis využití navržené koncepce	NE	Mclo, Mcio, Mgra, MŽP, DEKONTA	Rešerše, rozhovory
5.1-3 Jaká je míra zlepšení kvality života obyvatel postižených lokalit v důsledku odstranění toxických odpadů?	Specifické příklady změn během posledních dvou let	NE	Mclo, Mcio, Mgra, obyvatelé	Rešerše, rozhovory, pozorování

6. Průřezové principy ZRS ČR

6.1. Rádná (demokratická) správa věcí veřejných

6.1-1 Jak bylo MŽP a IŽP zapojeny do formulace zadání projektu?	Způsob zapojení partnerů do formulace zadání projektu	NE	Sekundární zdroje, ČRA, ZU, MŽP, IZP, externí experti ČRA	Rešerše, rozhovory
6.1-2 Jak byly místní úřady obcí Clocusna, Ciobalaccia a Gradinita zapojeny do plánování a implementace projektu?	Způsob zapojení partnerů do implementace projektu	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, ČRA, ZU, MŽP, Mclo, Mcio, Mgra	Rešerše, rozhovory
6.1-3 Jak byly obyvatelé obcí Clocusna, Ciobalaccia a Gradinita a IŽP informováni o záměru, plánu a realizaci projektu?	Formy informování partnerů o projektu - informační kampaň	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, ZU, Mclo, Mcio, Mgra	Rešerše, rozhovory

6.2. Zlepšení kvality životního prostředí a klimatu

6.2-1 Do jaké míry přispěl projekt ke zlepšení kvality jednotlivých složek životního prostředí?	Zlepšení kvality vody, půdy a ovzduší	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MŽP, IZP, externí experti ČRA	Rešerše, rozhovory
6.2-2 Do jaké míry přispěl projekt ke zlepšení kvality životního prostředí a klimatu celkově?	Přínos ke zlepšení kvality ŽP jako celku	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, MŽP, IZP, externí experti ČRA	Rešerše, rozhovory

6.3. Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen

6.3-1 Jak zohlednil projekt rovnost mužů a žen?	Počet zapojených žen a mužů do projektových aktivit	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA	Rešerše, rozhovory
6.3-2 Byly v rámci projektu podpořeny sociálně znevýhodněné skupiny?	Výskyt sociálně znevýhodněných skupin v lokalitách projektů	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, Mclo, Mcio, Mgra	Rešerše, rozhovory
	Míra zapojení sociálně znevýhodněných skupin v lokalitách projektů	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA, Mclo, Mcio, Mgra	Rešerše, rozhovory

7. Ná vazné aktivity

7.1. Jaké jsou komerční aktivity realizátorů navazující na projekt (včetně subdodavatelů)?

7.1-1 Má vyhodnocený projekt komerční návaznost pro jejich realizátory?	Příklady komerční návaznosti	NE	DEKONTA, ČRA	Rozhovory
---	------------------------------	----	--------------	-----------

7.2. Ná vazná spolupráce

7.2-1 Jakým způsobem ČRA zohlednila skutečnosti zjištěné v rámci hodnocení projektu při přípravě návazných aktivit?	Stupeň provázanosti zjištění a návazných aktivit	ANO	Sekundární zdroje	Rešerše
---	--	-----	-------------------	---------

8. Vnější prezentace (viditelnost) projektu v partnerské zemi

8.1. Jak byla zajištěna vizibilita projektu v Moldavsku

8.1-1 Jak byla zajištěna vizibilita a informovanost projektu?	informační cedule, označení zařízení, internet, reportáže v médiích, publikace, letáky, náklady na vizibilitu	ANO	Sekundární zdroje, DEKONTA, Mclo, Mcio, Mgra	Rešerše, rozhovory
---	---	-----	--	--------------------

9. Sektorový program

9.1. Jak byly aktivity projektu vzájemně provázány s aktivitami dalších hodnocených projektů? (kritérium relevance ve vztahu k sektoru)

Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavsku, 2011 - 2013

9.1-1 Jak je projekt provázán s dalšími hodnocenými projekty?	Provázanost s dalšími 3 vyhodnocovanými projekty	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA	Rešerše, rozhovory
---	--	----	----------------------------	--------------------

9.2. Nakolik měly výsledky hodnocených projektů synergický efekt?

9.2-1 Jakou hodnotu přidaly projektu další 3 vyhodnocované projekty?	Míra posílení výsledku a dopadu	NE	Sekundární zdroje, DEKONTA	Rešerše, rozhovory
--	---------------------------------	----	----------------------------	--------------------

10. END

6.9 Dotazník pro pedagogy

Dotazník pro pedagogy, kteří byli vyškoleni během informační kampaně v rámci projektů č. 3 a 4.

Q1 Municipality/type of educational facility/number of educational facility |__|__|__|

Q2 Name of interviewer:

Q3 Date of interview:

EVALUATION OF THE CZECH DEVELOPMENT COOPERATION PROGRAMME, SECTOR WATER SUPPLY AND SANITATION

BP Consult is conducting an evaluation of the Project Rehabilitation of wastewater treatment plant financed by the Czech Development Cooperation. We are currently conducting interviews to find out about your benefits from the information campaign implemented under the project. The answers will be processed by a database. Personal information about you, your name or address will NOT be disclosed. Information from the questionnaire will be used to make general conclusions.

A PROFILE B RELEVANCE C EFFECTIVENESS D IMPACT E SUSTAINABILITY

A1 Gender of respondent

1	M
2	F

A2 Do you still work as a teacher?

1	Yes
2	No

A3 How many children do you/did you teach in one school year?

C1 Did you participate in the interactive workshops organized by the project in your school?

Yes
No → D1

C2 How many workshops did the project organize and when?

Number	Dates (month, year)

B1 In what language were the workshops held?

Yes
No

B2 Did the children understand everything?

Yes	
No	Why not?

C4 Have children received brochures or leaflets from the project? (READ THE ANSWERS)

1	All children received brochures
2	Some children received brochures
3	No children received brochures

C3 What key information did you learn during the workshop?

--

C5 Has the school received any propaganda materials on waste water, sanitation and health from the project?

1	Yes	Can you show me the materials? (Description of materials seen in the building)
2	No	

E1 Do you continue in open classes on water?

Yes	What do you teach in the classes?
No	

D1 What important changes did the awareness campaign bring?

1	
2	
3	

D2 What major changes happened in your town due to the project?

1	
2	
3	

Thank you for your time

6.10 Výsledky dotazníkového šetření

Celkem bylo obdrženo 11 dotazníků z Cimislia a Vulcanesti

A PROFILE B RELEVANCE C EFFECTIVENESS D IMPACT E SUSTAINABILITY

A1 Gender of respondent

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
F	F	M	F	F	F	F	F	M	M	F

A2 Do you still work as a teacher?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes (director)	Yes (director)	Yes (director)

A3 How many children do you/did you teach?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
49	300	120	80	150	70	480	60	140	87	950

C1 Did you participate in the interactive workshops organized by the project in your school?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	No	Yes	Yes

C2 In how many workshops did the project organize and when?

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
No.	2	2	2	2	1	2	2	2	-	2	2
date	2012 - 2013	2012 - 2013	2012 - 2013	2012 - 2013	2012	2012 - 2013	2012	2012	-	2012 - 2013	2012 - 2013

B1 In what language were the workshops held?

All 10 replied: Rumanian

B2 Did the children understand everything?

All 10 replied: Yes

C4 Have children received brochures or leaflets from the project?

1	All children received brochures - All 10 ticked this answer.
2	Some children received brochures
3	No children received brochures

C3 What did you learn during the workshop?

1	-
2	It's important to involve a new generation in environmental protection
3	-
4	Involvement of children in environmental protection issues
5	Protection of water sources
6	Importance of cleaning dirty water and protection of water sources
7	How to protect drinking water sources and ways of cleaning water.
8	-
9	-

10	About environmental protection and construction of WWTP
11	Aquatic environmental protection, waste water pollution and negative consequences for the earth

C5 Has the school received any propaganda materials on waster, sanitation and health from the project?

1	Don't remember	
2	Yes	Water world
3	Yes	Brochure Vodni mir (Water world)
4	Don't remember	
5	Yes	Children story – Water world
6	Yes	Brochure – story Water world
7	Yes	Brochure Water world
8	Yes	Brochure – minibook – Pinguin's journey
9	Yes	Children story about pinguins and water
10	Yes	Brochures
11	Yes	Brochures

E1 Do you continue open classes on water?

1	Yes	Ecological education
2	Yes	Biology, Ecological education
3	No	-
4	Yes	Within the geography classes children learn about water scarcity and need for protection
5	Yes	Ecological classes
6	No	-
7	Yes	In the frame of biology classes, in the 9 th grade, I teach about ground protection, ways of water treatment and protection of drinking water
8	Yes	Biology
9	Yes	In the frame of ecology classes, we have special seminar about water protection; during this class we visited the WWTP; in 2015 we have a project – impact of music on bacteria in water
10	Yes	Ecological education
11	Yes	History and geography

D1 What important changes did the awareness campaign bring?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Children learn about importance of WWT	Children were involved voluntarily in different projects	-	Children involved in education through entertainment (contest)	Ecology classes introduced as voluntary subject	-	-	Importance and necessity of work with children in the environmental protection	children from 7 and 8 grade interested in voluntary classes (in addition to compulsory ones)	Many important info for children, teachers and community about water use	Children understand the priority to respect environment
							Importance of practical examples to show how water			

6.11 Shrnutí zprávy v anglickém jazyce

Summary of the final report on Evaluation of Czech official development cooperation in the water and sanitation sector in Moldova

Evaluation purpose

The main purpose of this evaluation is to obtain independent, well-founded and consistent findings, conclusions and recommendations, which can be used by the Ministry of Foreign Affairs (MFA) and by the Czech Development Agency (CZDA) for decision-making on future direction and implementation modalities of the Czech Official Development Assistance (ODA) in Moldova in the water and sanitation sector.

The main objective is to assess Czech ODA activities in water and sanitation sector in Moldova with the emphasis on their long-term impacts, sustainability and potential for replication and continuity.

Brief description of evaluated interventions and the evaluation context

The overall assessment is based on the evaluation of four implemented projects and the sector programme with respect to the situation in the water and sanitation sector in Moldova. Conclusions and recommendations take into consideration priorities of Moldavian strategic documents, Czech ODA and sectoral focus of other donors active in Moldova. The evaluated projects were financed from Czech ODA and coordinated by the CZDA. The first two projects concern the removal of environmental burdens; the second and third projects sanitation.

Brief description of evaluated projects:

<i>Project number and name</i>	<i>Period</i>	<i>Place</i>	<i>Implementing organisation</i>	<i>Total project value</i>	<i>Main project outputs</i>
1. Remediation of Contamination by Oil Substance from the former Soviet Airbase Marculesti	2010 - 2012	Lunga and Marculesti	DEKONTA, a.s.	799.630 EUR ¹	<ul style="list-style-type: none">• Feasibility study on pollution remediation• Two remediation stations in operations• Feasibility study on modernization of water pipeline and rehabilitation of sewage in Lunga municipality
2. Remediation of Environmental Burdens caused by Pesticides in Moldova	2011 - 2013	Clocusna, Gradinita, Ciobalaccia		<ul style="list-style-type: none">• 200 t of pesticides removed from 3 localities• Assessment of environmental and health risks caused by the residual contamination; presentation to citizens of the municipalities	
3. Rehabilitation of the Waste Water Treatment Plant (WWTP) in Vulcanesti	2010 - 2013	Vulca-nesti	Ircon, s.r.o. and Topol Water, s.r.o.	754.815 EUR	<ul style="list-style-type: none">• Completion of testing operation of the rehabilitated WWTPs and pumping stations• Awareness raising campaign about water management in schools• Long-term plan for development of Water supply and sanitation
4. Rehabilitation of WWTP in Cimislia	2011 - 2015	Cimislia		835.185 EUR	

Development cooperation (DC) program with Moldova for the period 2011 - 2017 forms the basis for current bilateral DC between the Czech Republic and Moldova. Water supply and sanitation (WSS) belong to priorities of this program. The four goals within this priority include the focus areas of the

¹ Exchange rate 27CZK/EUR

evaluated projects, i.e. cooperation in the areas of sanitation and the removal of environmental burdens.

CZDA elaborated an outline of program for development cooperation between the Czech Republic and Moldova in the water supply and sanitation sector for the period 2015 - 2017 and after 2017. This outline does not contain any specific objectives, assumptions, or indicators. The evaluation report therefore contains possible scenario of the sectoral program logic in the form of the theory of change.

The evaluation team

The evaluation was carried out by BP Consult, s. r. o. The evaluation team members are:

- Monika Přebýlová - lead evaluator
- Marie Körner - methodology support and quality assurance
- Jan Pacák - expert for remediation geology and hydrogeology
- Ondřej Babor - expert for hydrogeology
- Petr Prockert - expert for waste water treatment technologies
- Gabriel Profir - local coordinator

Key findings and conclusions in relation to the Terms of Reference

Findings and conclusions are based on the evaluation of four projects and sectoral aspects. Assessment of relevance is based on relevance of individual evaluated projects and on relevance of the Sectoral program in relation to Moldavian strategic documents. Effectiveness was evaluated on the basis of actual contribution of each project to fulfilment of its objectives and outputs. Sustainability, impacts, efficiency and cross cutting principles were assessed based on findings and conclusions related to individual projects. It was not possible to assess the efficiency within the sector, since there is no sector program budget. The evaluation of CZ ODA visibility considered the visibility of individual projects on local level as well as on national level. Relations and synergies between projects were evaluated based on mutual comparison of their goals and outputs. Evaluation findings and conclusions related to individual projects are listed in annexes 2 – 5 to the evaluation report; sectoral findings and conclusions are contained in chapter 4.

Summary evaluation of the four projects

Evaluation criteria	Rate of fulfilment of the evaluated criteria				Summary evaluation	
	Research of oil substances contamination	Removal of pesticides	WWTP reconstruction			
			Cimislia	Vulcanesti		
Relevance	High	High	High	High	High	
Effectiveness	Rather high	Rather high	Rather low	Rather high	Rather high	
Efficiency	Rather high	Rather low	Rather low	Rather low	Rather low	
Sustainability	Rather low	Rather high	Rather low	Rather low	Rather low	
Impacts	Rather low	High	High	High	Rather high	
Cross cutting principles	Good governance	Rather low	Rather high	Rather low	Rather high	Rather high
	Environment & climate	Rather high	High	High	High	High
	Human rights & gender	Rather high	Rather high	Rather high	Rather high	Rather high
Follow up activities	Rather high	High	Rather high	Rather high	Rather high	
Visibility of CZ ODA	Rather high	High	High	High	High	

Summary of Sectoral program evaluation

Sectoral aspects	Rate of fulfilment
Linkages among the evaluated projects	Rather low
Sectoral DC program relevance in relation to Moldavian strategic documents	Rather high
Synergy of impacts of the evaluated projects	Rather low
Relevance of projects in relation to CZ ODA programs	High
Relevance with real needs in the sector	High
Level of communication and coordination between actors of the CZ ODA	Rather low
Level of communication and coordination with other donors in the sector	Rather high
Cooperation with partner organisations and actors in the sector	On local level - Rather high On national level – Rather low
Follow up activities and cooperation in the sector (commercial follow up, cooperation in the frame of CZ ODA)	Rather high

Summary conclusions on selected key criteria

Communication and coordination between Czech CZ ODA actors, Moldavian partners, and other donors active in Moldova; potential for multilateral projects

Each implementer coordinated project activities with local and national partners separately. In case of need, the implementer utilized Czech Embassy or CZDA. Communication and coordination with Moldavian partners on local level was usually very good, depending on how the project activities contributed to solving priority concerns of the local authorities. Communication and coordination with Moldavian partners on national level depended on management of the respective institutions and continuity of their employees. The coordination, communication and cooperation with the representatives of the Ministry of Environment (MoE) were difficult in the last several years (except for POPs SMO). Reasons included frequent changes in the MoE management and its priorities, as well as small number of experts experienced in project management in the middle management of these institutions. Improvement of planned and ongoing projects' coordination in the water and sanitation sector belongs to the current MoE's priorities.

Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC) acts as the umbrella organisation for the coordination of donor activities in the water and sanitation sector. SDC organizes regular donors meetings and follow up meetings with the MoE. Regional projects in the area of water supply and sanitation are coordinated by the Ministry of Regional Development through Regional development agencies. This coordination is flexible and contributes to successful realisation of projects. Majority of smaller donors (e.g. ADA, RoAid) coordinate their activities in this sector with other donors in the form of trilateral or multilateral projects. This cooperation proves to be effective especially in the cases of multiple requirements for modernisation and construction of water and sewage infrastructure at the rayon or regional levels. Bigger donors (e.g. GIZ) are focussed on support of regional water supply and sewage systems.

Sustainability and efficiency

Projects sustainability is assessed on the edge between rather low and rather high. The sustainability of the project "Remediation of Contamination by oil substances" has improved due to a CZ ODA funded follow up project. Nevertheless, the MoE's approach towards outputs acceptance and financing the remediation operation during and after the end of the evaluated project indicated rather low sustainability. According to the information from the end of October 2015, it is expected to improve the MoE's approach towards ensuring the operation of installed remediation technology.

Sustainability of projects in the area of WWTP reconstruction is influenced by high operational costs of water supply, sewage and WWTP systems, connection of about 40 % municipal population and related low inflow of waste waters in WWTPs (in comparison to the planned inflow), and insufficient

funds for water piping and sewage network modernisation and expansion. Sustainability and efficiency of these projects can be increased by widening the scope of preparatory activities (e.g. preparation of feasibility study incl. verification of the technical and economic figures) before the actual project starts, and/or cooperation with other donors in order to fund bigger projects, which would include also modernisation and enlargement of water pipes and sewage networks.

Impacts

Projects' impacts in the sanitation area are assessed as high, because of the significant decrease of waste water pollution being discharged to rivers. Another impact of these projects is introduction or expansion of the environmental education in two schools in each town based on the awareness raising campaign implemented within the evaluated projects.

Impacts of the project focused on research of oil substances contamination were assessed as rather low, because the project purpose was not properly defined (activities focused on pollution research cannot achieve significant decrease of this pollution). Impact of the project aimed at removal of pesticides is assessed as high, because significant sources of pollution risk for ground and surface waters, soil and air were removed on three localities. The population of these localities was also informed about health risks of pesticides, which contributes to increased awareness about their harmful effect and reduction of their further use.

Recommendations

The following table contains the overview of recommendations with the highest importance and urgency. Additional recommendations are listed in the chapter 5 of the Evaluation Report.

Sectoral area	Recommendation for sectoral and project themes	Addressee
Oil substances contamination Remediation	Establish system for management and long term financing for the oil substances contamination remediation in localities Lunga and Marculesti	MoE
Pesticides contamination remediation	Ensure financing for remediation of cleared storages and their surroundings to eliminate remaining risk of contamination	MoE (POPs SMO)
Oil substances contamination Remediation	Continue to support implementation of follow up phase of oil substances contamination remediation from CZ ODA	CZDA
Sanitation	Cooperate with other donors on sanitation projects	CZDA
Pesticides contamination remediation	Secure cleared storages against unauthorised manipulation with contaminated structures (ruins)	Local authority (LA) Gradinita and Clocusna
Sanitation	Ensure construction adaptation of the 2 nd pumping station for installation of new technology	LA Cimisia
Sanitation	Ensure transparent environment between operator, owner and clients of the WSS system	LA Cimisia and Vulcanesti
Sanitation	Change operation of WWT technology from two to one reactor	WSS operators in Cimisia and Vulcanesti
Sanitation	Continue in preparation of the project for modernisation and construction of WSS infrastructure	LA Vulcanesti
Whole sector	Continue to support water and sanitation sector either on geographically limited territories or in the areas, where the CR has comparative advantage over other donors	MFA
System/ process area	System and process recommendations	Addressee

Sector program and tender documentation	Design theory of change for the sector program and on its basis prepare theory of change for individual projects as a basis for tender documentation	CZDA
Identification	Clearly define project objectives	CZDA
Formulation	Focus on verification of key parameters during preparation of the technical assignment	CZDA
Monitoring	Assessment of risks and assumptions during project implementation needs to be reflected in project reports	Implementing organisations and CZDA
System	Development expert of the Embassy on full time basis for the support of identification, monitoring and coordination CZ ODA projects	MFA

6.12 Zadávací podmínky (*Terms of Reference*)

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR

VYHLAŠUJE

**OPAKOVANÉ VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ NA PLNĚNÍ VEŘEJNÉ ZAKÁZKY MALÉHO
ROZSAHU
S NÁZVEM**

**„VYHODNOCENÍ ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY
V SEKTORU VODA A SANITACE V MOLDAVSKU“**

A VYZÝVÁ K PODÁNÍ NABÍDKY

informace o zadavateli

Název zadavatele: Česká republika – Ministerstvo zahraničních věcí
Identifikační číslo: 45769851
DIČ: MZV není plátcem DPH
Sídlo zadavatele: Loretánské náměstí č. 101/5, Praha 1, PSČ 118 00

Ve věcných rozhodnutích a ve věcech smluvních zastupuje zadavatele:
PhDr. Hana Ševčíková, ředitelka odboru rozvojové spolupráce a humanitární pomoci

Zaměstnanec pověřený organizací výběrového řízení:
Mgr. Dita Villaseca B. Kubíková, odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci MZV
tel.: 224 18 2872, e-mail: dita_kubikova@mzv.cz

Předmět veřejné zakázky (NIPEZ 79998000-6 Služby profesionálních poradců)

Předmětem výběrového řízení organizovaného formou otevřené výzvy je komplexní vyhodnocení aktivit zahraniční rozvojové spolupráce („ZRS“) České republiky v Moldavsku, v sektoru voda a sanitace s důrazem na vyhodnocení jejich dopadů. Východiskem pro sektorovou evaluaci budou následující čtyři projekty realizované v gesci České rozvojové agentury.

„Průzkum a sanace lokalit znečištěných ropnými látkami v obcích Lunga a Marçulesti v Moldavsku“

gestor:	Česká rozvojová agentura
sektor:	voda a sanitace
doba realizace:	2010 – 2012
typ projektu:	veřejná zakázka
realizátor:	Dekonta, a.s.
celková hodnota projektu:	20,6 mil Kč

„Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavsku“

gestor:	Česká rozvojová agentura
sektor:	voda a sanitace
doba realizace:	2011 - 2013
typ projektu:	veřejná zakázka
realizátor:	Dekonta a.s
celková hodnota projektu	15,36 mil. Kč

„Obnova systému nakládání s odpadními vodami ve městě Vulcănești“

gestor:	Česká rozvojová agentura
sektor:	voda a sanitace
doba realizace:	2010 - 2013
typ projektu:	veřejná zakázka
realizátor:	"Sdružení Waste Water Vulcănești" (Ircon s.r.o. a Topol Water s.r.o.)
celková hodnota projektu:	20,38 mil. Kč

„Obnova systému nakládání s odpadními vodami ve městě Cimișlia“

gestor:	Česká rozvojová agentura
sektor:	voda a sanitace
doba realizace:	2011 - 2014
typ projektu:	veřejná zakázka
realizátor:	"Sdružení Waste Water Cimișlia" (Ircon s.r.o., Topol Water s.r.o.)
celková hodnota projektu:	16,57 mil. Kč

Hlavní zúčastněné strany

Ministerstvo zahraničních věcí ČR („MZV“) je v ZRS ČR odpovědné za koncepční řízení rozvojové spolupráce, včetně programování její bilaterální složky a vyhodnocování výsledků (evaluace).

Česká rozvojová agentura („ČRA“) působí od 1. ledna 2008 jako implementační agentura pro plnění úkolů v oblasti ZRS ČR, zejména pro přípravu a realizaci bilaterálních rozvojových projektů. V současné době je v její gesci téměř celá šíře dvoustranných rozvojových projektů velkého rozsahu. ČRA je gestorem všech hodnocených projektů.

Zastupitelský úřad ČR v Kišiněvě („ZÚ“) zastupuje Českou republiku v Moldavsku včetně oblasti rozvojové spolupráce. Konkrétně je úkoly koordinace a monitoringu ZRS pověřen diplomatický pracovník ZÚ.

Realizátoři

Dekonta a.s. realizovala 2 hodnocené projekty formou veřejné zakázky vypsané Českou rozvojovou agenturou.

Sdružení Waste Water Cimișlia (IRCON s.r.o. a TopolWater s.r.o.) realizovalo 1 hodnocený projekt na základě veřejné zakázky zadané Českou rozvojovou agenturou.

Sdružení Waste Water Vulcănești" (Ircon s.r.o. a TopolWater s.r.o.) realizovalo 1 hodnocený projekt na základě veřejné zakázky zadané Českou rozvojovou agenturou.

Partnerské organizace - v roli hlavních partnerských organizací projektů působily: **Ministerstvo životního prostředí Republiky Moldavsko, POPs Sustainable Management Office, městský úřad (primaria) Cimișlia Cimișlia, městský úřad (primaria) Vulcanesti, pracovníci Vodovodů a kanalizací (VaK) Vulcanesti a Cimislia.**

Koneční příjemci (benefičienti) projektů - obyvatelstvo obcí Lunga a Marculești, Gradinita, Clocusna a Ciobalaccia, Vulcanesti, Cimislia.

Další informace k evaluacím hodnocených projektů

Výběr projektů ZRS ČR pro tuto evaluaci byl uskutečněn na základě záměru pokračovat v další realizaci zahraniční rozvojové spolupráce České republiky v Moldavsku se **zohledněním výstupů z dosavadních evaluačních cyklů včetně doporučení vzešlých z komplexního vyhodnocení evaluačních zpráv za roky 2012-13 a systému evaluací MZV, které proběhlo v roce 2014.** Reflektována byla také aktuální potřeba ČRA vypracovat či aktualizovat jednotlivé **sektorové strategie** v partnerských zemích ZRS ČR. Evaluace navazuje na sektorové evaluace z roku 2014, jejichž doporučení byla plně zohledněna v aktuálních rozvojových aktivitách ČRA. Projekty byly vybrány i se zřetelem na skutečnost, že **vyhodnocení jednotlivých rozvojových témat v sektoru voda a sanitace** by mělo být provedeno s důrazem na jejich **dlouhodobé dopady, jejich udržitelnost a potenciál pro širší replikaci a případnou komerční návaznost.** Toto vyhodnocení bude zároveň jedním z podkladů pro celkové vyhodnocení Koncepce ZRS ČR v letech 2010 – 2017.

Cíle a účely evaluace

Evaluace projektů ZRS ČR jsou realizovány na základě **zákona č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci, dále Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR** (usnesení vlády č. 366 ze dne 24. května 2010), jednotlivých usnesení vlády k ZRS a střednědobému výhledu, příslušných ustanovení **Metodiky projektového cyklu dvoustranných projektů zahraniční rozvojové spolupráce a jednotlivých relevantních strategických dokumentů platných v Moldavské republice.**

Hlavním účelem evaluací je získat **nezávislé, objektivně podložené a konzistentní zjištění, závěry a doporučení** využitelná při rozhodování MZV ve spolupráci s ČRA o **budoucím zaměření a způsobu realizace ZRS ČR v dané zemi a sektoru.**

Cílem této konkrétní evaluace je, na základě 4 projektů realizovaných v gesci ČRA v letech 2010-2015, **vyhodnocení působení ČR v jednotlivých tématech v sektoru voda a sanitace s důrazem na jejich dlouhodobé dopady a udržitelnost** jakož i **potenciál pro širší replikaci a komerční návaznost.**

Vyhodnocení proběhne **dle mezinárodně uznávaných kritérií OECD/DAC a dalších zadaných kritérií** (viz níže). Dalším, neméně důležitým očekávaným výstupem je posouzení, zda a jak byly rozvojové aktivity reprezentované uvedenými projekty **provázané** s relevantními strategickými dokumenty ZRS ČR a Moldavska, aktivitami dalších donorů a dalšími návaznými aktivitami ČRA či nakolik jejich **dopady měly synergický efekt.**

Dále je zadavatel uvítá **vyhodnocení koordinace a komunikace mezi českými aktéry ZRS** navzájem jakož i s **ostatními donory působícími v dané zemi ve stejném sektoru.** Zadavatel uvítá též vyhodnocení spolupráce státních i soukromých rozvojových aktérů v dané zemi a sektoru, a vyhodnocení, případně porovnání, jednotlivých uplatněných sektorových rozvojových strategií a modalit. Vítána je i **případová studie** dle kontextu evaluace (motivace cílových skupin, konkrétních problémů či předpokladů).

Od evaluačního týmu zadavatel dále očekává, s přihlédnutím ke způsobu zadání projektů (**veřejné zakázky**) **posouzení intervenční logiky** v kontextu daného tématu, vč. analýzy klíčových předpokladů a rizik pro dosažení cílů, případně rozbor metodologických překážek a limitů evaluace. Pokud by

evaluační tým shledal intervenční logiku v projektové dokumentaci za neúplně či nepřesně definovanou, je očekáváno provedení tzv. **rekonstrukce intervenční logiky** jako součást prací na této evaluaci. V rámci posouzení intervenční logiky zadavatel uvítá porovnání se současnou praxí ČRA při zadávání tematicky obdobných projektů.

Základní evaluační otázky společné pro oba hodnocené projekty:

- Jak byly rozvojové aktivity reprezentované uvedenými projekty vzájemně provázané se strategickými dokumenty ZRS ČR a Moldavska, aktivitami dalších donorů a dalšími návaznými aktivitami ČRA (*kritérium relevance ve vztahu ke strategickým dokumentům*)
- Nakolik měly výsledky hodnocených projektů synergický efekt? (*kritérium relevance ve vztahu k sektoru*)
- Jak se na projektu podílel hlavní místní partner všech projektů – Ministerstvo životního prostředí?
Jakým způsobem tato instituce identifikovala jednotlivá projektová témata? Jsou projektové výstupy v souladu s legislativním a normativním rámcem Moldavska? (*kritérium relevance ve vztahu k reálným potřebám*)
- Jakým způsobem probíhala koordinace a komunikace mezi českými aktéry ZRS jakož i s ostatními donory působícími v dané zemi ve stejném sektoru? Jak probíhala spolupráce realizátorů (včetně místních) s partnerskými institucemi? Lze identifikovat příklady dobré praxe? (*kritérium efektivity*)
- Jaké iniciativy, navazující na projekty, učinily partnerské samosprávy nebo další cílové skupiny? (*kritérium efektivnosti*)
- Jakým způsobem byla v rámci projektu zajištěna jeho udržitelnost? Jaká je udržitelnost projektu z hlediska vlastnictví projektu příjemcem? Jsou projektové výstupy v souladu s legislativním a normativním rámcem Moldavska? (*kritérium udržitelnosti*)
- Jaké jsou komerční aktivity realizátorů navazující na projekty (včetně subdodavatelů)? Existuje možnost jiných návazností nad rámec české bilaterální spolupráce (např. zapojení českých organizací do projektů jiných donorů)? (*kritérium návazné spolupráce*)
- Vyplývají z výsledků evaluace nějaká systémová doporučení pro úpravu zaměření nebo pro zvýšení efektivnosti dalších rozvojových projektů v Moldavsku nebo v jiných zemích či sektorech? (*poznatky systémového charakteru*)
- Má hodnocený projekt dostatečně propracovanou a logicky sestavenou sekvenci navazujících činností? Nebo již návrh projektu naznačuje možný neúspěch z hlediska stanovených cílů (relevance, efektivity, efektivnosti, udržitelnosti a dopadů)?

Evaluační otázky k sanačním projektům (Dekonta a.s.):

- Jak je aktuálně zajištěn provoz sanačních stanic v Marculești (elektrina, likvidace odpadu)? Jakým způsobem ČRA zohlednila skutečnosti zjištěné v rámci hodnoceného projektu při přípravě návazných aktivit? (*kritérium udržitelnosti*)
- Jakým způsobem ČRA zohlednila skutečnosti zjištěné v rámci hodnoceného projektu při přípravě návazných aktivit? (*kritérium návazné spolupráce*)

- Co konkrétně převzali z projektové praxe místní partneři (metodiky, postupy, evidenci, atd.)? Jaká je perspektiva využívání přírodních zdrojů v rámci postižených lokalit? (*kritérium efektivity*)
- Jaká je míra zlepšení kvality života obyvatel postižených lokalit? (*kritérium dopadů*)
- Převzali něco z projektové praxe místní partneři (metodiky, postupy, evidenci, atd.)? Byly instituce/místní samosprávy, zodpovědné za převzetí a provozování výstupů projektů, připraveny na převzetí a zajištění fungování výstupů, získali jejich zaměstnanci v průběhu projektu potřebné znalosti?

Evaluační otázky k projektům na odpadní vody (obě sdružení pod vedením Ircon s.r.o.):

- Splňují jednotlivé ČOV návrhové parametry stanovené zadávací dokumentací? Je zvolená technologie relevantní pro místní podmínky? (*kritérium relevance*)
- Jak je zpoplatněno čištění vod? Kdo a jak hradí provozní náklady ČOV? (*kritérium udržitelnosti*)
- Kolik obyvatel resp. podniků je či bude napojeno na ČOV? Lze dokumentovat snížení znečištění v cílových lokalitách? (*kritérium dopadů*)
- Byly instituce/provozovatelé ČOV, zodpovědné za převzetí a provozování výstupů projektů, připraveny na převzetí a zajištění fungování výstupů, získali jejich zaměstnanci v průběhu projektu potřebné znalosti? Převzali místní partneři/provozovatelé ČOV něco z projektové praxe (metodiky, postupy, evidenci, atd.)?

Evaluační kritéria dle OECD/DAC

Zjištění a závěry z nezávislé evaluace mají poskytnout komplexní pohled na působení ČR v odpovídajících tématech **sektoru voda a sanítace** v Moldavsku v hodnoceném období, včetně vyhodnocení jednotlivých projektů z hlediska mezinárodně uznávaných evaluačních kritérií OECD/DAC, tj. relevance, efektivity (hospodárnosti), efektivity (účelnosti) a **zejména udržitelnosti a dopadů**. Stručné definice těchto kritérií dle OECD/DAC jsou následující:²

Relevance – míra, ve které rozvojová intervence odpovídá potřebám, prioritám a koncepcím cílové skupiny, partnerské (přijímající) země a dárcovské země.

Efektivita (hospodárnost) – míra využití vstupních zdrojů (časového plánu, odborných znalostí, administrativy a managementu, finančních prostředků atd.) s ohledem na reálně dosažené výstupy a cíle. Realizované aktivity se hodnotí co do jejich adekvátnosti, účinnosti a hospodárnosti, popřípadě mohou být navržena alternativní řešení k dosažení stanovených výstupů a cílů méně nákladným způsobem, v kratší době, s větším zohledněním místních podmínek apod. Hodnotit lze i zda byly cíle a výstupy stanoveny reálně. Hodnocení míry využití optimálně nákladných zdrojů k dosažení potřebných výsledků se provádí z hlediska kvantitativního i kvalitativního.

Efektivnost (účelnost) – teorie změny a míra dosažení cílů rozvojové intervence.

Udržitelnost – míra, resp. pravděpodobnost **pokračování pozitivních důsledků projektu pro cílovou skupinu po ukončení aktivit a financování ze strany donora/realizátora**. Udržitelnost by měla být hodnocena s důrazem na posouzení významu, který byl během projektového cyklu přikládán motivaci a spolupráci s příjemci a místními partnery, sdílení vlastnictví a identifikaci subjektů zodpovědných za návazné financování při zohlednění objektivních překážek.

² Více k uplatnění kritérií OECD-DAC při vyhodnocení projektu ZRS je k dispozici v osnově evaluační zprávy v příloze a dále v publikacích OECD-DAC, např. „Evaluating Development Cooperation. Summary of Key Norms and Standards“ a „Quality Standards for Development Evaluation“ (ke stažení na stránkách www.oecd.org/development/evaluation). Doporučuje se také důkladné prostudování Metodiky projektového cyklu dvoustranných projektů ZRS ČR (k dispozici na stránkách www.mzv.cz/pomoc).

Dopady – pozitivní i negativní, přímé i nepřímé a zamýšlené i nezamýšlené krátkodobé i dlouhodobé důsledky rozvojové intervence pro cílovou skupinu a v partnerské zemi obecně. U kritéria dopadů se musí evaluace důkladně zabývat také **vnějšími vlivy prostředí, ve kterém byl projekt realizován a specifikovat objektivní překážky, které mohly tyto dopady ovlivnit.**

Další evaluační kritéria

Evaluace posoudí souhrnně hodnocené aktivity ale i jednotlivé projekty také z hlediska jejich **vnější prezentace** (viditelnosti) v partnerské zemi a z hlediska uplatnění **průřezových principů ZRS ČR** definovaných v Koncepci zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010 – 2017³:

řádná (demokratická) správa věcí veřejných; šetrnost k životnímu prostředí a klimatu; dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen. Evaluátoři by měli zejména posoudit, zda a jak průřezové principy (resp. některý z nich) přímo souvisí s tematickým zaměřením hodnocených projektů a aktivit; zda a jak zadavatel a/nebo realizátor zohlednili průřezové principy při formulaci a realizaci projektů; zda realizátor během přípravy a realizace projektu (resp. zadavatel projektu během formulace projektu) v rámci snahy o zohlednění průřezových principů narazil na protichůdné cíle, zájmy či hodnoty na straně příjemců projektu/partnerské země a jak tuto situaci řešil. Evaluační tým by tedy měl ke zmíněným aspektům vnímavě sbírat údaje a zjistit postoje konečných příjemců projektu (resp. i dalších relevantních osob). Ze získaných informací by měl učinit celkový závěr, do jaké míry hodnocené projekty u jednotlivých průřezových principů využily existujících příležitostí a vyvarovaly se nežádoucích situací.

Doporučení vyplývající ze zjištění a závěrů vyhodnocení

V evaluační zprávě budou uvedena **konkrétní a realizovatelná doporučení, s přidanou hodnotou, adresně určená evaluačním týmem MZV, ČRA, realizátorovi či jinému aktéru ZRS a dostatečně podložená konkrétními zjištěními a závěry.** Zadavatel primárně očekává **systémová doporučení** pro další možné zaměření rozvojových aktivit v sektoru voda a sanitace v Moldavsku. Zadavatel uvítá zejména doporučení zaměřená na **zvýšení udržitelnosti a efektivnosti příštích rozvojových intervencí.** Může však jít také o **doporučení procesní** k danému typu projektu, případně doporučení zaměřená na vzájemné synergie jednotlivých hodnocených oblastí rozvojových intervencí. Zadavatel je připraven ve zprávě obdržet i ponaučení **širšího charakteru (*lessons learned*)** pro řízení a realizaci ZRS, případně systémové ponaučení pro řízení procesu evaluací, pokud jsou tato ponaučení dostatečně **konkrétní, relevantní a využitelná také pro ZRS v jiných zemích a sektorech.**

Požadované výstupy komplexního vyhodnocení, termíny

Spolu se zadavatelem bude na průběh evaluace dohlížet v poradenské roli také **referenční skupina** složená ze zástupců **MZV – odboru rozvojové spolupráce a humanitární pomoci („MZV-ORS“)**, **MZV – odboru států severní a východní Evropy („MZV-OSVE“)**, **MZV – odboru dvoustranných ekonomických vztahů („MZV-ODEV“)**, **České rozvojové agentury („ČRA“)**, **Ministerstva životního prostředí („MŽP“)**, **zastupitelského úřadu (ZÚ) Kišiněv** a **České evaluační společnosti (ČES).** Komunikaci mezi evaluačním týmem a referenční skupinou bude zprostředkovávat pověřený zástupce MZV-ORS. Členové referenční skupiny budou mít, za předpokladu zachování nestrannosti, právo připomínkovat zprávy odevzdané evaluačním týmem.

- Zadavatel požaduje po zpracovateli odevzdání jedné **vstupní zprávy** a jedné **závěrečné evaluační zprávy (se 4 přílohami shrnujícími evaluační zjištění k jednotlivým projektům)**, která bude následně zveřejněna na webových stránkách MZV.
- **Vstupní zpráva**, se strukturou dle přiložené povinné osnovy, detailně rozpracovává metodologii hodnocení, popisuje okruhy evaluačních otázek a hypotéz formulovaných na základě studia dokumentů a rozhovorů vedených v ČR, které mají být ověřeny na misi

³ Koncepci ZRS ČR na období 2010 – 2017 lze dohledat na www.mzv.cz/pomoc

v partnerské zemi. Vstupní zpráva dále obsahuje **harmonogram** mise do partnerské země včetně plánu setkání, rozhovorů, fokusních skupin, pozorování, odborných měření, dotazníkových šetření, apod.

- Vstupní zpráva musí být projednána se zadavatelem a referenční skupinou a odevzdána zadavateli v listinné (svázané) podobě i elektronické podobě se zpracovanými připomínkami **nejpozději 5 pracovních dnů před odjezdem týmu na evaluační misi** do partnerské země.
- Podoba závěrečné evaluační zprávy se musí řídit **osnovou evaluační zprávy ZRS ČR⁴**. Délka zprávy bude max. 4 strany A4 manažerského shrnutí a max. 25 stran A4 textu (bez příloh). Zadavatel očekává, že text závěrečné evaluační zprávy bude obsahovat, vzhledem ke stanovenému rozsahu, především klíčové body evaluace, **včetně nezávislých zjištění, závěrů a vyplývajících doporučení**. Ve 4 přílohách budou uvedena shrnující evaluační zjištění k jednotlivým projektům; dále budou v přílohách uvedeny obecně známé skutečnosti, stejně jako případné přehledy zdrojů ověřitelných zjištění, kvantitativní fakta, vzory a výsledky hodnocení dotazníků apod. - dle použitých metod evaluace.
- Evaluační zpráva je vyžadována v **českém jazyce** (s anglickým shrnutím), resp. v případě mezinárodního složení evaluačního týmu v **anglickém jazyce** (s českým shrnutím). Přílohy evaluační zprávy mohou být ponechány v původním jazyce zpracování.
- **Pracovní verze závěrečné evaluační zprávy** musí být odevzdána zadavateli k připomínkám do **15. října 2015**. Zadavatel shromáždí připomínky od referenční skupiny a předá tyto zpracovateli, který je povinen obsahové připomínky písemně vypořádat (tzn. zpracovat do textu zprávy, nebo se zdůvodněním odmítnout, v každém případě písemnou formou). Pokud jsou k zaslání připomínek vyzváni také realizátoři projektů, evaluační tým se musí zabývat i jejich podněty.
- Zadavatel od zpracovatele očekává **představení evaluační zprávy** s již vypořádanými připomínkami referenční skupiny a realizátorů, případně jeho místních partnerů, tj. zejména **hlavních zjištění, závěrů a doporučení**, na prezentaci s diskusí uspořádané ze strany MZV-ORS. Případné zásadní dodatečné poznatky vzešlé z diskuse budou zpracovány ve formě **samostatné přílohy finální verze zprávy**. Termín prezentace bude stanoven po vzájemné dohodě v dostatečném časovém předstihu. Evaluační tým zašle vizuální osnovu prezentace (powerpoint) před prezentací zadavateli k odsouhlasení.
- **Finální verze evaluační zprávy**, včetně přehledu o způsobu zohlednění jak všech písemných připomínek referenční skupiny a realizátora (a jeho místních partnerů), tak případně dalších poznatků z osobní prezentace zprávy, musí být odevzdána zadavateli do **15. prosince 2015**, následně bude zveřejněna na webových stránkách MZV. Závěrečnou evaluační zprávu je nutné odevzdat zadavateli v listinné podobě v **1 svázaném výtisku a v elektronické formě na CD/DVD nosiči**.

Evaluační mise a další upřesnění pro zpracovatele

- Zkoumání výsledků projektů v partnerské (neboli přijímající) zemi formou **evaluační mise** je povinnou součástí procesu vyhodnocení. **Minimální** délka výzkumu v partnerské zemi je **15 pracovních dnů**, doporučená 20 pracovních dnů - v závislosti na charakteru projektů, geografickém rozprostření hodnocených projektů, podmínkách místní dopravy po partnerské zemi, počtu relevantních úřadů, apod. Zejména se však odvíjí od metod zvolených zpracovatelem.
- V průběhu vyhodnocení zpracovatel povede **rozhovory** se zástupci MZV, ČRA, ZÚ Kišiněv, realizátory projektů, se zástupci konečných příjemců a partnerských organizací realizátorů

⁴ Osnovy vstupní a závěrečné evaluační zprávy ZRS ČR jsou přílohou tohoto dokumentu.

v Moldavsku; dále s představiteli tamější státní správy a samosprávy (a s dalšími respondenty dle potřeby).⁵

- Těžiště svých **zjištění, závěrů a doporučení** by měl zpracovatel začít písemně formulovat ještě na misi v partnerské zemi. V průběhu evaluační mise zpracovatel uspořádá **zahajovací a závěrečný brífink** pro zúčastněné strany (relevantní úřady partnerské země, zástupce příjemců projektu, místní implementační partnery a realizátory, ZÚ Kišiněv apod.), na kterém lze předpokládaná a poté získaná zjištění a závěry vyhodnocení otestovat v diskusi s těmito zainteresovanými aktéry, a získat tak první zpětnou vazbu. Zápisy či prezentace ze závěrečného brífinku by měly být zařazeny do příloh závěrečné evaluační zprávy.
- Od evaluátorů se očekává také detailní konzultace se **ZÚ Kišiněv**. Evaluační tým se může na zastupitelský úřad obrátit se žádostí o logistickou podporu nebo s žádostí o zprostředkování rozhovorů na ministerstvech a dalších úřadech partnerské země; měl by však asistence ZÚ využívat jen **v míře nezbytně nutné**.

Vyhlášení výběrového řízení a příjem nabídek

Výběrové řízení probíhající formou otevřené výzvy je veřejně vyhlášeno na webových stránkách MZV dne **28. května 2015**.

Nabídky uchazečů budou zpracovány na základě vybraných dokumentů k jednotlivým projektům, které si zájemci mohou vyžádat na e-mailové adrese zaměstnance pověřeného organizací této evaluační zakázky.

Příjem nabídek končí dne **11. června 2015 ve 14.00 hod.**

Nabídky uchazečů budou zaslány **doporučeně** (nebo doručeny **osobně**) v listinné i elektronické formě na datovém nosiči – např. CD na následující adresu:

**Ministerstvo zahraničních věcí ČR
Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci
Loretánské náměstí 5
118 00 Praha 1**

Nabídky se podávají v obálce označené:

- názvem veřejné zakázky;
- plným jménem (názvem) uchazeče a adresou;
- textem „**NEOTEVÍRAT**“.

Nabídky zaslané jiným způsobem (např. faxem nebo e-mailem), doručené na jiné adresy nebo obdržené po termínu uzávěrky je zadavatel oprávněn nepřijmout.

Nabídky mohou být podávány v jazyce českém, slovenském nebo anglickém. Nabídky v jiných jazycích nebudou přijaty.

Zadavatel si vyhrazuje právo odmítnout nabídky, které nesplní zcela jednoznačně podmínky stanovené ve výzvě k podání nabídky.

Evaluační tým

Evaluační tým může provést buď **tým složený z více fyzických osob** (z nichž jedna působí jako vedoucí týmu s odpovědností za celý výstup vůči zadavateli) nebo **právnícká osoba** disponující adekvátním týmem expertů (z nichž jeden působí jako vedoucí týmu zajišťující komunikaci se zadavatelem).

⁵ Při evaluační misi v partnerské zemi však nemusí jít pouze o formu individuálních rozhovorů – způsoby zjišťování a ověřování informací vycházejí z metodologického postupu evaluačního týmu.

Zadavatel považuje za optimální tým složený ze **3-5 osob, tj. hlavního evaluátora** s odpovědností za celý proces vyhodnocení a odevzdání dohodnutých zpráv, jehož odbornost spočívá zejména v metodách evaluace; dále **specialisty se zaměřením na technologii čištění odpadních vod, specialisty v oboru sanační geologie, specialisty v oboru hydrogeologie** a též **lokálního experta** (nebo juniorního člena týmu) s důkladnou znalostí místního prostředí.

Navržený pracovní tým, který se bude podílet na realizaci veřejné zakázky, musí splňovat minimálně následující požadavky zadavatele (v případě zahraničního evaluačního týmu lze prokázat jejich splnění obdobným zahraničním vzděláním a praxí):

a) **specialista se zaměřením na technologii čištění odpadních vod** – vzdělání VŠ v oboru, praxe v oblasti čištění odpadních vod min. 5 let, účast min. na 2 projektech realizace či provozu ČOV o min. kapacitě 5000 EO – nebo obdobné vzdělání a praxe zahraniční

b) **specialista v oboru sanační geologie** – vzdělání VŠ, praxe v oboru min. 5 let, držitel osvědčení odborné způsobilosti dle vyhl.č. 206/2001 Sb. - projektovat, provádět a vyhodnocovat geologické práce podle zákona č. 62/1988, Sb., v platném znění v oboru sanační geologie – nebo obdobné vzdělání a praxe zahraniční

c) **specialista v oboru hydrogeologie** – vzdělání VŠ, praxe v oboru min. 3 roky, držitel osvědčení odborné způsobilosti dle vyhl.č. 206/2001 Sb. - projektovat, provádět a vyhodnocovat geologické práce podle zákona č. 62/1988, Sb., v platném znění v oboru hydrogeologie – nebo obdobné vzdělání a praxe zahraniční

Bod b) a c) může být prokázán jednou osobou. Požaduje se, aby se tyto osoby také **přímo osobně** podílely na plnění evaluační zakázky v Moldavsku.

Nabídky uchazečů budou povinně obsahovat:

- **metodologický přístup** evaluačního týmu, vč. plánu prací (tzn. konkrétně popsaná metodologie, navržená specificky pro vyhodnocení projektů ZRS ČR v Moldavsku);
- závazně definovaný **počet dnů na evaluační misi v partnerské zemi** (nezahrnující dny příjezdu a odjezdu ze země);
- **složení evaluačního týmu**, tj. jména a specializace expertů, kteří se na evaluaci budou podílet, a to včetně **jednoznačného stanovení jejich účasti na misi, popř. na části mise** (jaké části, kolik dnů); a včetně jejich plánovaných rolí při vypracování evaluační zprávy;
- **životopisy expertů** tvořících evaluační tým, s uvedením konkrétních údajů ke vzdělání, odbornosti a zkušenostem relevantním pro předmětnou evaluaci;
- **čestné prohlášení** o splnění kvalifikačních předpokladů (viz níže); před podpisem smlouvy musí předkladatel být schopen jejich splnění prokázat pomocí dokumentů/ potvrzení;
- **čestné prohlášení předkladatele** o pravdivosti (viz příloha);
- **nabídkovou cenu** uvedenou bez i včetně DPH (resp. u neplátců DPH uvedenou jako jediná cena opatřená prohlášením předkladatele o tom, že není plátcem DPH). Zadavatel předpokládá hodnotu zakázky v **orientačním rozmezí 850 000 – 999 999 Kč bez DPH**;⁶

⁶ Očekávaným rozmezím však zadavatel nedefinuje striktně ani minimální, ani maximální cenu. Nabídková cena musí zahrnovat všechny náklady evaluačního týmu, tj. např. na čas strávený prací v kanceláři (analýza dokumentů, psaní zpráv, zapracování připomínek), náklady na evaluační misi do partnerské země (odměna členům týmu, letenky, místní doprava, ubytování, stravné, tlumočení, telefonní hovory), odměnu členům týmu za čas strávený závěrečnou prezentací, apod.

- závazně vyplněnou **tabulku výpočtu nákladů na evaluaci** (viz příloha). Diety (stravné) v tabulce, rozpočtované na osobu a počet dnů v zahraničí, musí odpovídat příslušným českým předpisům. Dovolujeme si upozornit předkladatele, že MZV v roli zadavatele bude před proplacením odměny požadovat doložení rozsahu realizace podle jednotlivých položek schváleného nabídkového rozpočtu. V odůvodněných případech a po předchozím odsouhlasení ze strany zadavatele je možné provést přesun mezi položkami do výše max. 10 % celkového rozpočtu a to při dodržení celkové nabídkové ceny. Bude-li celkové čerpání ve skutečnosti nižší než rozpočtované v nabídce předložené do výběrového řízení, zadavatel o tento rozdíl sníží konečnou odměnu oproti nabídkové ceně vítězného předkladatele; budou-li náklady ve skutečnosti vyšší než rozpočtované v nabídce, nebudou tyto zadavatelem proplaceny.
- podepsané **čestné prohlášení o nezávislosti** všemi členy evaluačního týmu. **Všechny fyzické osoby, případně experti z týmu právnické osoby, musí splňovat všechny níže uvedené podmínky nezávislosti současně a jednoznačně** - podmínky platí pro **všechny projekty zahrnuté do tohoto vyhodnocení v Moldavsku v sektoru voda a sanitace**. Čestné prohlášení o nezávislosti podepisují všechny fyzické osoby, případně právnická osoba a všichni zúčastnění experti z jejího týmu.

Podmínky nezávislosti členů evaluačního týmu

- Žádný z členů evaluačního týmu se nepodílel na přípravě, výběru či realizaci hodnocených projektů v jakékoli fázi. Nepodílel se ani na přípravě projektového návrhu, který s hodnocenými projekty soutěžil ve výběrovém řízení.
- Žádný z členů evaluačního týmu není zaměstnancem ani externím spolupracovníkem gestora, ani jím nebyl/a v období přípravy a realizace hodnocených projektů; žádný z členů evaluačního týmu nepůsobí jako zaměstnanec ani externí spolupracovník realizátora, ani tak nepůsobil/a v období přípravy a realizace hodnocených projektů v dané zemi (Moldavsko) a sektoru (voda a sanitace).
- Žádný z členů evaluačního týmu se kromě výše definovaných podmínek nepodílel na realizaci projektů zahraniční rozvojové spolupráce ČR v zemi hodnocených projektů (Moldavsko) v roce předcházejícím evaluaci, v roce dané evaluace, ani se na nich nebude v dané zemi podílet v roce následujícím.

Kvalifikační předpoklady evaluačního týmu

- ukončené vysokoškolské vzdělání - u vedoucího evaluačního týmu a u dalších expertů specifikovaných výše;
- minimálně 4 roky pracovních zkušeností - u vedoucího evaluačního týmu; u ostatních členů týmu dle specifikace požadované praxe uvedené výše
- dokončená participace na alespoň jedné evaluaci (ve smyslu komplexního vyhodnocení výsledků) projektu, programu či podobné intervence – u kteréhokoliv člena evaluačního týmu;
- absolvované alespoň jedno školení nebo vysokoškolský předmět k evaluaci, nebo k řízení projektového/ programového cyklu (*project cycle management*); nebo k řízení orientovanému na výsledky (*results-based management*) nebo realizovaná evaluace v rámci diplomové nebo disertační práce v průběhu VŠ studia, která byla úspěšně obhájena a kladně hodnocena – u kteréhokoliv člena evaluačního týmu;
- znalost anglického a/nebo moldavského nebo rumunského nebo ruského jazyka u všech členů evaluačního týmu, kteří se budou účastnit mise do Moldavska. Uchazeč doloží znalost cizího jazyka certifikátem o složení jazykové zkoušky minimálně na úrovni B1 nebo čestným prohlášením uchazeče, že příslušný člen evaluačního týmu ovládá požadovaný jazyk na

komunikativní úrovni. V případě čestného prohlášení je zadavatel oprávněn před uzavřením smlouvy úroveň jazykových znalostí členů týmu ověřit.

Hodnotící kritéria (0-100 bodů celkem)

Za hodnotící kritérium stanovil zadavatel ekonomickou výhodnost nabídky.

Jednotlivá hodnotící dílčí kritéria byla stanovena následujícím způsobem:

1. Nabídková cena (porovnávají jsou ceny bez DPH): 0-40 bodů

Nabídka s nejnižší nabídkovou cenou obdrží 40 bodů. Ostatním nabídkám budou přiřazeny body dle vzorce: $\text{bodů} = \frac{\text{hodnota nejnižší nabídkové ceny}}{\text{hodnota nabídkové ceny daného uchazeče}} \times 40$

2. Odborná kvalita, konkrétnost zpracování a proveditelnost předložené metodologie evaluace, vč. harmonogramu a postupu prací a rozdělení úkolů v evaluačním týmu: 0-30 bodů

Maximum bodů náleží takové metodologii, která stanoví jak teoretický rámec navržených metod a jejich limitů, tak konkrétně rozpracuje kombinaci evaluačních kritérií OECD/DAC a navržených metod – zpravidla do podoby evaluačních otázek, způsobu zjišťování a triangulace údajů apod. Očekává se striktní dodržování osnovy evaluační zprávy a logické propojení zjištění, závěrů a doporučení se stanovenými, konkrétními a realistickými evaluačními otázkami. Dále optimální metodologie stanoví též harmonogram prací, vč. přibližného programu mise do partnerské rozvojové země a rozdělení úkolů a kompetencí mezi jednotlivé členy evaluačního týmu; přičemž tyto postupy jsou navrženy realisticky. Zadavatel uvítá, pokud se evaluace bude opírat o **Formální standardy provádění evaluací České evaluační společnosti**⁷. Důraz bude kladen na **odbornou kvalitu, konkrétnost zpracování a proveditelnost předložené metodologie evaluace**, vč. harmonogramu a postupu prací a rozdělení úkolů v evaluačním týmu.

3. Míra odbornosti a předchozích zkušeností týmu v tematice evaluací rozvojových projektů, nakládání s odpadními vodami a jejich čištění, odstraňování/sanace ekologických zátěží a hydrogeologie: 0-20 bodů

Maximum bodů náleží evaluačnímu týmu, jehož členové dohromady disponují dostatečnou odborností v tematice evaluací rozvojových projektů, nakládání s odpadními vodami a jejich čištění, odstraňování/sanace ekologických zátěží a hydrogeologie. Odbornost je zde chápána jako kombinace teoretického vzdělání a pracovních zkušeností. Má-li tým předkladatele odbornost v příbuzných oblastech, obdrží nabídka část bodů dle hloubky, šíře a přenositelnosti znalostí. Kritérium odbornosti a předchozích zkušeností evaluačního týmu v sektorové tematice bude hodnoceno na základě předložené nabídkové dokumentace.

4. Rozsah předchozích zkušeností členů týmu z rozvojových nebo transformujících se zemí, zejména z východní Evropy, Balkánu či střední Asie a zkušeností členů týmu v oblasti rozvojové spolupráce: 0-10 bodů

Maximum bodů náleží evaluačnímu týmu, jehož členové dohromady mohou prokazatelně nabídnout rozsáhlé zkušenosti jak z pracovního, výzkumného nebo podobného pobytu v rozvojových nebo transformujících se zemích, a to včetně některé ze zemí východní Evropy, Balkánu nebo střední Asie; tak z rozvojové spolupráce jako činnosti a součásti zahraniční politiky, tj. např. plánování, implementace, monitoringu či vyhodnocování konkrétních rozvojových projektů či širších programů pomoci, práce v koncepční či výzkumné rovině ZRS apod. Zkušenost přímo z Moldavska je výhodou.

⁷ Viz www.czecheval.cz

Kritérium předchozích zkušeností evaluačního týmu z rozvojových zemí a v oblasti rozvojové spolupráce bude hodnoceno na základě předložené nabídkové dokumentace.

U 2. – 4. dílčího hodnotícího kritéria nemusí žádná nabídka dosáhnout nejvyššího počtu bodů. Body přisuzuje odborná hodnotící komise.

Vyhodnocení nabídek

Nabídky doručené ve stanoveném termínu budou otevřeny pověřenou obálkovou komisí, která je zkontroluje po formální stránce z hlediska požadavků stanovených ve vyhlášeném výběrovém řízení. Vyhovující nabídky budou předány hodnotící komisi, která je posoudí a na základě hodnotících kritérií vybere vítěznou nabídku. Výsledek výběru hodnotící komise bude zveřejněn do **30. června 2015** na webových stránkách zadavatele.⁸

Závěrečné ustanovení

MZV ČR nevrací nabídky projektů, které byly přijaty v rámci tohoto vyhlášení. MZV si vyhrazuje právo kdykoliv zrušit výběrové řízení bez udání důvodu.

Přílohy:

závazná osnova vstupní evaluační zprávy (verze r. 2015)

závazná osnova evaluační zprávy ZRS ČR (verze r. 2015)

vzor čestného prohlášení předkladatele o pravdivosti uvedených údajů (povinná součást nabídky)

vzor čestného prohlášení o nezávislosti členů evaluačního týmu (povinná součást nabídky)

vzor tabulky nákladů na evaluaci pro výpočet nabídkové ceny (povinná součást nabídky)

⁸ Viz www.mzv.cz/pomoc

6.13 Tabulka vypořádání připomínek referenční skupiny, gestora a realizátora

Souhrnné připomínky a připomínky k návrhu závěrečné zprávy

Číslo	Téma/oblast	Připomínka	Vypořádání
MZV (ORS)			
1	Hodnocení kritérií	Doporučujeme revizi stupňů míry naplnění hodnocených kritérií vzhledem k odůvodněním uvedeným v textu evaluační zprávy – celkově dle názoru ORS podhodnoceno	Míry naplnění kritérií jsou přehodnoceny.
2	Doplnění vysvětlivek	Pro větší přehlednost doporučujeme doplnit dle povinné osnovy EZ v kapitole k závěrům stupnici míry naplnění evaluačního kritéria a v kapitole k doporučením uvést škálu závažnosti (tj. 1 nejzávažnější – 3 nejméně závažné)	Doplněno v závěrečné zprávě (do kapitol Závěry a Doporučení).
3	Systémové doporučení pro MZV	K doporučení ohledně pracovního úvazku rozvojového experta uvádíme – MZV s doporučením souhlasí, doporučení je však aktuálně nerealizovatelné - nutno však brát v úvahu reálné kapacitní a personální možnosti ZRS ČR	Jde o dlouhodobé systémové doporučení s ohledem na rozsah aktivit ZRS ČR v Moldavsku. Pokud nelze personálně posílit ZÚ anebo zajistit stálou externí podporu ČRA v Moldavsku, stojí za zvážení zmenšení aktivit ZRS ČR v Moldavsku.
4	Systémové doporučení pro MZV - kompletní podklady pro evaluace	ORS coby zadavatel evaluačních zakázek předává evaluátorům podklady postoupené ČRA, která je obdrží od realizátorů projektů. V návaznosti na doporučení z předchozího evaluačního cyklu vyzval ORS ČRA k přípravě podkladů pro evaluace ihned po schválení plánu evaluací, tedy před zahájením evaluačního cyklu. ČRA následně připravila projektovou dokumentaci a ke každému z evaluovaných projektů připravila seznam poskytnutých dokumentů. V rámci výběrových řízení na evaluace byly uchazečům na vyžádání obratem (tentýž den) elektronicky zadavatelem zaslány vybrané podkladové dokumenty k evaluovaným projektům. Vítěznému evaluačnímu týmu pak byla zadavatelem v rámci úvodního setkání poskytnuta projektová dokumentace elektronicky, včetně seznamu poskytnutého ČRA. V rámci fáze evaluace zvané „desk research“ je součástí náplně zakázky aby si evaluační tým v případě potřeby vyžádal projektovou dokumentaci od ČRA a realizátorů v listinné podobě. Zadavatel není přímým účastníkem průběhu projektového cyklu až do fáze evaluace, není tedy v jeho gesci vypracovat kompletní a podrobný jmenovitý seznam projektové dokumentace ke každému evaluovanému projektu a to včetně posouzení zda je tento seznam kompletní, dokumenty jsou korektně podepsané a datované, apod.	Pro účely této evaluace ČRA nepřipravilo seznam poskytnutých dokumentů; z diskuse s ČRA v srpnu 2015 vyplynulo, že systematicky nesestavují seznamy dokumentace k jednotlivým projektům. Evaluační tým si v průběhu evaluace vyžádal zjištěné chybějící dokumenty. Doporučení týkající se kompletních podkladů je adresováno ČRA a doplněno. Nicméně i zadavatel evaluace by měl mít přehled o předávaných dokumentech k evaluaci.

5	Terminologie a zkratky	za účelem srozumitelnosti doporučujeme omezit nadužívání zkratk, a s odkazem na terminologii používanou v ZRS ČR doporučujeme uvádění zkratk dle zavedeného úzu včetně jednotné jazykové mutace (viz Zákon o ZRS, Koncepce ZRS ČR na období 2010-2017 (např. zkratky RS, LFM, WSS atd.) Dále doporučujeme důsledné zavedení všech zkratk při prvním výskytu v textu, a to od kapitoly 1. Shrnutí	Text upraven.
6	Grafická a jazyková úprava	grafická a jazyková úprava textu, event. i v případě evaluačních zpráv k jednotlivým projektům seřadit doporučení stejně jako u sektorové evaluační zprávy	Text upraven.
Zastupitelský úřad v Kišiněvě			
1	Komunikace mezi českými aktéry ZRS	Ke zvážení navrhuji hodnocení úrovně koordinace a komunikace mezi českými aktéry ZRS, která je hodnocena jako spíše nízká. Přitom je v článku uvedeno, že komunikace ZÚ a realizátorů je bezproblémová, komunikaci ČRA a realizátorů se evaluační zpráva nevěnuje.	Zohledněno v textu – kap. 4.2.1 závěrečné zprávy
2	Komunikace a koordinace ZÚ a ČRA	Dále je hodnocena komunikace a koordinace ZÚ a ČRA, která, dle evaluační zprávy, probíhá průběžně dle potřeby projektů. Za ZÚ bych ráda upřesnila, že v době, kdy probíhaly evaluované projekty, byly pravděpodobně návštěvy ČRA (zaměstnanců, kteří řeší sektor voda a sanitace) častější. Dvouletá pauza v návštěvě sektorových specialistů na vodu a sanitaci trvala od poloviny 2013 až do poloviny roku 2015, tedy po evaluovaném období.	Doplňující informace - kap. 4.2.1 závěrečné zprávy upřesněna.
3	Komunikace a koordinace mezi ZÚ a ČRA	Domnívám se, že komunikace a koordinace mezi ZÚ a ČRA je dobrá, problém nevidím v komunikaci, ale v kapacitách. A hrají zde roli nedostatečné kapacity ČRA rychleji reagovat a rozhodovat, a také v nedostačené kapacitě ZÚ (poloviční úvazek rozvojového diplomata) situaci detailněji sledovat na místě. Se závěry této kapitoly se však ZÚ ztotožňuje, častější expertní monitoring a urychlení formulací díky častějším cestám sektorových specialistů ČRA, či díky využití místního experta, by bylo přínosné.	Upřesňující informace – závěr kap. 4.2.1 doplněn.
4	Zájem o další projekty	Upřesnění ke kapitole 4.3.1 Zájem o další projekty. Počty zasílaných námětů na projekty souhlasí pro MŽP. Od samospráv přichází námětů více, často však nejsou koordinovány s MŽP ani s ministerstvem regionálního rozvoje.	Doplňující informace. Text upřesněn.
Daniel Svoboda			
1	Řazení kapitol; kritérium efektivity	Doporučuji sjednotit řazení kapitol ve zprávě a jejích přílohách – hodnocení kritéria efektivity by mohlo předcházet kritériu efektivnosti. Kritérium efektivity se týká hospodárnosti projektu, efektivita následných prací (např. provozu ČOV) je zahrnuta v kritériu udržitelnosti.	Kapitoly jsou členěny podle osnovy evaluačních matic k jednotlivým projektům. Informace o provozních nákladech ČOV jsou přesunuty do kapitol 2.4 (udržitelnost).

2	Hodnocení kritérií	Doporučuji znovu zvážit hodnocení některých kritérií ve smyslu výkladu hodnotící škály ve vzoru osnovy evaluační zprávy v zadávací dokumentaci. V některých případech považuji hodnocení za podceněné (zejména u průřezových témat), v některých dalších může být hodnocení nadceněné (například u efektivity vzhledem k uváděné absenci některých informací, prodlužování termínu realizace nebo k nedokončení některých prací; případně u udržitelnosti). Současně je potřeba sjednotit souhrnné hodnocení (tabulka v hlavní zprávě) s hodnocením dílčích projektů (přílohy). Dílčí rozpory jsou uvedeny v komentářích u jednotlivých dokumentů.	Míry naplnění kritérií jsou přehodnoceny.
3	Hodnocení kritérií v přílohách	Doporučuji zvážit doplnění hodnocení jednotlivých kritérií (kromě současné souhrnné tabulky) přímo za přehled závěrů k jednotlivým kritériím jako u souhrnné zprávy, aby byly jasnější souvislosti - důvody daného hodnocení. U projektů ve Vulcanesti a Cimislia je potřeba více vysvětlit synergie – u prvního je uváděna synergie u 1 z 33 aktivit, u druhého z nich u 8 z 22 aktivit.	Hodnocení jednotlivých kritérií doplněno v přílohách. Synergie u projektů ve Vulcanesti a Cimislia vysvětlena v kapitolách 2.9.3 v přílohách č. 4 a 5.
4	Popis využití přidělených financí – projekt ČOV Cimislia	Za problematické považuji proplacení prací, které nebyly provedeny (projekt Cimislia), protože neexistují garance jejich dokončení ani efektivní mechanismus jejich kontroly po ukončení projektu. Tam, kde došlo k úpravám rozpočtu nebo věcného či časového rozsahu prací, mělo by být uvedeno, zda byly tyto změny schváleny ČRA, případně jak (dodatkem smlouvy apod.) – z části uvedeno je, někde tato informace chybí.	Doplněny informace v kapitolách 2.1.4.a 2.3.3 v příloze č. 4, a v kapitole 2.3.2 příloze č. 2.
5	Doporučení k Logical Framework Matrix	Přepřpracovaná teorie změny je kvalitní, navrhuji však přeformulaci doporučení týkajících se Logical Framework Matrix (LFM) – matici nebo jiný způsob znázornění logického modelu je nutné zpracovávat před přípravou projektu (nikoliv ji tedy „vyplňovat v souladu s údaji uváděnými v projektu“ po dokončení projektového dokumentu). Současně je nutné rozlišit roli zadavatele (ČRA) a uchazeče při přípravě a realizaci projektu – záměr, cíle a závazné výstupy stanovuje zadavatel. V některých případech jsou cíle (i přepřpracované) formulovány jako výstupy (např. odstranění odpadů – cílem by v tomto případě mělo být snížení rizik na lidské zdraví a ekosystémy).	Doporučení k LFM přeformulována (viz kap. 5.2 závěrečné zprávy).
6	Hodnotících kritérií pro návrhy projektů	Předcházející bod souvisí se zjištěnými problémy při identifikaci a formulaci, resp. při stanovení cílů a výstupů intervence (role ČRA). ZÚ současně zmiňoval problémy díky neexistenci hodnotících kritérií pro návrhy projektů. Tato kritéria jsou nicméně součástí dosud platné Metodiky projektového cyklu (viz www.czda.cz) a měla by být aplikována (nebo aktualizována) – uvítal bych systémové doporučení v tomto ohledu.	Doporučení pro rozšíření třetího hodnotícího kritéria Relevance přílohy č. 6 Metodiky projektového cyklu o „relevanci ke stanoveným cílům sektorového programu“.
7	Doporučení k rozpočtu u	Doporučuji přeformulovat doporučení týkající se u jednotlivých projektů rozpočtu strukturovaného dle aktivit, a to vzhledem ke zjištěním týkajícím se	Doporučení přeformulována.

	jednotlivých projektů	netransparentnosti vykazování nákladů dle aktivit a také vzhledem k sumárnímu doporučení vyžadujícímu položkové rozpočty. Podle mých informací jsou položkové rozpočty vyžadovány v nabídce, účtování je ale prováděno podle kumulativních cen za aktivity resp. výstupy, a rozsah realizace (a souvisejících nákladů) je proto nejasný.	U hodnocených projektů ČRA vyžadovala jen etapové rozpočty většinou v členění podle aktivit.
8	Zkratky	Potřebu omezit používání zkratk; v každém případě je nutné zkratky vysvětlit při prvním použití v textu a je nutné aktualizovat seznam zkratk v příloze (řada jich nyní chybí). Zkratky by měly být používány konzistentně (např. VaK nebo VAK), stejně jako názvy jednotlivých organizací (DEKONTA nebo Dekonta, IRCON nebo Ircon, apod.).	Zohledněno v textu.
9	Formát	Sjednocen by měl být použitý typ i velikost písma (místy až tři různé typy písma na jedné stránce). Obdobně by měl být sjednocen formát používání čísel včetně dat (31.8.2014 nebo 31. 8. 2014. nebo 31.8. 2014; 2011-2017 nebo 2011 – 2017, nebo 2011 - 2017) a dalších čísel v českém formátu (4000, 40 000, 400 000...).	Formát sjednocen.
10	kurs MDL/CZK	V textu by měl být uveden orientační kurs resp. přepočít MDL/CZK (1,233). Používán by měl být název „leu“ nebo „MDL“ místo „lei“.	Doplněno v textu.
11	Jazyková korektura	Potřebu závěrečné korektury (viz opravené některé překlepy a chybná interpunkce, či problematická skladba některých vět).	Korektura provedena.
ČRA			
1	shrnutí	Sektorový program bude aktualizovaný podle nové koncepce a programu ZRS s Moldavskem a výsledků evaluace.	Plán aktualizovat sektorový program je velice žádoucí. Na hodnocené verzi programu to nic nemění. Nezhledněno.
2	Souhrnné hodnocení	Dáno zadáním evaluace – porovnávají se projekty z různých subsektorů.	Vysvětlení k nízkým vazbám a synergii mezi projekty evaluační tým vzal v úvahu. Příslušnost k subsektorům je uvedena v kapitole 2.2. Nezhledněno.
3	Korektury	rajon“ je rusismus, doporučuji používat český termín „okres“	Opraveno - v celém textu je použit termín „okres“.
4	Udržitelnost projektu Marculesti	Už bylo vyřešeno – vlastnictví výstupů a financování provozu sanačních stanic převzala státní organizace EHGeoM.	Evaluační tým nemá důkaz o fyzickém převzetí stanic. Dle informací od realizátora bylo převzetí provozu sanačních stanic organizací EHGeoM přislíbeno MŽP (dne 27.10.). Přislíbeno učinilo MŽP od roku 2011 několik, avšak jejich plnění bylo zajištěno dosud v omezené míře. Nezhledněno.
5	Kap. 2.1 – přehled donorů	+ GIZ, SDC, MCA	Doplněno do tabulky.

6	Kap. 2.4 - LFM	Staré projekty, užívání a příprava LFM na ČRA prochází vývojem.	Vysvětlivka k aktuální praxi ČRA je relevantní, nicméně evaluace hodnotí projekty zadávané v letech 2010 - 2011. Nezohledněno.
7	Kap. 2.5	ČRA rizika průběžně monitoruje a vyhodnocuje.	O průběžném monitorování rizik nebyla evaluačnímu týmu předložena žádná zpráva nebo jiný dokument. Není jasné, jakou formou jsou rizika a předpoklady monitorovány a jak často. Nezohledněno.
8	Kap. 4.2.1	Realizátoři koordinují v rámci PPZRS:	PPZRS je obecný prostor pro výměnu zkušeností se ZRS ČR. Evaluační tým hodnotí koordinaci projektových aktivit na místě v průběhu realizace.
9	Kap. 4.2.1	ČRA pilotně využívá místního experta v sektoru zemědělství	Doplňující a podpůrná informace. Jaká je s ním zkušeností? Nezohledněno.
10	Kap. 4.2.2	Už druhé, navazovalo na 2009.	Doplňující informace. Text upraven.
11	Kap. 4.2.2	okres	Korektura – opraveno.
12	Kap. 4.4.1	Koncentrace síry se nezměnily a oproti předpokladům nebyly vyšší, v průběhu realizace se změnila legislativní podmínky v zemi koncového odstranění. Přesná znalost obsahu síry na začátku projektu by v tomto případě neměla vliv, ke změně projektu by došlo i tak (změna legislativních požadavků). Pokud by byly odpady odstraňovány jiným způsobem (např. uložením v býv. dolech), tak by obsah síry nehrál roli vůbec.	Vysoké koncentrace síry jsou uvedeny jako důvod navýšení ceny a prodloužení harmonogramu v dodatku č. 3 ke smlouvě, příloha č. 1, str. 2. Dle sdělení externího experta J. Pištory a realizátora nebyla legislativa změněna.
13	Kap. 4.4.1	Formálně ne, ale fakticky ano a průběžně se na výskyt rizik operativně reagovalo.	To je pravda, jinak by projekty asi nebyly dokončeny tak, jak byly. Na zjištění to nic nemění.
14	Kap. 4.4.1	ČRA vyhodnocovala během monitorovacích misí a při pravidelné komunikaci s realizátory a ZÚ.	Evaluační tým měl k dispozici pouze jednu zprávu z monitorovací mise ČRA (Cimislia 11/2013). Doplněno.
15	Kap. 4.4.1	Nesouhlasí s jednotlivými zprávami z evaluace projektů, ¾ mají udržitelnost spíše vysokou.	Hodnocení projektů je přehodnoceno.
16	Kap. 4.5.1	Nejen Boncom, ale i Ircon a TopolWater – zakázky v zemích V a JV Evropy v návaznosti na projekty ZRS ČR.	Doplňující informace – text upraven.
17	Kap. 4.5.1	Byl ale soutěžen, realizátor byl vybrán ve VŘ. Tento typ zakázek většinou soukromé subjekty nezadávají, většinou se jedná o veřejné zadavatele, v takovém případě by skoro žádné sanační zakázky nebyly komerční aktivitou.	Upřesňující informace k uvedenému projektu. Nezohledněno.
18	Kap. 4.5.2	Zároveň zvažuje další aktivity/projekty v oblasti sanitace	Doplňující informace obecného charakteru. Nezohledněno.

19	Kap. 5.1	ČRA již realizuje	Potvrzení souladu doporučení s plány ČRA. Nezohledněno.
20	Kap. 5.1	EHGeoM už je garantem, připravuje se navazující projekt.	Viz výše - vypořádání připomínky ČRA č. 4. Nezohledněno.
21	Kap. 5.1	ČRA bude průběžně monitorovat a zasadí se o dokončení.	Potvrzení souladu doporučení s plány ČRA. Nezohledněno.
22	Kap. 5.1	ČRA zváží dodatečné aktivity na zajištění udržitelnosti/phase out	Doplňující informace. Nezohledněno.
23	Kap. 5.1	Nerealizace TIKa projektu na rozšíření vodovodu. ČOV dimenzována s ohledem na předpokládanou produkci OV.	Vysvětlení k zadání. Nezohledněno.
24	Kap. 5.1	ČRA další projekty připravuje s dalšími donory a konzultuje návazné aktivity u dokončených projektů.	Potvrzení souladu doporučení s plány ČRA. Co se týče návazných aktivit k hodnoceným projektům, žádný z oslovených donorů vyjma ADA nezmínil konzultace s ČRA o návazných aktivitách.
25	Kap. 5.2	Většinu doporučení již ČRA implementuje.	Potvrzení souladu doporučení s plány ČRA. Nezohledněno.
26	Kap. 5.2	Nebylo možné detailněji ověřit, oddělit jako samostatnou zakázku by bylo finančně neefektivní. V rámci přípravy projektu byly získány všechny dostupné informace a podklady a pro ZD byla vzata v potaz míra nejistoty odpovídající úrovni vstupních dat.	Evaluační tým si je vědom obtížnosti ověření hodnot zadání k projektu pesticidů; nicméně ZD dle mínění evaluačního týmu nezohlednila míru nejistoty vstupních dat. Nezohledněno.
27	Kap. 5.2	ČOV jsou dimenzovány na předpokládaný maximální nátok, odpovídající předpokladům a informacím zjistitelným v době přípravy zakázky.	Vysvětlení k zadání. Nezohledněno.
28	Kap. 5.2	ČRA přechází na strukturované rozpočty s podrobnějším položkovým členěním.	Potvrzení souladu doporučení s plány ČRA. Nezohledněno.
29	Kap. 5.2	ČRA zváží a kde to bude aplikovatelné implementuje. (<i>doporučení zapojit MRR</i>).	Informace o možné aplikaci doporučení. Nezohledněno.
30	Kap. 5.2	ČRA zváží. (<i>doporučení koučing</i>)	
31	Kap. 5.2	ČRA prosazuje v rámci strategie rozvoje.	Potvrzení souladu doporučení s plány ČRA. Nezohledněno.
32	Kap. 5.2	ČRA již sestavuje kompletní LF.	Doporučení upraveno dle připomínek D. Svobody.
MŽP			
1	Kap. 2.4	"Schéma 3: Schéma teorie změny pro Sektorový program RS" je hned první popis problému "veřejnost nemá nedostatek informací o kvalitě vody" - tento dvojitý zápor je patrně omylem.	Opraveno.

Dekonta			
1	Závěrečná zpráva, přílohy č. 2 a 3	tabulkám souhrnného hodnocení: na jednu stranu nelze evaluátorům upřít právo na názor či pohled na věc (leckdy je odlišný i mezi příjemcem, zadavatelem a realizátorem), avšak míra naplnění dílčích evaluačních kritérií uvedená v souhrn. tabulce by měla přinejmenším korespondovat se zjištěními a závěry prezentovanými detailněji v předchozích kapitolách zprávy - dle našeho názoru tomu tak není (souhrn. tabulka posouvá celk. hodnocení projektu v obou případech k nižší míře naplnění sledovaných kritérií).	Míry naplnění kritérií jsou přehodnoceny.

Připomínky k příloze č. 2 - Zpráva z evaluace projektu „Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavsku“

číslo	Kapitola	Připomínka	Vypořádání
Daniel Svoboda			
1	obsah	Doporučuji zvážit předřazení efektivitu před efektivnost (vzhledem k návaznosti na dopady).	Dle názoru evaluačního týmu je vhodnější aktuální řazení. Nejprve vyhodnotit co bylo realizováno, následně efektivnost realizace.
2	Kap. 1.2	Odstranění odpadů považuji za výstup, souvisejícím cílem je omezení negativních vlivů / snížení rizika (ať už na obyvatele nebo na ekosystémy) a záměrem zlepšení zdravotního stavu, resp. kvality půdy, podzemní a povrchové vody.	Schéma změny upraveno v souladu s připomínkou.
3	Kap. 2.2.1	Doporučuji přeformulovat jako snížení zdravotních rizik pro obyvatele a ekologických rizik pro ekosystémy.	Přeformulováno v souladu s úpravou kap. 1.2 (viz předchozí připomínka).
4	Kap. 3.5	Víceméně se u obou odrážek jedná o úroveň cílů, ale lze akceptovat.	Zváženo, formulace upravena.
5	Kap. 3.10 - Efektivita	Toto hodnocení lze akceptovat s ohledem na navýšení rozpočtu a prodloužení doby realizace. V závěrech je nicméně konstatována adekvátnost nákladů.	Příslušné závěry a míra naplněné kritéria efektivity upraveny tak, aby byly v souladu.
6	Kap. 3.10 - Dodržování lidských práv	Vzhledem k tomu, že práva ani principy rovnosti nebyly porušovány, považuji hodnocení za podceněné. Projekt přispěl k naplnění práva na zdravé životní prostředí.	Hodnocení upraveno.
7	Kap. 4 2. doporučení pro ČRA	Toto doporučení (strukturovat rozpočet dle aktivit) je v rozporu se zjištěními týkajícími se netransparentnosti – viz kapitola 2.3.3. V souhrnném doporučení jsou vyžadovány položkové rozpočty. Podle mých informací jsou položkové rozpočty vyžadovány v nabídce, účtování je ale prováděno podle kumulativních cen za aktivity resp. výstupy	V ZD u hodnocených projektů byl vyžadován etapový (nikoliv položkový) rozpočet v členění podle aktivit, což nebylo v případě nabídky na tento projekt splněno. Doporučení upraveno.

ČRA			
1	Kap. 1.3	Také nižší. Hodnota 200t byla zvolena z důvodu ZVZ kvůli porovnatelnosti nabídek.	Formulace předpokladu je v souladu s MoU, kde je uvedeno „do celkové výše 200 t.“
2	Kap. 2.1.3	Vybrané sklady byly prioritní vzhledem k míře rizika vůči ŽP, populaci apod.	Tato informace je uvedena v kap. 1.1.
3	Kap. 2.2.3	Odhadované množství uvedené v ZD vycházelo z informací od POPs SMO, správců skladišť a terénní obhlídky v době přípravy ZD.	Informace je částečně uvedena v kap. 1.1., text doplněn.
4	Kap. 2.2.3	Legislativa byla v průběhu realizace změněna, bylo nezbytné přebalení již zabalených pesticidů a podrobnější ovzorkování všech látek. Počáteční nastavení legislativy bylo v pořádku a množství síry by nebylo důvodem k prodloužení/navýšení projektu.	Vysoké koncentrace síry jsou uvedeny jako důvod navýšení ceny a prodloužení harmonogramu v dodatku č. 3 ke smlouvě, příloha č. 1, str. 2. Dle sdělení externího experta J. Pištory a realizátora nebyla změněna legislativa.
5	Kap. 2.3.1	Cena byla dána výsledkem VŘ provedeného v souladu se ZVZ.	V textu jde o porovnání cen s obdobnými projekty v Moldavsku. Cenu v rámci hodnoceného projektu evaluační tým nezpochybuje.
6	Kap. 2.3.2	Opět – změna legislativy v Německu.	Viz výše – vypořádání připomínky č. 4
7	Kap. 2.3.4	Terénní monitoring byl opakovaně proveden i zástupci ČRA a externím expertem J. Pištory.	Text doplněn.
8	Kap. 2.4.1	ČRA dostávalo průběžné informace a uskutečňovalo průběžnou komunikaci s realizátorem. V průběhu realizace poskytoval realizátor pravidelné (týdenní) zprávy z realizace projektu e-mailem.	Text doplněn, nicméně je otázka, do jaké míry je neformální průběžná komunikace dostačující. Evaluační tým neměl k dispozici žádný příklad zmiňovaných pravidelných zpráv.
9	Kap. 2.6.1	Orgány samosprávy byly zapojeny i do přípravy projektu.	Tyto informace nebyly během rozhovorů se starosty místních úřadů (MÚ) potvrzeny. Starostové uvedli, že byli o projektu včas a dostatečně informováni. Spolupráce s MÚ probíhala dle sdělení dvou starostů v průběhu projektu – viz kap. 2.6.3.
10	Kap. 2.7.1	Byl ale soutěžen, realizátor byl vybrán ve VŘ. Tento typ zakázek navíc většinou soukromé subjekty nezadávají, většinou se jedná o veřejné zadavatele. V takovém případě by žádná zakázka zadaná veřejným zadavatelem nemohla být považována za komerční aktivitu.	Evaluační tým souhlasí s názorem ČRA. Záleží na definici komerční aktivity. Dle informací evaluačního týmu existují v jiných zemích zakázky v oblasti ekologických zátěží zadávané privátními/neveřejnými subjekty. V textu není připomínka zohledněna.
11	Kap. 2.8	Projekt byl také diskutován v diskusním pořadu MD státní televize 20. 9. 2012 od 20:00 za účasti VV, Ř ČRA a ministra ŽP MD. Dále byl také detailně diskutován projekt Marculesti a další aktivity ZRS ČR.	Doplňující informace zohledněna v textu.

12	Kap. 3.3	Aktualizace smluvních dokumentů je limitována ZVZ.	Pokud nelze LF v průběhu projektu aktualizovat, pak nefunguje pro účely realizace projektu. Zvážit, které části LFM ponechat součástí smluvních dokumentů. Např. Předpoklady a rizika se v průběhu projektu mohou měnit.
13	Kap. 3.10 - Efektivita	Náklady projektu jsou odpovídající, navýšení a prodloužení bylo způsobeno externími, neovlivnitelnými faktory, nesouhlasíme s hodnocením „spíše nízká“.	Odůvodnění v kap. 3.3 doplněno tak, aby bylo v souladu s hodnocením „spíše nízká“.
14	Kap. 3.10 - Dodržování lidských práv	Nelze negativně hodnotit projekt, který neměl negativní dopady na oblast, a tato oblast nebyla jeho obsahem.	Přehodnoceno.
15	Kap. 3.10 – sektorový program	Dáno zadáním evaluace – porovnávají se projekty z různých subsektorů.	Uvedeno v kap. 2.9.
16	Kap. 4 – doporučení pro realizátora	Etapový rozpočet je prakticky ve všech položkách členěn dle aktivit v LF (v některých případech jsou aktivity sloučeny).	Doporučení upraveno v souladu s vypořádáním připomínky č. 7 od D. Svobody (viz výše).

Připomínky k příloze č. 3 - Zpráva z evaluace projektu „Průzkum a sanace lokalit znečištěných ropnými látkami v obcích Lunga a Marculesti v Moldavsku“

číslo	Kapitola	Připomínka	Vypořádání
Daniel Svoboda			
1	obsah	Efektivita by mohla předcházet efektivnosti.	Viz vypořádání k připomínce č. 1 k příloze č. 2
2	Kap. 2.1.1	Doporučuji sjednotit formát v celém textu.	Sjednoceno.
3	Kap. 2.1.6	Je známé, z jakého důvodu realizátor odešel?	Realizátor odešel, když byl ukončen projekt. Text doplněn.
4	Kap. 3.3	Neměl by být zmíněn způsob vykazování nákladů? Viz i doporučení nahradit vykazování nákladů dle aktivit/výstupů položkovými rozpočty, resp. doporučení navázat náklady na LFM	Způsob vykazování nákladů je uveden v kap. 2.3.3. (vykazování podle schváleného etapového rozpočtu děleného podle aktivit).
5	Kap. 3.10 Efektivita	S ohledem na výše zmiňované problémy se zdá hodnocení mírně nadceněné, ale lze patrně akceptovat	Evaluační tým považuje hodnocení za přiměřené. Viz souhrn v kap. 3.3.
6	Kap. 3.10 - Zlepšení kvality ŽP	Jde jednoznačně o environmentální projekt, specifikace kontaminace, zhodnocení rizik a návrh konkrétního řešení je podle mne velkým přínosem pro	Přehodnoceno.

		životní prostředí a nezbytným předpokladem dalších kroků. Hodnocení považuji za podceněné.	
7	Kap. 3.10 - Dodržování lidských práv	Hodnocení nízké bych očekával v případě porušování lidských práv nebo diskriminace. Rovnost (stejné přínosy pro všechny, nikdo není speciálně zvýhodněn) je v závěrech zmíněna, právo na zdravé životní prostředí je důležité... Hodnocení považuji za podceněné. V souhrnné zprávě je navíc hodnocení „spíše nízké“.	Přehodnoceno s ohledem na připomínky ČRA a přehodnocení dalších projektů.
8	Kap. 4 – 1. doporučení pro realizátora	Model musí být zpracován před zpracováním nabídky!	Doporučení upraveno.
9	Kap. 4 – 3. doporučení pro ČRA	Toto doporučení je nejasné – v textu je kritizováno vykazování nákladů po aktivitách/výstupech. Doporučuji přepracovat.	Přeformulováno.
10	Kap. 4 – 4. doporučení pro ČRA	Z hlediska Logical Framework Approach by měly naopak být výstupy definovány adekvátně ke stanoveným cílům. Každopádně souhlasím s tím, že cíle a výstupy musí být v souladu (a stanoveny realisticky). Zvažte přeformulaci textu.	Přeformulováno.
ČRA			
1	Kap. 2.1.7	Už ano –EHGeoM.	Dodatečná informace je uvedena v poznámce pod čarou č. 2.
2	Kap. 2.2.1	Marculesti již v 2012 době začínalo se stavbou vodovodu.	To jsme také zjistili, ale v žádném projektovém dokumentu, který máme k dispozici, to není uvedeno.
3	Kap. 2.3.4	Monitoring ČRA, včetně expertního probíhal i na místě.	O expertním monitoringu na místě se nikdo v průběhu rozhovorů nezmínil, není o něm žádná zpráva ani zmínka v průběžných zprávách. Monitoring ČRA doplněn.
4	Kap. 2.3.5	ZVZ limituje.	Viz vypořádání k připomínky ČRA č. 12 k příloze č. 2.
5	Kap. 2.3.5	Bylo, jen ne písemně, dáno omezenou kapacitou.	Dle názoru by měl vyhodnocování provádět realizátor v průběžných zprávách – viz doporučení v kap. 4.
6	Kap. 2.4.1	Už se stalo.	Ve verzi této zprávy z 11. 11. 2015 jsou tyto informace již doplněny.
7	Kap. 2.3.4	Navíc prezentace v médiích – 20. 9. 2012 od 20:00 diskusní pořad v MD státní TV, účast VV, Ř ČRA, min. ŽP MD. MŽP MD dal slib zajištění financování provozu san. Stanic.	Doplněno.
8	Kap. 3.4	Už ano.	Viz výše vypořádání připomínky č. 6

9	Kap. 3.10 - Řádná správa věcí veřejných	Neovlivnitelné projektem, nebyl na to zaměřený. Nicméně místní orgány byly zapojeny do přípravy i realizace projektu, spolupráce MŽP neovlivnitelná.	Ohledně ovlivnění MŽP evaluační tým nesouhlasí. Viz poslední vývoj.
10	Kap. 3.10 - Zlepšení kvality ŽP	Ne okamžité, nicméně projekt tvoří nezbytný předpoklad pro zlepšení.	Přehodnoceno.
11	Kap. 3.10 - Dodržování lidských práv	Nelze hodnotit u projektu, zaměřeného jinak, navíc bez negativních dopadů na oblast.	Přehodnoceno.

Připomínky k příloze č. 4 - Zpráva z evaluace projektu „Obnova systému nakládání s odpadními vodami ve městě Cimislia“

číslo	Kapitola	Připomínka	Vypořádání
Daniel Svoboda			
1	obsah	Efektivita by mohla být zařazena před efektivnost.	Viz vypořádání k připomínce D. Svobody č. 1 k příloze č. 2.
2	Kap. 1.3	Problémem se ukázal spíše malý nátok...	To je pravda. Toto je předpoklad uvedený v LFM realizátora
3	Kap. 2.1.4	Jak to, že je zaplácena instalace a pilotní provoz, když neproběhly?	Realizátor předložil předávací protokol a situaci popsal v průběžné zprávě, která byla ČRA akceptována.
4	Kap. 2.1.6	Měl by být uveden přepočít na Kč. Používán by měl být oficiální název měny leu.	Zohledněno, text upraven.
5	Kap. 2.2.3	Níže je uváděn termín 31.8.2014, prosím sjednoťte.	Sjednoceno.
6	Kap. 2.3.1	V tabulce doporučuji zarovnávat vlevo. Oficiální název měny je leu (resp. MDL - moldavské leu).	Akceptováno, upraveno.
7	Kap. 2.3.2	Doporučuji sjednotit formáty (viz 31. 8. 2014 nebo 31.8.2014 nebo 31.8. 2014).	Sjednoceno.
8	Kap. 2.3.3	Vzhledem k tomu, že nejsou garance, že budou práce dokončeny, a neexistují efektivní nástroje kontroly po ukončení projektu, je „bianco“ platba předem velmi diskutabilní, zejména v režimu veřejné zakázky.	Zohledněno, upraveno.
9	Kap. 2.5.2	Poněkud sporná motivace...	To ano, ale pro účely zapojení to fungovalo.
10	Kap. 2.6.2	Patří spíše k vnější prezentaci.	Zohledněno, upraveno.

11	Kap. 3.6	Vyplacení nákladů za dosud nerealizované práce považuji za problém, kterému by měla být v závěrech věnována větší pozornost.	Zohledněno, upraveno
12	Kap. 3.10 - Udržitelnost	Vzhledem k tomu, že práce nejsou dokončeny, není vyjasněno financování a probíhá soud s provozovatelem kanalizace, zdá se toto hodnocení nadsazené.	Přehodnoceno.
13	Kap. 3.10 - Řádná správa věcí veřejných	Toto hodnocení je poněkud sporné vzhledem k problémům s prodlením v převodu financí mezi jednotlivými úrovněmi státní správy resp. k soudnímu sporu s provozovatelem kanalizace.	Přehodnoceno.
14	Kap. 4 – doporučení pro ČRA	Nějaké doporučení, jak v souladu se zákonem o veřejných zakázkách řešit nedokončení některých prací? A jak zajistit odpovědnost místních partnerů?	Doporučení doplněno. Zajištění odpovědnosti místních partnerů prostřednictvím MoU je nevymahatelné. Někteří donoři (např. DEU, GIZ) využívají spolupráce s úřadem State Chancellery, v rámci kterého funguje <i>Department of Coordination of Policies, External Assistance and Central Public Administration Reform</i> a tzv. národní koordinační jednotka. Tento úřad podléhá přímo vládě a dle zkušeností donorů je spolupráce s ním ohledně odpovědnosti místních partnerů spolehlivější než MoU. Více informací viz http://www.ncu.moldova.md/pageview.php?l=en&idc=461&t=/Despre-UNC/About-NCU/
IRCON			
1	Kap. 2.4.1	Příjemce a vlastník importované technologie byl MÚ Cimislia. Skladování u Boncom bylo vyloučeno příjemcem.	Vyjasněno s autorem připomínky. V současné době jsou zařízení pro rekonstrukci ČS 2 uloženy u firmy Boncom.
2	Kap. 2.4.4	Technologie se neodepisuje dle moldavských účetních standardů. Je darem (a takto je i deklarována v rámci celního řízení) a jako taková má pro příjemce nulovou hodnotu. Náklady na odpisy by pouze navýšily tarify stočného.	Zohledněno, opraveno.
3	Kap. 3.5	Cílová hodnota 80% byla stanovena na základě kvalifikovaného odhadu při zahrnutí posteru umístěného na hlavním náměstí. To samé se týká projektu ve Vulcanesti.	Zohledněno, text upřesněn.
4	Kap. 3.10 - Efektivita	Nerozumíme. Viz pozitivní hodnocení evaluátora kapitola 3.6.	Kap. 3.6 upravena
ČRA			
1	Kap. 2.3.4	Proběhlo více monitorovacích misí.	Kolik, kdy, kde jsou z nich zprávy? Evaluační tým nemá informace o dalších monitor. misích.

2	Kap. 2.3.5	Limitováno ZVZ	Viz vypořádání k připomínky ČRA č. 12 k příloze č. 2.
3	Kap. 2.6.3.	Bylo by také vhodné porovnat se spotřebou el. energie před vypnutím staré technologie, v takovém případě by naopak došlo k poklesu emisí.	Provoz původní technologie ČOV byl ukončen v roce 2001. Informace o spotřebě při provozu původní technologie nejsou k dispozici. Zde je otázka energetické náročnosti aktuální technologie, která je významně vyšší než běžně provozované obdobné technologie v Evropě.
4	Kap. 2.7	Realizátor získává komerční zakázky v dalších zemích býv. východního bloku.	V Moldavsku se jedná o projekty v rámci ZRS nebo jiné rozvojové aktivity. Obdobně je tomu v dalších zemích Evropy. Na webu firmy Ircon nejsou uvedeny žádné komerční aktivity v Moldavsku. Doplněno.
5	Kap. 2.7.2	Připravuje se rekonstrukce ČOV Cantemir s ADA.	Doplněno
6	Kap. 3.10 - Efektivnost	Náklady nízké, provoz průměrný – spíše nízká není vhodné hodnocení, nesouhlasíme.	Část technologie nebyla nainstalována a proveden zkušební provoz, vstupní investice je s ohledem na skutečný nátok na ČOV naddimenzovaná. Doplněna argumentace pro dané hodnocení.
7	Kap. 3.10 - Efektivita	Zpoždění způsobené externími podmínkami (příjemce).	Nejde jen o zpoždění, viz argumentace v kap. 3.6.

Připomínky k příloze č. 5 - Zpráva z evaluace projektu „Obnova systému nakládání s odpadními vodami ve městě Vulcanesti“

číslo	Kapitola	Připomínka	Vypořádání
Daniel Svoboda			
1	Kap. 1.1	doporučuji používat leu nebo MDL a zmínit kursový přepočít na CZK.	Akceptováno, opraveno.
2	Kap. 2.5.1	To není úplně nejlepší motivace...	Informace byla získána od učitelů, kteří byli do soutěže zapojeni.
3	Kap. 2.7.1	Jsou nějaké návaznosti i pro firmy z českého konsorcia?	Doplněno.
4	Kap. 3.3	A je nejisté, zda bude předimenzovaná kapacita využita. Pak by bylo srovnávání měrných investičních nákladů irelevantní (nehledě na měrné náklady za spotřebu energie). Společně s problémy se spolufinancováním a souvisejícím navýšením rozpočtu ZRS, prodloužením projektu a nedosažením některých indikátorů je to zjevně důvodem pro hodnocení „spíše nízké“ efektivity.	Zohledněno, text upraven.
5	Kap. 3.9	Podle mého názoru by provázanost a synergie dvou prakticky stejných projektů realizovaných stejným sdružením a ve stejné zemi měla být vyšší (i z hlediska formulace).	Zohledněno, upraveno.

6	Kap. 3.10 - Efektivnost	V souhrnné tabulce je „spíše nízká“, přikláním se k nižšímu hodnocení (vzhledem k nezajištěné kolaudaci, nevyužitě kapacitě ČOV a tedy vyšším nákladům za energii, nevyřešeným poplatkům a nenaplněnému indikátoru osvěty).	Zohledněno, upraveno.
7	Kap. 3.10 - Udržitelnost	Dtto, v souhrnném hodnocení je „spíše nízká“	Zohledněno, upraveno.
8	Kap. 3.10 - Návazné aktivity	Dtto, v souhrnném hodnocení je „spíše nízká“, což patrně odpovídá zatím nezajištěné komerční návaznosti pro české realizátory.	Zohledněno, upraveno.
IRCON			
9	Kap. 3.2	Tato cílová hodnota vycházela z předpokladu zahrnutí všech obyvatel cílového regionu v rámci využití bigboardu na hlavním náměstí ve Vulcanesti. Takto je toto kritérium i formulováno v nabídce na realizaci projektu.	Zohledněno, text upřesněn.
10	Kap. 3.10 - Efektivnost	Nerozumíme tomuto závěru, chybí zdůvodnění proč evaluátor považuje efektivitu za „spíše nízkou“, toto je v kontrastu se spíše pozitivním vyzněním hodnocení tohoto kritéria v rámci kapitoly 3.3.	Zohledněno, kap.3.3 je upravena v souladu s kapitolou 2.3
ČRA			
1	nadpis	Celé znovu projít, obsahuje hodně překlepů apod.	Korektura provedena.
2	Obr. 1	Špatně umístěný obrázek měřítka.	Opraveno.
3	Obr. 1	ČOV není vyznačena	Doplněno.
4	Kap. 1.1	Věta nedává smysl.	Vypuštěno.
5	Kap. 1.1	Utracení prostředků na ČOV odcházejícím starostou před volbami, nikoli krácení rozpočtu	Doplněno.
6	Kap. 2.1.5	Hydraulická kapacita byla dimenzována s ohledem na plánované rozšíření vodovodu TIKa, napojení zbytku města a okolních vesnic na kanalizaci. Dimenzovat ČOV na stávající nátok a po zvýšení nátoků jí rozšiřovat by nebylo ekonomické.	Uvedeno ve schématu teorie změny (kap. 1.3), na současném stavu to nic nemění.
7	Kap. 2.1.6	Jednání probíhala i v dalších letech, v době přípravy ZD projektu byl dle opakovaných vyjádření vedení města Vulcanesti projekt TIKa schválený a před začátkem realizace. Obdobných informací se dostalo zástupcům ČRA i při jednáních se zástupci TIKa v Kišiněvě.	Zohledněno, částečně zapracováno.
8	Kap. 2.1.6	TIKA	Opraveno.

9	Kap. 2.2.3	Projekt byl během přípravy diskutován se zástupci MŽP, MŽP bylo průběžně informováno o průběhu realizace.	V současnosti o projektu na MŽP nikdo neví. Není uvedeno v žádné průběžné zprávě. Uvedené informace nelze ověřit.
10	Kap. 2.3.4	Monitoring ČRA probíhal průběžně i na místě.	Zohledněno, zapracováno.
11	Kap. 2.3.5	Takový výstup v LF neexistuje, potřeba vysvětlit. Výstupy v LF mají návaznost na splnění cílů.	Tento výstup je uveden v LF, která je součástí technické nabídky realizátora (příloha č. 2)
12	Kap. 2.6.2	Ne před odstavením ale po odstavení. Před odstavením měla naopak výrazně vyšší spotřebu. Bylo by vhodné porovnat spotřebu i před odstavením, výsledek by naopak bylo snížení emisí.	Zohledněno, upraveno. Data o spotřebě před odstavením nejsou k dispozici.
13	Kap. 2.7.1	Realizátor má návazné komerční aktivity v zemích východní a jižní Evropy.	V Moldavsku se jedná o projekty v rámci ZRS nebo jiné rozvojové aktivity. Obdobně je tomu v dalších zemích Evropy. Na webu firmy Ircon nejsou uvedeny žádné komerční aktivity v Moldavsku. Doplněno.
14	Kap. 2.8	Obr. 5.	Opraveno.
15	Kap. 3.3	Limitováno ZVZ.	Viz vypořádání k připomínky ČRA č. 12 k příloze č. 2.
16	Kap. 3.7	Uvést u komerční návaznosti, stejně tak u projektu Cimisia.	Jde o projekty v rámci ZRS – text upraven.
17	Kap. 3.10 - Synergie	Sjednotit s Cimisia – spíše nízká.	Sjednoceno.
18	Kap. 4 – 3. doporučení pro ČRa	Byl zapojen	Expert zapojen byl, ale jeho možnost monitoringu na místě byla velice omezená. Doporučení upraveno.

Připomínky z diskuse k prezentaci 7. prosince 2015

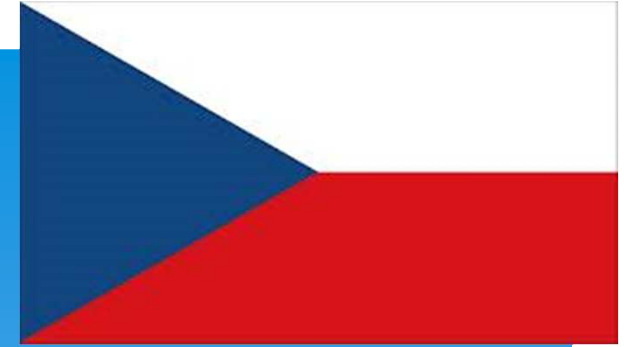
číslo	Kapitola	Připomínka	Vypořádání
Daniel Svoboda			
1	Závěrečná zpráva	V souhrnné tabulce závěrů je chybně hodnocení lidských práv pro pesticidy (str. 2, 43), v anglickém summary je chybně souhrnné hodnocení sustainability, environment, follow-up (str. 43).	Opraveno.
2	Souhrn, příloha 11	V tabulce doporučení se stanovení cílů týká identifikace a (následné) ověření technických parametrů formulace (str. 3, 23).	Opraveno.
3		Duplikované doporučení k monitoringu (str. 3, 45).	Duplikace vypuštěna.
4	Závěrečná zpráva, Kap. 5.2	Zdůvodnění doporučení by mělo mít stejné řazení jako přehled doporučení v tabulce (str. 24 – 26)	Opraveno.

5	Příloha 2 a 3, Kap. 4	Mám stále problém s vykazováním nákladů podle aktivit – ačkoliv nabídkový položkový rozpočet musí být samozřejmě zpracováván podle aktivit, je otázkou, jak bude projekt účtován. Běžná praxe donorů je, že náklady se vykazují podle položek, s jistou mírou flexibility při převodu mezi jednotlivými rozpočtovými kategoriemi. (str. 25)	Upraveno.
6	Příloha 5	U hodnocení efektivnosti bych s ohledem na zjištění a závěry předpokládal hodnocení spíše nízká (místo spíše vysoká) a to i s ohledem na řadu doporučení týkajících se MÚ a VodoKanal, na nichž závisí naplnění cíle. Obdobně lze diskutovat hodnocení návazných aktivit (další projekty realizátora hrazené z ZRS za komerční návaznost považovat nelze); hodnocení „spíše vysoké“ lze akceptovat pouze s ohledem na místní firmu Boncom a možné projekty GIZ.	Evaluační tým považuje hodnocení za relevantní s ohledem na splnění cílů projektu a přístupu vedení VAK.
7	Příloha 13	U vypořádání připomínek doporučuji uvést připomínky tak, aby dávaly smysl (např. uvést rozporované hodnotící kritérium – „v souhrnném hodnocení je efektivnost spíše nízká...“). I zde doporučuji finální editaci.	Doplněno.

6.14 Seznam povinných náležitostí evaluační zakázky

Všeobecné podmínky	Splněno	Kdy	Poznámka
Použití min. tří evaluačních metod	Splněno	15.12.	
Realizace mise v partnerské zemi	Splněno	7. 9. – 27. 9.	
Zahajovací a závěrečný briefing na misi	Splněno	7.9. a 25.9.	
Řádné vyúčtování	Splněno	15.12.	
Vypořádání připomínek	Splněno	3.12.	
Závěrečná prezentace	Splněno	7.12.	
Dokumenty	Splněno	Kdy	Poznámka
Vstupní zpráva v českém jazyce se strukturou dle povinné osnovy (včetně harmonogramu prací a mise v partnerské zemi)	Splněno	31.8.	
Přílohy vstupní evaluační zprávy dle povinné osnovy	Splněno	31.8.	
Evaluační otázky ve vstupní zprávě	Splněno	31.8.	
Závěrečná evaluační zpráva v českém jazyce se strukturou dle povinné osnovy a čtyřmi (4) přílohami za každý hodnocený projekt Zodpovězení evaluačních otázek Zohlednění kritérií DAC Stupnice míry naplnění evaluačních kritérií Zohlednění průřezových principů Provázanost zjištění a závěrů Provázanost závěrů s doporučeními Adresnost doporučení Soulad se standardy ČES Rozsah textu zprávy maximálně 25 stran A4 (bez příloh) Korektnost překladu do anglického jazyka	Splněno	15.12.	
Povinné přílohy závěrečné evaluační zprávy dle povinné osnovy	Splněno	Kdy	Poznámka
Seznam zkratk	Splněno	15.12.	Příloha 1
Seznam prostudovaných dokumentů	Splněno	15.12.	Příloha 6
Seznam interview a skupinových diskusí v ČR a partnerské zemi	Splněno	15.12.	Příloha 7
Přehled zjištění a doporučení	Splněno	15.12.	Přílohy 2 – 5
Využití dotazníky, okruhy pokládaných otázek	Splněno	15.12.	Přílohy 8 a 9
Výsledky průzkumů, dotazníkových šetření, faktická zjištění	Splněno	15.12.	Příloha 10
Tabulka vypořádání (<i>zásadních</i>) připomínek referenční skupiny, gestora a realizátora	Splněno	3.12.	Příloha 13
Shrnutí zprávy v anglickém jazyce	Splněno	15.12.	Příloha 11
Zadávací podmínky výběrového řízení	Splněno	15.12.	Příloha 12
Přehled připomínek vzešlých z diskuse při prezentaci a jejich vypořádání ze strany evaluačního týmu (v případě potřeby)	Splněno	15.12.	Příloha 13
Doporučené přílohy závěrečné evaluační zprávy dle povinné osnovy	Splněno	Kdy	Poznámka
Itinerář evaluační mise do partnerské země	Splněno	15.12.	Příloha 7
Rozsáhlejší tabulky a grafy	Splněno	15.12.	V přílohách 2 - 5
Schéma intervenční logiky (<i>rekonstruované</i>)	Splněno	15.12.	V přílohách 2 - 5
Mapka lokalit realizace hodnocených projektů	Splněno	15.12.	V přílohách 2 - 5
Výběr fotografií z evaluační mise	Splněno	15.12.	V přílohách 2 - 5
Citace stanovisek zainteresovaných stran (např. cílových skupin), případové studie, atd.)	Splněno	15.12.	V přílohách 2 - 5

6.15 Prezentace výsledků evaluace (z debriefingu v Kišiněvě)

**Сектор водоснабжения и
канализации Молдовы – поддержка
Чешского агентства развития**

**Краткие итоги аудита выполненных
проектов**

25 сентября 2015 г.

2,7 mil. EUR
4 года

1+2 партнёры

37.000 охват
населения

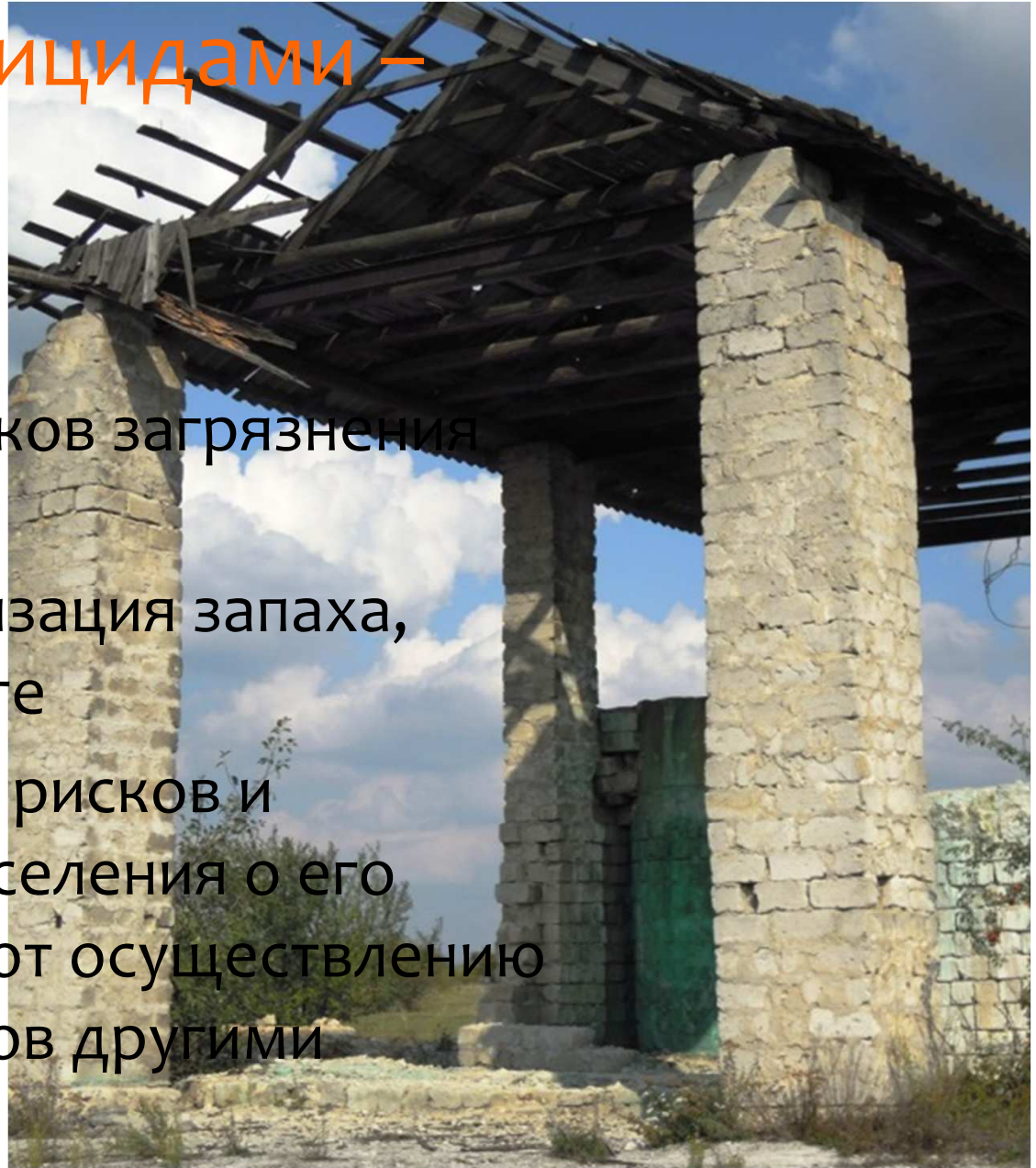
4 проекта

Положительные итоги всех проектов

- * Проведенные работы обеспечили положительный эффект
- * Хорошее взаимодействие с местными муниципалитетами
- * Успешное проведение информационных кампаний для местного населения

Решение экологических проблем, связанных с пестицидами – результаты

- * Ликвидация источников загрязнения почвы и воды
- * Устранение / минимизация запаха, особенно в Градините
- * Проведение анализа рисков и информирование населения о его результатах помогают осуществлению аналогичных проектов другими донорами

Решение экологических проблем, связанных с пестицидами – системный подход

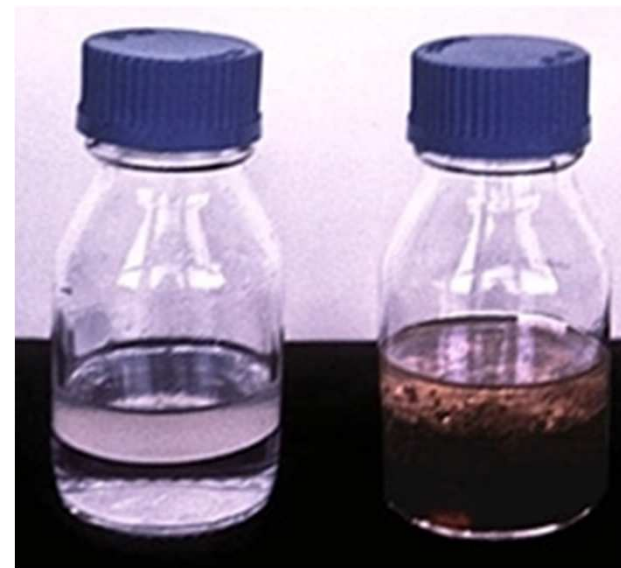
- * Действующий центр по СОЗ = фактор системной работы по устранению СОЗ
- * Реабилитация мест хранения для полной ликвидации загрязнения в Градините и Клокушне
- * Минимально – установка стационарных предупреждающих знаков

Устранение загрязнения нефтепродуктами на бывшей военной авиабазе в Мэркулешты

Загрязнение - Лунга

РЕЗУЛЬТАТЫ

- * Предварительное определение объёма и степени загрязнения , тестирование технологии реабилитации
- * Оценка содержания керосина в загрязнённых слоях – 200 т
- * Пилотные испытания , удалено 0.5 т
- * Последующие работы, на сегодня удалено 20 т
- * Загрязнение распространяется, движение к реке Реут
- * **Расчётный срок восстановления качества подземных вод и почвенного слоя – 20 лет!!**

Устранение загрязнения Лунга - Обеспечение продолжения работ

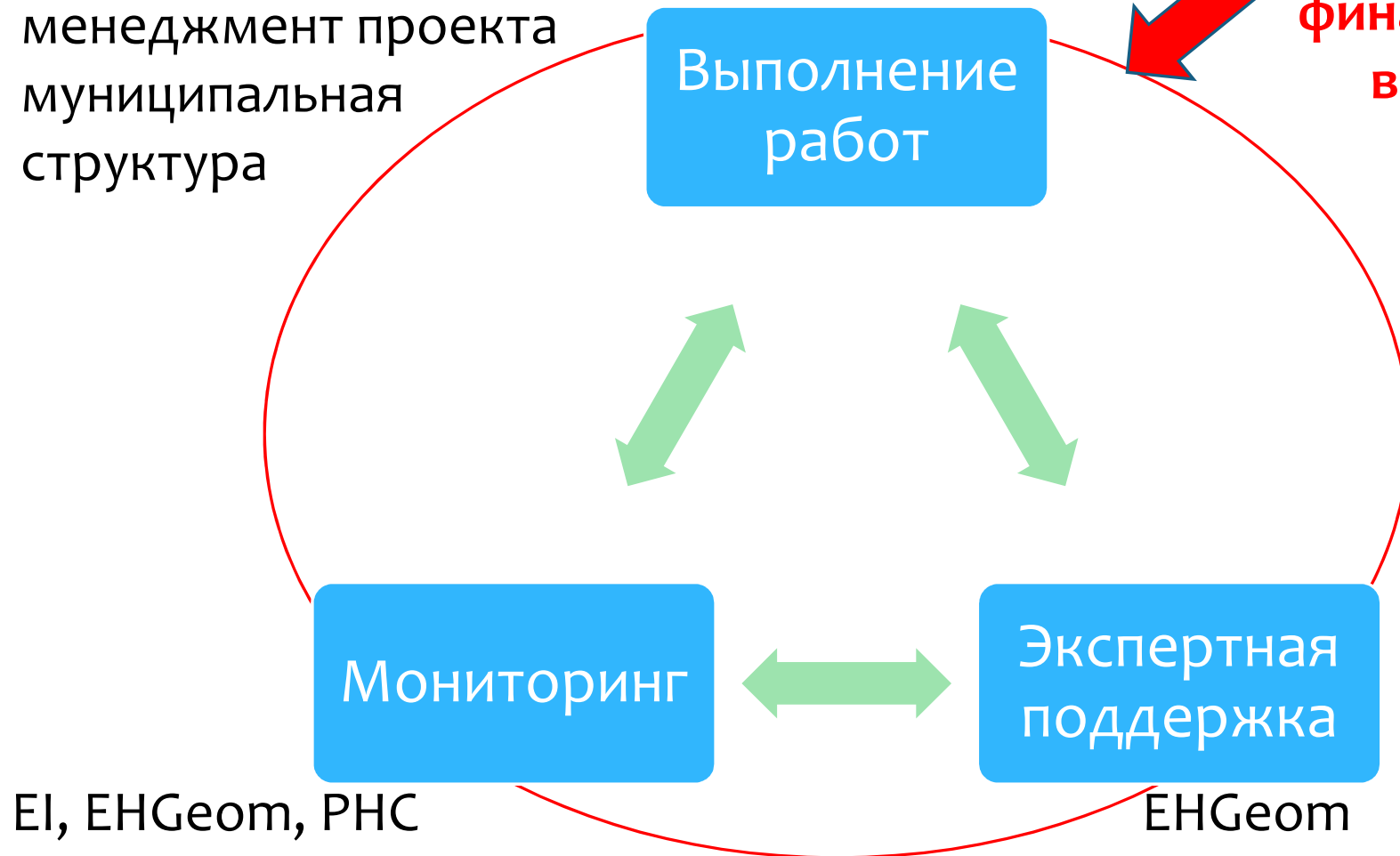
- * Персонал станций реабилитации прошёл обучение и получает оплату
- * Ноу-хау - на местном уровне нет (только ENGeoM)
- * Собственность - Министерство окружающей среды - передача прав / аренда муниципалитета Лунги
- * Финансирование работ - временное решение
- * Мониторинг – нет специальной программы Экологической инспекции или органов здравоохранения
- * Утилизация керосина (как вторичного продукта) - пока он только хранится
- * Управление, оценка и оптимизация работ по реабилитации после окончания проекта – вопросы не решены

Ключевые элементы обеспечения работ по реабилитации в Лунге

Организация управления работами:

- менеджмент проекта
- муниципальная структура

Стабильное бюджетное финансирование

Восстановление станции очистки сточных вод в Чимишлия

Восстановление станции очистки сточных вод в Чимишлия – результаты

- * Внедрена технология FLEXIDIBЛОК - обработка до 1200 м³/сутки (текущая загрузка - 700 м³ /сутки)
- * Реконструкция одной из двух насосных станций
- * Подключение к канализационной сети / очистным сооружениям - 35% населения + муниципальные организации
- * Качество очищенных стоков отвечает нормативным требованиям
- * Тариф с 01/09/15 (17.2 лей/м³) - покрывает расходы

Чимишлия – обеспечение продолжения работ

- * Муниципалитет расширяет канализационную сеть (финансирование из Экологического фонда – 12 млн лей)
- * Сети водоснабжения управляются муниципалитетом
- * Планы по подключению 2 - 3 соседних муниципалитетов
- * Охрана вод для студентов - продолжение факультативного курса

Риски:

- * Не завершены административные изменения, необходимые для полноценной работы
- * Текущие судебные разбирательства между муниципалитетом и частным оператором канализационных сетей
- * Гарантия на насосы для 2-й насосной станции истекает ещё до её ввода в эксплуатацию
- * Финансирование расширения канализационной сети приостановлено в 2015 году

Восстановление станции очистки сточных вод в Вулканешты

Станция очистки сточных вод в Вулканешты – результаты

- * Внедрена технология FLEXIDIBLOK - обработка до 1500 м³/сутки (текущая загрузка - 400 м³ /сутки)
- * Реконструкция обеих насосных станций
- * Подключение к канализационной сети / очистным сооружениям - 40% населения + муниципальные организации
- * Качество очищенных сточных отвечает нормативным требованиям
- * Тариф 16 лей/м³ при стоимости очистки 21.7 лей/м³

Вулканешты – обеспечение продолжения работ

- * Планы расширения канализационной сети до 15 тыс. населения и 3 предприятий пищевого сектора
- * Планируется подключение соседнего муниципалитета
- * Высокий технологический уровень и большой опыт работы Ara Canal
- * Охрана вод для студентов - продолжение факультативного курса

Риски:

- * Изношенные коммуникации (утечки более 40%)
- * Не завершены административные изменения - до конца 2015 года намечено обеспечить выход на полную мощность

Приоритеты **Министерства охраны окружающей среды** по отношению к программе поддержки Чехии

Поддержка транспозиции и имплементации законодательства ЕС

- Директива о коммунальных стоках
- REACH, SEVESO III, IPPC

Продолжение проектов по СОЗ и реабилитации земель

- Центр по СОЗ – два предложения направлены в CDA
- Продолжение работ по устранению загрязнения в Мэркулешты
- Мониторинг качества питьевой воды в колодцах, возможных локальных загрязнений, база данных с координатами

Другое

- Разработка перспективных планов развития водной инфраструктуры
- Сводный реестр загрязнений

Приоритеты других ведомств по отношению к программе поддержки Чехии

Министерство регионального развития и строительства

- Муниципальная инфраструктура, включая водоснабжение и канализацию – региональный подход

Национальный центр здоровья населения

- Мониторинг качества питьевой воды в колодцах, возможных локальных загрязнений, база данных с координатами для северного региона
- Налаживание сотрудничества с санитарной службой Чехии
- Поддержка работ по устранению загрязнения в Мэркулешты

Муниципалитеты

- Разработка документации для развития водной инфраструктуры
- Выделение средств для сетей водоснабжения и канализации, станций очистки сточных вод

Рекомендации для CDA/MFA

Для достижения результативности и долгосрочной эффективности

- Выбор 1 -3 муниципалитетов для будущих проектов
- Подготовка реалистичного плана развития инфраструктуры, образования, экономических мер
- Координация с другими донорами

Особое внимание направлениям, где Чехия обладает опытом конкретной работы и занимает ведущие позиции по сравнению с другими странами

- Транспозиция и имплементация законодательства ЕС
- Реабилитация загрязнённых территорий

Děkuji za pozornost

